

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ ТА АСПІРАНТІВ

«ШЕВЧЕНКІВСЬКА ВЕСНА 2018»

МАТЕРІАЛИ

*Міжнародної науково-практичної конференції студентів,
аспірантів і молодих вчених*

ЧАСТИНА ІІІ

Секція «Актуальні проблеми міжнародних фінансів»

29 березня 2018

Київ – 2018

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова оргкомітету:

Копійка В.В., директор Інституту міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка, доктор політичних наук, професор.

Заступник голови комітету:

Павлюк Я.В., голова Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студент 3 курсу спеціальності «міжнародне право»;

Члени оргкомітету:

Кориневич А.О., координатор з наукової роботи Інституту міжнародних відносин, кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права;

Сморжевська А.Г., співголова Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, аспірантка кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби;

Дайнеко В.В., завідувач кафедри іноземних мов, кандидат філологічних наук, професор;

Даниленко С.І., завідувач кафедри міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій, доктор політичних наук, доцент.

Дорошко М.С., завідувач кафедри країнознавства, доктор історичних наук, професор;

Мицик В.В., завідувач кафедри міжнародного права, доктор юридичних наук, професор;

Калакура В.Я., завідувач кафедри міжнародного приватного права, кандидат юридичних наук, доцент;

Манжола В.А., завідувач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, доктор історичних наук, професор;

Матвієнко В.М., завідувач кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби, доктор історичних наук, професор;

Муравйов В.І., завідувач кафедри порівняльного і європейського права, доктор юридичних наук, професор.

Расшивалов Д.П., завідувач кафедри міжнародного бізнесу, кандидат економічних наук, доцент;

Рижков М.М., завідувач кафедри міжнародної інформації, доктор політичних наук, професор;

Рогач О.І., завідувач кафедри міжнародних фінансів, доктор економічних наук, професор;

Шнирков О.І., завідувач кафедри світового господарства та міжнародних економічних відносин, доктор економічних наук, професор;

Чижик О.С., заступник голови Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студент 2 курсу спеціальності «міжнародне право».

Шевченківська весна 2018: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2018. – Ч. 3 (Секція «Актуальні проблеми міжнародних фінансів»). – 86 с.

Proceedings of International Scientific Conference «Shevchenkivska vesna», 29.03.2018. – Kyiv.: Taras Shevchenko National University of Kyiv, Institute of International Relations, 2018. –Vol. 3 (Section «Actual Problems of International Finance») – 86 P.

До збірника увійшли тези аспірантів та молодих вчених, представлені на міжнародній науково-практичній конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Шевченківська весна 2018», яка відбулася 29 березня 2018 року в Інституті міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Роботи опубліковані в авторській редакції. Оргкомітет не несе відповідальності за достовірність інформації та будь-яких відомостей, поданих в рукописах.

Papers are published in author's edition. Organizing Committee is not responsible for the accuracy of the information in the submitted manuscripts.

СЕКЦІЯ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСІВ»

ЗМІСТ

1	<i>Baranova A.</i> GLOBAL VALUE CHAINS IN THE AUTOMOBILE INDUSTRY	7
2	<i>Domanitska M.</i> TRENDS OF INTERNATIONAL TECHNOLOGY TRANSFER: EUROPEAN PERSPECTIVE	8
3	<i>Geiko O.</i> CONTRIBUTION OF UKRAINE IN FUNCTIONING OF THE GLOBAL AGRICULTURAL VALUE CHAIN	9
4	<i>Goian A.</i> GLOBAL TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF THE FINTECH INDUSTRY	10
5	<i>Hladysh V.</i> DEVELOPMENTS OF MERGERS AND ACQUISITIONS IN THE OIL&GAS INDUSTRY	11
6	<i>Hondar M.</i> DRIVERS AND IMPLEMENTION ISSUES OF THE BELT & ROAD INITIATIVE	12
7	<i>Kirana Yuke, Slyvchuk Oleksandr, Schaap Amy, Tymchenko Maryna</i> FORGET CHERNOBYL, DONBAS IS THE NEW EXCLUSION ZONE: A LOOK AT THE ISSUE OF MINE FLOODING	14
8	<i>Kukharuk O.</i> THE CURRENT CONDITION OF THE INVESTMENT PROCESS INTO UKRAINIAN GARMENT INDUSTRY	16
9	<i>Kulynych Y.</i> INFLUENCE OF ELECTRONIC PAYMENTS ON THE ECONOMY GROWTH	17
10	<i>Kushnir V.</i> EUROPEAN UNION FINANCIAL TRANSACTION TAX: PROSPECTS AND CHALLENGES OF IMPLEMENTATION	18
11	<i>Lesyk E.</i> INVESTING IN GREEN ENERGY ETFS: MAIN POINTS AND PROBLEMS	20
12	<i>Lopata M.</i> DEVELOPMENT OF E-COMMERCE IN CHINA: BACKGROUD AND PERSPECTIVES	22
13	<i>Palyanychko A.</i> INVESTMENT CLIMATE DEVELOPMENT IN UKRAINE AS THE PREREQUISITE FOR ECONOMIC DEVELOPMENT: EVALUATION AND PROSPECTS	23
14	<i>Petruk J.</i> MODERN APPROACHES TO THE TRANSFER OF TECHNOLOGY AND THE COMMERCIALIZATION OF INNOVATION	24
15	<i>Polishchuk K.</i> INTERNET OF THINGS AND ITS IMPACT ON MODERN ECONOMY	25
16	<i>Shnepa Y.</i> PUBLIC EDUCATION FOR CHILDREN OF ILLEGAL IMMIGRANTS: ECONOMIC ASPECT	27
17	<i>Sursaieva A.</i> SMART CITY INITIATIVES AND THEIR ECONOMIC BENEFITS	27
18	<i>Андрюніна Д.</i> ГРОШОВА ЕМІСІЯ ДЛЯ ФІНАНСУВАННЯ ДОПОГИ КРАЇНАМ, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ	28
19	<i>Балабасва К.</i> ВПЛИВ ПОВЕДІНКОВОГО ЕФЕКТУ НА ПРОЦЕСИ ЦІНОУТВОРЕННЯ	29
20	<i>Білоган А.</i> СУЧАСНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО БАНКУ РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	30
21	<i>Білько І.</i> ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ (НА ПРИКЛАДІ ТЕПЛОВИХ НАСОСІВ)	31
22	<i>Бокатов М.</i> ПРАКТИКА ПАТЕНТНОГО ТРОЛІНГУ ТА ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ	32
23	<i>Болдирева А.</i> ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОГО ОБМІНУ ПОДАТКОВОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ	34
24	<i>Будовіч Л.</i> ПРОБЛЕМА ДОЛАРИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	36
25	<i>Буз А.</i> ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ВВП	38
26	<i>Вакарова А.</i> ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ НОВОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ КНР	39
27	<i>Волинець В.</i> ТРАНСКОРДОННІ ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ: АКТУАЛЬНИЙ СТАН	40
28	<i>Гамаюн К.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ДО ЕКОНОМІКИ КНР У СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ	42

29	<i>Гмиря Р.</i> СЕК'ЮРИТИЗАЦІЯ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ	43
30	<i>Горбач О.</i> СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ФІНТЕХ-ІНДУСТРІЇ В УКРАЇНІ	44
31	<i>Гордійко К.</i> РОБОЧА СИЛА ЯК ФАКТОР ВИЗНАЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇНИ	45
32	<i>Гринь О.</i> ПОЗИЦІЇ ПРОВІДНИХ ТНК В СВІТОВОМУ АГРОБІЗНЕСІ	46
33	<i>Даценко А.</i> ПРОБЛЕМИ ПРЯМОГО ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТИВАННЯ В УКРАЇНІ	47
34	<i>Демиденко Є.</i> СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ЗОЛОТА	48
35	<i>Демчук А.</i> РИНОК МІЖНАРОДНОГО СИНДИКОВАНОГО КРЕДИТУВАННЯ: СВІТОВА ПРАКТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	49
36	<i>Дорощенко К.</i> МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В РЕГІОНІ ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ: АКТУАЛЬНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	50
37	<i>Згінник І.</i> РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ В УКРАЇНІ	51
38	<i>Ковальчук О.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ В УКРАЇНІ	53
39	<i>Коновальчук А.</i> РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКА ЄВІТДА ПРИ АНАЛІЗІ ФІНАНСОВОГО СТАНОВИЩА КОМПАНІЙ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛКИ	53
40	<i>Конюшенко В.</i> ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УЧАСТІ УКРАЇНИ У ПРОЕКТІ «ПОЯСУ І ШЛЯХУ»	55
41	<i>Левіцька К.</i> МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ ТА ЙОГО РОЗВИТОК В УКРАЇНІ	56
42	<i>Лесик М.</i> ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ	57
43	<i>Ляшенко В.</i> ТОРГОВЕЛЬНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОВІДНОСИН США ТА КИТАЮ	58
44	<i>Магденко В.</i> ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ МІЖНАРОДНИХ ТРАНСПОРТНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УКРАЇНІ	59
45	<i>Матвієнко М.</i> МІГРАЦІЯ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК: УРОКИ ФІЛІППІН ДЛЯ УКРАЇНИ	60
46	<i>Матвійчук Н.</i> БУДІВНИЦТВО ГАЗОПРОВОДУ «ПІВНІЧНИЙ ПОТІК 2»: ВПЛИВ НА ФІНАНСОВЕ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНИ	61
47	<i>Мілюкова Н.</i> СИНЕРГЕТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ НА УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ	62
48	<i>Нещерет А.</i> ПРОБЛЕМА НЕРІВНОСТІ ДОХОДІВ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ЇЇ ПОКАЗНИКИ	63
49	<i>Новошинська В.</i> КРЕДИТНА КАРТА, ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБИСТИХ ФІНАНСІВ	64
50	<i>Овдієнко М.</i> КИТАЙ НА МІЖНАРОДНОМУ ФІНАНСОВОМУ РИНКУ	65
51	<i>Орел В.</i> ДІАГНОСТИКА ДОЛАРИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ ЇЇ РІВНЯ	66
52	<i>Пашина М.</i> ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ЕТАПУ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ	68
53	<i>Пилипчук Р.</i> ФІНАНСОВІ СУПЕРЕЧНОСТІ В КОНЦЕПЦІЇ ФОРМУЛИ «РОТТЕРДАМ+»	69
54	<i>Салюк Д.</i> ПОДАТОК НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ	70
55	<i>Севрук Т.</i> ПРОБЛЕМА БЕЗРОБІТТЯ У СУЧАСНІЙ СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ	71
56	<i>Тарануха В.</i> ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ БАГАТОНАЦІОНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ У ГАЛУЗІ БІОФАРМАЦЕВТИКИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	72
57	<i>Таргонський В.</i> ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УПРАВЛІННІ ЛАНЦЮГАМИ ПОСТАВОК	73

58	<i>Татарікова Г.</i> СКАСУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ В ЄС: НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ	75
59	<i>Фоміних В.</i> ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ БАНКИ НА СВІТОВОМУ ФІНАНСОВОМУ РИНКУ	76
60	<i>Хаярова К.</i> ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ: ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ ПОЛЬЩІ	76
61	<i>Чередниченко В.</i> АНАЛІЗ СТРУКТУРИ І ДИНАМІКИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ	77
62	<i>Черних В.</i> КРИПТОВАЛЮТИ У СУЧАСНІЙ СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ	78
63	<i>Червен А.</i> АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ОФШОРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ КАПІТАЛІВ	79
64	<i>Штепа А.</i> ПРАКТИКА ФАКТОРИНГУ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ	80
65	<i>Юзефчик Д.</i> ВПЛИВ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ	82
66	<i>Ющик І.</i> БЕЗГОТІВКОВА ЕКОНОМІКА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД, МОЖЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ	82
67	<i>Яким'як С.-Д.</i> ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПРОЕКТІВ МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ	84
68	<i>Якубець Н.</i> РЕТРОСПЕКТИВА ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМ ВАЛЮТНИМ ФОНДОМ	85

GLOBAL VALUE CHAINS IN THE AUTOMOBILE INDUSTRY

The notion of global value chains (GVC) appeared in the 1970s. The concept of GVC was developed by Michael Porter. The key participants of GVC are transnational companies, their subsidiaries and independent suppliers on domestic and foreign markets. Within these global value chains, there are economic transactions that include inter-firm relations between the headquarters of the company and its subsidiaries and also relationship of the company with its independent suppliers.

Fragmentation of production is much more intense in GVC creation in the industries where technical characteristics of products permit dividing the production process into separate stages. These industries produce electric devices, engineering and vehicles, which permits to keep separate stages and take advantage of the benefits of the international division of labour [1].

Global value chains are divided into *producer driven* and *buyer driven* depending on the role of a company and its independent suppliers in GVCs. *Producer driven* value chains are created in such high-tech sectors as electronics, semiconductor manufacturing, automotive and pharmaceutical industries, where fragmentation of the production process is high. Thus, leading companies (e.g. GM, Toyota) have control over the design and mainly assembly of the product located in a few countries. Directly controlling the main company pays a lot of attention to knowledge and information about the product, its technical developments that are effected at its headquarters, subsidiaries and dependent suppliers.

The automotive industry has several common features with other manufacturing sectors. Global production, cross-border trade and foreign direct investment have grown at an accelerating speed since the 1980s assisted by investment and trade liberalization with support of World Trade Organization agreements. Big emerging economies such as China, India and Brazil and have an enormous surplus of cheap labour as well as large potential and real markets. These factors encouraged large foreign direct investment flows into these countries, having the aim to supply local markets and export back to developed countries. One more common feature is growth in outsourcing and an increase in global value chain activities within suppliers. Supplier firms from developed countries increased their levels of trade and foreign direct investment, while supplier firms from developing countries increased their own capabilities. The biggest suppliers became global suppliers [2].

Other characteristics of the world automotive industry are distinctive. First of all, this industry has a very concentrated firm structure, where a small number of big leading firms have control over their global supply chains. These are eleven assemblers from the European Union, United States and Japan that dominate world production. Concentration among big first tier suppliers and assemblers was reinforced by equity-based alliances, mergers and acquisitions. Final assembly, as well as to some degree parts production, were kept close to the end markets due to both cost factors and political factors. In addition, the imperatives of vehicle customization and lean manufacturing favour geographical proximity to suppliers. So, although this industry has globalised quickly since the 1990s, a characteristic regional structure to world production has emerged. This forms contrast with a lot of other sectors of production, for example electronics and apparel, where integration primarily was at the global scale.

Unlike other industrial sectors, there are few fully generic systems or parts that are used in a wide range of products without customization in the automotive industry. Vehicle design needs customization due to the high level of inter-relationships in the performance characteristics of its components that are different for each model. The final result is that there are very few standardized parts for the automotive sector, and specifications are developed for nearly every part on each vehicle model. This makes limitations to the design of vehicle platforms. Thus, value chain modularity is undermined and suppliers are tied to lead firms.

To summarize the complicated economic geography of the automotive sector, we can mention that global integration has moved forward most at the level of buyer-supplier relationships, to a great extent between automobile manufacturers and their biggest suppliers. Manufacturing tends to be organized nationally or regionally, with model-specific and bulky part-production concentrated near final assembly plants to ensure timely delivery (for instance, transmission, seats, engines, and the other interior parts), and more generic and lighter parts manufactured at a distance to take advantage of low labour costs and scale economies (for instance, batteries, wire harnesses, or tires). Vehicle development is highly concentrated in a few design centres. As a consequence, national, regional and local value chains in the automotive sector are 'nested' within business relationships and the global organizational structures of the biggest firms.

So, although the automotive sector is highly concentrated with a few companies (countries) contributing to global production, its value chain is very fragmented, both by tasks (design, R&D, testing, assembly and production) and geography [1].

On the basis of the conducted research we can draw the following conclusions: the extension of the system of international production over the last twenty years and the policy of active foreign expansion have caused significant GVC transformation of transnational corporations in automobile industry. The geographical dislocation of structural elements in the global value chain already covers 70 countries with more than 2,000 assembly plants and factories. The offset of the strategic orientation towards internationalization and the transfer of the bulk of production abroad is vividly illustrated by the fact of unprecedented growth in the number of foreign affiliates – an annual 170% increase in production capacity by 60%. The main regions of the direct investment (or rapidly developing) for automotive TNCs are the countries of Asia and Latin America – India, China and Mexico where there is double growth of international production. According to several authors, this trend will occur over next 10-15 years.

References

1. WTO, Global Value Chain Development Report 2017. Measuring and Analyzing the Impact of GVCs on Economic Development [Electronic Source]. - Mode of Access: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/gvcs_report_2017.pdf
2. UNCTAD (2013b), Global Value Chains and Development. Investment and Value Added Trade in the Global Economy [Electronic Source]. - Mode of Access: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/diae2013d1_en.pdf

¹ 1st year student of the Master Program 'International Entrepreneurship', Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Scientific Supervisor: Pidchosa O., Ph.D. in Economics, Assistant Professor, Department of International Finance.

TRENDS OF INTERNATIONAL TECHNOLOGY TRANSFER: EUROPEAN PERSPECTIVE

While the volume of international technology transfer continues to grow, it mostly takes the form of license and patent trade. Intellectual property has become critical for individual inventors as well as multinational enterprises, the latter acting as the major players on the market of licenses and patents. Recently, licensed trade was concentrated only in certain industries such as electronics, automobile industry, chemical and biotechnological industries. However, now in every industry it is urgent to protect intellectual property rights, which, accordingly, determines the growth of volumes of trade in licenses and patents.

The specifics of the market may be explained by such factors as:

- lack of commercial interest from the licensor in the development of the subject of licensing (inventions, technology of production, management techniques, etc.);
- lack of orientation towards a specific category of end consumer;
- incomplete alienation of title to the subject of trade during the transfer of a license from the licensor to the licensee;
- licenses grant access to markets with high entry barriers.

In the last decade, there was a decrease in prices and volumes of trade in the market of licenses and patents. 2016 has been estimated as by far the most difficult year for the patent market. This conclusion is associated with decreasing sales and lower prices. The report on the patent market shows that trade on this market will continue to flourish [4]. In 2016, over 3,500 patent packs with more than 86,000 assets were offered on the international market, and the aggregate supply price was \$11 billion. Nevertheless, only \$2.3 billion of those were bought. This tendency demonstrates that supply of patent packages significantly exceeds demand on the international market.

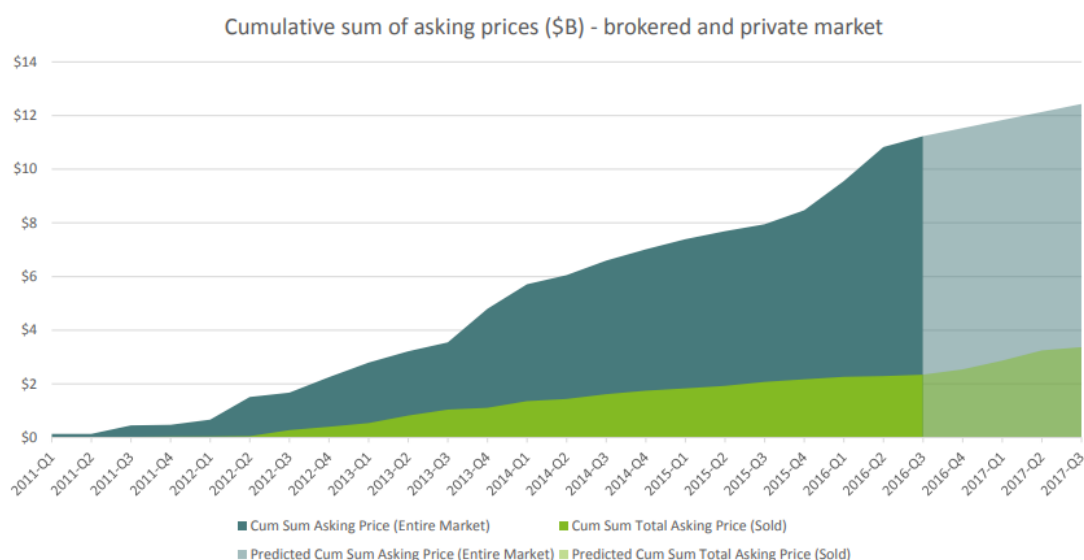

Fig 1. Cumulative sum of asking prices on patent packages market – brokered and private market in 2016 (in billion dollars) [3].

In 2016, two major events changed the state of affairs at the international patent market: IAM Market was launched by Amazon Web Services (AWS) Identity and Access Management (IAM), while the Allied Security Trust (AST) launched IP3. These two new platforms for patent trading have contributed to the emergence of a large number of patent packages in this market. The introduction of the two patent trading platforms – the IAM Market and IP3 – is considered a beneficial event for further improvement of the market situation.

In recent years, several European countries (Finland, Switzerland, the Netherlands, and Ireland) have especially strengthened their positions in international technology transfer. In addition to this, Germany has demonstrated the highest aggregate level of innovation activity. The fact that many companies have completely abandoned innovation and live at the expense of their current activities does not affect German innovation performance, because taking no account of such companies, Germany still retains one of the largest shares of innovators (59%) [1]. The top three EU leaders also include Luxemburg (65.1%) and Belgium (64.2%), while Ireland and the United Kingdom have also recorded a share of innovators that exceeded 60.0%. The lowest levels of innovation were recorded in Poland (21.0%) and Romania (12.8%) [2].

As for the MNEs based in the EU, the largest contribution to R&D has been made by the companies from automotive industry, information and communication technology, and healthcare, although the investment of companies in the aerospace and chemical industries has decreased. Among the largest member states of the European Union, Germany and Great Britain (7% and 9% respectively) showed the best performance, while companies based in France and the Netherlands increased their research and development expenses to a level below average (3.3%). Within the EU, the most active increase in R & D expenditure was for such companies as Nokia (telecommunications; +96%), NXP (electronics; +90%), SAP (information technology; +13%), Shire (biotech; +56%), ZF (engineering; +40%), Renault (automotive; +20%), Daimler (automotive; +15%), Continental (automotive; +15%), GlaxoSmithKline (pharmaceutical industry and biotech; +12.9%), and Robert Bosch (engineering and electronics; +7.4%) [5].

For several years, the European Union has been working to create a single EU patent system that would be used based on an international treaty. The EU announced the creation of the European Unified Patent and the relevant regulatory authority for such relations - the European Patent Court, in order to simplify the procedure for filing a patent for the countries of the European Union. Such legislative initiatives, however, have their drawbacks. Their implementation requires some adaptation of the business environment to innovation, as well as support from both the state and companies. For a few years already, this initiative has been under consideration of the European Union regulatory authorities [6].

² 3rd year student, 'International Economic Relations', Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv. Scientific Supervisor: Pidchosa O., Ph.D. in Economics, Assistant Professor, Department of International Finance.

The perspectives of further development of European market of licenses and patents are immense due to forward-looking regulation initiatives and increasing MNEs spending on R&D. The EU's long consideration of European Unified Patent can put regional companies and technologies under risk. The current situation in international technology transfer is associated with decreasing sales, which may hinder future revival of the transfer.

References

1. European Commission (2012). The 2012 EU Industrial R&D Investment Scoreboard. [Electronic resource]. – Access mode: <http://iri.jrc.ec.europa.eu/scoreboard12.html>
2. Eurostat. Innovation Statistics (2017). [Electronic resource]. – Access mode: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Innovation_statistics
3. Richardson K. (2016). APLI – Impact of the Patent Market 2016.
4. Richardson, K., Oliver, E., & M. Costa (2017). 2016 Patent Market Report: Overview. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.ipwatchdog.com/2017/04/10/2016-patent-market-report-overview/id=81689/>
5. UNESCO. (2015). UNESCO Science Report: Towards 2030.
6. Unified Patent Court (2017). Progress on the Unified Patent Court Project [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.unified-patent-court.org/news/progress-unified-patent-court-project-21-september-2017>

Geiko O.³

CONTRIBUTION OF UKRAINE IN FUNCTIONING OF THE GLOBAL AGRICULTURAL VALUE CHAIN

Production processes are increasingly fragmented geographically, and the performance of production tasks is spread across countries. As multinational production progresses, an intriguing phenomenon arises which is referred to as countries and firms «moving up the global value chain».

Global production is increasingly being governed by global value chains (GVCs). The rise of GVCs has been driven by both technological as well as policy developments. While improvements in ICT and falling costs of transportation and telecommunications have likely played an important role, solid empirical support is still lacking. Only the important role of air transportation has been well established and even here a greater understanding is required, particularly for services trade. Among the policy drivers, the integration of new participants into the global economy has been found to be an important driver as has the related declining tariff rates and other barriers to trade. The international reach, the number of parties involved, the type of lead firms, the role of small players and the degree of market concentration all represent important factors to consider in order to characterize the structure of a value chain.

The agrifood value chain has been characterized by an intense restructuring process that has reshaped its structure over the last decades. Recent evidence suggests that, over time, power has shifted towards downstream firms in the production process, and even more strongly towards downstream firms in the distribution process, such as large-scale retail (LSR) distributors, e.g. supermarkets.

The large diffusion of GVC implies new ways of understanding competition between firms and countries. Actors are becoming increasingly interconnected and competition regards tasks more than goods or sectors. In such a context, firms are likely to further specialize in specific tasks within the value chain. Even domestic producers may depend on international trade, since they may need inputs with direct or indirect import content and they may sell products that contribute to exports of other firms, if not directly exported. As a result, the scope for national policies might be reduced and GVC may amplify the effect of protectionist measures. Tariffs and other protection measures at the border are cumulative when intermediate inputs are traded across borders multiple times. Hence, protection can end up in a significantly higher cost of the finished good. This in turn can affect production and investment decisions of firms involved in GVCs.

The agricultural food industry is increasingly global and organized in international production networks. The main features of the broader agrifood global value chain sketched above include a wide variety of activities from inputs of suppliers, such as seeds, machinery and chemicals, to farming, processing, distribution and other food related services (also financial inputs, not included in the diagram for simplicity, play an important role). In general, participants of value chain may have different interests and different incentives. Hence understanding the governance structure is fundamental. There are many factors that can affect it, such as technical reasons related to the specific production process and other market characteristics.

For the food industrial value chain, we uncover an interesting interaction between the value chain and productivity. On the one hand, food processing firms have relatively more to gain than other firms from increases in productivity; on the other hand, when they operate in an industrial value chain they are more likely to export, other things equal, and further increases in productivity become relatively less necessary. Food processing firms outside the value chain need relatively higher levels of productivity to reach the same export probability of similar firms producing in a value chain. This finding suggests that food processing firms, once they produce in a value chain, benefit from some kind of spillovers that make productivity a less stringent requirement for export. While clearly operating in a value chain and having high levels of productivity is associated with the highest export probability, the food industrial value chain may constitute an additional factor, and perhaps a strategy, contributing to internationalization of firms.

The agrarian sector of Ukraine is now on the rise, where the grain market remains one of the most developed segments of the national economy and the core of agricultural exports. Our analysis of two major agricultural holdings of Ukraine – Kernel and Nibulon, shows that there is a clear tendency towards enlargement and building up of facilities by the main market actors, acquiring bigger share of the market and driving out weaker players.

Ukraine, being among the major suppliers of wheat, corn and barley worldwide, on the one hand, continue to grow its exports volumes and geographical coverage, taking larger part in global value added chains, while, on the other hand, more and more agricultural products, mainly grain, are exported rather than processed in Ukraine. Thus, Ukraine mostly plays the role of a raw-material supplier in global value chains. Nevertheless, while most of the agrarian companies treat the grain as entirely export product, there are still large business holdings that develop the grain sector through the prism of growing production and opportunities for the independent entry to the world markets and large part in GVCs.

The major holdings seek for closely interrelated business segments, where all the cycles of production are under the holding's control, develop logistics structures and build-up their own facilities for receiving and storage of grain, set up their own transport companies and make sound investments in strategic projects via building own transshipment terminals and fleets. Companies concentrate

³ MSc in International Economic Relations.

Scientific Supervisor: Rogach O., Dr. of Sc. (Economics), Professor, Head of the Department of International Finance.

on sound investing in technologies innovative solutions such as meteorological monitoring, GPS-controlled soil sampling system, satellite monitoring of field conditions and others.

We consider the prospects of Ukraine is likely to retain its share in the international market among the top grain suppliers, mainly of wheat, corn, barley, rape and sunflower. It terms of exports area, the EU and Asia remain the strategic regions, while among the most promising ones we may call countries of Asia-Pacific region, mainly Thailand, Indonesia, Philippines, Bangladesh and South Korea. Among the obstacles we can point out aspects of quality and meeting the world standards, low comparable yielding capacity per one hectare, exhausting of land bank and main trends in the domestic market. Still actual is the issue of being a raw-material supplier in global value chains, as the majority of Ukrainian agrarian sector is tied to raw materials without further processing. Much is to be done on the regulatory level towards strengthening and developing of trade relations with the world markets, being an urgent task for representatives of the Ukrainian business community and responsible state bodies as well.

References

1. Agribusiness Intelligence [Електронний ресурс] // Informa – 2017. – Режим доступу: <https://informa.com/divisions/business-intelligence/agribusiness-intelligence/>
2. Aid for Trade and Value Chains in Agrifood [Електронний ресурс] // WTO – 2013. – Режим доступу: https://www.wto.org/english/tratop_e/devel_e/a4t_e/global_review13prog_e/agrifood_47.pdf
3. Ameyaw B. Agriculture value chain financing (AVCF) [Електронний ресурс] / B. Ameyaw // Thebftonline – September, 2017. – Режим доступу: <http://thebftonline.com/business/agribusiness/26346/agriculture-value-chain-financing-avcf.html>
4. Baldwin, R., Lopez-Gonzalez, J., 2015. Supply-chain trade: a portrait of global patterns and several testable hypotheses. *World Econ.* 38 (11), 1682---1721.
5. Building Green Global Value Chains [Електронний ресурс] // OECD Green Growth Papers – April, 2013. – Режим доступу: http://www.oecd-ilibrary.org/environment/building-green-global-value-chains_5k483jndzwtj-en
6. Food processing sector. Challenges and growth enablers [Електронний ресурс] // Grant Thornton India LLP – February, 2017. – Режим доступу: http://www.granthornton.in/globalassets/1.-member-firms/india/assets/pdfs/food_processing_sector.pdf
7. Galvez-Nogales E. [Електронний ресурс] // Agro-based clusters in developing countries: staying competitive in a globalized economy – 2017. – Режим доступу: <http://www.fao.org/docrep/012/i1560e/i1560e.pdf>
8. Goedde L., Horii M., Sanghvi S. Pursuing the global opportunity in food and agribusiness [Електронний ресурс] / L. Goedde, M. Horii, S. Sanghvi // McKinsey&Company – July, 2015. – Режим доступу: <https://www.mckinsey.com/industries/chemicals/our-insights/pursuing-the-global-opportunity-in-food-and-agribusiness>
9. Hernández R., Martínez-Piva J., Mulder N. Global value chains and world trade Prospects and challenges for Latin America [Електронний ресурс] / R. Hernández, J. Martínez-Piva, N. Mulder // Economic Commission for Latin America and the Caribbean (ECLAC). – August, 2014. – Режим доступу: http://repositorio.cepal.org/bitstream/handle/11362/37041/S2014061_en.pdf
10. Kernel Holding - operating results for Q1 FY2018 [Електронний ресурс] // Share UA Potential – 2017. - Режим доступу: <http://shareuapotential.com/News/kernel-operting-results-q1-2018.html>
11. Porter, Michael E., "Competitive Advantage". 1985, Ch. 1, pp 11-15. The Free Press. New York.
12. The Evolution of Global Value Chains [Електронний ресурс] // Measuring and Analyzing the Impact of GVCs on Economic Development – 2017. – Режим доступу: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/gvcs_report_2017_chapter1.pdf

Goian A.⁴

GLOBAL TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF THE FINTECH INDUSTRY

Whenever the term ‘fintech’ is used, one should distinguish between that of customer-oriented and institutional designs. The latter has now gained such overwhelming presence that it is often not qualified as fintech at all; although any modern transaction, be it an automatic brokerage operation, SWIFT currency transfer or ATM disposal, relies on certain technological advances, mostly concerning information technologies.

Institutional fintech systems manage data streams and feeds, as well as process transactions on B2B levels or help clients process those at B2C levels. These include payment providers like Stripe (evaluated at \$9.2 billion in 2017), whose end users of services are customers of their institutional clients. The advent of institutional fintech began way back in the 1960s, when ERMA system was revolutionized behind-the-scenes check processing. ERMA, initially produced by General Electric, helped automate accounting, reduce bank operation costs and improve end customer experience by decreasing waiting times, followed by SWIFT, a wired interbank money transfer system deployed in the 1970s and still in operation.

These exact goals are what companies, banks, governmental institutions and NGOs seek in most modern institutional fintech systems. Companies like AvidXchange, Prosper and Zenefits, each ranked over \$1 billion, all provide automation and facilitation for various fields of financial activity of the client companies, e.g. wage payment, invoicing, borrowing, loaning etc.

It’s widely considered a common feature for societies of many developing or emerging market economies to replace traditional banking with mobile payment providers. Where banking infrastructure is slow to develop or missing necessary prerequisites, whether it be monetary or fiscal stability, sufficient capital accumulation or qualified personnel presence, functions of banks such as transaction facilitation, saving, loaning or monetary transfers are overtaken by mobile services, such as M-Pesa in Africa – one of the most successful services of the kind, developed and operated by Vodafone and IBM [1, 2].

Simultaneously, fintech enterprises attract tens of billions of US dollars in developed countries where they reduce transaction costs and increase utility for both banking and non-banking services. Many retailers prefer employing a mobile payment app to allocating resources for costly cashless transaction terminal adoption. So enjoyable are the fintech tools for the end users.

The trend unfolded amid decline of the trust to banking institutions after the 2008-2009 crisis. Indeed, the data show that fintech investment grew more than twentyfold from 2008 to 2017 [3], reaching 8.4 billion in the second quarter of 2017, with an estimate of up to 30 billion a year [4].

The boom relies on technological advances as well. Although not a new founding, NFC has only recently gained support from leading smart phone manufacturers, allowing for one-touch payments, relying on the disposal of special terminals. At the same time,

⁴ 3rd year student ‘International Economic Relations’, Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv. Scientific Supervisor: Matei V., Ph.D. in Economics, Assistant Professor, Department of International Finance.

reinforced by the cryptocurrency hype of 2017, most of the blockchain startups offer, in addition to cryptocurrency tokens, some sort of financial services, for instance Shapeshift, a cashless transaction provider, or Bitfury, a cryptocurrency mining equipment vendor.

Many startups are focusing on easy identification, fraud and risk management automation, and analytics. Advances in data science and modern big data frameworks and solutions, accompanied by continuous computing infrastructure cheapening according to the Moor's Law, will provide opportunities to both institutional and customer-oriented fields of fintech industry. Services collecting user interactions to make automated assumptions and predictions on user behaviour will extend their analytical capabilities, providing investors with advanced market forecasts and portfolio analysis, banks with sophisticated predictions on loaning risks and users with refined financial advisors, possibly augmented with artificial intelligence and competent of user earnings, spending habits etc.

According to CB Insights [5], less obvious trends for 2018 include subscription billing tools, wealth tracking and management platforms, peer-to-peer lending and analysis and infrastructure tools for financial institutions. The market might as well witness several acquisitions of fintech startups by banks, which seek solutions to upgrade outdated technical assets and attract new customers, according to Forbes.

However, all these fields require leaving significant regulation barriers behind. These may include obtaining licenses, going through complicated application procedures, adapting operational activities to local laws and regulations, taking required security precautions and withstanding technical and financial audits.

Because of these limitations, many startups fail to grow far outside national or regional borders. At the same time, banks enhance their customer experience with their own apps and other customer relation vehicles and channels, thereby imposing competition pressure on fragile fintech companies with little market experience and limited funds. Robinhood, a free stock trading app hyped in the U.S., announced plans to go international in 2015. However, it has only entered Australian market since then, despite lack of competition on other markets.

However the situation might unfold, it is clear that innovation will continue to flourish on financial markets, both wholesale and retail, amid steady growth in terms of investment to the field and numbers of end users involved. Reduced transaction costs and improved user experience will keep attracting both users' and investors' attention.

References

1. Falguni Desai. The Evolution of Fintech. Retrieved from <https://www.forbes.com/sites/falgunidesai/2015/12/13/the-evolution-of-fintech>
2. The Economist. Dial M for Money. Retrieved from <https://www.economist.com/node/9414419>
3. Statista.com. Total Value of Fintech Investments Worldwide from 2008 to 2020 Retrieved from <https://www.statista.com/statistics/502378/value-of-fintech-investments-globally/>
4. Anisa Menur A. Maulani. Global Fintech Investment Rises to US \$8.4B in Q2 2017, Asia Remains "Relatively Steady". Retrieved from <https://e27.co/global-fintech-investment-rises-to-us8-4b-in-q2-2017-asia-remains-relatively-steady-20170801/>
5. CB Insights. 2018 Fintech Trends Report. Retrieved from <https://www.cbinsights.com/research/report/fintech-trends-2018/>
6. Lauren Gensler. The 10 Biggest Fintech Companies In America. Retrieved from <https://www.forbes.com/sites/laurengensler/2017/08/08/biggest-us-fintech-companies/>

*Hladysh V.*⁵

DEVELOPMENTS OF MERGERS AND ACQUISITIONS IN THE OIL&GAS INDUSTRY

Mergers and acquisitions (M&A) allow enterprises to grow, shrink, and change the nature of their business competitive position [1]. Notwithstanding all of the pressures and the atmosphere of uncertainty, the global market remained dynamic and became a source of encouragement for deal making in 2017. The 2016 global M&A market posted \$3.9 trillion in announced volumes, in line with the third best year on record [2]. The total value of cross-border M&A sales rose by about 18 per cent to \$869 billion, the highest level since the outbreak of the global financial crisis.

FDI inflows are another important economic variable which should be taken into consideration. Low commodity prices have significantly affected FDI inflows to the primary sector over the last few years reducing its share in FDI stock, especially in Africa, West Asia and Latin America. Extractive industries play a prominent role in these developing regions' economies, accounting for 20 to 30 per cent of their FDI stock. In 2016, cross-border M&As in extractive industries picked up thanks to a surge in oil and gas (Figure 1), driven by the acquisition of BG Group PLC (the United Kingdom) by Royal Dutch Shell PLC (the Netherlands) – the second largest cross-border M&A deal of the year (69.4 billion dollars). Other large deals included acquisition of Columbia Pipeline Group Inc. (US) by TransCanada Corp (Canada; 13 billion dollars; natural gas transmission), Gas Natural SDG SA (Spain) by GIP III Canary 1 SARL (Luxembourg; 4.3 billion dollars; natural gas transmission). Several significant deals announced in 2016 took place in South Asia, including the \$13 billion acquisition of Essar Oil by Rosneft (Russian Federation) and a consortium led by Trafigura (Singapore) – the largest deal ever in the country [3].

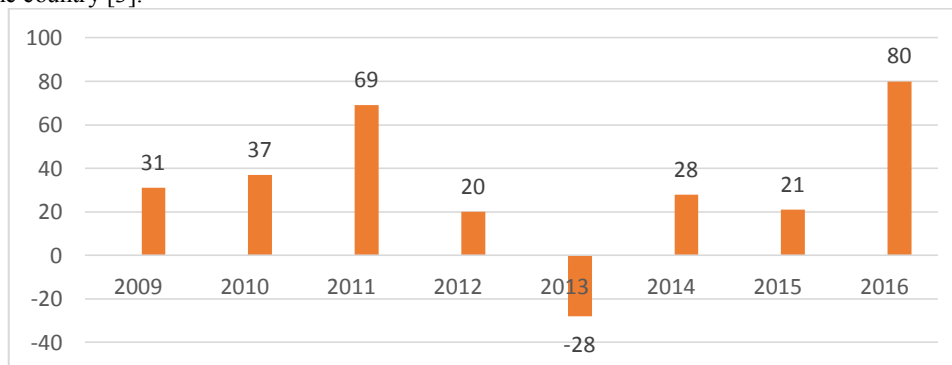

Fig. 1. Cross-border M&As in the oil and gas industry, value, 2009-2016 (Billion dollars).

Source: UNCTAD World Investment Report 2017: Investment and the Digital Economy

⁵ 2nd year student, 'International Economic Relations, Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv. Scientific Supervisor: Pidchosa O., Ph.D. in Economics, Assistant Professor, Department of International Finance.

Despite oil prices lingering between \$50 and \$60 per barrel for the year, crude prices trended upward through the second half of 2017, and oil and gas companies seem poised to benefit from the potential nascent recovery after having spent several years adapting to the business environment [4]. Deal-making in oil and gas industry accelerated in late 2016, ending a slowdown that began in 2015. 2017 studies express optimism for the year ahead, with a large range of factors drawing companies into the deal market. Sellers are looking to raise capital in order to upgrade their portfolios or to fund new projects. Many buyers, in their turn, need acquisitions to replenish reserves that ran out within the challenging environment of the past few years. Moreover, an emerging consensus around price in areas such as shale and the North Sea is improving the overall picture of the further M&A activity.

Nevertheless, the horizon still remains unclear due to the peak oil demand and the rise of electric vehicles. Hence, along with tolerance for uncertainty, successful companies will need strong cost controls in the nearest future. Yet the oil and gas market have experienced some changes as lower Organization of the Petroleum Exporting Countries (OPEC) production quotas and increased demand have reduced the oversupply [5].

Talking about the emerging trends in aforementioned industry it is necessary to emphasize that oil deposits can provide for only a half of the production needed by 2030. Consequently, M&A deal activities will be concentrated in the Exploration and Production (E&P) segment. Worldwide deepwater assets are the major subjects of interest for oil companies. Numerous surveys point out that another focus of attraction is shale gas exploration that spurred merger activity in order to combine the capitals. Some of the most attractive areas for shale exploration activity are situated in the US (The Appalachians, Texas, Louisiana) [6].

Another potential source of danger for M&A processes in the oil and gas industry is Brexit. However, it is likely to have limited impact on FDI and other financial deals. Cross-border investment data up to 2016 show few clear effects of the Brexit vote. The widely held expectation before the referendum in June 2016 that the United Kingdom would vote to remain in the EU might explain the lack of impact so far. Moreover, many of the M&A deals completed in 2016 were announced in 2015 or earlier. Any potential change in FDI plans and the number and value of M&A caused by Brexit would take a few years to translate into actual flows [3].

Finally, the drivers of M&A shifting despite the past ones are still strong. Three past objectives involve raising cash for capital projects, replenishing upstream services and improving balance sheets. It is interesting to see that the majority of corporations of oil and gas sphere describe their M&A objectives as securing new capabilities and building an alternative energy portfolio. New motives which were expected to drive M&A activity in 2017 and so on involved:

- improving the economies of scale
- securing new digital and technical opportunities
- competing objectives
- adhering to stated asset divestiture programs [5].

References

1. Mergers and Acquisitions [Electronic resource] // https://en.wikipedia.org/wiki/Mergers_and_acquisitions
2. Morgan J.P. M&A Global Outlook Finding Opportunities in a Dynamic Market. – 2017.
3. UNCTAD World Investment Report 2017: Investment and the Digital Economy – New York and Geneva, 2017.
4. Oil & Gas Mergers and Acquisitions Report — Yearend 2017 Working under Pressure
5. Kearney A.T. Mergers and Acquisitions in Oil and Gas 2017: the Fog is Lifting. – 2017.
6. Kumar B. Mega Mergers and Acquisitions: Case Studies from Key Industries. – 2012.

*Hondar M.*⁶

DRIVERS AND IMPLEMENTION ISSUES OF THE BELT & ROAD INITIATIVE

"Belt and Road Initiative" is the development strategy introduced by China. It aims to deepen cooperation between the countries through which the Europe-Asia transit corridor passes. Currently the strategy is being realized in two components of the programme for building the "New Silk Road": Economic (ground) belt of the Silk Road and the Navy Silk Road [1]. The strategy underscores China's desire to play a more significant role in the world arena and the need to export volume of the Chinese economy in segments demonstrating a slowdown in growth such as heavy metal manufacturing, construction, etc.). Chinese government has already invested more than \$124 billion for the plan. Nevertheless, leaders of developed Western economies, specifically Germany and France, perceive this construction process not more than just Chinese desire to establish its influence outside its borders.

New transition routes through Eurasia are highly beneficial for China because they open access to the undiscovered profitable market with 65% of the world population and about half of the global GDP. The New Silk Road is a network connecting world-leading economies with vital energy resources. The Chinese government has already agreed on terms of cooperation with Russia, Mongolia, Tajikistan, Turkey, and Hungary. Almost 200 companies, including well-known multinational corporations, have signed mutual treaties for establishing projects with the new transition route [2].

The basic motivation of China is the logistical security of the country, but the project is positioned by the Chinese authorities not as an ordinary transport corridor, but as a way to strengthen the influence in the countries of Chinese transit. In addition, China's aggressive investment in infrastructure is designed to support and stimulate economic growth. China is the world's largest investor in infrastructure – in the period from 1992 to 2016, China invested on average 12.5% of GDP in infrastructure projects (mainly roads, energy plants and railway), which exceeds the levels of the US and EU investment. Moreover, new institutions have been founded specifically to run the process of building the New Silk Road such as Silk Road Infrastructure Fund, Asian Infrastructure Investment Bank, and New Development Bank. In addition to economic drivers, the establishment of the bank also pursues political goals: China gains influence in the world's major financial organizations, such as World Bank and International Monetary Fund. Currently, the position and power of China in these organizations is limited, so the government is developing new ways to make China a global actor. A decisive step to strengthen cooperation with European countries was construction of nuclear power station in Britain, as an example for future high-tech projects of the BRI.

Global MNCs already enjoy benefits of the New Silk Road. For instance, Caterpillar already exports its excavators, earth movers and road-making machinery from its facility in Nantong. Contractors benefit from buying in China due to offered rebates. Nevertheless, some corporations do not strive to get involved in the New Silk Road due to high competition with local producers. From the other point of view, by entering BRI roads, global companies bring new standards to the Asian market. As a result, the low-labor cost advantage enables producing more complex goods of better quality [4].

⁶ 3rd year student, 'International Economic Relations', Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv. Scientific Supervisor: Pidchosa O., Ph.D. in Economics, Assistant Professor, Department of International Finance.

The conducted analysis of Chinese political strategy and its economic performance allows concluding its main drivers to develop a new transition way. Firstly, by entering the new market of the Eurozone, China is increasing its volume of trade significantly and is directing more capital flows to the Western countries. Unrestricted trade policy between participant countries builds stronger cooperation and maintains a free flow of capital and labour. China is considering the position of all European countries and is ready to develop tighter cultural bonds. Secondly, according to Shepard (2017), new trade opportunities and undiscovered export markets lead to enhancing monetary circulation and improved road connectivity. Furthermore, China is increasing its economic power in the pursuit of geopolitical objectives. The “One belt one route” can be compared to the Marshall Plan [4]. However, the most reasonable and justified explanation is completely economic. This transition corridor allows China to solve its old issue of overcapacity. The transit corridor between western China with its main partner – Eurozone – is especially helpful for developing that part of the country, and therefore decreasing social tensions between the leading coast and less developed inland provinces.

We should also consider issues of implementing OBOR initiatives. One of the countries rejecting the global project of China is Japan, which, similarly to the United States, did not join the Asian Infrastructure Investment Bank. Tokyo is Beijing's historical rival in the region and intends to continue this policy. The Japanese authorities do not consider participation in the New Silk Road as a possible option. Pakistan is one of the uncontroversial partners of the Silk Road project; more than \$50 billion have been invested in creation of the China-Pakistan economic corridor. This fact worries India, which has already spoken out against such development, in particular, because the road lies through the disputed Kashmir region. According to the World Bank Report (2016) and Chalayan's study (2015), a more far-sighted strategy has to balance pursuit of investment from the newly established financial institutions with a long-term view on how a country can leverage its own competitive edge to become an integral part of global value chains rather than simply a transit point [4]. The OECD forecasts that by 2030 Asia will represent 66% of the global middle-class population and 59% of middle-class consumption [5].

The Central Asian countries, which are geographically in the heart of the New Silk Road, have borrowed assets from China for modernization and construction of their infrastructure in recent years. It has led to a decrease in Kazakhstan's dependence on Russia. In Tajikistan, dependence on Russian imports has actually changed to dependence on Chinese resources, where a significant portion of the local gas is exported.

Analyzing the EU position concerning cooperation with China, it can be traced that Europe proves high interest. European political leaders are certain that, in order to make trade routes economically justified and politically acceptable in the countries through which they pass, trade should occur in both directions. The European Parliament stresses that the New Silk Road should be coordinated with EU initiatives.

Moreover, leaders of European countries oppose to such rapid terms of implementing BRI, because, first of all, the EU countries have to represent a common position in this matter, otherwise China could succeed due to its divide and rule tactics in Europe. Specifically for this purpose, the EU-China Communication Platform was established. According to the World Bank, as fast as the Chinese economy has been growing recently, it is not even close to the EU's rapidity (\$18.5 trillion vs. \$10.4 trillion). Europe's genuine embrace of OBOR is therefore critical to the initiative's ultimate success [6].

The scale of investment in the implementation of the strategy of the New Silk Road is estimated at trillions of dollars. As stated on the last summit, Ukraine became one of the potential transit countries for Chinese goods. Ukraine can count on transporting significant volumes of trade between China and the EU. However, there are a number of reasons that constrain Ukraine's large-scale entry into the New Silk Road project. Firstly, Ukraine is not a member of the EU, unlike Bulgaria and Romania, this fact constitutes additional obstacles to pass the border. Ukraine also has complex and lengthy customs clearance procedures, high cost of ship calls (without discounts, 25-35% higher than in Bulgaria and Romania) and lack of high-quality roads for auto logistics with the EU. All this makes Ukraine less attractive compared to other EU countries.

In conclusion, the New Silk Road is highly beneficial not only for the initiating country but for all partner countries. It does not only enhance the trade but also creates new opportunities for capital mobility, including flow of labour. New Silk Road increases monetary circulation, develops logistics in the region, creates prerequisites for unrestricted trade, and develops mutual understanding between nations.

References

1. China's New Silk Road Conundrum // Washington Post. – 2017. – [Electronic resource]. – Access mode: https://www.washingtonpost.com/news/theworldpost/wp/2018/02/14/cpec/?utm_term=.2f8ef8b1f036.
2. McBirdie J. Council of Foreign Affairs/ James McBirdie // Building the New Silk Road. – 2016. – [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.cfr.org/backgrounder/building-new-silk-road>.
3. Chakhoyan A. (2015) 5 Things to Know about the New Silk Road // World Economic Forum. – 2017. – [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.weforum.org/agenda/2015/11/5-things-to-know-about-the-new-silk-road>.
4. Sheaprd W. The Real Reason Behind What's Driving China's Ambitions For A New Silk Road / Wade Sheaprd // Forbes Journal. – 2017. – [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.forbes.com/sites/wadeshepard/2017/10/13/chinas-hunger-for-energy-resources-is-whats-driving-the-belt-and-road/#53604a9167ef>.
5. Handbook of Statistics // UNCTAD. – 2017. – [Electronic resource]. – Access mode: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/tdstat42_en.pdf.
6. World Bank Development Indicators // World Bank Database. – 2018. – [Electronic resource]. – Access mode: <https://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=world-development-indicators>.

FORGET CHERNOBYL, DONBAS IS THE NEW EXCLUSION ZONE: A LOOK AT THE ISSUE OF MINE FLOODING

Ukraine is on the edge of ecological catastrophe due to the ongoing armed conflict with Russia in the eastern part of the country that started in spring 2014. The Ukrainian Government has no access to the occupied territory which is currently threatened by environmental disaster. The industries which have the most adverse environmental impact are the metallurgical and chemical ones as well as the energy sector. The greatest threat is posed by coal mining as it is most vulnerable to damage during this conflict. The warfare has provoked mine flooding leading to further environmental issues such as soil salinization, water contamination, methane emission and even nuclear waste problems.

Many mines in Donbas had to stop functioning when the war broke out. However, a mine is not easily shut down and requires long term measures to be taken. Closing all mines is not only a politically sensitive issue but also time and capital consuming. Great Britain began closing mines in 1980 and is still pumping out water in 2018. Germany spends more than 200 million euro on these operations annually. If the mine waters are not pumped out, mine flooding can occur causing, in turn, water pollution, soil degradation and even earthquakes.

The effect of flooding is evident as the groundwater level in Donbas is increasing, as Dmitriy Averin, a Ukrainian ecologist, states. According to him, these territories may become uninhabitable within the next 5-10 years^[1].

Another expert, Yevhen Yakovlev, a senior expert at Kyiv's Institute of Telecommunications and the Global Information Space warns that "90 percent of the territory there will be unsuitable for life in the first instance because of the absence of pure drinking water"^[2]. Flooding of mines could cause displacement of 2.5mln more people in the next 5-15 years^[3]. It has already started in Lysychansk, Krasnodon and many other cities (Figure 1).

According to the OSCE report, all water drainage systems in the separatist-occupied territories of Donbas have stopped functioning: from Horlivka to Yenakievo, in the Pervomaisk region of Luhansk, and partly in Donetsk and Makiivka. Meanwhile, 36 mines have been flooded and can no longer be used. As laid down in the same report, 70 more mines are in the process of liquidation but many of them are susceptible to flooding as well, since they lack drainage systems: for the last several years annual water drainage from the mines of the Donbas has decreased nearly twofold: from 800mln to 450mln cubic metres^[4].

Unofficial data proves that two thirds of all mines are no longer operational. The mines are connected underground so the risks are similar on the both sides of the frontline. For instance, workers of a government-controlled mine at Zolote have to pump water every day as the neighbouring mine in separatist-held Pervomaysk occasionally gets flooded.

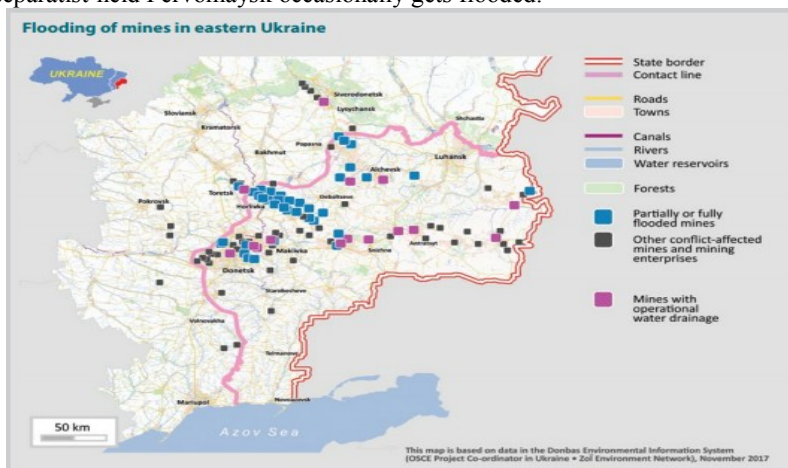

Fig. 1. Flooding of mines in eastern Ukraine

Source: OSCE 47^[4].

And Yunkom's past (*Yunyi Kommunar* mine) is not a comeback one wants to see. It is situated in the Yunokomunarovsk town which is occupied and terrorist groups have recently announced that they will stop pumping water till the end of April. However, it is doubtful the local "authorities" have money for these expensive operations. At the same time pumping water at this site is critical: 900m below the surface there is a capsule with nuclear compounds left as a result of Soviet nuclear explosion experiments in the 1970s^[3]. In 1979, the USSR carried out an industrial underground nuclear explosion with a TNT energy equivalent explosive yield of 200–300 tonnes (0.2–0.3kt) at this mine. Such an explosion in a populated coal-mining district was the first in the world. The purpose of the underground nuclear explosion was to assess its effectiveness for reducing the frequency of sudden coal and gas outbursts in the process of mining operations. A code name for the section of the geological environment composed of a site of the underground nuclear explosion and an adjacent jointing zone was the "Klivazh facility"^[5]. As a result of a nuclear explosion, a cavity with a radius of 5-6 m was formed. In 2002 the mine was closed. Since then, ecologists have expressed concerns over possible flooding of "Yunkom", where the atomic explosive experiment "Klivage" was conducted. If flooding occurs this waste could pollute mine and surface water. According to the Head of the Independent Trade Union of Miners of Ukraine, Mykhaylo Volynets, such actions can provoke a disaster similar to that of Chernobyl in 1986^[3].

The Main Effects of Mine Flooding Are As Follows:

Contamination of ground waters and centralised water supply is a major problem in Donbas. Firstly, Siverskyi Donets is the biggest river in the region and together with its tributaries provides 80–85% of the water used by the Donbas Water Company, the region's main water provider. This fact means that the continuing hostilities around the river's basin can damage water supply infrastructure and flooded mines can cause uncontrolled leakage of contaminated water. Residents of Donbas are in danger of using water from unprotected wells, springs and boreholes which are at risk of contamination. Such water pollution can lead to epidemics, infections and even radiation poisoning. Secondly, Siverskyi Donets river flows into Russia and its contamination can spread to the Azov sea which will have extremely harmful effects on its flora and fauna^[3]. Moreover, a study conducted by the Centre for Humanitarian Dialogue

⁷ *Acknowledgment:* Current Paper prepared under the framework of collaboration between Institute of International Relations of Taras Shevchenko National University of Kyiv, and College of the Environment of Wesleyan University (USA).

Scientific Supervisors: Prof. Barry Chernoff, Wesleyan University; Assoc. Prof. Svitlana Andrushchenko, Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

(HD), a Geneva-based peacemaking organisation, in autumn 2016 analyzed more than 60 water and soil samples in Donetsk and Luhansk oblast on both sides of the frontline. The findings showed that within government controlled areas, 100% of the sampled surface water sources and around 75% of the underground water sources were contaminated with chemical, synthetic and mineral components. Meanwhile, in non-government controlled areas, around 85% of the sampled surface water and underground water sources were polluted with dangerous chemical compounds. These sources, as previous ecological assessments, indicate used to be potable [5].

Another hazardous effect of mine flooding is soil degradation. Mine waters have high mineral concentration (water salinity is usually at the level of 2–4g/dm³) which could cause soil salinization, making large territories in Donbass unsuitable for economic and agricultural use [5]. The impact is even worse given the pre-existing pollution in the territory – a result of mining waste. Another issue associated with flooding is potential waterlogging as any disruption to the water drainage at the Pervomaisk and Holubovsk mines may lead to the outflow of their mine waters to the surface in residential communities, agricultural lands, and natural sites [4]. Such effects eliminate any possible use of the land for economic purposes and are evidence of the poor ecological situation in Eastern Ukraine. Additionally, mine flooding can cause earthquakes as the mine waters can quickly reach the surface, shaking the earth and damaging buildings.

Risk of methane explosions is increasing as the gas rises to the surface due to flooding of mine facilities, and it is then accumulated in basements of buildings and mine spoil tips. High concentration of this gas heightens the risk of explosion, which is already likely during an armed conflict [4]. Furthermore, release of methane leads to greater air pollution and an increase of greenhouse gas emissions, exacerbating climate change and Global Warming.

The Ministry for Temporarily Occupied Territories, the Ministry of Ecology of Ukraine and the OSCE are working to resolve the issue of mine flooding. However, the scope of measures is limited as these bodies require the observance of ceasefire which is nowhere near in sight. The OSCE has recently provided an assessment of environmental issues in Eastern Ukraine but no reliable quantitative predictions of the impact of mine flooding have been provided and further research is still necessary. Concerning specific steps, the Ukrainian side is working on restoring access to electricity and clean water to those in the region of conflict, but is facing significant obstacles like absence of control over occupied territories and scarce financial resources.

The current ecological-resource conditions in Donbas are extremely challenging due to significant spatial and temporal changes of natural and anthropogenic factors, the impact of war being one of them. We are suggesting the following measures to ensure ecological safety, human life and health in Donbas:

1. Advanced technology such as activation of ecological monitoring of the ATO zone, including with remote-sensing techniques.
2. Exploration and assessment of new factors associated with ecological threats in Donbas.
3. Additional studies of the threat of radiation to evaluate hazard levels and given that field monitoring does not permit precise identification of contamination sources.
4. Measures to restore critical infrastructure for water supply, sewerage and treatment of industrial waste.
5. Collaboration with other war conflicted areas around the world to develop integrated solutions.

References

1. Ukraine Crisis Media Center, 2017
2. Euromaidan Press, 2017
3. Natalya Gumenyuk and OleksandrNazarov, Donbas: The New Exclusion Zone
4. Organization for Security and Co-operation in Europe,
5. Environmental Assessment and Recovery Priorities for Eastern Ukraine, 2017
6. DrYevheniiYakovliev and DrSergiyChumachenko, Ecological Threats in Ukraine, 2017

THE CURRENT CONDITION OF THE INVESTMENT PROCESS INTO UKRAINIAN GARMENT INDUSTRY

Textile production, clothing, leather, leather goods and other materials have shown constant growth and interest among both national and foreign investors. An increasing number of European brands establish clusters of producing clothing in regions close to Ukraine's border with the EU countries. Today, the Ukrainian garment industry works mainly for the order of foreign companies which are using our cheaper labour force in comparison with *Old Europe*, logically convenient supply chains and higher production quality, contrary to Asian countries like Myanmar or Laos. These are the major advantages which make Ukrainian garment industry attractive for FDI inflow. Nowadays, the equipment and technological development of Ukrainian factories correspond to the European level.

The industry was 13% bigger in January 2017 than in January 2016. Export of clothing in 2017 rose by 13.6% in comparison with 2016. The total export of textile goods in 2017 was \$759.5 million, with an increase of 12.1% compared to the same period last year. Capital investment in the industry in 2017 is almost 500% of that of 2012 (1849.0 and 371.6 million hrv respectively) [1].

Even though the cooperation with foreign customers allowed the domestic light industry to join the world high technology and modernize the equipment, there is a paradox in Ukrainian clothing market, which lies within exporting all produced commodities to the EU, while importing overpriced goods back from European companies [2].

Ukraine has become a destination for such worldwide known brands as Asos, Adidas, Benetton, C&A, Esprit, Hugo Boss, Zara, Kirsten, Liz Claiborne, Mexx, Marks & Spencer, Mart Visser, Next, Ovi, Peek & Cloppenburg, Steps, s.Oliver, Saint James, Topshop, Triumph, Tommy Hilfiger/PVH, Walbusch, etc. The main destination for Ukrainian garment export is Germany [3].

The Lviv factory "Trotolo" is collaborating mainly with New Look (England) and occasionally with Zara (Spain), BM (Poland), and Lener Cordier (France). It produces about 120 thousand units of clothes a month, providing employment for 1000 workers. The factory "Volodarka" in Vinnytsya manufactures men clothes for Hugo Boss, which is a German brand, producing over 2000 goods such as suits, jackets, trousers, vests, raincoats, and coats every day. The factory "Santa Ukraine" located in Pervomaysk works for various brands, including Laura Ashley (England) and Antonelli (France) [4]. All of these goods are immediately exported to the European countries, and none of them is sold on the national market for Ukrainian customers.

The cost of production of one Zara item varies from €5 to 6, only half of which goes to salaries for Ukrainian employees. Yet these products are sold in shops at prices at least 6 times higher, while a Ukrainian seamstress would get only about 0.5% of the price of clothing sold in European stores [5]. This can be carried out using the Outward Processing Trade scheme (OPT) for garment production. For example, German brands deliver production inputs to low-wage countries in the region. Afterwards they re-import the garments and, in the end, manage stocks and do the last steps like labelling. These finished items are offered for sale on European markets [3]. Some brands even label their products as "Made in Europe" which implies fair and favourable working conditions.

The salaries on such factories may barely reach the minimum legal wage which is 3723 hryvnas. According to Clean Clothes Campaign, interviews with 110 workers in both shoe and garment factories in Hungary, Ukraine and Serbia revealed that many are forced to work overtime just to reach their production targets. But the workers hardly make more than the legal minimum wage, while the brand companies take advantage of it. More than 220 thousand workers are employed on export-oriented garment factories in our country.

Another drawback is that Ukrainian consumers have to overpay for goods of abovementioned brands produced in such countries as China, Taiwan, Bangladesh, while higher quality goods produced in Ukraine are sold on European markets. The reason for this is that Ukraine is not a "Class I" country as the Western European countries. This allows the companies to gain the highest possible profitability, while the national customers carry all the detriments of it.

Moreover, these factories are often obliged to import materials like fabrics and buttons, used in the production process. This restricts the growth of national manufacturers capable of supplying these materials.

Ukrainian garment industry has shown rapid growth in recent years, especially in terms of attracting foreign investment. European companies invade into Ukrainian market gaining such benefits as cheap, technically competent, experienced labour force; favourable geographical position, quick access to European supply chains and market, conducive conditions for re-importing finished garments for further sale on European markets, and low production costs with sufficiently high production quality. At the same time numerous issues, such as unacceptable working conditions, exploiting labour, unfavourable pricing policy, problems with supply chains and importing materials and fabrics for clothes production, remain to be solved.

References

1. Investments of Foreign Economic Activity of Ukraine: Statistical Collection / [responsible for the issue I. S. Petrenko]. - K.: State Statistics Service of Ukraine, 2016. - 47 p.
2. Строительство швейной фабрики. - [Electronic resource] - Access to the article: <https://startup.ua/startups/348074.html>
3. The Results of CCC's Most Recent Researches in Central, East and South East Europe. Europe's Sweatshops. - [Electronic resource] - Access to the article: <https://cleanclothes.org/livingwage/europe/europes-sweatshops>
4. Kuchkina A. How Sewn in Ukraine Zara and Hugo Boss Come Back to us 6 times More Expensive. Anastasia Kuchkina, Maria Razenkova. - 2016.- [Electronic resource] - Access to the article: <https://vesti-ukr.com/strana/209811-malenkij-kitaj>
5. World-famous Clothing Brands Choose Ukrainian Sewing Factories over Cheap Labor. Tkachenko N.- 2017.- [Electronic resource] - Access to the article: <https://economics.unian.info/2292656-world-famous-clothing-brands-choose-ukrainian-sewing-factories-over-cheap-labor.html>
6. Ukraine Invest. Quarterly Report. Sectors of opportunity. - 2017. [Electronic resource] - Access to the article: <https://ukraineinvest.com/wp-content/uploads/2017/06/UkraineInvest1st-Quarterly-Report-June.pdf>

⁸ 2nd year student, 'International Economic Relations, Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv. Scientific Supervisor: Pidchosa O., Ph.D. in Economics, Assistant Professor, Department of International Finance.

INFLUENCE OF ELECTRONIC PAYMENTS ON THE ECONOMY GROWTH

Moody's Analytics Agency conducted research that showed that the growth of use of electronic means of payment contributed to the increase in Ukraine's GDP by \$460 million in 2011-2015 (Zandi, 2016). The figures were reported by the press service of Visa, for whom the analysis was carried out.

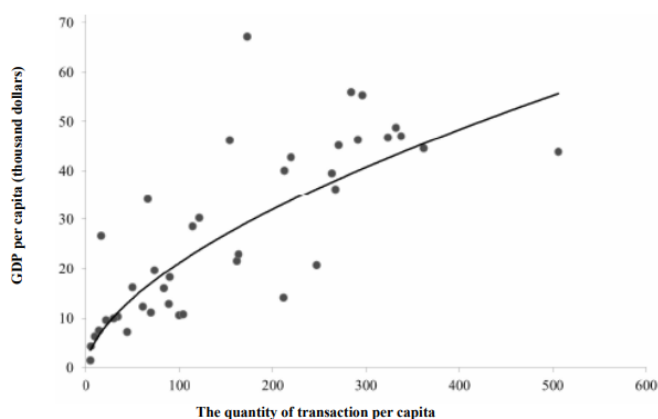
According to Moody's estimates, electronic payments in Ukraine contributed to an increase in consumer spending by 0.1% on average per year for the mentioned above 5 years. Non-cash payment also influenced the creation of an average of 13,520 thousand new jobs from 2011 to 2015.

"The use of electronic payments is one of the main factors stimulating consumption, industrial production, economic growth and the creation of new jobs," said Mark Zandi, Chief Economist at Moody's Analytics. "Countries with a high level of use of payment cards have demonstrated higher rates of economic growth."

The work of analysts covered 70 countries around the world, including Ukraine, which account for almost 95% of world GDP. However, experts note that the growth in the volume of non-cash transactions alone is not enough to increase the level of the country's welfare. The country should have a developed financial system and the stable economy.

The latest trend in IT development in the financial sector shows that South Korea, Sweden and Iceland are the leaders in adopting technology. In the USA and Europe the electronic payments account for 93% and 91% respectively. Cashless payments are increasing persistently in Ukraine (Ukraine statistics, 2014).

The following relations between the GDP and electronic transaction per capita were noted in Analytical Report "E-money in Ukraine", 2012, the Institute of Economic Investigations and Political Consultation.

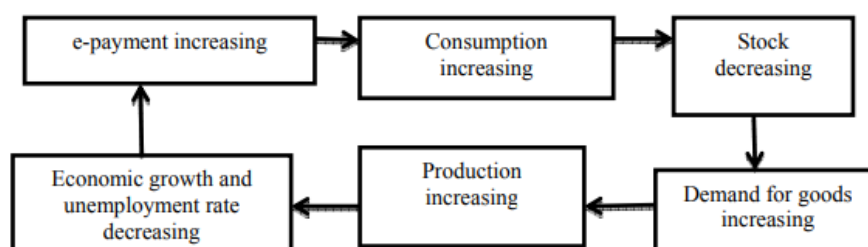

Though, the key question remains whether the relations between those two are correlation or causality.

The development of electronic payment makes the country more attractive to foreign investment, as it is easier to track where the money goes and easier to reach the money at any given moment. In its turn, foreign investment creates an opportunity for higher GDP, which attracts foreign investment even more (Statistical data, 2013). Therefore, the causal relations are clear.

However, the development of economy stimulates the increasing use of information technology. Businesses have funds to make their processes as automatic as possible to save precious time and resources spent on manual processing of payments. Therefore, the more developed the country is, the more developed its electronic payments system is.

Thus, the conclusion is that both factors simply presuppose each other. This scheme works both ways. The mechanism could be simply described by the following table.

At the same time, the conclusion that e-payments necessarily increase the consumption was reached, tracking the statistical data of governmental agencies (Findreng, 2014). Yet, this is most likely false. These data are based on the operations that are possible to track, yet with electronic payments the number of easy to track operations increases. Therefore, there is a statistical deviation from real numbers. This way, it is not necessarily true that electronic payments themselves result in GDP growth, yet they do change the statistics.

Electronic payments do not directly influence any given consumer wealth. Instead, they inject money into the banking system. Following the multiplying theory, this increases available money in the economy, causing its growth (Ermolenko, Sharapov, 2012). Nevertheless, considering all mentioned above reasons, it is important to remember, that the growth is only temporary, as it is caused by the change in the financial and banking sector, not so much in the growth of real GDP.

Thus we can make the following conclusions:

- The benefits of e-payments are: access to financial market and timeless and costless transactions between economic subjects. The more developed electronic payment system is, the faster the operations could be; this, in turn, increases the speed and intensity of economic transactions.

⁹ 3rd year student 'International Economic Relations', Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv. Scientific Supervisor: Pidchosa O., Ph.D. in Economics, Assistant Professor, Department of International Finance.

- Electronic system creates a necessary infrastructure and compensates for the wide geographical spread. This is crucial in modern global economy.
- There is a correlation between GDP growth and increasing use of electronic payments in the country. Cashless payments are also related with the development of the country.
- The growth of the GDP causes the increase in usage of electronic payments, and the electronic payments cause the growth of GDP.

References

1. Analytical report of the Institute for Economic Research and Policy Consulting "Electronic Money in Ukraine" (2012)
2. Ermolenko, A, Sharapov, M. (2012), Virtual Factors of Development of Financial Markets.
3. Findreng J., H. (2014), Relative Purchasing Power Parity and the European Monetary Union: Evidence from Eastern Europe, *Economics & Sociology*, Vol. 7, No 1, 2014, pp. 22- 38.
4. Statistical Data of the European Central Bank (2013), Derived from <http://www.ecb.int/stats/html/index.en.html>.
5. The State Statistics Service of Ukraine Report (2013), Derived from <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
6. Ukraine Ranks 68 in the Ranking of ICT (2013), Press Service of the Cabinet, http://www.ukrinform.ua/ukr/news/ukrainia_posidaie_68_mistse_v_reytingu_ikt_1871948.
7. Zwolankowski, M. (2011), The Financial Crisis, Financial System Instability and Monetary Transmission Mechanism, *Journal of International Studies*, Vol. 4, No 1, pp. 26-32.
8. Zandi, M., (2016) Moody's Analytics Study. Derived from: <https://usa.visa.com/visa-everywhere/global-impact/moodys-analytics-study-the-global-impact-of-electronic-payments.html>

Kushnir V.¹⁰

EUROPEAN UNION FINANCIAL TRANSACTION TAX: PROSPECTS AND CHALLENGES OF IMPLEMENTATION

The global economic and financial crisis has generated numerous problems for the world economy. The financial sector played a substantial role in deteriorating the economic basis of the European Union making governments and ordinary European citizens bear the costs. Consequently, on 28 September 2011 the European Commission (EC) issued a proposal aimed at harmonization of legislation regulating the taxation of financial transactions in order to promote appropriate functioning of the EU internal market and ensure fair competition [1].

Keynes was the first to express the idea of the financial transaction tax (FTT) in the 1930s. According to him, this tax would reduce speculative activities and reflect long-run expectations in financial markets. Then James Tobin came up with the world-wide uniform tax (0.1%) aimed at spot currency transactions that would make exchange rates less dependent on short-run activities as well as speculative movements [2].

The EU financial transaction tax is based on two principles: the residence principle (at least one party is a financial institution within the EU) and the issuance principle (involving a financial instrument issued in the EU). The financial transaction tax would apply to transactions on shares and bonds at the rate of 0.1%. Shares, corporate and government bonds, "repos" are subject to this tax rate. Spot currency transactions, operations in terms of restructuring programs, credit provision, insurance contracts and the issuance of shares and corporate bonds would not be exposed to taxation. The FTT will also not apply to restructuring operations and refinancing activities with the European Central Bank and national central banks, the European Financial Stability Facility and the European Stability Mechanism as well as the EU itself. Derivative contracts (forwards, futures, swaps) would be taxed at the rate 0.01% that is to reduce the number of risky trading activities and clear market distortions [3].

In accordance with the EC data, the FTT could gain approximately 57 billion euros every year (37.6 and 19.4 from derivatives and securities respectively). The revenue would mostly go to the Member States. The part of tax revenues to be used as EU own resources would be deducted from national contributions [4].

The EC proposal has sparked intense debate related to its advantages and disadvantages in the society. The key arguments for the FTT are:

- *Recovery from financial crises.* The FTT is expected to compensate for the recent financial crisis as well as reduce the costs of future financial fluctuations by means of fiscal consolidation.
- *Reduced profitability of criticised investment activities.* The tax would eliminate certain negative investment behaviours, for example, high frequency trading, by decreasing their profitability.
- *Taxation of financial services.* The EC emphasizes that the financial sector does not only enjoy some tax benefits (e.g., VAT exemption) but also receives funding from governments that other sectors do not have.
- *Existing international precedents.* Different jurisdictions have already efficiently implemented this tax (Italy, France, the USA), the EU can follow their example [4].

The statements against the FTT include:

- *Burden of taxation.* Financial institutions may transfer the taxation burden to the end consumers of financial services. Consequently, those customers are likely to invest in financial institutions not under this tax (capital flight) worsening the competitiveness of the EU banking system.
- *Potential revenue.* Profits from the FTT can be utilized to decrease budget deficits or reduce other taxes. At the same time, revenues may be lower than estimated due to the rapid decline in the transaction volume and tax evasion.
- *Intervention in financial markets.* The introduction of the FTT will curb speculative trading activities defending long-term investors. Primary market operations not being subjected to this tax, financial resources of national economies will not be damaged. On the contrary, the FTT can negatively affect those transactions meant to increase liquidity and hedge against investment risks. Less liquid markets can often cause price fluctuations (superfluous volatility is incited by lack of liquidity).
- *Taxation of repos.* It is of crucial importance to control repurchase agreements in order to decrease dependence on short-term financing strategies and lower systematic risk. Simultaneously the taxation of repos will make transaction costs higher decreasing liquidity of financial instruments and transaction volumes. Thus, companies' cost of capital will go higher diminishing investment levels within the EU [2].

¹⁰3rd year student, 'International Economic Relations', Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv. Scientific Supervisor: Pidchosa O., Ph.D. in Economics, Assistant Professor, Department of International Finance.

- *Impact on financial markets.* The project is to cover various asset classes including sovereign debt that may affect both financial markets of the EU-10 and non-participating states along with the ability for the FTT to cascade (the foregoing tax must be paid at each level in the transaction chain) [4].

- *Incompatibility with EU treaties in force.* The FTT may be considered incompatible, for example, with principles of enhanced cooperation and free movement specified in the Treaty of Rome. It may create barriers to trade relations between Member States as well as distort competition. In April 2013, the UK filed a legal challenge against the FTT claiming that it would affect non-participating countries. In 2014, the European Court of Justice dismissed this action [5].

In October 2012, the European Commission suggested implementation of the FTT only in those states that were for the proposal after failing to get unanimous support for this tax at the EU-wide level. The proposal was backed by 11 EU Member States (Austria, France, Belgium, Germany, Slovakia, Portugal, Slovenia, Spain, Greece, Italy, Estonia (left the negotiations later) and approved by the European Parliament and the Council of the European Union [1]. As of March 2018, the proposal continues to be under discussion between ten participating countries and at the level of the Council. The project is being amended and some meetings are being held (e.g., ECOFIN, June 2017). Even though 10 countries have signed up the proposal, they still cannot decide which instruments are to be subject to taxation and at which rate. Recently, the FTT has gone on hold due to the new proposal by the EC to introduce “digital tax” on tech revenues [6].

France and Germany seem to be the main drivers of the EU FTT. In July 2017, Emmanuel Macron claimed his support for the project. France imposed a 0.2% tax on purchases of shares in French corporations with market capitalization exceeding 1 billion euros back in 2012 (raised to 0.3% in 2016). 1.1 billion euros gained from this tax in 2016 helped to finance the national environmental policy. According to the French President, the efficiency of this tax would be directly determined on whether the UK would have access to EU financial markets after Brexit. If not, companies would simply move to London to avoid taxation [7].

In conclusion, it is worth mentioning that although some problems exist the EU FTT would be a substantial tool to enhance the efficiency of financial markets, bring into line indirect taxation of financial transactions and lower market volatility due to speculative actions.

References

1. Taxation of the financial sector. [Electronic resource]. – Access mode: https://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation-financial-sector_en
2. Saraiva, J. F. L. C. D. (2016). The European Union Financial Transaction Tax: Feasibility and Desirability (Doctoral dissertation).
3. Vella, J., Yevgenyeva, A., & Englisch, J. (2013). The Financial Transaction Tax Proposal under the Enhanced Cooperation Procedure: Selected Practical and Legal Issues.
4. Financial Transaction Tax: the Impacts and Arguments. [Electronic resource]. – Access mode: https://www.pwc.fr/fr/assets/files/pdf/2013/11/pwc_ft_litterature_review.pdf
5. Europe Rejects UK's Financial Transaction Tax Challenge. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.bbc.com/news/business-27218615>
6. The EU Digital Tax Is Back and as Wrong as Ever. [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.bloomberg.com/view/articles/2018-03-16/eu-digital-tax-is-back-and-as-wrong-as-ever>
7. France to Push for European Financial Transactions Tax. [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.reuters.com/article/us-france-tax-environment/france-to-push-for-european-financial-transactions-tax-idUSKBN1E40G1>

INVESTING IN GREEN ENERGY ETFs: MAIN POINTS AND PROBLEMS

The latest waves of cheap oil prices have made a negative impact on investing in green energy funds. This type of investment is highly dependent on the political will of governing authorities. Therefore, macroeconomic conditions observed in recent years, such as Trump's support of the fossil fuel energy sources and European migration crisis, play their role in the dynamics of green energy investment. However, the socially responsible investing (SRI) trends remain quite favourable for long-term goals. As the tipping point in policy makers' attitude to green energy is coming closer, consideration of eco-friendly ideas becomes more essential.

According to Bloomberg New Energy Finance, total world clean energy investment accounted for \$333.5 billion last year, 3 % up from 2016 and the second highest annual figure ever, regarding cumulative investment since 2010 to \$2.5 trillion [1].

This shows recovering of the positive trend in development of total green energy investment, because 2016 reflected quite a big curtail in the growth (Fig.1).

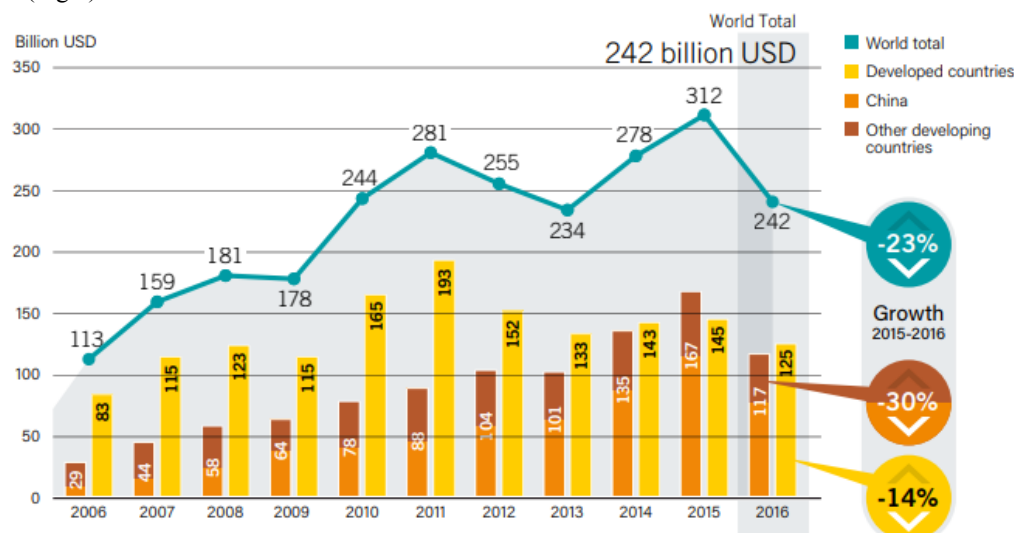

Figure 1 Global New Investment in Renewable Power and Fuels (by country groups), 2006-2016

Source: Renewables 2017 GlobalStatusReport [2].

Overall, Chinese investment in all the clean energy technologies was \$132.6 billion, 24 % upsetting a new record. The next largest country in terms of investment volume was the USA, at \$56.9 billion, 1 % up in 2016 despite the less friendly conditions for renewables under the Trump administration [3].

The first conclusion that can be drawn is that the field of renewable energy is quite profitable currently. It has shown the steadily growing trend in recent years. On the other hand, investing in common shares of any big or actively developing company can be quite risky, so as any investor we are interested in diversifying the risks. Relative innovative financial instruments such as ETFs can satisfy the needs of an average investor quite well.

According to Morningstar Glossary, the ETF or exchange-traded fund describes a broad class of funds, except for closed-end funds, that trades during the day over an exchange. ETF shows low annual costs, but the investor must pay commissions for their trade. ETFs do not redeem shares for cash, and thus do not require to sell securities (possibly through capital gains) to pay investors who buy their shares. They are usually more effective for taxation than mutual funds. Unlike closed-end funds, ETF market prices typically closely follow their NAVs. Most ETFs are index funds.

Nowadays, investors have a wide variety of ETFs to make their choices on. The range starts from those ETFs that track the index of the main market indices up to ETFs that track the basket of foreign currencies.

An interesting type of exchange funds are green ETFs or those that focus on companies supporting or directly linked to environmentally responsible technologies, such as the development of alternative energy or the production of equipment and devices for environmentally friendly technologies. Today's investors have access to a growing number of green ETFs, which allow them to include environmentally friendly strategies in their investment decisions.

Alternative energy space was not as diversified as investors caring for an environment would like. And now taking into account the Trump administration promoting legislation that would reduce resources for alternative energy, the near future for the sector could be troubled. However, those who are interested in gaining a certain impact on this potentially profitable market can diversify several portfolios by purchasing alternative energy ETFs.

The potential for this sector is very large due to steadily growing awareness of global warming and depletion of oil reserves overtime. In addition, as oil prices are expected to grow, green energy is becoming more attractive to many consumers. This can push up the bottom lines of alternative energy companies.

Thus, the question of the best investing options arises. The most popular and biggest ETFs are shown in Table 1.

Considering year-to-date performance, the most effective ETF in the segment of renewable energy is iShares Global Clean EnergyETF (ICLN) with a total return of 5.04 %. However, the most popular ETF is Guggenheim Solar ETF (TAN), which accounts for \$400.21MB in assets under management and an expense ratio of 0.70 % with a trailing 12-month gain of 50.17 %. TAN is the undisputed leader of the segment when it comes to liquidity. The fund trades 2.93 million in the average daily volume. According to Renewable Energy ETF Overview (2018), it is the largest Renewable Energy ETF. Investors should also find sufficient liquidity on iShares Global Clean Energy (ICLN), which is \$964.41 thousand in daily dollar terms.

Power Shares Wilder Hill Clean Energy Portfolio (PBW) is highly diverse in scope, reaching beyond just industry pure-plays like wind, solar, biofuels and geothermal companies, to include companies based on their perceived relevance to the renewable energy space. PBW looks different largely due to the fund's proprietary selection process and its mandate to hold only US-listed companies.

¹¹ 3rd year student 'International Economic Relations', Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv. Scientific Supervisor: Dziuba P., Ph.D. in Economics, Associate Professor, Department of International Finance.

Largest Renewable Energy ETFs

Ticker	Fundname	1 Month	3 Month	1 Year	5 Year	10 Year
TAN	GuggenheimSolarETF	-0.08%	0.15%	45.48%	10.73%	–
ICLN	iSharesGlobalCleanEnergyETF	–	4.16%	15.31%	7.71%	–
PBW	PowerSharesWilderHillCleanEnergyPortfolio	1.58%	0.11%	33.33%	5.17%	-10.97%
QCLN	FirstTrustNASDAQCleanEdgeGreenEnergyIndexFund	-0.14%	-2.01%	23.47%	13.56%	-0.27%
GEX	VanEckVectorsGlobalAlternativeEnergyETF	-1.23%	0.77%	16.78%	11.03%	-6.01%
FAN	FirstTrustGlobalWindEnergyETF	0.42%	1.07%	8.71%	14.25%	–
PBD	PowersharesGlobalCleanEnergyPortfolio	-1.53%	0.77%	20.44%	9.58%	-5.30%
YLCO	Global X YieldCoIndexETF	0.69%	-3.93%	9.21%	–	–

Source: Renewable Energy ETF Overview [4]

By the way, the most-recent ETF launched was the Global X Yield Co Index ETF (YLCO) in May 2015. This indicates the ongoing phase of development of this field.

Choosing TAN, ICLN and PBW as the most powerful and popular clean energy ETFs, the further research can be conducted to understand their peculiarities.

1. Guggenheim Solar ETF (TAN)

This ETF is based on an index (the MAC Global Solar Energy Index) which tracks companies involved in the production of solar power equipment, the production of fabrication products or services and companies that supply the raw materials that are utilized by the solar power equipment producers.

The fund keeps 90 % of its investment in securities according to those tracked by the index. While the ETF has been volatile in the past, it had a banner year in 2017, rising nearly 50 % on growing demand for solar power versus other alternative energy sources, on a global level. The ETF has an appealing dividend yield, looks to continue benefiting from solar demand in 2018 and does not seem to be hurt by any talk of the Trump administration potentially cutting resources for alternative energy.

2. iShares Global Clean Energy Index Fund (ICLN)

The S&P Global Clean Energy Index is the benchmark for this ETF, which maintains a 90 % concentration of assets in securities according to the index securities. Up to 10 % of assets may be in futures, options and swap contracts. ICLN also invests in companies that are not included in the underlying index. Liquidity also matters substantially. The fund seeks clean energy companies that trade at volumes that are high enough to make them easier to trade than some smaller alternative energy stocks.

3. Power Shares Wilder Hill Clean Energy Portfolio (PBW)

Launched in March 2005, PBW tracks the Wilder Hill Clean Energy Index. It focuses on companies that are engaged in the business of advancement of clean energy and conservation. PBW has an asset base of nearly \$87.7 million. This fund holds 38 stocks and the top 10 companies occupy a 34.86 % share of the total net assets. The average daily volume (3 months) is 99,139 shares. The fund has an annual dividend yield of 2.55 % and an expense ratio of 0.70 %. The top three individual holdings in the ETF are Daqo New Energy Corp. (DQ), Tesla Motors Inc. (TSLA) and Sociedad Química y Mineradora de Chile S.A. (SQM), with asset allocation of 3.85 %, 3.82 % and 3.68 %, respectively. PBW has heavily invested in Information Technology, as this represents 42 % of the fund, followed by Industrials (25 %) and Utilities (17 %) (Daniel Esty, 2009).

To conclude, clean energy investment can be certainly considered very profitable for long-term purposes regardless of the state powers' attitude or market trends. ETFs based on the securities of renewable energy companies can be considered quite new, however, they have already gained some popularity and even experience of losses. Comparing Top-3 chosen for the research, we can derive that ICLN and TAN which include companies from all over the world are more stable than PBW because they are less imposed to macroeconomic shifts and other factors. Nevertheless, all three ETFs can be considered as the perfect options for investment.

References

1. Henze V. Runaway 53GW Solar Boom in China Pushed Global Clean Energy Investment Ahead in 2017 [Electronic resource] / V. Henze, C. Thomas // BNEF. – 2018. – <https://about.bnef.com/blog/runaway-53gw-solar-boom-in-china-pushed-global-clean-energy-investment-ahead-in-2017/>.
2. RENEWABLES 2017 GLOBAL STATUS REPORT [Electronic resource] // Ren21. – 2017. – http://www.ren21.net/wp-content/uploads/2017/06/17-8399_GSR_2017_Full_Report_0621_Opt.pdf.
3. Thomas C. Oklahoma's Wind Megaproject Boosts 3Q Clean Energy Investment [Electronic resource] / C. Thomas, V. Henze // BNEF. – 2017. – <https://about.bnef.com/blog/oklahomas-wind-megaproject-boosts-3q-clean-energy-investment/>.
4. Renewable Energy ETF Overview [Electronic resource] // ETF Database. – 23. – <http://www.etf.com/channels/renewable-energy-etfs>.
5. Esty D. Green to Gold: How Smart Companies Use Environmental Strategy to Innovate, Create Value, and Build Competitive Advantage / D. Esty, A. Winston., 2009.

DEVELOPMENT OF E-COMMERCE IN CHINA: BACKGROUD AND PERSPECTIVES

We are used to the opinion that the United States of America is the unique leader in major spheres of economy, but it has been recently replaced by another economic giant – China. Chinese GDP at purchasing power parity in 2016 was higher than the American (\$21.6tln in comparison with American \$18.6tln), although nominal GDP is lower in China [1]. This can be explained by the difference in prices in these two countries. According to the Big Mac index the price of a burger in China is 1.6 higher than in the USA [2]. These statistics show that Chinese economy is now competing for the leadership worldwide. One direction of that leadership has already been reached by China now – e-commerce. Online sales increased by 27% in 2017, while it reached only 6% increase in offline sales. Moreover, the ratio of enterprises involved in e-commerce reached 45% in China in 2017 [3]. There are several reasons for such quick growth of electronic commerce in this country:

1. Chinese market consists of a diverse range of consumer products. This allows small retailers to enter the market easily and make profits through the Internet trade.
2. There was a great flow of investment in e-commerce start-ups, which allowed the rapid growth of this sector. China's start-ups and tech giants got \$58.8 billion from investors in 2017 [4].
3. Chinese middle class has increased drastically and has collected enough money to spend on the optional products, not only the vital ones. In 2002 middle class accounted for 4% of the whole population, while in 2012 – 31%, which means the incomes and spendings showed a significant rise [5]. It is expected that the share of middle-class population by 2022 will rise up to 75% [6].
4. The required digital and real infrastructure has been installed to stimulate the development of e-commerce. Under the governmental policy the Internet covered the whole country very quickly, easing product transportation. In addition, the delivery system by many state-owned and private logistics providers has evolved. A particular kind of transport dominated at each location: trucks – for inter-city delivery and scooters – for cities [7]. This has led to the declining cost of getting products to consumers and to faster development of the Internet trade. The companies immediately reacting to these changes are likely to preserve their market positions, but there were many of them who continued to prefer sales in real stores. Such manufacturers failed as their items got out of competition.
5. The banking system has been replaced by lending and investment institutions turning into online-banking agents. Traditional banks were unable to correspond to the great amount of financial information, occurring because of the easy and quick growth of online businesses [7].

Because of these factors China holds the first place worldwide in the number of online users (over 800 million, comparing to 300 million in the USA) [8]. According to Nielsen, a global information and measurement company, the China's consumer confidence index (CCI) got 112 points by the end of 2017 (CCI above 100 points means consumer confidence is positive) [9]. Therefore, Chinese consumers are confident and ready to spend more within online markets.

There are 4 general trends in the development of e-commerce in China which can be implemented in other countries:

1. Online discount festivals.

Chinese online retailers have created the particular holidays to motivate customers to buy products online. For instance, Singles' Day, which was introduced in China as an alternative for Valentine's Day, became the day of huge earnings from online shopping. Celebrated on November, 11 Singles' Day increased the total sales of Alibaba Group to 168 billion RMB and caused 39% growth in sales in 2017 [10]. Such festivals provide the opportunities for small businesses to display their product mix as consumers become brand-switchers during retail holidays. This gives them a greater chance of being noticed at the market.

2. Development of consumption.

As was already mentioned, the quality of consumption has evolved but faster than the demand growth, meaning that the high end wants could be satisfied only by the exported products of higher quality. Therefore, online markets are getting popularity bringing the upgrade of consumption. Cross-border consumers accounted for 67% of the whole population in China in 2017 (34% in 2015). Such platforms as Kaola.com and Tmall provide the access to foreign products for the Chinese.

3. Online payment.

Chinese online payment systems as Alipay and Wechat are the developed institutions controlled by the giant e-commerce platforms – Alibaba and JD.com. These systems consist of various elements: Wechat serves both as communication app and as a payment card, while Alipay is used for online trade deals. The easiness of consumption loans encourages people to prefer online payment to cash.

4. Social media platforms as the basis for advertising.

Primarily invented for communicational needs, social media nowadays serve as the source of information about products. With the increasing number of Internet users such platforms are gaining great importance. The large companies and MNC are trying to enter this sphere in order to reach new customers, especially the young. In addition, e-commerce platforms have a huge return on investment as online advertising is very profitable and contributes to consumer engagement [3]. 31% of Chinese consumers will click on an advertisement in the Internet while only 16% of that worldwide [11].

Considering trends mentioned above, an immense convergence between digital and offline retail will be seen because commercial, mobile and social aspects are being combined. The cooperation between the Internet and traditional retailers is expected to improve operational efficiency and stimulate the growth of sales profitability. This convergence will rise the long-term investment into technological giants like Alibaba Group and Tencent which will follow leading the advance of emerging technologies. At the same time, a vast number of start-ups, such as Xiao Hong Shu (Little Red Book) enter the market adding new features to the e-commerce platforms. The value of chain is being transformed as direct-to-consumer trade fits the principles of electronic commerce. Consumers' usage of smartphones with lots of social media accounts and personal information could well lead to the brand new trend of personalisation. The Chinese will get the advertisements of only what they need or want based upon their research history. Such trend allows to increase the total returns from sales. This will provide a larger degree of analytics through the Internet and data on the mobile phones. Electronic environment could require the fundamental transformation in China, which, in turn, will lead to transformations worldwide.

References

1. World Bank [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.worldbank.org/>.
2. Big Mac Index - Global Prices for a Big Mac in January 2018, by country/ Statista [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.statista.com/statistics/274326/big-mac-index-global-prices-for-a-big-mac/>.

¹²²nd year student, 'International Economic Relations', Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Scientific Supervisor: Pidchosa O., Ph.D. in Economics, Assistant Professor, Department of International Finance.

3. Things we can Learn from China's e-commerce Explosion, Vishal Bali/ Nielsen [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.nielsen.com/cn/en/insights/news/2018/5-things-we-can-learn-from-chinas-e-commerce-explosion.html>.
4. China Sees Record Tech Funding in 2017, Steven Milward/ Tech in Asia [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.techinasia.com/china-tech-funding-record-high-2017>.
5. China's Middle Class Surges, while India's Lags behind, Rakesh Kochhar/ Pew Research Center [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2015/07/15/china-india-middle-class/>.
6. Mapping China's Middle Class, Dominic Barton, Yougang Chen, and Amy Jin/ McKinsey&Company [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.mckinsey.com/industries/retail/our-insights/mapping-chinas-middle-class>.
7. Reasons China is Winning at e-commerce, Gordon Orr/ World Economic Forum [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.weforum.org/agenda/2014/09/china-e-commerce-internet-infrastructure>.
8. Internet Usage in the United States/ Statista [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.statista.com/topics/2237/internet-usage-in-the-united-states/>.
9. China Consumer Confidence Index Reached All-time High to 114 Points in Q4 2017/ Nielsen [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.nielsen.com/cn/en/insights/news/2018/Nielsen-China-Consumer-Confidence-Index-reached-all-time-high-to-114-points-in-Q4-2017.html>.
10. "Double 11" is Still Consumers' Favourite/ Nielsen [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.nielsen.com/cn/en/insights/news/2017/nielsen-double-11-still-consumers-best-favorite.html>.
11. E-commerce in China – the Future is already Here, Total Retail Survey 2017/ Pricewater house Coopers [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.pwccn.com/en/retail-and-consumer/publications/total-retail-2017-china/total-retail-survey-2017-china-cut.pdf>.

Palyanychko A.¹³

INVESTMENT CLIMATE DEVELOPMENT IN UKRAINE AS THE PREREQUISITE FOR ECONOMIC DEVELOPMENT: EVALUATION AND PROSPECTS

Development of the investment climate is important because it overall attractiveness of a certain country or region for conducting business and investing in its long-term growth. This, in turn, affects general comfort of living and welfare, number of workforce employed, and the level of salaries [1].

According to the World Bank, for the past three decades, the private sector has been at the forefront of leading economic growth and poverty reduction around the world. Integration with global markets and enhanced private sector competitiveness has contributed to the unprecedented growth of many economies, such as China, Vietnam and Costa Rica [1].

By leveraging a comprehensive approach that addresses legal, regulatory, procedural, and institutional barriers affecting all phases of the investment and business lifecycle, Ukraine is able to establish a competitive investment climate that is based on the three pillars [1]:

1. **Driving evidence-based reform** grounded on global benchmarking knowledge products, such as Doing Business, Global Competitiveness Index, Enterprise Surveys, and Worldwide Governance Indicators, etc;
2. **Encouraging Business** by supporting the implementation of transparent, inclusive and efficient policies and regulatory practices;
3. **Expanding Market Opportunities** to ensure sustainable local development by linking private investment, especially foreign direct investment (FDI), with locally-owned and managed businesses [1].

Ukraine is at a crossroads with one road leading toward democracy and prosperity, and another, with its great potential, constrained by corruption and government mismanagement [3].

In the past years, Ukraine has been constantly improving its ranking in the global business climate indices, but mostly by small advances, which fade even compared to our closest neighbours, like Russia. In addition, since 2014, the trend has been towards slowing down these improvements [3]. The experts of the Reanimation Package of Reforms attribute this to the inconstancy and lack of structure of reformation efforts, and their incompleteness in many cases [5].

Yet these efforts have given rise to greater internal business activity, which can be noted through the GDP rise, with the most attainments made in the agricultural and IT sectors [3]. We can also see positive trends in the FDI stock growth in Ukraine, but a closer look at this data is necessary because most of the investment (70% of total FDI, as of 2016) is still coming from Ukrainian and Russian offshore investors, whilst the FDI stock of genuinely foreign, "green" investors from developed countries with sound business practices has not seen significant increase [2] [3].

Table 1

Foreign Direct Investment Net Inflows, USD Million

Year	Value
2008	2300
2010	1700
2012	2200
2014	700
2016	900
2018	500

Additionally, a recent survey of foreign investors by Dragon Capital has stated that it is not the war with Russia that intoxicates the investment climate in Ukraine, but rather the corruption, lack of trust in jurisdictional protection, and monopolization [4]. Similar view is also expressed in the U.S. Department of State Report on Investment Climate in Ukraine for 2017 [3].

These data suggest that our investment climate is still not inclusive, and not sustainable to be attractive to foreign investors, and needs intensification and more structured reforms to become hospitable.

To address these issues and attract more genuine FDI, to develop Ukrainian investment climate to a feasible level, to secure recent attainments in the agricultural and IT sectors and support their further growth the government of Ukraine has to embrace a

¹³ 1st year student 'International Economic Relations', Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv. Scientific Supervisor: Kuznietsova N., Ph.D. in Economics, Associate Professor, Department of International Finance.

comprehensive set of reforms that address the judiciary, dispute settlement, corruption, and intellectual property rights aimed at establishing inclusive and enabling investment climate in Ukraine.

References

1. Qiang, C. (2017). Investment Climate. Retrieved from <http://www.worldbank.org/en/topic/investment-climate>
2. Averchuk R. (2017, February 2). Foreign Direct Investment in Ukraine: War and Peace. Retrieved from <https://voxukraine.org/en/investments-in-ukraine-en/>
3. Watson T. (2017). Investment Climate Statements for 2017. Retrieved from <http://www.state.gov/e/eb/rls/othr/ics/investmentclimatestatements/index.htm?year=2017&dclid=269964>
4. Dragon Capital Press Release. (2017, September 13). Foreign Investors: Corruption and Lack of Trust in Judiciary are still Affecting the Investment Climate in Ukraine more than the Conflict with Russia. Retrieved from http://www.dragon-capital.com/en/about/media/press_releases/foreign_investors/
5. The Reanimation Package of Reforms. (2017). Retrieved from <http://rpr.org.ua/civil-servic/>

Petruk J.¹⁴

MODERN APPROACHES TO THE TRANSFER OF TECHNOLOGY AND THE COMMERCIALIZATION OF INNOVATION

A distinctive feature of the present global economy is the rapid development of science and technology. In advanced developed countries creation and implementation of technological innovation occupy an important place in almost all spheres of economic and social activities. The development of innovation is facilitated by the availability of the effective methods of their inculcation as well as the transfer of technology. In this regard, it is of substantial importance to consider the experience of transfer and commercialization of technology in countries with the high level of innovative development. It would make it possible to use the experience of the best practices of commercialization when searching for a national path to transfer technology.

In accordance with the ‘Global Innovation Index 2017’ published by Cornell University, the INSEAD business school and the World Intellectual Property Organization, Switzerland, Sweden and the Netherlands are the leading countries in the ranking (Figure 1).

Country/Economy	Score (0–100)	Rank	Income	Rank
Switzerland	67.69	1	HI	1
Sweden	63.82	2	HI	2
Netherlands	63.36	3	HI	3
United States of America	61.40	4	HI	4
United Kingdom	60.89	5	HI	5
Denmark	58.70	6	HI	6
Singapore	58.69	7	HI	7
Finland	58.49	8	HI	8
Germany	58.39	9	HI	9
Ireland	58.13	10	HI	10
Korea, Rep.	57.70	11	HI	11
Luxembourg	56.40	12	HI	12
Iceland	55.76	13	HI	13
Japan	54.72	14	HI	14
France	54.18	15	HI	15

Fig. 1. Global Innovation Index 2017 rankings (Dutta, Lanvin, & Wunsch-Vincent, 2017)

Switzerland has been a leader for several years in a row. The Swiss model of the commercialization of innovation is mostly characterized by its consistency. Since the 1950s the government of Switzerland has gradually implemented the policy of transition from an industrial economy to an economic model of innovative development. Since 2004, significant changes have affected the innovation policy of education, research and development, as well as the technological sector. Despite the ground-breaking way of development chosen by the government, not all issues related to creation of innovation have been resolved to date (Lipkova & Braga, 2016). So, the state support is not sufficient for distribution and commercialization of technology. This is due to the fact that state programmes to support the commercialization of innovation in Switzerland do not affect the processes of technology transfer (the processes of facilitating the transfer of technology) to industry, focusing only on financing of scientific research.

The second place belongs to Sweden and it holds its position the second year in a row. The innovative model of Sweden has its own unique features. The government’s policy is focused on strengthening Sweden’s position as a ‘scientific research nation’ and, consequently, improving its global competitiveness in the technological field (The New Model, 2012). There are three main methods that are used to achieve this goal including the development of independent research:

- government institutions should not ‘interfere’ with so-called independent researchers;
- support of world class scientific and technical inventions;
- cooperation of all stakeholders for implementation of Sweden’s innovative development path (Hellsmark, Mossberg, Söderholm & Frishammar, 2016).

A significant share of funding in Sweden is provided through private funds and non-profit organizations, which is also quite unique. In general, the features of Sweden’s way to successfully process the technology transfer are the following:

- high level of education and qualification of employees in the public sector;
- rapid development of venture investment;
- tax incentives stimulating the involvement of highly qualified foreign specialists in the private sector;
- creation of a full innovative chain (unification of technology transfer centres), allowing the project to be carried out from an idea to a small enterprise with growth prospects.

The third place went to the Netherlands, which shows a dramatic change jumping from the ninth place in 2016. The innovative development of enterprises in the Netherlands is facilitated by two innovative strategies. Firstly, its regional innovation policy is focused on developing the strengths of individual regions which convey economic benefits on the global scale (this *Pieken in de Delta* strategy

¹⁴ 3rd year student, ‘International Economic Relations’, Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv. Scientific Supervisor: Pidchosa O., Ph.D. in Economics, Assistant Professor, Department of International Finance.

concerns six regions that are strategically important for national development) (Peaks in the Delta, 2010). Secondly, the key innovative areas such as water supply and civil engineering; high-tech systems and materials; food and chemical industry were identified as being foreground from the point of view of national innovation policy. Such techno parks as the biotechnology park of Leidna, the business centre Biopartner, the centre for development of potential in the field of life sciences, the techno park High Tech Automotive Campus have also been established in order to follow this strategy.

The peculiarity of the commercializing innovation process in the United States is laid within the high levels of innovative operations of small businesses. Financing and other innovative support of businesses is carried out by a large number of venture funds, scientific and technological parks. A distinctive feature of American techno parks is their tight relationship with universities, developed social infrastructure, as well as their own technological capacities. It is noteworthy that 23 out of the 25 largest universities in the US closely cooperate with technological parks (Bozeman, Rimes & Youtie, 2015). The National Technology Transfer Centre which consists of one national and six regional centres (PTC), which is run by the auspices National Space Agency (NASA), has been established. The financial system is another factor that contributes to the success of the United States. Among other financial resources, venture capital investment is of special importance for innovation activity. The process of financing and distribution of risks in the US is also quite smooth due to the fact that the founders of techno parks are different institutions, including universities, national financial institutions, such as venture capital funds and commercial banks. The centres of technology transfer also function within the technology parks, thanks to which the scientific developments are presented to industrial enterprises for the further commercialization of technology and its introduction into production. The US administration is creating public-private partnerships for the development and commercialization of R&D that are consistent with government objectives (Block & Keller, 2015).

To sum up, after analyzing the strategies followed by the main innovative leaders, I can identify four groups of countries that share similar methods to support the commercialization of innovation and technology transfer:

1. Norway and Germany: The financial and organizational support for R&D and TSC activities rendered by the government;
2. Sweden, Finland and France: Co-operation of research institutes and industrial companies, various development institutions aimed to create the necessary technology;
3. Switzerland and the UK: Organization of consortia for joint research work on inventions between universities, laboratories and industrial companies;
4. The U.S and Japan: Innovative infrastructure of universities (Dutta, Lanvin, & Wunsch-Vincent, 2017).

Consequently, there are different approaches to transfer of technology and commercialization of innovation to follow when searching for the path for effective technology transfer in Ukraine. There is not a definite effective or ineffective method since they depend on the economic specifications of each country. That is why learning and comparing the techniques of technology transfer is of a great importance while establishing Ukraine's own path.

References

1. Block, F. L., & Keller, M. R. (2015). *State of Innovation: the US Government's Role in Technology Development*. Routledge.
2. Bozeman, B., Rimes, H., & Youtie, J. (2015). The Evolving State-of-the-art in Technology Transfer Research: Revisiting the Contingent Effectiveness Model. *Research Policy*, 44(1), 34-49.
3. Dutta, S., Lanvin, B., & Wunsch-Vincent, S. (2017). The Global Innovation index 2017: Innovation Feeding the World. *Geneva, Switzerland, by the World Intellectual Property Organization (WIPO), and in New Delhi, India, by the Confederation of Indian Industry (CII)*.
4. Hellsmark, H., Mossberg, J., Söderholm, P., & Frishammar, J. (2016). Innovation System Strengths and Weaknesses in Progressing Sustainable Technology: the Case of Swedish Biorefinery Development. *Journal of Cleaner Production*, 131, 702-715.
5. Lipkova, L., & Braga, D. (2016). Measuring Commercialization Success of Innovations in the EU.
6. Peaks in the Delta. (2010, July 23). Retrieved March 28, 2018, from <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regional-innovation-monitor/policy-document/peaks-delta>
7. The New Model. (2012). Retrieved March 28, 2018, from <https://www.economist.com/node/21564412>

Polishchuk K.¹⁵

INTERNET OF THINGS AND ITS IMPACT ON MODERN ECONOMY

IoT (Internet of Things) is one of the transformational patterns that will shape the eventual fate of organizations in the future. Numerous organizations see a major open door in IoT implementation and undertakings. They begin to believe that IoT holds the guarantee to upgrade client connections and drive business development by enhancing quality, profitability, and dependability on the one side, and on the opposite side diminishing costs, hazard, and robbery. By having the privilege IoT display organizations will be remunerated with new clients, better bits of knowledge, and enhanced consumer loyalty to specify few advantages.

As the dust starts to settle after the Internet of Things erupted globally a few years ago, we can now see specific patterns of its development and understand what this whole flamboyance of "smart" is about. Many companies have already worked out their perfect spots on the market and launched successful products powered by this technology. So, what is the IoT and how to really make a good use of it?

IoT is a network of Internet-related objects that can collect data and exchange data coming from embedded services. This term was proposed in 1999 by Kevin Ashton, one of the first enthusiasts fascinated by RFID, and now the Head of 3 Auto-ID Center research centres at Massachusetts Institute of Technology. Mass distribution of M2M (Machine to Machine) systems is yet to come, but it is already clear that the introduction of M2M can entail no less significant changes in the life of mankind than creation of machines controlled by people in the XIX century. Self-acting machines will get the ability to navigate the environment without human interference, make decisions and, as a result, potentially will be able to cause the next wave of technological revolution.

This concept allows not only to unite objects of the material world through the Internet for exchange of information among them, but also to develop opportunities for accumulation, structuring and analysis of information about the behaviour of people in the

15 3rd year student, 'International Economic Relations', Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Scientific Supervisor: Pidchosa O., Ph.D. in Economics, Assistant Professor, Department of International Finance.

urban space, at home and at work. According to the survey prepared for the forum in Davos, the Internet of Things is included in the top 5 technological drivers of the fourth industrial revolution along with the mobile Internet and cloud technologies, Big Data, new materials and technologies in the field of renewable energy sources and crowd sourcing, and peer to peer platforms.

One of the earliest canonical examples of the Internet of Things was the refrigerator, automatically ordering products, and the kitchen preparing the dinner for the arrival of the host, but there are tasks more urgent – first of all, automation of traffic in megacities and on highways, requiring interaction of vehicles and communication systems. From the technical point of view, there are no problems here – on-board radars, Wi-Fi, 3G, LTE, etc. technologies, numerous road sensors and "smart" traffic lights can easily create on-board access points and road access points. But all this is not enough for creation of the Intelligent Transportation System – a common platform is necessary where the concepts of Fog Computing and Cloud Computing are claimed.

Another example is smart grid power systems based on a smart grid which can be viewed as universal systems consisting of nodes linked together by "foggy" and "cloudy" means. The responsibilities between them can be divided as follows: Fog nodes assume localization (they differ in context independence and low latency), and there is a general centralization and solving complex problems on the Cloud. Such grids will be able to solve a variety of tasks that require collection and preliminary processing of large amounts of data on the ground with the need for their centralized analysis.

The following areas will benefit from the use of IoT-devices: production; transport; defense; agriculture; infrastructure; retail sales; logistics; banks; oil, gas, extraction of minerals; insurance business; smart houses; production of food products; service; hospitals; health protection; smart buildings; IoT-companies.

Hundreds of companies have already engaged in the Internet, and their list will only expand in the next few years.

The Internet of Things can be applied to any industry. Transportation companies will be able to use it to optimize traffic patterns and potentially connect things like streetlights, mass transit, and maps to create a more efficient transportation system. There are also already applications in healthcare, utilities management, manufacturing and more. GE is already using the Internet of Things to connect large machinery like jet engines and railroad cars.

So how can companies overallly benefit from using IoT platform?

1. Data

Marketers and entrepreneurs love data. With IoT devices connecting consumers in new ways with more interactions, they will have greater access to those data than ever before. Smart devices will be able to track, record patterns of consumer behaviour, and possibly even learn from them, making intelligent product recommendations and customizing searches in new, innovative ways.

Companies can start taking advantage of this by using these data-based insights to come up with more effective advertising, and get to know their target demographics on a more specific qualitative level. Chances are, they will have more data at every stage of the consumer buying cycle, from research to purchase and implementation.

2. Inventory Tracking and Management

Next up, IoT is likely to revolutionize how companies track and manage their inventory. If a business relies on warehousing, manufacturing, and storage, it probably uses remote scanners and similar high-tech devices to help workers keep track of inventory item by item. In the near future, smart devices should be able to keep tabs on inventory changes completely automatically, freeing up the workers for more important cognitively demanding tasks. It is not just about the *smart home* anymore – it's also about the *smart office* and *smart warehouse*.

3. Remote Work

On the other hand, if a business does not directly deal with any physical inventory, the IoT could open up a world of new possibilities for remote work. With multiple devices all wired into the same network, the remote working employees will be more connected than ever before, and may be able to accomplish new types of tasks from remote locations by tapping into devices in the office or factory floor. Remote workers tend to be happier and more productive, so the arrangement could also help improve the company's bottom line.

4. Speed and Accessibility

Since consumers will have access to new forms of research and purchasing, the buying cycle will likely diminish in length. Consumers will be able to find and order exactly the product they're looking for with a handful of spoken phrases, and they will demand delivery of the product sooner (since all our technological advances tend to emphasize instant gratification). Fortunately, partners, suppliers, and logistics providers will all have similarly advanced technology at their disposal, meaning the company will be able to serve its customers faster.

5. Efficiency and Productivity

It's not all about speed – it will also be possible to get more done in less time. In addition to instant gratification, technological evolution also tends to favour productivity and efficiency. The latest and greatest IoT developments will likely allow businesses and workers to accomplish large-scale tasks, including data analysis and management, faster and more precisely. Managers may find that they need fewer staff members, or else they will be able to scale operations in new areas that allow them to expand their businesses.

What are the problems of IoT?

In the last few years, research has been made on the impact of the Internet of Things on the development of individual industries (health, security, urban infrastructure, etc.), individual functional areas of the organization, as well as tools for the formation of business models for commercialization of IoT products and applications.

IoT Security Issue

With the constant increase in the number of devices connected to the Internet, new potential vulnerabilities inevitably arise. If the device is not sufficiently protected, it can serve as an access point for a cyber attack, allowing an attacker to reprogram this device or make it defective.

From the point of view of business and economy, producers are interested in reducing costs, levels of complexity, and market launch time. Insufficient levels of safety of IoT devices lead to negative external consequences where costs are assigned by one party (or parties) to others. In case of information security, external problems arise when the producer of the product is not liable for costs as a result of insufficient security.

[Reuters] – Cisco, Bosch, and several other companies have set up a consortium to work on how blockchain can be used to secure and improve the Internet of Things application, as sectors beyond finance seek to benefit from bitcoin's underlying technology.

The group, which also includes Bank of New York Mellon, Foxconn, security company Gemalto and blockchain startups Consensus Systems (ConsenSys), BitSE and Chronicled claimed that they will collaborate to develop a shared blockchain protocol for the Internet of Things – the concept that everyday objects, from washing machines to shipping containers, will be connected to the

Internet and will be able to send and receive data. While having more devices connected to the Internet presents some advantages for consumers and businesses, it also increases the scope of devices which could be hacked.

Shnepa Y.¹⁶

PUBLIC EDUCATION FOR CHILDREN OF ILLEGAL IMMIGRANTS: ECONOMIC ASPECT

Economic and legal aspects. To some extent, American foreign policy has spawned migration flows, but American domestic policy has failed to establish a system to account for the results of its foreign policy. For example, after NAFTA came into force, more than 1.3 million Mexican farmers were driven out of business, because American businessmen started selling corn in Mexico at lower prices than local farmers could produce. Consequently, undocumented emmigration from Mexico has risen by 60% [1].

One may stumble upon gazillions of comments of the following nature: “If they want an education so bad they can enter the country in a legal way”; “Why does the US taxpayer get saddled with this expense?” [2]. The reason is, that it is better to invest into people’s knowledge now in order to get qualified workforce in the future.

They can tell people to wait for their turn for legal immigration in line. But for a Mexican who has no relatives among the US citizens, there is almost no line to wait in: without reforms in the legal system they will not be able to migrate legally to the US no matter how long they wait [3].

In order to get a visa one needs to resort to one of the options: win a green card; get an invitation for a job; prove that he/she being a person of untraditional sexual orientation is exposed to infringements; get political asylum; get married to a US citizen; become a student or an investor to the US economy, etc.

Sometimes, the local situation forces people to leave as fast, as possible. They have neither time nor money for formalities. And the situation with the green card is even worse: in fact, it takes decades, if one is lucky enough not to become exposed to procedure discrepancies and prejudices [4].

Now tracing it back to the issue of taxes and the outflowing rights: undocumented immigrants pay \$11.64 billion a year in state and local taxes through property, income and sales taxes. If they were given a legal status, they could pay \$2.1 more. Moreover, undocumented workers using fake Social Security numbers paid \$13 billion into the trust funds in 2010 and received only \$1 billion in retirement benefits.

The US GDP could decrease by 2.6% a year if all undocumented workers were removed from the country. Some states (Illinois, California, Florida etc.) and industries (construction, agriculture, manufacturing) would be affected the most under such a scenario [5].

Facts show, that those people are totally entitled to enjoy free education because they do pay taxes, they do add up to the county’s output, they do work, they do seek for opportunities to obtain the legal status. To this end, they should have a chance to give their children good education so that they could become worthy citizens of a big peaceful and prosperous country.

References

1. Weareoneamerica.org. (2017). Root Causes of Migration - Fact Sheet | One America. [online] Available at: <https://www.weareoneamerica.org/root-causes-migration-fact-sheet>
2. Debate.org. (2017). Are Children of Illegal Immigrants Entitled to a Public Education?. [online] Available at: <http://www.debate.org/opinions/are-children-of-illegal-immigrants-entitled-to-a-public-education?ysort=5&nsort=2>
3. G92.org. (2017). WHY DON'T THEY JUST IMMIGRATE THE LEGAL WAY? | G92.org. [online] Available at: <http://g92.org/find-answers/process/>
4. American Immigration Council. (2017). How the United States Immigration System Works. [online] Available at: <https://www.americanimmigrationcouncil.org/research/how-united-states-immigration-system-works>
5. Call, T. (2017). FAST FACTS: Deporting Illegal Immigrants could Cost US Economy \$5 trillion. [online] Lehigh Valley Business Cycle. Available at: <http://www.mcall.com/business/getsmart/mc-fast-facts-how-much-would-deportation-of-illegal-immigrants-cost-the-us-economy-20170222-story.html>
6. Universal Declaration of Human Rights (1948). [Paris]: United Nations, Article 26.

Sursaieva A.¹⁷

SMART CITY INITIATIVES AND THEIR ECONOMIC BENEFITS

Most cities and utilities want to get smarter. They see the smart cities movement as delivering more than some incremental improvement. The concept of smart cities became very popular during the latest decades and now it is widespread all over the world. There are a lot of benefits of Smart City that citizens can get and make their daily life more comfortable and convenient. The number of urban residents is expanding by nearly 60 million every year. Moreover, more than 60% of the world’s population will be living in cities by 2050 as per the ICT.

Today Smart City also has a special focus on energy and mobility in conjunction with the use of modern ICT for climate protection (low carbon) and quality of life. Challenges of climate change and demographic development also play an important role. The term *Smart City* is very comprehensive because it is not only focused on energy and environment, but on mobility, governance and quality of life. In the Smart City everything is functioning for the benefit of the society and future.

The expansion of cities creates a lot of issues and challenges for contemporary city planners and architects around the world. Such challenges should be the prior task for modern society, nations and international organizations.

However, with these challenges it results in many economic benefits. The market for smart city solutions is growing everywhere, driven unstoppably by megatrends such as demographic changes, resource scarcity, and climate alterations. Cities have to make themselves smart to tackle these challenges. It comes as no surprise, then, that the global market for smart city solutions is set to expand by 13% per year over the coming decade, from just under USD 13 billion in 2017 to a forecast USD 28 billion in 2023. Within this overall blossoming of the market, the Asia-Pacic region will see the fastest growth at an average 16% a year, almost quadrupling in

¹⁶1st year student of the Master Program ‘International Entrepreneurship’, Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Scientific Supervisor: Pidchosa O., Ph.D. in Economics, Assistant Professor, Department of International Finance.

¹⁷3rd year student, ‘Intenational Economic Relations’, Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv. Scientific Supervisor: Pidchosa O., Ph.D. in Economics, Assistant Professor, Department of International Finance.

size through 2023. Europe will experience more moderate growth at around 13%, while North America and Latin America will see the slowest growth rates at around 11% [1].

The value of smart city tech can be regarded as a means of addressing inequality within cities and inequality between cities. One of the key concerns of city governments is to take care of all citizens and strive for a more level playing field through the digital and economic inclusion of disadvantaged minorities and communities. Initiatives like smart kiosks and public-private partnerships, whereby the benefits of the sharing economic are across an entire city, are just some examples of how this can be accomplished. Cities can work with Uber and other services in ridesharing to guarantee mobility in remote areas, for example. Subsidizing new technologies and economic paradigms will save money as compared to building out rail or other public transport infrastructure.

The positive impact of smart city technologies on economic development could see cities locking in incremental growth of over 5% and driving more than \$20 trillion in additional economic benefits over the coming decade [2].

- Potential incremental GDP growth of close to \$1 trillion without investments in physical infrastructure Public investments multiplier effect of up to 10 times, with a potential incremental GDP growth of \$10 trillion;
- Structural smart urban economy growth, with an expected increase of 2.8% by 2026, driven by next-generation technologies like AI and blockchain.

Trillions in incremental GDP growth will significantly transform the way we live and how our cities operate. But it's not as simple as deploying technology and hoping it sticks. Cities will have to become strategic in the way they deploy smart city technology to ensure that it maximises its potential [3].

To this end, the people will get access to a lot of advanced facilities like excellent transportation facilities, electricity through smart grid, advanced applications, modern technology to change city government and various other solutions. Nevertheless, such innovations and initiatives still do not have enough consistency, complexity, justification in setting priorities in the development strategies and so on.

References

1. Economic Benefits Of A Smart City [Електронний ресурс] / Smartresilient – 2018. – Режим доступу: <https://www.smartresilient.com/economic-benefits-smart-city>
2. Smart city tech to drive trillions in economic growth [Електронний ресурс] / Information Age – 2017. – Режим доступу: <http://www.information-age.com/smart-city-tech-trillions-economic-growth-123470508/>
3. What are the benefits of the Smart City [Електронний ресурс] / Quora – 2017. – Режим доступу: <https://www.quora.com/What-are-the-benefits-of-smart-city>

Андриюніна Д.¹⁸

ГРОШОВА ЕМІСІЯ ДЛЯ ФІНАНСУВАННЯ ДОПОГИ КРАЇНАМ, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ

3 70-х рр. ХХ ст. світова спільнота на чолі з провідними міжнародними організаціями неодноразово підіймала питання щодо подолання бідності, голоду та розриву між розвинутими країнами та країнами, що розвиваються. Але наразі 2018 рік – і все ще кожна 8 людина у світі голодує. Саме тому пошук більш ефективних шляхів допомоги країнам, що розвиваються, є наразі актуальним питанням.

У контексті проблеми «Північ-Південь» для знаходження ефективного методу її вирішення доречно розглянути Новий міжнародний економічний порядок та Ломейські конвенції. Вони є основоположними концепціями для подолання таких проблем країн, що розвиваються, як бідність та голод через те, що вони не мають можливості або не знають, як правильно розвиватися.

Якщо перейти до міжнародної гуманітарної допомоги цим країнам, то варто згадати про зобов'язання, яке наклали на себе розвинуті країни у 70-х рр. ХХ ст. Йдеться про зобов'язання розвинутих країн виділяти 0,7% від свого національного доходу на допомогу країнам з найнижчим рівнем життя, згідно до Міжнародної стратегії розвитку на друге Десятиріччя розвитку Організації Об'єднаних Націй [1]. Але якщо розглянути, як провідні країни виконують це зобов'язання, то побачимо, що абсолютна меншість розвинутих країн виконує це зобов'язання. До розвинутих країн, що постійно виплачують допомогу у розмірі мінімум 0,7% від ВВП, належать лише Швеція, Люксембург, Норвегія та Данія [2, с. 12]. Така низька ефективність підводить до висновку, що необхідно створити нову систему надання допомоги країнам, що розвиваються, від розвинутих країн.

У загальному вигляді існує думка, що можна емітувати гроші, не випускаючи їх в обіг, і відразу направляти їх на певні потреби в інші країни (у нашому випадку – на допомогу країнам, що розвиваються). Але згодом цю ідею з певних причин замовчали, і лише зараз американські фінансисти знову про неї заговорили.

На нашу думку, такий спосіб фінансування допомоги найменш розвинутих країнам та країнам, що розвиваються, а саме – додаткову емісію грошей, які будуть відразу направлятися у країни, що розвиваються, під робочою назвою «емісія благодійності», вартий уваги. Наразі багато науковців сперечаються, чи не буде такий метод провокувати інфляцію, але, на нашу думку, безперечно «ні». Звичайно, є приклади жахливих наслідків додаткової емісії, а саме – Веймарська республіка у 30-х рр. та Зімбабве у 2008 році, коли ціни на такі життєво необхідні товари, як, наприклад хліб, зростали по кілька разів на день, і люди просто обклеювали грошима свої кімнати, тому що це було дешевше, ніж придбати на них шпалери, але у даному випадку про це не йдеться.

Наша ідея полягає у тому, що за умови низького ризику інфляції центральні банки розвинутих країн емітували б певну суму грошей, яка була б співрозмірною до гуманітарної допомоги, що мала виділятися. Як зазначено вище, розвинуті держави зобов'язалися виділяти 0,7% від свого національного доходу на гуманітарну допомогу, а ми пропонуємо дещо іншу систему виділення цих коштів. Подальший механізм виглядав би так: якщо уряд, наприклад, не виконав своє зобов'язання повною мірою, а виділив лише 0,25% від національного доходу держави, що є усередненим показником величини виплат [2, с. 12], то Центральний банк емітує ще 0,45% грошей, які не виходять в обіг, а відразу перераховуються найбільш біднішим країнам. Надалі

¹⁸ студентка 3-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Науковий керівник: Пузанов І.І., д.е.н., професор кафедри міжнародних фінансів.

можна буде взагалі емітувати всі 0,7% і відразу направляти їх у країни, що розвиваються, але, на нашу думку, це доречніше робити, коли розвинуті країни адаптуються до такого механізму і спробують його на практиці.

На нашу думку, у даному контексті можна побачити пом'якшуючі фактори. Найбільш вагомим є те, що емітовані гроші не будуть виходити в обіг у державі, а будуть відразу відправлені до інших країн і, відповідно, використовуватися на їх ринках. Але тут з'являється інший ризик: ризик девальвації національної валюти, проте, на нашу думку, емітовані суми будуть не настільки значними, щоб спровокувати такий ефект.

За нашими прогнозами, якщо б лише три держави, а саме – США, Великобританія та Японія, – діяли за такою схемою, то за рік можна було б надрукувати додаткові \$200 млрд на гуманітарну допомогу, що збільшило б загальний фонд коштів на 40%, і був би досягнутий максимум за останні 56 років. Якщо ввести цей механізм у дію, то у короткий термін ситуацію можна покращити.

На нашу думку, єдиною загрозою для життєздатності такого механізму є те, що у наступних Декадах розвитку ООН відмовиться від вищезазначених цілей, що, у свою чергу, маловірогідно.

Отже, запропонований механізм цілком може бути життєздатним та збільшити ефективність надання гуманітарної допомоги країнам, що розвиваються, від розвинутих країн. При цьому маловірогідно, що він буде провокувати інфляцію чи девальвацію національної валюти у зв'язку з двома аспектами: грошові суми не будуть виходити в обіг в країні-емітенті та не будуть настільки значними, щоб спровокувати девальвацію національної валюти.

На наш погляд, справжнє питання полягає в тому, чи достатньо сильно ми турбуємося про майбутнє нашої планети та її населення, щоб взяти на себе ризик та впровадити вищезазначений механізм у життя.

Список використаних джерел

1. Официальный веб-сайт ООН: Международная стратегия развития на второе Десятилетие развития Организации Объединенных Наций [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://qoo.by/31Ti> – Дата доступа: 07.11.2017
2. Доклад «Подведение итогов в области глобального партнерства в целях развития» (2015 год). – 29 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://qoo.by/31X6> – Дата доступа: 15.11.2017

Балабаєва К.¹⁹

ВПЛИВ ПОВЕДІНКОВОГО ЕФЕКТУ НА ПРОЦЕСИ ЦІНОУТВОРЕННЯ

Дане дослідження базується на основних поняттях поведінкової економіки. Особливістю цієї галузі економічної науки є використання психології для дослідження факторів, що заохочують споживача купувати певні товари та послуги.

Чому нам важливий психологічний аспект, якщо давно відомо: людина – раціональна істота, що вибирає варіант, який максимізує її індивідуальне задоволення при купівлі тих чи інших товарів та послуг. Приклад: спекотний літній день, коли єдиним вашим бажанням є втамування спраги. Можна придбати прохолоджуючі напої у сусідньому магазині через 100 м або в супермаркеті, де ті ж напої будуть дешевшими, що знаходиться на відстані 1000 м. У такому разі ніхто навіть не замислиться про ціну: звичайні фізіологічні потреби перевищать можливість зекономити на напоях. Отже, поведінкова економіка доводить наскільки серйозно психологія людини впливає на її поведінку.

Під час проведення своїх досліджень Річард Талер, лауреат Нобелівської премії з економіки 2017 року, вивчав емоції, які керують покупцем, і складнощі, з якими він стикається під час ухвалення рішення та здійснення економічної дії. У своїх роботах він пояснив, що вчинки людей порушують закони традиційної економіки через “керований вибір”. Згідно теорії поведінкової економіки, людськими вчинками можна маніпулювати без заборон і наказів, оскільки люди самі здійснюють вибір або раціонально, або автоматично. На думку Талера, людину завжди можна скерувати у потрібний замовнику бік, зробивши її вибір автоматичним. Багато ідей цього вченого перетворилися на інструмент державної політики у провідних країнах світу.

Споживацький попит значно впливає на процеси формування ціни. Загалом тактичні прийоми ціноутворення можуть бути поділені на дві групи:

1) економічні прийоми – управління цінами через підвищення або зниження ціни товару;

2) психологічні прийоми – керування цінами на товар за допомогою впливу на психологію сприйняття цін споживачами без істотного зменшення або збільшення цін.

У межах даного дослідження, нас цікавить група психологічних прийомів. До них можна віднести ефекти:

1) «незаокруглених цін» – передбачає встановлення ціни на товар чи послугу нижче круглих цифр (не 100 грн, а 95 грн) або встановлення ціни на товар, яка закінчується непарною цифрою (не 10 грн, а 9,99 грн);

2) «приємних цифр» – поділ цифрового ряду від 1 до 10 на дві групи: округлі цифри, до яких відносяться 2, 3, 6, 8, 9 та гострі цифри – 1, 4, 7. Проведені дослідження доводять, що оку приємні числа, якщо використовувати «гострі» цифри в поєднанні з «округлими»;

3) «зменшення упаковки» – на ринку продовольчих товарів все частіше можна зустріти упаковки: молоко 900 мл, цукор 900 г тощо. Споживач отримує ілюзію, що вартість товару не зросла, хоча, насправді, виробник зменшує собівартість виготовленої продукції;

4) «зростаючого порядку» – покупці надають більшу вагомість тим цінам, які вони побачили першими в ціновому ряді. Ця закономірність активно застосовується в прямих продажах, коли продавці починають демонстрацію товарів із найдорожчих, поступово переходячи до дешевших;

5) «відсоткових відмінностей» – ґрунтується на законі Вебера-Фехнера, згідно з яким сприйняття покупцями цінових змін залежить від відмінностей у відсотковому, а не в абсолютному вираженні;

6) «подрібнення платежу» – «зорове» зменшення високої ціни. При цьому оплата товару розбивається на кілька умовних чи реальних транзакцій;

7) «масових закупівель» – чим більшу кількість товару купує споживач, тим меншою для нього є ціна одиниці продукції тощо.

Поведінкова економіка описує різноманітні ефекти, що виникають через психологію покупців або своєрідні «підштовхування» зі сторони продавців, серед яких найвідомішими є:

¹⁹ студентка 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник : Кузнєцова Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

- 1) «ефект володіння» – люди надають більшої цінності речам лише тому, що володіють ними;
- 2) «уявний рахунок» – математичні підрахунки, що базуються на емоціях та початкових факторах впливу;
- 3) «помилки підприємців» – перебільшення власних можливостей підприємцями;
- 4) «неприйняття втрат» – боязнь втратити більше, ніж придбати.

Тобто, люди поведуться і приймають рішення в ситуаціях невизначеності, коли вони не можуть оцінити ризики і ймовірності майбутніх подій. Нами можуть маніпулювати, підштовхуючи до вибору, який є вигідним для виробника. Граючи нашою психологією сприйняття навколишньої дійсності, встановлюють ті чи інші ціни на товари. Все, що ми можемо зробити – це знати про вище згадані прийоми, намагатися за можливості оцінювати альтернативи та обдумувати свій вибір.

Список використаних джерел

1. Kahneman D. Prospect Theory: Decision Making Under Risk // *Econometrica*. 1979. № 2. Р. 264
2. Д. Ариели Предсказуемая иррациональность. Скрытые силы, определяющие наши решения / Дэн Ариели. – «Манн, Иванов и Фербер», 2010. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.management.com.ua/books>
3. Colin F. Camerer, George Loewenstein Behavioral Economics: Past, Present, Future: Princeton University Press, 2004. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://sds.hss.cmu.edu/>
4. Ліпич М. А. Вплив поведінкових чинників на ціноутворення на фондовому ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://memjournal.agrex.gov.ua/vplyv-povedinkovyh-chynnykiv-na-tsinoutvorenyana-fondovomu-rynku>
5. Поведінкова економіка як муха в унітазі: за що дали Нобелівську премію Талеру [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eravda.com.ua/publications/2017/10/13/630098/>
6. Скригун Н.П. Тактичні прийоми ціноутворення в контексті маркетингових цінових рішень / Н.П. Скригун, С.Б. Розумей // *Наук. пр. Нац. ун-ту харч. технологій*. – 2011. – № 40. – С. 122-125
7. Тимофеев В.М. Теоретико-методичні підходи щодо формування ціни підприємства / В.М. Тимофеев, Н.Ю. Мардус // *Проблеми економіки*. – 2012. – № 4. – С.141-145

Білоган А.²⁰

СУЧАСНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО БАНКУ РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Цивілізаційний вибір України – це євроінтеграція, що є шляхом модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, вихід на світові ринки, насамперед на ринок ЄС [3].

Інтеграція у світове господарство не може відбуватися стихійно. Фінансове та технічне співробітництво з міжнародними організаціями – це потужне джерело та ефективний інструмент економічного розвитку будь-якої держави. З моменту створення Європейського банку реконструкції та розвитку в 1991 році він інвестував більше 115 мільярдів євро більш ніж у 5000 проектів по всьому світу.

Україна у період проведення внутрішніх реформ прагне ефективно використовувати весь потенціал такого співробітництва для розв'язання найгостріших економічних проблем. Так, наша держава є членом Європейського банку реконструкції та розвитку із серпня 1992 року. За допомогою своїх інвестицій ЄБРР сприяє проведенню структурних і галузевих реформ, розвитку конкуренції, зміцненню правових систем, формуванню інфраструктури для підтримки приватного сектору тощо. ЄБРР прагне сприяти досягненню прогресу в напрямку «ринкових економік та сприяння розвитку приватної та підприємницької ініціативи», що є зараз вкрай важливим.

Загалом за весь час роботи ЄБРР в Україні було профінансовано 396 проектів на загальну суму 12,107 млрд євро. Поточний портфель інвестицій становить 4,079 млрд євро. Частка приватного сектору в портфелі інвестицій ЄБРР дорівнює 43 % [1].

До найактуальніших проектів за підтримки ЄБРР за 2018 рік можемо віднести кредит «Дніпровській Agri Group» на суму 5 млн. дол. США на будівництво котла з біомаси, що покращить операційну та екологічну ефективність підприємства. Новий котел із біомаси буде використовувати пташиний гній з фермерських господарств і допоможе оптимізувати суміш енергопостачання, а також скоротити експлуатаційні витрати. ЄБРР на даний проект виділив 5 млн. дол. США, а загальна вартість проекту 5,85 млн. дол. США.

Діяльність ЄБРР незмінно керується прагненням сприяти екологічному та соціальному здоров'ю та стабільному розвитку. Так, на початку 2018 року 10 українських стартапів, що стали переможцями відбору програми «Кліматичні інноваційні ваучери», отримали від ЄБРР безповоротну допомогу на загальну суму 400 тис. євро. Кожен із цих стартапів отримує ваучер на суму від 20 тис. євро до 50 тис. євро залежно від інноваційності, складності та перспективності проекту. Однак, згідно з умовами програми, самі компанії мають вкласти в свої проекти власні кошти в розмірі 25% від суми отриманої допомоги [5].

ЄБРР виділив 25,9 млн. євро на будівництво трьох сонячних електростанцій у Вінницькій області. Цей проект – це один крок до енергонезалежності нашої держави [2]. Крім того, ЄБРР надав українському «ПроКредит Банку» чотирирічний кредит у розмірі 25 млн. дол. США, який забезпечить доступне кредитування малого і середнього бізнесу України, у гривнях.

ЄБРР започаткував багато концепцій та ідей, які перетворились на успішні програми, особливо на енергоефективність та стійкість, де він залишається одним з ключових фінансистів, що мають зобов'язаннями понад 2 млрд євро [1].

У 2017 році Україна стала третім найбільшим позичальником ЄБРР, отримавши на реалізацію своїх проектів 581 млн. євро. Економіка України значною мірою відчуває потребу у зовнішніх ресурсах розвитку. При гострій нестачі внутрішніх капіталів, технологій, підприємництва їх поповнення можливо і доцільно забезпечити за рахунок зовнішніх інвестицій. Саме це й визначає необхідність і важливість сучасної діяльності ЄБРР в Україні. Європейський вибір України відкриває нові перспективи співробітництва з розвинутими країнами континенту, надає можливості економічного розвитку, зміцнення позицій України у світовій системі міжнародних відносин.

Список використаних джерел

1. European Bank for Reconstruction and Development [Електронний ресурс] // ebrd.com. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ebrd.com/ukraine.html>.

²⁰ студентка 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

2. РБК - Україна [Електронний ресурс] // rbc.ua. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.rbc.ua/rus/tag/ebrr-28042015>.
3. Юрчик І. Б., Урбанович В. А. Проблеми інтеграції України у світове співтовариство [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <file:///C:/Users/User/Downloads/823-3344-1-PB.pdf>.
4. Навчальні матеріали онлайн [Електронний ресурс] // <http://pidruchniki.com/>. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/1494080740432/politekonomiya/mistse_perspektivi_ukrayini_svitoviy_ekonomitsi.
5. K.Fund Media [Електронний ресурс] // kfund-media.com. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://kfund-media.com/yebrr-vydilyv-10-ukrayinskym-startup-am-bezporotnu-dopomogu-na-sumu-e400-tys/>

Білько І.²¹

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ (НА ПРИКЛАДІ ТЕПЛОВИХ НАСОСІВ)

Сьогодні, коли людство починає усвідомлювати, що проблема зростаючого дефіциту невідновлюваних природних енергоресурсів реально існує, а ціни на них нестримно зростають, і будуть зростати надалі, впровадження енергозберігаючих технологій генерації тепла і використання нетрадиційних і відновлюваних енергоджерел замість спалювання вуглеводневого палива стає не стільки популярним, скільки життєво необхідним. Також гострою світовою проблемою є екологічна проблема підтримки здорового і комфортного середовища існування людини. Тепло, що генерується в теплонасосній установці, раціонально використовувати, насамперед, в житлово-комунальному секторі економіки, де дороге і дефіцитне органічне паливо споживається у величезних кількостях. В економіці України проблеми енергозбереження проявляються особливо гостро, оскільки для генерації тепла комунального призначення витрачається біля 30% палива, що споживається. До того, ж ця галузь економіки є найбільш технічно відсталою з цілим рядом проблем, технічного, економічного та екологічного характеру, що загострюються.

Широкомасштабне використання теплових насосів (ТН) є стрижнем енергозберігаючої політики більшості країн ЄС, Північної Америки, Азії, Австралії. Стабільно збільшується кількість впроваджених теплових насосів у системах теплопостачання односімейних і багатоквартирних житлових будинків, адміністративних, соціальних і промислових будівель, в технологічних процесах промисловості і сільськогосподарства. Це сприяє успішному вирішенню злободенних проблем економічного (зниження застосування органічного палива), екологічного (зниження забруднення навколишнього середовища) і соціального (зниження тарифів на комунальні послуги та створення комфортних умов життя і роботи) характеру. Вивчення та використання іноземного досвіду може бути дуже корисним для України.

Міжнародне Енергетичне Агентство (МЕА), метою діяльності якого є забезпечення світової енергетичної безпеки і пошук шляхів поліпшення екології планети, поступово стає головним координатором політики впровадження теплонасосних технологій [7]. Щорічно на базі МЕА проводиться конференція «Теплові насоси у сучасному світі». У доповідях конференцій підкреслюється стабільне збільшення використання ТН у світовому масштабі. У деяких країнах масштаби використання ТН дуже вражають. Як приклади, розглянемо кілька країн, які протягом багатьох років з успіхом використовують в повсякденному житті теплові насоси.

Досвід Швеції: Країна знаходиться на першому місці по впровадженню ТН в повсякденне життя. Питанням енергоефективності та екології приділяється особлива увага. Більше половини будинків в країні обігріваються з використанням ТН.

Першим містом, яке перевело на опалення за допомогою ТН, став Стокгольм. Майже вся шведська столиця обігрівається за рахунок морських теплонасосів (джерелом теплової енергії є Балтійське море). Населені пункти, розташовані на узбережжі, користуються цією перевагою. В інших регіонах широке застосування знайшли повітряні ТН. Велику популярність набуло поєднання системи «тепла підлога» з тепловим насосом. Завдяки цьому енергія, що постачається ТН, використовується з максимальною ефективністю. Надзвичайно важливо те, що в Швеції діють програми державних дотацій при установці ТН. Саме це дозволило в короткі терміни значно скоротити витрати на опалення.

Досвід Німеччини: Німеччину також можна сміливо назвати найбільш просунутою країною з використання теплових насосів. Щоб підтримати населення в переході на більш зручне і вигідне опалення, урядом надається фінансова допомога тим, хто хоче встановити тепловий насос. Споживачі швидко зрозуміли всю вигоду при використанні ТН як економічного і ефективного опалювального обладнання. Особливим попитом у Німеччині користуються насоси "Повітря-вода". Теплові насоси стали доступні для більшості сімей Німеччини. Німці відзначають користь цього опалення: автоматика працює справно, атмосфера не забруднюється, тепло для будинку отримується фактично безкоштовно.

Досвід США: Для популяризації теплових насосів і для здешевлення використовуваних енергоносіїв уряд США пішов трохи іншим шляхом. Там був прийнятий закон, який зобов'язує компанії-забудовники встановлювати це опалювальне обладнання в усіх нових споруджуваних будинках. Зараз в США щорічно випускається більше одного мільйона теплових насосів.

В США широко використовують енергію сонця для опалення, підігріву води для побутових потреб і для басейнів. Комбінація сонячних колекторів з тепловим насосом підвищує ефективність системи опалення в рази. Використання сонячних колекторів дуже ефективно. Вони вловлюють сонячні промені круглий рік і навіть в похмуру погоду. Застосування колекторів для теплового насоса дозволяє забезпечити його необхідними 25% електроенергії, яка потрібна для його 100% -ї продуктивності. На практиці робота двох систем, теплонасоса і колекторів, дає ні з чим не порівнянні переваги. Адже споживачі абсолютно не відчувають нестачі в електроенергії і теплі. До того ж витрат на тепло вони абсолютно не несуть.

Досвід Японії: Японці виступають новаторами в багатьох областях, в тому числі і в застосуванні ТН. Свого часу уряд країни ініціював програму з вивчення наслідків застосування ТН. Не було виявлено жодного негативного фактора впливу на навколишнє середовище і на безпеку для людини. Далі для забезпечення максимальної ефективності в цій області бізнес і влада почали працювати разом. В країні був створений фонд «Теплові насоси», який показав результативність своєї роботи. Сьогодні

²¹ учень ПГ №75.

Науковий керівник: Єщенко О.І., к.т.н., доцент кафедри теплотехніки та енергозбереження НТУУ «Київський політехнічний Інститут» імені І.Сікорського.

в Японії найбільш популярними є насоси "Повітря-вода». До цього підштовхнули кліматичні умови в цьому регіоні. Уряд же впроваджує програми, які дозволяють отримувати субсидії при установці теплових насосів для населення.

З аналізу доповідей MEA з питань ТН [6, 7] можна зробити висновок, що останнім часом вектор виробництва теплонасосного обладнання поступово переміщується на азіатський континент. Японські компанії (Daikin, Mitsubishi Electric і Hitachi), південно-корейські (LG і Samsung), китайські (Midea і Gree) успішно вийшли на європейський ринок і зміцнюють тут свої позиції.

Як бачимо, в країнах з розвинутою економікою з розумом підходять до розробки нових програм по впровадженню зелених технологій, а також до різних енергетичних проєктів. Така перспектива має всі шанси на створення в майбутньому розумних будинків, які забезпечать людей фактично безкоштовним теплом і електрикою. Головну роль в прискоренні розвитку ринку теплових насосів «повітря - вода» грають ініціативи європейських країн щодо заохочення використання енергоефективного обладнання і скорочення парникових викидів. Програма «20-20-20», прийнята Євросоюзом, передбачає знизити до 2020 року парникові викиди на 20% в порівнянні з рівнем 1990 року, збільшити на 20% кількість енергії, що отримується з поновлюваних джерел, і на 20% підвищити енергоефективність. На даний час попит на теплові насоси збільшується не стільки за рахунок державного стимулювання, скільки за рахунок посилення вимог до енергоефективності нових будівель.

Список використаних джерел

1. Мацевитый Ю.М., Чиркин Н.Б., Клепанда А.С. Об использовании тепловых насосов в мире и что тормозит их широкомасштабное внедрение в Украине// Энергосбережение-Энергетика-Энергоаудит. – Харьков.- 2014.-№2.- С.2- 16.
2. Долинский А.А. Таплонасосные технологи в Украине. Состояние и перспективы развития. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.unhpa.com.ua/wp.../05/Журнал_Тепловые-насосы-сегодня_№1_2016.pdf
3. Енергетична галузь України: підсумки 2016 року / Центр Разумкова — [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/upload/2016_ENERGY.pdf
4. Ландквист П. Эволюция тепловых насосов. - [Електронний ресурс] – Режим доступу : journal.esco.co.ua/2011_12/art110.htm
5. Перспективы развития світової енергетики на довгостроковий період: основні тренди та показники / Центр Разумкова. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.uceps.org/upload/1446026764_file.pdf
6. IEA Topic Page. / International Energy Agency. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.iea.org/subjectqueries/index.asp>.
7. Reports at the IEA Heat Pump Conference, 2011. - [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.google.com.ua/search?ei=UEINWp-7BMbMgAa12K3oDg&q=reports+iea+heat+pump+conference+2011>
8. Reports at the IEA Heat Pump Conference, 2017. - [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.google.com.ua/search?ei=UEINWp-7BMbMgAa12K3oDg&q=reports+iea+heat+pump+conference+2017>

Бокатов М.²²

ПРАКТИКА ПАТЕНТНОГО ТРОЛІНГУ ТА ЗАХОДИ ПРОТИДІЙ

Патентний тролінг є важливою і нагальною проблемою, яка приносить небажані економічні результати, стримує економічні інтеграційні процеси, а також заважає економічному співробітництву та міжнародному поділу праці.

Патент – це свідоцтво про право власності автора на певний новий винахід (корисна модель) чи дизайн (за українським законодавством – промисловий зразок), яке видається державним органом на строк до 15-20 років, діє тільки на території даної країни і потребує періодичних патентних сплат [4, 8].

Патентний тролінг – це патентування загальновідомих знань з метою заборони виробництва, де використовується даний патент, і вимагання від добросовісних виробників сплати відрахувань за продовження виробництва.

Дане явище виникло уперше в США і набуло значних масштабів. Американські патентні тролі вишукували і заповували патенти, а потім подавали позов на різні компанії до суду, вимагаючи або *заборонити виробництво товарів з використанням запатентованої технології*, або *сплату роялті*. І це виявилось дуже вигідним.

Патентний тролінг у США	
Кількість судових позовів, поданих патентними троями у США в 2015 р.	3608
Кількість позовів про незаконне використання патентів, з якими компанії Google довелося одночасно боротися	100
Кількість судових позовів про незаконне використання патентів проти компанії JPMorgan Chase з 2008 р.	104
Витрати на правові послуги для захисту проти середньостатистичного патентного троя, якщо останній подає позов до суду	3 млн. дол. США
Кількість грошей, які Американські компанії витрачають щорічно у судовому розгляді, а також на розрахункові витрати	29 млрд. дол. США

Джерело: складено автором на основі даних Cornell Law Review, LOT Network, company reports.

Наприклад, відомий американський троль NTP Inc. заробив 600 млн дол. США в патентній війні з компанією Blackberry, яка займається виробництвом телефонів. VlnetX, який отримав патент на технології сервісу відеозв'язку, виграв 368 млн дол. США у компанії Apple [5].

Cornell Law Review 2015, до речі, наводить цікаві дані з приводу патентного тролінгу у США й збитків, які він наніс американським компаніям [1].

Американський уряд докладає чимало зусиль задля виправлення теперішнього стану й поліпшення ситуації.

²² студент 2-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Підчоса О.В., к.е.н., асистент кафедри міжнародних фінансів.

1. У 2013 року набрав чинності The Leahy-Smith America Invents Act, спрямований на ускладнення процедури патентування, оскільки чим важче патентним троям отримати патент, тим складніше їм вступити в судові суперечки з виробниками.

2. Більше за те, одним із методів боротьби американці вважають *право третіх осіб впливати на експертизу заявок*. Тобто, якщо якийсь виробник вважає, що даний патент не є патентноспроможним, він має право подати своє власне дослідження цього (prior art) з коментарями і довести, що троль запатентував лише назву.

3. Також варто звернути увагу на таке нововведення, як *заборона подання позовів до групи відповідачів*. Це елімінує патентування загальновідомих об'єктів і подання позовів на багато компаній одночасно. (Тріль Xpoint Technologies подав до цього позов одночасно проти 30 компаній)[7].

Дані заходи, без сумніву, сприяють зменшенню рівня тролінгу. Таким чином, статистичні дані RPX демонструють значне зниження подачі позовів з 3608 у 2015р. до 1994 у 2017р. непрактикуючими особами (non-practicing entity, (NPE)), які вважаються потенційними патентними троями [2,3].

Патентний тролінг у США і в Україні дещо відрізняється. Український тролінг має наступні характеристики:

❖ По-перше, в Україні менші масштаби, ніж в Америці, і, тому, тролі не такі витривалі. Вони не звертатимуться до суду з позовами про стягнення збитків і не будуть проводити затяжну війну. Вони шукатимуть слабку жертву, прагнучи отримати швидку виручку [5,7].

❖ По-друге, проблема в тім, що патенти видаються під відповідальність замовника. Потрібно лише правильно оформити документи й сплатити всі мита. Це означає, що фактично можна запатентувати будь-що і патент не буде перевірятися на новизну та оригінальність у спеціальному реєстрі.

❖ По-третє, українські тролі заробляють гроші на митниці. За положеннями Митного кодексу України можна внести патент в реєстр митниці без перевірок і сплати мита. Далі відстежуватиметься переміщення всіх товарів через кордон на предмет наявності порушення прав інтелектуальної власності. Так, імпортований товар, що матиме об'єкт зареєстрованого хибного патенту буде відкладено на 20 діб, поки суд не винесе вирок. Це означає, фактично, «заарештування» товару на митниці на невизначений строк [6].

Так, в Україні було запатентовано чимало корисних речей [4-7]: патент на дизайн iPad, лопатку для розмішування їжі, одноразову запальничку, зубочистку, одноразовий металевий вішак для одягу, головку пульвелізатора рідин, планшетний комп'ютер, колбу та пробку для фармацевтичної продукції, лампу для освітлення, з'єднувач труб, банку для харчових продуктів, стілець, палички для морозива, вареник і навіть патент на нанесення на товар QR-коду.

Ситуація з компанією Google є яскравим прикладом тролінгу. Після початку розробки локальних сторінок Google український троль запатентував домен UA на території України (тобто google.ua), що унеможливило відкриття офіційної сторінки Google в Україні. Компанія Google, звісно, домоглася визнання мети реєстрації даної торгової марки недобросовісної і її скасування в судовому порядку. Але, незважаючи на це, домен UA так і залишився за тролем, і компанії Google довелося змінити назву на google.com.ua [7].

Тому, не має жодного сумніву, що патентні тролі представляють велику загрозу для української економіки і потрібно шукати методи боротьби з ними.

На даний момент патенти, які були видані на ненові об'єкти можуть бути визнані недійсними в судовому порядку, а свідоцтва на реєстрацію торгової марки можуть бути анульовані за позовом. Зацікавлена сторона має надати суду докази відсутності новизни корисної моделі або промислового зразка або довести факт більш раннього користування торговою маркою [7]. У випадку, коли виробникові вдасться це довести, він має змогу продовжувати виробляти продукцію без отримання дозволу у псевдо-патентовласника.

До речі, під час Всеукраїнського практикуму Ліга:Закон, експерти з патентування створили фоторобот патентного троя. Так, за ним може ховатися *юридична особа* — іноземна офшорна компанія з широким спектром діяльності та мінімальним розміром статутного капіталу. Здебільшого така компанія володіє великою кількістю патентів, при цьому власні виробничі потужності в неї відсутні. Також це може бути *фізична особа*, яка, як правило, не реєструється суб'єктом підприємницької діяльності та не має документального підтвердження своїх професійних знань [5].

Для більш ефективної боротьби з патентними троями, на думку автора, потрібно провести певні зміни в системі українського патентування:

1. Перший спосіб полягає в *спрощенні процедури оскарження*. Тобто зробити можливим притягання тролів до відповідальності шляхом подання скарг в адміністративному порядку, а не в судовому, що є наразі неможливим. Оскільки патенти видаються під відповідальність замовника, завдяки цьому спрощенню виробники, помічаючи патентування ненового винаходу або дизайну, миттєво нададуть відповідні докази, зупинивши можливий тролінг.

2. Другим способом є *ускладнення процедури отримання патенту*. Це означає *регулярний моніторинг патентів на новизну й оригінальність*, зокрема за допомогою Державного реєстру патентів України на промислові зразки та Держреєстру свідоцтв України на знаки для товарів і послуг [5]. Однак, існує думка, що через високий рівень корупції вірогідні змови й всілякі уникнення проходження даної процедури і такий вихід не буде достатньо ефективним [4], хоча певні позитивні зрушення цілком можливі.

3. Третій спосіб являє собою *покладання витрат на проведення експертизи на патентного троля*, навіть якщо в межах судового процесу проведення дослідження ініціює його опонент — добросовісний суб'єкт господарювання [5]. Оскільки це є небажаними витратами для троля таке нововведення, напевно, зменшить рівень недобросовісної діяльності.

4. І останній спосіб, є *змінення процесу притягнення до реальної відповідальності патентних тролів* шляхом уточнення в законодавстві певних процесів. Система безконтрольного отримання патенту працює за умови добросовісної поведінки правовласника, а в протилежному випадку *держава* має забезпечувати реальну відповідальність недобросовісних патентних тролів та відшкодувати збиток особам, які його зазнали, або за рахунок патентного троля, або з державного бюджету [6]. Цей механізм, на жаль, не відпрацьований в Україні. Тому, уточнення змін законодавства, що є працемістким процесом – найбільш правильний і раціональний метод боротьби з патентним тролінгом.

Все ж таки, гарною новиною є те, що переважна більшість патентів, зареєстрованих троями, визнаються недійсними в судовому порядку [5].

Отже, патентний тролінг є нагальною проблемою для економіки України, з якою необхідно боротися. Навіть невеликі масштаби такого явища можуть завдати великої шкоди, що зумовлює необхідність прийняття рішення для подолання цього феномену. Найраціональніший спосіб – це внесення змін на законодавчому рівні, слідуючи прикладу США, з метою конкретизування стягнення відповідальності й конкретних можливостей відшкодування збитків постраждалим виробникам.

Список використаних джерел

1. How High-Tech Banks Are Fighting Back Against Patent Trolls. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.americanbanker.com/news/how-high-tech-banks-are-fighting-back-against-patent-trolls>
2. Patent troll. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Patent_troll
3. US patent litigation on decline while PTAB breaks records and NPE settlement amounts fall. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iam-media.com/blog/detail.aspx?g=e67f38bd-ef61-440d-9877-e1cfe47f59e5>
4. Знешкодити патентного троля: як це вдалося ЄС та що треба перейняти Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/experts/2016/09/12/7054371/>
5. Паразити власності. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/46188-scho_slid_znati_pidpriemcyu_dlya_zahistu_vid_patentnih_troli.html
6. Патентний тролінг – ахіллова п'ята системи охорони інтелектуальної власності в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://jur-gazeta.com/dumka-eksperta/patentniy-troling--ahillesova-pyata-sistemi-ohoroni-intelektualnoyi-vlasnosti-v-ukrayini.html>
7. Патентні війни і патентний тролінг в Україні: юридичні аспекти. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kydalov-partners.com/uk/патентні-війни-і-патентний-тролінг-в-у/>
8. Роль патентів, ліцензій і ноу-хау в розвитку міжнародних науково-технічних відносин. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kimo.univ.kiev.ua/МЕО/54.htm>

Болдирева А.²³

ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОГО ОБМІНУ ПОДАТКОВОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ

З виникненням феномену офшорів корпорації отримали змогу досягати податкової економії, виводячи свої капітали до країн з більш сприятливими податковими режимами. У свою чергу, державні органи намагаються протидіяти цим процесам, проте неможливо забезпечити всебічний контроль лише на національному рівні. Для комплексного моніторингу необхідно застосовувати інструменти також й на міжнародному рівні.

Так, результатом відтоку капіталу з України до інших юрисдикцій є зменшення доходів державного бюджету, що напряму впливає на добробут українців. При цьому немає ефективних інструментів моніторингу за рухом капіталу з України, наслідком чого є відсутність у податкових органів інформації про капітали її податкових резидентів, що розміщені на банківських рахунках чи в інших фінансових інструментах за кордоном. Рішенням цієї проблеми може стати уніфікована система автоматичного обміну державами податковою інформацією.

У світовій практиці використовується декілька способів міжнародного обміну інформацією з метою оподаткування. Найпоширенішим способом, зокрема в Україні, є обмін податковою інформацією за запитом. Він здійснюється на основі:

- Конвенції про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах від 1988 р. (до якої Україна приєдналась у 2009 р.);

- двосторонніх договорів про обмін податковою інформацією;
- відповідних положень конвенцій про уникнення подвійного оподаткування.

Іншим відомим способом є спонтанний обмін інформацією, що здійснюється на основі Конвенції про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах. Цей спосіб передбачає, що інформація, яка стала відомою одній державі, передається іншій без попереднього запиту. Такий обмін здійснюється у випадку, коли податкові органи держави, що передає інформацію, певним чином дізналися про доходи нерезидента, які підлягають оподаткуванню в іншій державі (його резидентства), якщо між такими державами існує відповідна угода [1].

В основі обох зазначених способів передачі даних лежить несистемний, «ручний» режим. Отже, зазначені способи обміну інформацією можуть бути дієвими лише щодо окремих поодиноких подій, коли виникає така необхідність.

У 2013 році Україна стала учасником Глобального форуму прозорості та обміну інформацією для податкових цілей в рамках ОЕСР, тим самим взявши на себе зобов'язання впровадити міжнародні стандарти звітності у цій сфері обміну податковою інформацією за двома стандартами – Стандарт обміну інформацією за запитом (Стандарт EOIR) та Стандарт автоматичного обміну фінансовою інформацією (Стандарт AEOI) [2].

Піонерами запровадження автоматичного обміну інформацією стали Сполучені Штати Америки. У 2010 р. ця країна розпочала безпрецедентну боротьбу з приховуванням капіталу за кордоном, запровадивши механізм FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act). З його впровадженням на закордонні банки було покладено обов'язок звітувати до американських податкових органів про відкриття резидентами США рахунків у таких закордонних банках.

²³ студентка 4-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Підчоса О.В., к.е.н., асистент кафедри міжнародних фінансів.

За даними Міністерства фінансів України, Кабінет Міністрів 21 березня 2018 року прийняв розпорядження «Про подання на ратифікацію Верховної Ради України Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки для поліпшення виконання податкових правил й застосування положень Закону США «Про податкові вимоги до іноземних рахунків» (FATCA) та схвалив проект закону про ратифікацію зазначеної Угоди. Слід також зазначити, що ратифікація Закону призведе до внесення змін до Податкового кодексу України, Закон України (ЗУ) «Про банки та банківську діяльність» та ЗУ «Про депозитарну систему України», що призведе до гармонізації українського законодавства з міжнародним [5].

Але, звісно, незважаючи на дієвість цього інструменту, його механізм обмежується податковою системою США, яка має свої специфічні риси, однак саме FATCA заклав початок нового етапу у сфері обміну інформацією.

На основі FATCA у 2014 р. ОЕСР започаткувала власний механізм обміну фінансовими даними з податковою метою шляхом створення універсального міжнародного документа Common Reporting Standard (CRS), до якого може приєднатися будь-яка держава. Розроблений ОЕСР стандарт усуває недоліки «ручного» обміну податковою інформацією. На сьогодні вже понад 100 країн світу взяли на себе зобов'язання виконувати вимоги CRS.

Згідно з CRS, держава може обрати одну з принаймні двох можливих правових основ для впровадження автоматичного обміну інформацією. Зокрема, правовою основою обміну може бути Model Competent Authority Agreement (MCAA) – багатостороння модельна угода, розроблена ОЕСР спеціально для обміну інформацією в рамках CRS, яка вважається пріоритетною. Також за правову основу обміну інформацією можна брати двосторонні угоди про уникнення подвійного оподаткування [1].

Відповідно до CRS, країни, що приєдналися до цієї ініціативи, через свої фінансові установи будуть зобов'язані обмінюватися певними даними про рахунки клієнтів цих фінансових установ, в автоматичному режимі, на щорічній основі, керуючись до певної міри уніфікованими правилами такого обміну. Якщо виявиться, що клієнт є податковим резидентом іншої країни – учасниці автоматичного обміну інформацією, то на фінансову установу покладатиметься обов'язок повідомити через податкові органи своєї країни податковим органам країни свого клієнта певну фінансову інформацію, що підлягає розкриттю.

Так, фінансові установи за правилами, встановленими CRS, повинні передавати, з-поміж іншого, таку інформацію про рахунки своїх клієнтів за відповідний звітний рік:

- ім'я,
- адреса проживання,
- дата та місце народження,
- ідентифікаційний податковий номер власника рахунку;
- номери рахунків;
- всі види отриманих доходів від активної комерційної діяльності;
- дохід від пасивних інвестиційних операцій;
- залишки на рахунках на кінець відповідного звітного року.

Фінансова інформація:

- валюта рахунку;
- поточний баланс;
- отримана виручка від активної комерційної діяльності;
- отриманий прибуток від пасивних інвестиційних операцій.

Корпоративні рахунки стають «підзвітними»:

1) Якщо вони контролюються одним або декількома «підзвітними особами».

2) Якщо вони контролюються так званою «пасивною нефінансовою структурою» (Passive Non-Financial Entity – PNFE), яка в свою чергу контролюється «підзвітною особою». При цьому під «пасивною нефінансовою структурою» розуміється будь-яка організаційно-правова форма бізнесу, більше 50% доходу якої генерується від пасивних доходів (холдинги, трасти, фонди).

Варто зазначити, що CRS передбачає обмін інформацією як про рахунки фізичних осіб, так і про рахунки юридичних осіб та про їх бенефіціарів. Щоправда, до рахунків юридичних осіб застосовується поріг у розмірі 250 тис. доларів США. Саме за наявності залишку в розмірі такої суми на потенційно підзвітному рахунку юридичної особи інформація про такий рахунок передається податковому органу іншої держави згідно з CRS. До рахунків фізичних осіб поріг не застосовується [4].

Важливо, що фінансові установи держави, яка приєдналася до CRS, не мають права посилалися на банківську таємницю або інші правила щодо конфіденційності, які містяться в національному законодавстві відповідної країни. До ініціативи CRS вже приєдналися навіть такі країни як Швейцарія, Ліхтенштейн, для яких охорона банківської таємниці завжди була основою іміджу держави загалом та банківської системи зокрема [3].

Запроваджуючи стандарт CRS в Україні державні органи можуть стикнутися з наступними проблемами. По-перше, органи отримуватимуть дані про залишок на рахунку на кінець періоду. Проте, за Податкового Кодексу України, залишок на рахунку не є базою для оподаткування. Вирішенням цієї проблеми може стати використання непрямих методів визначення бази оподаткування, які дозволяють зіставити задекларовані доходи із залишком на фінансовому рахунку платника податків, які застосовуються у розвинутих країнах, проте в Україні такі методи відсутні.

По-друге питання виникає, коли ми говоримо про контрольовані іноземні компанії. Це напряму пов'язане з трансфертним ціноутворенням, коли пов'язані особи встановлюють власні ціни для зменшення податкового навантаження. З метою запобігання штучних відстрочень сплати податків було запровадження CFC Rules (Controlled Foreign Companies Rules) або КІК (Контрольована Інозмена Компанія). Згідно з цими правилами, доходи, отримані контрольованою іноземною компанією, підлягають оподаткуванню на рівні фізичної особи, яка є бенефіціаром відповідної юридичної особи. Але наразі українські державні органи не ведуть активну роботу над впровадженням правил КІК.

Таким чином, з настанням нової ери автоматичного обміну інформації змінилися правила гри буквально для всіх суб'єктів. Фіскальним органам держав стало простіше прослідкувати вивід капіталу за межі своєї юрисдикції, банки вже не можуть не відкривати інформацію про власників рахунків, лише спираючись на банківську таємницю, а власникам рахунків, навіть якщо вони вивели капітал закордон, вже набагато складніше їм користуватись, адже банки резидента вже не захочуть співпрацювати без надання повної інформації про бенефіціарного власника.

На нашу думку, така тенденція спонукає бізнес до більшої прозорості, а добре це чи погано питання філософське, адже все залежить від точки зору. Проте для України як частини міжнародної спільноти гармонізація законодавства, запровадження його у дію та контроль є безумовно позитивним кроком. Звичайно, одразу імплементувати всі можливі механізми у даній сфері неможливо, адже це поступовий розвиток, який вимагає індивідуального підходу на всіх рівнях.

Список використаних джерел

1. Гордіюк І. Міжнародний обмін податковою інформацією [Електронний ресурс] / Ірина Гордіюк // Видання «Юридична газета». – 28 грудня 2017. Режим доступу: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/-mizhnarodniy-obmin-podatkovoyu-informaciyu.html>
2. Мінфін опублікував Дорожню карту щодо впровадження міжнародних стандартів обміну податковою інформацією [Електронний ресурс] // Сервіс «Taxlink». – 18 грудня 2017. Режим доступу: <https://taxlink.ua/ua/news/minfin-opublikuvav-doroznju-kartu-shhodo-vprovadzennja-mizhnarodnih-standartiv-obminu-podatkovoyu-informaciju.htm>
3. Савчук В. Під знаменами деофшоризації [Електронний ресурс] / Вікторія Савчук // Інформаційне агентство «Ліга Закон». – Квітень, 2016. Режим доступу: http://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA009055
4. Туз А. Міжнародний обмін податковою інформацією [Електронний ресурс] / Анастасія Туз // Видання «Юридична газета». – 19 грудня 2017. Режим доступу: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/mizhnarodniy-obmin-podatkovoyu-informaciyu.html>
5. Україна завершує внутрішні державні процедури, необхідні для набрання чинності FATCA [Електронний ресурс] // Сервіс «Taxlink». – 22 березня 2018. Режим доступу: <https://taxlink.ua/ua/news/ukraina-zavershu-vnutrishni-derzavni-proceduri-neobhidni-dlja-nabrannja-chinnosti-fatca.htm>

Будовіч Л.²⁴

ПРОБЛЕМА ДОЛАРИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Доларизація має місце, коли іноземна валюта виконує роль загальноприйнятого платіжного засобу поряд з національною валютою чи замість неї. Це явище притаманне менш розвинутим країнам з нестабільним економічним середовищем. Наприклад, громадяни країни, економіка якої переживає неконтрольовану інфляцію, можуть використовувати стабільну валюту через те, що інфляція зменшує купівельну спроможність їхньої національної валюти. Слід зазначити, що доларизація не завжди передбачає участь долара США, а рівною мірою інших валют.

Доларизація поділяється на три види: офіційна (іноземна валюта має статус основного платіжного засобу, друк національної валюти припиняється), напівофіційна (іноземна валюта є законним платіжним засобом, але вона відіграє другорядну роль), неофіційна (депозити за кордоном, деноміновані в іноземній валюті; депозити, деноміновані в іноземній валюті, що розміщуються у національній банківській системі; іноземні банкноти на руках у населення) [1]. В Україні утвердилася неофіційна доларизація. Національна грошова одиниця виконує функцію платіжного засобу, однак при проведенні масштабних операцій чи при заощадженні коштів, тримаючи їх на руках або віддаючи у розпорядження банку, українці віддають перевагу таким іноземним валютам, як долар США та євро.

Вимірюючи рівень доларизації економіки України за депозитами та кредитами (рис. 1) можна встановити, що станом на жовтень 2017 року рівень доларизації депозитів склав 45 %, а рівень доларизації кредитів сягнув 44 %. Аналіз статистичних даних дає змогу констатувати, що Україна функціонує в умовах високодоларизованої економіки, адже для розвинутих країн цей показник не перевищує 5-7 %.

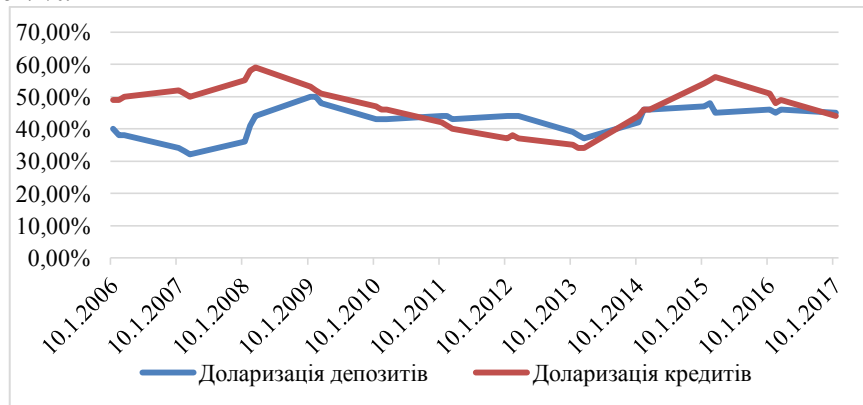

Рис. 1. Динаміка доларизації депозитів та кредитів в Україні, 2006-2017 рр, %

Примітка: складено на основі [2].

Характерною особливістю економіки України є те, що домінантною передумовою зменшення довіри населення до національної валюти є її девальвація, а не інфляція. Так, приміром, у 2009 р., коли гривня знецінилася з 5 до 8 гривень за долар, рівень доларизації депозитів загнув свого безпрецедентного максимуму – 50 %. Також іншою особливістю є те, що попит на іноземну валюту в Україні здебільшого є непродуктивним, тобто спричинений не об'єктивними потребами, а бажанням застрахувати ризики.

До чинників доларизації економіки України, окрім девальвації та інфляції, можна віднести загальну макроекономічну нестабільність; нерозвинутість фінансових інструментів, деномінованих у гривні; високий рівень тіньової економіки, що обслуговується в основному іноземною валютою; значні грошові трансфери українців-емігрантів рідним в іноземній валюті; зростання державного боргу; імпортозалежність [3].

²⁴ студентка 2-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Звичайно, доларизація має своє позитивні наслідки, інакше це явище не було б актуальним. Однією з переваг доларизації є зменшення рівня інфляції та інфляційних очікувань. На рис. 2 можна побачити, що після періодів значних темпів доларизації економіки України (2009 та 2015 рр.), динаміка індексу інфляції змінювалася на негативну [4]. Також неофіційна доларизація сприяє збільшенню іноземних та вітчизняних інвестицій та стимулює повернення раніше вивезеного за кордон капіталу [5].

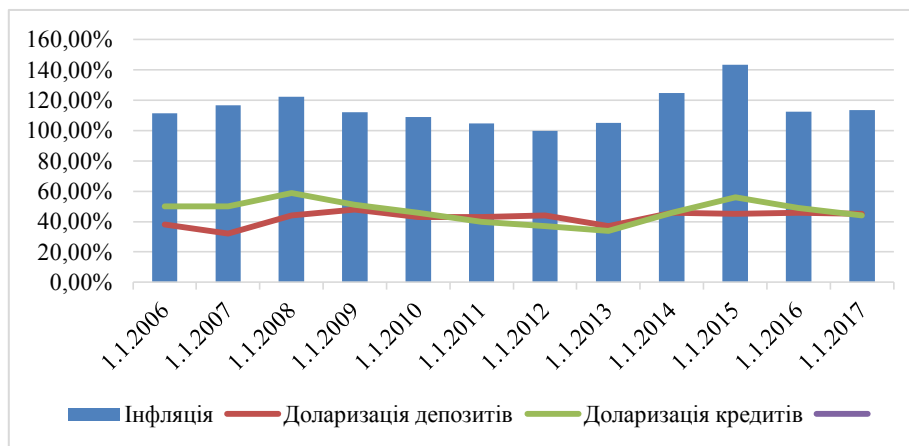

Рис. 2. Динаміка індексу інфляції та його взаємозалежність з рівнем доларизації, 2006-2017 рр., %

Примітка: складено на основі [4].

Разом з цим проблема доларизації в Україні зумовлює й негативні наслідки для монетарної сфери та економіки в цілому, а саме: зниження попиту на національну валюту, що зменшує можливості одержання державою емісійного доходу (сеньйоражу), який є важливим фіскальним ресурсом бюджету; зниження незалежності та ефективності монетарної політики; значний вплив на інфляцію та її волатильність; зростання залежності внутрішнього грошового обігу від шоків зовнішнього ринку; ускладнення прогнозування попиту та пропозиції грошей; збільшення волатильності валютного курсу; необхідність в утриманні завищеного обсягу міжнародних резервів або залучення зовнішніх кредитів; зменшення кредитних ресурсів банків та інвестиційних можливостей фінансової системи [6].

За даними Національного банку України, зацікавленість українців до іноземною валютою суттєво скоротилося. З січня 2014 року купівля іноземної валюти скоротилася з 1,5 мільярда доларів США до 100 мільйонів доларів США у січні 2017 року, а продаж – з 850 мільйонів доларів США до 200 мільйонів доларів США [7]. Однак, причиною такої тенденції є не збільшення довіри населення до гривні, а нестача вільних коштів для накопичення заощаджень у формі іноземної валюти. У січні 2017 року продаж доларів перевищував купівлю. Тобто можна стверджувати, що в Україні наразі доларизація досі триває.

Список використаних джерел

- Schuler K. Basics of Dollarization / Kurt Schuler // Global policy forum. –2000. – P. 1–4.
- Офіційний сайт Національного Банку України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.bank.gov.ua>
- Сомик А. В. Доларизація економіки України / А. В. Сомик // Ефективна економіка. – Дніпро, 2014. - №8. – С. 3–4.
- Мінфін: Індекс інфляції [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/2007>.
- Стецько Л. І. Доларизація економіки України, її наслідки і напрямки зниження / Л. І. Стецько // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – С. 289–291.
- Бочан В. І. Доларизація економіки України: причини і наслідки / В. І. Бочан // Глобальні та локальні перспективи якісного економічного розвитку : Матеріали наукової конференції, 24 травня 2007 року, м. Львів. – Львів : Львівський інститут економіки і туризму, 2007 – С. 147.
- Дедоларизація в дії – українці менше використовують іноземну валюту [Електронний ресурс] – 2017. - Режим доступу до ресурсу: <https://biz.nv.ua/ukr/publications/dedolarizatsija-v-diji-ukrajintsi-menshe-operujut-inozemnoju-valjutoju-1478132.html>

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ВВП

Агрегований показник світового ВВП як найбільш обґрунтованого мірила розвитку світової економіки неможливо зігнувати. Значні практичні недоліки (неврахування екологічних негативних факторів, неринкових операцій, вартісної оцінки дозвілля, проблематичність з оцінюванням обсягу продукції, створеної тінювим сектором, і т. д.) не здатні нівелювати його важливості. У вирі постіндустріалізації, глобалізаційних та лібералізаційних процесів світового господарства дослідження тенденцій світової економіки є есенціальною потребою для прогнозування кон'юктури і, відповідно, провадження далекоглядної зовнішньоекономічної політики.

У 2017 році ми мали таку сучасну конфігурацію розподілу ВВП у світі (табл. 1) та загальну картину у розрізі останніх десяти років (табл. 2).

Таблиця 1

Показники ВВП (у номінальному та паритетному вираженні) першої десятки країн-лідерів у 2017 році (трлн дол. США)

Номінальний ВВП			ВВП за ПКС		
1.	США	19,36	1.	Китай	23,12
2.	Китай	11,93	2.	США	19,36
3.	Японія	4,88	3.	Індія	9,44
4.	Німеччина	3,65	4.	Японія	5,40
5.	Франція	2,57	5.	Німеччина	4,14
6.	Велика Британія	2,56	6.	Росія	4
7.	Індія	2,43	7.	Індонезія	3,24
8.	Бразилія	2,08	8.	Бразилія	3,21
9.	Італія	1,92	9.	Велика Британія	2,88
10.	Канада	1,64	10.	Франція	2,82

Джерело: складено автором за [5].

Таблиця 2

Процентний ріст світового ВВП (ПКС) 2007-2017 років

Рік	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Приріст (у % відносно попереднього року)	4,14	6,11	0,8	6,23	5,92	5,28	4,88	23,3	5,77	5,01	6,19

Джерело: складено автором за [5].

В обох методах оцінки США і Китай посідають перші два місця, ще й на додачу 8 із 10 країн – збігаються. Більше половини (близько 59%) світового ВВП належить країнам, що розвиваються, серед яких можна виділити Індію, Бразилію, Південну Корею, Мексику та Індонезію. Якщо проаналізувати тенденції росту світового ВВП за ПКС протягом останніх десяти років, то найпасивнішим виявився 2009 рік (ріст 0,8%: з 69,62 трлн дол. США до 70,17 трлн), а найстрімкіший стрибок відбувся у 2014 році (аж на 23,3%: з 87,18 трлн дол. США до 107,5 трлн). Варто зауважити, що 2017 рік виявився набагато успішнішим за темпами росту світової економіки, аніж очікувалося. До того ж економічна активність у світі продовжує посилюватися. Щоправда, це посилення не є однаковим для різних країн і регіонів: Східна і Південна Азія досі залишаються регіонами, які найбільш динамічно розвиваються.

Нещодавні зміни в податковій політиці США стимулюватимуть активність, створюючи позитивний короткостроковий ефект, виражений у реакції інвестицій на зниження податку на доходи корпорацій [1].

Є підстави стверджувати, що 2018 рік стане першим після фінансової кризи роком, коли світова економіка працюватиме майже на повну потужність. Але потрібно взяти до уваги, що нинішня економічна динаміка детермінується певними факторами, які мають темпоральний характер. Врахуймо ще й те, що резерви світової економіки будуть поступово вичерпуватися [2].

Сьогодні зниження показників росту є широкомасштабною тенденцією, що стосується країн, на частку яких припадає понад 70% світового ВВП. Тому сучасний підйом аж ніяк не можна сприймати за «нову норму», інакше це самозаспокоєння призведе до наступного стрімкого економічного спаду, наслідки якого подолати буде ще важче [3]. Натомість нинішній циклічний підйом можна вважати ідеальною можливістю для проведення відповідних реформ, аби пом'якшити наслідки у середньостроковій перспективі.

Згідно з доповіддю «Перспективи світової економіки» за січень 2018 року Східну Азію і Тихоокеанський регіон очікує уповільнення росту економіки (через геополітичне напруження та економічні проблеми Китаю структурного характеру); Європу і Центральну Азію – спад (через політичну невизначеність і зниження ділової активності в зоні євро); Латинську Америку і Карибський басейн – ріст (через збільшення витрат населення та інвестицій); Близький Схід і Африку, Південну Азію – прискорення (через процес реформ, туризм).

У довгостроковій перспективі такі країни, як Індія, Південна Корея, Індонезія, Бразилія, Мексика, Малайзія, Філіппіни, Іран, могутність яких на світовій арені відчувається й нині, зможуть більшою мірою проявити себе завдяки великому людському і ресурсному потенціалу.

Для підбиття підсумків усього наведеного вище можна зазначити, що попри покращення інвестиційного клімату, створеного в результаті прискорення росту і пом'якшення фінансових умов, треба визнати, що суттєва політична нестабільність, напружені геополітичні ситуації (неекономічні фактори), інтенсифікація протекціоністських тенденцій можуть завадити розвитку світової торгівлі.

Список використаних джерел

- World Economic Outlook Update, January 2018: Brighter Prospects, Optimistic Markets, Challenges Ahead [Електронний ресурс] // imf.org. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2018/01/11/world-economic-outlook-update-january-2018>.

²⁵ студент 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Кузнецова Н. В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

2. Global Economy to Edge Up to 3.1 percent in 2018 but Future Potential Growth a Concern [Електронний ресурс] // [worldbank.org](http://www.worldbank.org/en/news/press-release/2018/01/09/global-economy-to-edge-up-to-3-1-percent-in-2018-but-future-potential-growth-a-concern). – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.worldbank.org/en/news/press-release/2018/01/09/global-economy-to-edge-up-to-3-1-percent-in-2018-but-future-potential-growth-a-concern>.
3. The Current Economic Sweet Spot Is Not the “New Normal” [Електронний ресурс] // [blogs.imf.org](https://blogs.imf.org/2018/01/22/the-current-economic-sweet-spot-is-not-the-new-normal/). – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://blogs.imf.org/2018/01/22/the-current-economic-sweet-spot-is-not-the-new-normal/>.
4. OECD sees stronger world economy, but tensions are rising [Електронний ресурс] // [oecd.org](http://www.oecd.org/newsroom/oecd-sees-stronger-world-economy-but-tensions-are-rising.htm). – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.oecd.org/newsroom/oecd-sees-stronger-world-economy-but-tensions-are-rising.htm>.
5. Countries of the World [Електронний ресурс] // [theodora.com](https://theodora.com/wfb/abc_world_fact_book.html). – Режим доступу до ресурсу: https://theodora.com/wfb/abc_world_fact_book.html.

Вакарова А.²⁶

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ НОВОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ КНР

Екологічне питання у Китайській Народній Республіці знаходиться під особливим контролем уряду країни, а також привертає увагу світової спільноти. У 2006 році КНР випередила США за кількістю обсягів викидів CO₂, озону та PM_{2.5} (ультрадисперсні частки, найбільші забруднювачі повітря, які мають найагресивніший вплив на здоров'я людини), отримавши першу позицію найбільшого забруднювача світу, за версією *The Journal of Environmental Economics and Management*. За рівнем якості води, проблемою знищення (вирубки) лісів, проблемою опустелювання, а також однією присутністю такого явища, як ракові селища, КНР наблизилась до моменту неповернення у 2015-2016 рр., коли рівень викидів парникових газів Китаю склав 30% від світового.

Найбільш гострою проблемою є отруйний смог, який спричинений тим, що близько 80% теплових електростанцій КНР використовують вугілля як найдешевший ресурс (Китай використовує 46% світових обсягів вугілля), який займає перше місце за обсягом викидів CO₂ серед інших видів палива, як-от природний газ, мазут, торф. Всесвітня Організація Охорони Здоров'я розробила спеціальну шкалу для оцінювання рівня забруднення повітря.

Активна сільськогосподарська діяльність призвела до того, що більша частина території країни, яка становить 9,6 мільйонів квадратних кілометрів, страждає через вирубку лісів. Це становить 25% від загальної площі земельних угідь, за даними IPS News Agency. Так проблема також потягнула за собою хвилю еко-мігрантів, що втратили можливість займатися сільським господарством.

У новому п'ятирічному плані уряд поставив перед собою завдання втілення у життя амбітних екологічних ініціатив. Також ще раніше, у грудні 2013 року, Національна комісія з розвитку та реформування Китаю – головне агентство економічного планування – випустила свій перший загальнонаціональний план щодо зміни клімату, в якому міститься широкий перелік завдань на період до 2020 року. З січня 2014 року центральний уряд зобов'язав 15 тисяч фабрик, включаючи великі державні підприємства, публічно звітувати дані про викиди в атмосферу та обсяги водовідведення. Уряд також зобов'язався витратити 275 млрд. дол. США на наступні п'ять років на очищення повітря та 333 млрд. дол. США на очищення забруднених вод. У листопаді 2014 року була укладена взаємна Угода зі зміни клімату з США. Згідно з її положеннями, Китай зобов'язується до 2030 року 20% енергії виробляти за допомогою відновлюваних джерел енергії. Тобто у 2013 році КНР вперше офіційно взяла курс на вирішення екологічних проблем.

Станом на 2018 рік можна стверджувати, що КНР слідує визначеному курсу. Країна затвердила Національний план дій з підвищення якості повітря, який вимагає, щоб у містах зменшувалась концентрація забруднення ультрадисперсних часток як мінімум на 10%, а в деяких містах – більше. Пекінська область повинна була скоротити забруднення на 25%, для цього місто виділило бюджет в 120 мільярдів доларів США.

Щоб досягти цих цілей, Китай заборонив будівництво нових вугільних електростанцій в найбільш забруднених регіонах країни, в тому числі в Пекіні (раніше КНР планувала побудувати 500 додаткових теплових електростанцій (ТЕС)). Існуючим ТЕС була надана альтернатива: або знизити рівень викидів, або ж їх примусово переведуть на використання дорожчого природного газу. Великі міста, включаючи Пекін, Шанхай та Гуанчжоу, обмежили кількість автомобілів на дорогах. Країна також скоротила виробництво чавуну та сталі та закрила вугільні шахти.

В результаті, кількість дрібних частинок (як-от PM_{2.5}) скоротилась на 32% за 4 роки. Це надзвичайно швидкі темпи, враховуючи те, що США знадобились десятки років, аби зменшити рівень забруднення лише на 20%.

Однак таке скорочення забруднення атмосфери в Китаї було досягнуто не лише через жорсткі обмеження та великі штрафи у випадку недотримання, але й завдяки спеціальному інженерному стилю, який передбачає конкретні дії, щоб знайти найменш дорогі способи зменшення забруднення, та інвестиціям у технології використання відновлюваних джерел енергії.

Звичайно, рівні забруднення повітря все ще перевищують власні стандарти Китаю та набагато перевершують рекомендації Всесвітньої організації охорони здоров'я щодо тих рівнів, які вважаються безпечними. Більше того, приведення всієї території Китаю у відповідність з визначеними стандартами збільшить середню очікувану тривалість життя на додаткові 1,7 роки, що аж ніяк не вирішує існуючу проблему перенаселення.

Необхідно відмітити темпи та чіткість, з якими КНР втілює в життя усі цілі, поставлені на рівні держави. Інклюзивність розвитку, пошук довготривалих рішень на далеку перспективу, відсутність обмеженої жаги отримати переваги короткострокового періоду, наявність капіталу для інвестування у розвиток технологій – це перелік основних рис, якими характеризується зміна екологічного курсу КНР та який дає впевненість у виконанні запланованого.

Список використаних джерел

1. Albert, Eleanor and Xu, Beina (January 18, 2016). China's Environmental Crisis. Retrieved from <https://www.cfr.org/backgrounder/chinas-environmental-crisis>
2. Greenstone, Michael (March 12, 2018). Four Years After Declaring War on Pollution, China Is Winning. *The New York Times*. Retrieved from <https://www.nytimes.com/2018/03/12/upshot/china-pollution-environment-longer-lives.html>
3. Lallanilla, Marc (March 15, 2013). China's Top 6 Environmental Concerns. Retrieved from <https://www.livescience.com/27862-china-environmental-problems.html>

²⁶ студентка 4-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Підчоса О.В., к.е.н., асистент кафедри міжнародних фінансів.

4. Loh, Christine (Friday, 20 October, 2017). Green policies in focus as China's rise to an ecological civilisation continues apace. Retrieved from <http://www.scmp.com/comment/insight-opinion/article/2114748/green-policies-focus-chinas-rise-ecological-civilisation>

5. Озон стал главным загрязнителем воздуха в Пекине. (23 травня 2016). Режим доступу: <http://russian.people.com.cn/n3/2016/0523/c31516-9061917.html>

Волинець В.²⁷

ТРАНСКОРДОННІ ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ: АКТУАЛЬНИЙ СТАН

Початок 2017 року виявився напрочуд вдалим в плані приросту угод у сфері банківського сектору, особливо фінансування, управління інвестиціями та цінними паперами, а також фінансових технологій. На мікро-рівні ми бачили поліпшення економіки, постійно зростаючі процентні ставки, а результати ключових виборів мали виграшний результат для бізнесу, та і в цілому настало очікуване полегшення регулювання фінансових послуг. Тим не менш, подібно до 2016 року, активність злиттів та поглинань практично залишилася без змін. У 2017 році розміри угод збільшилися, але в цілому було менше транзакцій. Починаючи з 2018 року, щодо банківських ЗІП ми все ще бачимо оптимістичну картину. Практично всі вказані вище рушійні сили залишаються і підкріплюються зростанням чіткості регуляторної бази та законодавства в галузі, прикладом чого може стати податкова реформа США. Проте можна припустити, що організаціям буде потрібен час, щоб підлаштуватися під такі зміни, а це може затримати укладання угод до другої половини року.

Згідно з 250 оголошеними угодами на 19 грудня 2017, обсяг банківських операцій ЗІП у 2017 році був майже ідентичним 249 транзакцій минулого року (рис. 1). Загальний обсяг 2017 не зовсім виправдав очікування, адже рік почався з численних позитивних факторів, що могли б більше посприяти процесам злиття та поглинання: поліпшення економіки, достатній рівень капіталу та очікування щодо послаблення банківського законодавства в рамках нової адміністрації Трампа. Проте затримки у змінах регуляторної бази, тривала невизначеність у реформуванні податкової системи та охорони здоров'я і підвищення цін на акції вкінці 2016 (особливо для малих банків) змусили пригальмувати розвиток ЗІП в 2017 році.

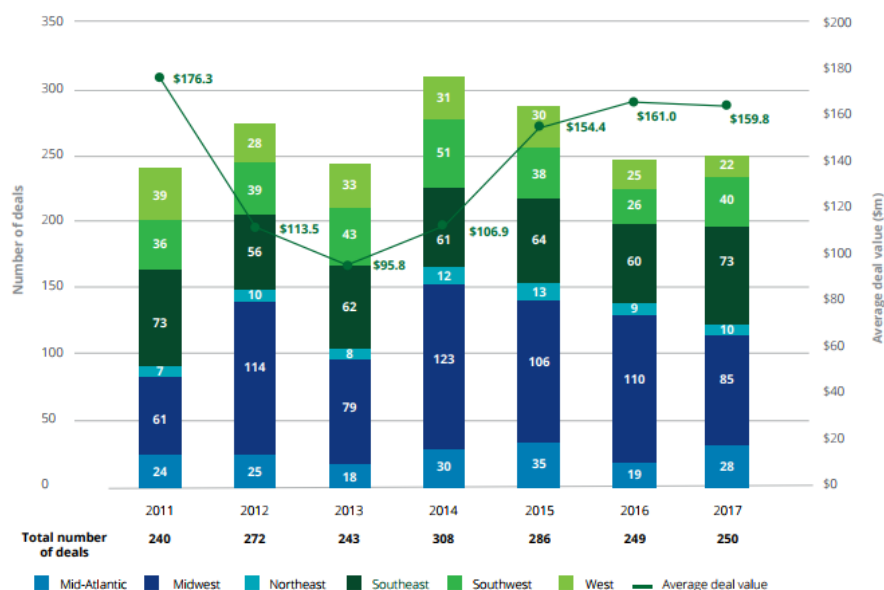

Рис. 1. Угоди ЗІП у банківському секторі (за регіонами) та середня вартість угоди
Джерело: [2].

Також можна було б очікувати посилення консолідації в 2017 на вищих ланках регіональних та надрегіональних банків, але цього не відбулося. У 2016 було проведено три операції, в яких придбаний банк мав більше 20 млрд. дол. США у загальних активах, а от у 2017 році угод такого розміру світ не побачив. Найбільшим поглинанням стало придбання Фінансової корпорації «Асторія» за суму 2,2 млрд дол. США «Стерлінг Банкорпом». Так, у 2017 р. середня вартість операцій зі злиття і поглинання у банківському секторі становила 159,8 млн. дол. США, а станом на 2016 рік – склала 161 млн. дол. США (рис. 1.1.).

Таблиця 1

Банківський сектор: 2017 р. – п'ять найбільших угод за вартістю

Покупець	Ціль	Дата угоди	Вартість угоди (млн. дол. США)	Тип цільової структури	Цільовий регіон
Sterling National Bank	Astoria Financial Corporation	3/7/2017	2,194.10	Банк	Середньоатлантичний
First Horizon National Corporation	Capital Bank Financial Corp	5/4/2017	2,175.06	Банк	Південно-Східний
Pinnacle Bank	BNC Bancorp	1/22/2017	1,840.53	Банк	Південно-Східний
First Financial Bank	MainSource Financial Group Inc.	7/25/2017	1,005.57	Банк	Середній Захід
IBERIABANK	Sabadell United Bank N.A.	2/28/2017	1,004.96	Банк	Південно-Східний

Джерело: [2].

²⁷ студентка 3-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.
Науковий керівник: Підчоса О.В., к.е.н., асистент кафедри міжнародних фінансів.

З регіональної точки зору, обсяги угод на Середньому Заході та у Південно-Східному напрямку в 2017 році становили 85 та 73 угоди, відповідно. Оскільки обидва регіони складаються з невеликих банків, які легко придбати, а переміщення населення спричинює зміни банківських активів, то цілком ймовірно, що саме ці фактори слугували причинами збільшення обсягів ЗІП. Окрім цього, у Південно-Східному регіоні також було проведено три з п'яти найбільших за вартістю операцій у 2017 році (табл. 1).

Продовжуючи багаторічну тенденцію, більшість банківських операцій з ЗІП в 2017 відбулися на низьких банківських рівнях, причому більшість придбаних компаній містять в активах менше 1 млрд дол. США (рис. 1.2.). Тим не менш, під тиском тривалих, відносно низьких відсоткових ставок та обтяжливого регулювання і вдосконалення технологій, що ведуть до високих експлуатаційних витрат, багато дрібних банків віддають перевагу консолідації чи власному продажу, аби не бути з цими проблемами сам на сам.

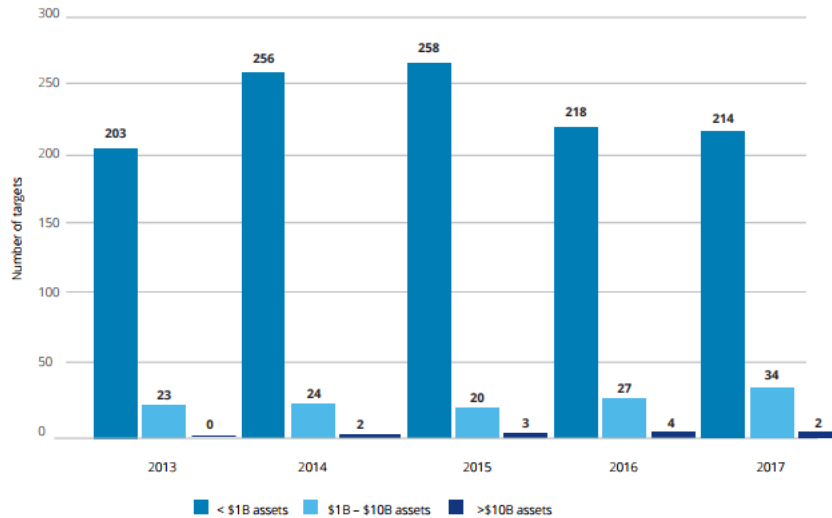

Рис 2. Банківські операції за розміром активів.

Джерело: [2]

Щодо тенденцій на поточний 2018 рік, то вони видаються багатообіцяючими. Сприятливі події в політиці зменшують регуляторні обмеження; процентні ставки неухильно зростають; законопроект про податкову реформу повинен принести користь; прогнозується зростання кредитів; і наразі великий капітал більш ніж доступний для інвестування. Тим не менш, потрібно бути пильними, адже позитивні зрушення іноді супроводжуються проблемами.

Значна частина потенціалу злиття та поглинання залишилася інертною у 2017 році, оскільки установи фінансових послуг чекали на чіткість регулювання під час першого року роботи Адміністрації Трампа. Процес проведення комплексної податкової реформи в грудні разом із новим законодавством та змінами регуляторної політики можуть стати рушійною силою для одночасного контролю та збільшення кількості злиття і поглинання в 2018 році [4].

Існує чотири основні шляхи, через які можуть відбуватися зміни в регуляторній політиці адміністрації Трампа: законодавство, нормативні акти, керівництво та персонал. Незважаючи на те, що великі зміни у законодавстві малоімовірні, деякі закони переглядаються та можуть бути змінені, наприклад, Правило Волкера. Цей законопроект обмежує участь банків США в операціях купівлі-продажу цінних паперів за свої власні кошти, які спочатку призначалися для покриття зобов'язань перед клієнтами. Це правило зараз застосовується до банків, які залучають вклади від населення та організацій.

Крім того регулюючи та податкові пільги, ймовірно, привернуть левову частку уваги в плані тенденцій та причин злиття і поглинання, проте фахівці фінансових послуг також повинні враховувати ще кілька потенційних ринкових факторів впливу. Серед таких виділяємо зростання відсоткових ставок [3].

Афоризм «прилив піднімає всі човни» може відноситься до впливу американських процентних ставок на загальну економіку, якщо тільки такий прилив не підійметься занадто високо або занадто швидко. Процентні ставки так довго були настільки низькими, що для всіх було цілковитою несподіванкою, коли ФРС на своєму засіданні 13 грудня підвищила їх втретє за 2017 рік і спрогнозувала ще три збільшення у 2018 як хеджування проти інфляції. Вплив процентних ставок на 2018 може бути змішаним: підвищення тарифів може призвести до конкуренції як в кредитуванні, так і в депозитах, що спонукатиме організацію більше покладатися на органічний ріст і менше на неприродні важелі, такі як придбання або альянси. І навпаки, якщо організація має проблеми зі створенням кредитів або ліквідністю, купівля може забезпечити більш стабільний доступ до депозитів. Наступним фактором впливу, що може призвести до спаду активності процесів злиття та поглинання, є геополітичні заворушення. Нестабільність в уряді, політичні негаразди та торговельні війни можуть вплинути на потоки грошей у світових банках та торгові шляхи в цілому. Сьогодні, купівля американських активів європейськими та азійськими інвесторами неабияк змінює ситуацію з ЗІП у світовому банківському секторі.

Непередбачуваність керівництва Північної Кореї може змусити нервувати інвесторів, які вкладають кошти в Азії та поблизу. Однак, геополітичні умови не слід розглядати як такі, що сильно впливають на злиття і поглинання у банківських операціях з цінними паперами у короткостроковій перспективі. Фактично, поточні зміни у регуляторних умовах США спричиняють більший вплив на розвиток ЗІП, ніж нестабільність в окремих країнах.

Крім того удосконалюються і технології у банківському секторі. Спочатку угоди були дуже сфокусовані на придбанні або партнерській діяльності і мали за мету розширити можливості щодо створення кредитів та обробки платежів, привабити клієнтів. На сьогоднішній день ми спостерігаємо значно більше активності з іншого боку, оскільки банки прагнуть уникнути системних витрат, використовуючи, наприклад, розпізнавальні системи та робототехніку для автоматизації адміністративних завдань [1].

Таким чином, хоч 2017 рік і не вразив масштабами угод злиття та поглинання, на що мав усі шанси, проте минулорічна картина все таки виглядає позитивно. Події, які вже сталися на початку 2018 року, демонструють позитивні тенденції в плані розширення можливостей для контрагентів та ведуть до стабільного зростання угод ЗІП.

Список використаних джерел

1. 2017 Outlook for regions and sectors. Deloitte ЗП Index. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/uk/Documents/corporate-finance/deloitte-uk-outlook-for-regions-and-sectors.pdf>
2. 2018 Banking and securities ЗП outlook. Time to get in gear. // Deloitte Report. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www2.deloitte.com/us/en/pages/financial-services/articles/banking-securities-mergers-acquisitions-outlook.html>
3. Capital Bank: Corporate Overview 2018 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.capitalbank-us.com/about-us/company-profile/corporate-overview/>
4. Robertson S. (2017). Top trends for banking ЗП in 2017. // KPMG Report. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://home.kpmg.com/xx/en/home/insights/2017/02/top-trends-banking-m-and-a-2017.html>

Гамаюн К.²⁸

ОСОБЛИВОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ДО ЕКОНОМІКИ КНР У СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

Прямі іноземні інвестиції відіграють значну роль в сучасній економіці, впливаючи як на країни-донори, так і на країни-реципієнти. Особливе місце серед країн світу в процесі прямого зарубіжного інвестування займає економіка Китаю. Досвід Китаю у залученні ПІІ цікавий для багатьох країн. Китай демонструє стійке економічне зростання в порівнянні з іншими країнами. Активність КНР в сфері залучення ПІІ знаходиться на високому рівні, беручи до уваги доступ до сучасних технологій, які надходять в країну з обладнанням на гроші інвестора. Курс на залучення технологічно орієнтованих інвестицій послідовно проводиться в КНР з початку 1990-х рр. В результаті підприємства з іноземним капіталом оплачують три чверті суми, що витрачається Китаєм на придбання нових технологій. Вищезазначені підприємства не тільки ввозять в країну нові технології, вони з їх допомогою виробляють високотехнологічні товари – частка іноземних підприємств у високотехнологічному експорті сягає 80% [1].

Сприятливий інвестиційний клімат став запорукою залучення прямих іноземних інвестицій у різні галузі економіки КНР. Чинниками створення подібного інвестиційного клімату у попередні роки можна назвати наступні аспекти. *Значний ресурс китайської робочої сили.* Встановлено, що витрати на оплату праці китайського робітника в годину у 1990-ті були близько в 33 рази менше, ніж такі ж самі витрати на оплату праці в США [2]. *Ємність китайського ринку.* Населення КНР дорівнює близько 1,379 млрд осіб. Інвестування в економіку КНР є однією з поширених стратегій, які використовують іноземні підприємства для отримання доступу на високоємний китайський ринок. У подальшому саме цей аспект, а не пільговий інвестиційний режим, став основним чинником залучення більшості ПІІ і приходу в КНР 400 з 500 найбільших ТНК світу [3]. *Багаті етнічні китайці, що проживають за кордоном.* Етнічні китайці, яких називають хуацяо, мають тісний культурний та економічний зв'язок з рідною країною. Такий прошарок людей становить приблизно 50 млн китайців по усьому світу, плюс 22 млн в Тайвані і 6 млн в Гонконзі [3]. Ці китайці володіють величезними активами у різних виразах. Треба зазначити, що під владою саме етнічних китайців знаходяться приблизно 70% приватного сектора в країнах Південно-Східної Азії. Етнічні китайці зіграли виняткову роль у розвитку китайської економіки в загальному, і в збільшенні іноземних інвестицій зокрема. В сумі, інвестиції Гонконгу і Тайваню в економіку КНР складають практично дві третини всіх іноземних інвестицій.

На сьогоднішній день КНР посилює контроль за іноземними інвестиціями китайських компаній для боротьби з відтоком капіталу і підвищенням ефективності вкладень. Нові правила неминуче призведуть до затримки вже узгоджених угод і обмеження доступу до китайського фінансування на міжнародному ринку [6]. Визначати успіх угоди тепер будуть не тільки показники фінансової ефективності, але і розуміння логіки і інтересів китайських інвесторів. Це призведе до наступних наслідків: найбільші труднощі в найближчі кілька років будуть відчувати проекти в сфері розваг, а також інвестиції в готельний бізнес, кінотеатри і спортивні клуби через те, що китайські національні виробники вже займають значний сегмент ринку, наприклад, China Lodging Group, Home Inns and Hotel Management Group [7]; активна політика протидії корупції вплинула на стратегії проведення переговорів, підготовки та реалізації інвестиційних проектів; розширення контролю з боку китайських податкових органів за інвестиційною активністю зарубіжних дочірніх підприємств, а також боротьба з офшорними схемами вимагають ретельного структурування угоди та обліку податкових і правових ризиків, під які потрапляють іноземні інвестори.

На нашу думку, необхідно враховувати ризики, пов'язані з наданням фінансування в юанях. Введені обмеження на валютні перекази, швидше за все, будуть розширені і на операції в юанях, що привнесе додаткові ризики по проектах з жорстким графіком фінансування.

КНР залишається на сьогоднішній день одним із лідерів у сфері залучення ПІІ, головною причиною того являється сприятливий інвестиційний клімат. Він формувався протягом багатьох десятиріч та за допомогою фундаментальних реформ у економічній, політичній та соціальній сфері. Головною тенденцією КНР щодо ПІІ зараз є посилення контролю за іноземними інвестиціями задля запобігання відтоку іноземного капіталу та прискоренням процесу вкладень. Але подібні явища можуть негативно вплинути на розвиток вже існуючих узгоджень між КНР та іноземними інвесторами. На сьогоднішній день економічна ситуація у КНР не потребує великого обсягу іноземного капіталу, власне тому китайський уряд проводить політику зменшення потоку іноземних інвестицій в національне виробництво. Прискорена модернізація економічної та соціальної сфери та великі темпи науково-технічного прогресу спричинили інтенсифікацію розвитку національних підприємств, які зараз володіють високою часткою китайського ринку та навіть займають провідні позиції закордоном.

Список використаних джерел

1. The Chinese Economy: Transitions and Growth [Електронний ресурс] // Barry Naughton. – 2006. – Режим доступу до ресурсу: <https://valeriaribeiroufabc.files.wordpress.com/2017/07/barry-naughton-the-chinese-economy-transitions-and-growth.pdf>
2. Why Is China Growing So Fast? [Електронний ресурс] // Zuli Hu. – 1997. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.imf.org/EXTERNAL/PUBS/FT/ISSUES8/INDEX.HTM>
3. Жуджунь Дин. Феномен экономического развития Китая: Научное издание [Електронний ресурс] // БГУ. – 2008. – Режим доступу до ресурсу: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/6858/1/Феномен_экономического_развития_Китая.pdf
4. World Investment Report 2017 - Investment and the Digital Economy [Електронний ресурс] // UNCTAD. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2017_en.pdf
5. В чем причины феноменального успеха китайских экономических реформ? [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bsu.by/Cache/pdf/49773.pdf>

²⁸ студентка 2-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Підчоса О.В., к.е.н., асистент кафедри міжнародних фінансів.

6. Стратегічні орієнтири інноваційного розвитку економіки Китаю [Електронний ресурс] // Економічний вісник ЗДА. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/evzdia_2016_4\(1\)_10.pdf](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/evzdia_2016_4(1)_10.pdf)
7. China Foreign Direct Investment [Електронний ресурс] // Tradings Economics. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://tradingeconomics.com/china/foreign-direct-investment>.

Гмиря Р.²⁹

СЕК'ЮРИТИЗАЦІЯ:

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Практика сек'юритизації як особливої форми рефінансування активів була започаткована у 80-х роках в Сполучених Штатах Америки. Упродовж останніх 20 років відбулося активне зростання обсягів таких операцій, а основними напрямками сек'юритизації стали іпотечні та комерційні активи. Як наслідок з'явилося нове поняття – структурне або структуроване фінансування, яке передбачає унікальну можливість перетворення низьколіквідних активів у грошові ресурси. Окрім цього, при запровадженні механізму сек'юритизації виникли нові типи фінансових інструментів, нові фінансові інституції, нові сегменти фінансових ринків. Головними користувачами сек'юритизації мали бути, та виявились на практиці, комерційні банки. Для них використання цього механізму створює ряд переваг, а саме: додаткове джерело фінансування, покращення рівня достатності капіталу, підвищення ступеня ліквідності, диверсифікація активів та мінімізація ризиків. З огляду на вищезазначені переваги не дивно, що на ранніх етапах пророкували, що сек'юритизація спричинить суттєві зміни у фінансовому світі, зокрема в банківському секторі – комерційним банкам доцільно буде займатися виключно сек'юритизацією, тоді як традиційною для комерційних банків діяльністю з кредитування та фінансування займатимуться інші установи, задіяні в процесі сек'юритизації [1; 2].

Однак сек'юритизація стала однією з тих фінансових інновацій, які на практиці привели до неочікуваних негативних наслідків. Так стрімкий розвиток фінансових деривативів, що супроводжувався зростанням цін на базові активи, сформували у деяких інвесторів ілюзію, щодо реального рівня кредитного ризику та справедливої вартості активів. На тлі нестабільності економічної ситуації це спричинило ланцюгову реакцію невиконання зобов'язання та стало каталізатором світової фінансової кризи 2008 року [3].

Окрім екзогенних впливів чинників ринкової кон'юнктури, дослідники також виділяють ряд ендегенних проблем процесу сек'юритизації, які на практиці відіграли значну роль у загостренні світової фінансової кризи 2008 року. Таким чином на практиці сек'юритизація зіштовхнулася з рядом проблем, в основі яких лежали переважно когнітивні обмеження однієї зі сторін, проблема агентських відносин в поєднанні з асиметрією інформації, недобросовісне виконання однією зі сторін своїх зобов'язань та недостатня кількість перевірок та верифікацій сторін.

Для України ринок сек'юритизації є новим та практично недослідженим, однак, не зважаючи на це, вже є успішний досвід її використання. Так, у 2007 році ВАТ АБ «Укргазбанк» випустив звичайні іпотечні облигації на суму 50 млн грн. відповідно до Закону України «Про іпотечні облигації». Вони перебувають у вільному обігу на фондовому ринку, забезпечені правами вимоги за раніше виданими банком іпотечними кредитами, а кошти, отримані від позичальників, використовуються для виплат власникам облигацій. Іншим прикладом є КБ «ПриватБанк», який того ж року провів першу сек'юритизацію активів за кордоном. Був здійснений випуск єврооблигацій на суму 180 млн дол. США, забезпечених іпотечними кредитами.

Сек'юритизовано було близько 10 тис. іпотечних кредитів, виданих у доларах США фізичним особам. Емітентом облигацій, забезпечених житловою іпотекою, є Special Purpose Vehicle (SPV) створене відповідно до законодавства Великої Британії та Уельсу під назвою «Ukrainian mortgage loan finance №1 Plc.». Вказаний емітент призначив юридичну особу, яка знаходиться у Великій Британії та Уельсі, та представляє інтереси власників облигацій, так званий траст, тобто є їхньою довіреною особою. Також визначено банк, який на підставі відповідної тристоронньої угоди між емітентом, трастом та самим банком обслуговує рахунки емітента та страхову компанію, яка здійснює страхування певних ризиків, у тому числі політичних. Після продажу облигацій позичальники по іпотечних кредитах періодично сплачують відсотки за користування кредитом та основну суму боргу, а вказані кошти використовуються для виплат власникам облигацій. Ця угода стала однією з найбільших у Східній Європі та першою успішною угодою сек'юритизації в Україні. Організатором випуску виступив Міжнародний інвестиційний банк UBS, а фінансовим консультантом – аудиторська компанія «Делойт» [4;5].

У цілому за період з 2007 р. по 2013 р. було проведено 7 операцій сек'юритизації, з яких 4 мали балансовий характер фінансування і 3 – позабалансовий, при цьому було здійснено дві транскордонні сек'юритизації і одну зі створенням вітчизняного SPV. В одному випадку сек'юритизувалися активи лізингової компанії, в інших шести – банківські активи, серед яких п'ять разів сек'юритизувалися іпотечні кредити і один раз – автокредити [5].

Для України, як уже зазначалося, сек'юритизації є порівняно новим явищем, а тому не існує спеціального законодавства, яке б регулювало цей процес, що, своєю чергою, чинить неоднозначний вплив на застосування цього виду інновації в діяльності вітчизняних компаній. При розробці законодавчої бази щодо врегулювання процесів сек'юритизації Україні слід звернутися до досвіду інших країн, де подібне законодавство є чинним. Звичайно, таку проблему неможливо вирішити за короткий проміжок часу, адже ухваленню закону, який би регламентував проведення різних типів угод сек'юритизації, має передувати значна підготовча робота, яка враховувала б усі відомі на сьогодні проблеми та суперечливі питання [6].

Єдиним нормативним актом, який регулює питання сек'юритизації, є Закон України «Про іпотечні облигації», який повною мірою регламентує лише сек'юритизації іпотечних позик. Тому проміжним кроком може стати доповнення законодавства новими нормами для того щоб з'явилася можливість сек'юритизувати інші фінансові активи, адже, на думку науковців, проведення «вітчизняної класичної сек'юритизації» відповідно до чинного законодавства є практично неможливим [6].

У цілому в Україні було сек'юритизовано активів на загальну суму в близько 550 млн дол. США, що є доволі значним обсягом для нашої країни. Однак значного поширення цей інструмент не знайшов, насамперед, унаслідок незначного обсягу

²⁹ студент 1-го курсу магістерської програми «Міжнародні економічні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Дзюба П.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

іпотечного кредитування в Україні. Портфель іпотечних кредитів банків на 01.01.2011 р. становив 110,7 млн грн., на 01.01.12 р. – 97,4 млн грн., а станом на 01.01.13 – лише 63,2 млн грн. У 2013 р. спад продовжувався: залишки кредитів фізичних осіб на нерухомість на кінець 2013 р. досягли свого мінімуму в 56,2 млн грн. У 2014 р. обсяг іпотечних кредитів несуттєво збільшився – до 72,2 млн грн. За результатами 2016 року портфель іпотечних кредитів відповідав 37% роздрібного кредитного портфелю і становив 61 млн грн., що демонструє відносно незначну популярність іпотечного кредитування в Україні. По-друге, для успішного функціонування сек'юрітизації, необхідний розвинений та ліквідний фондовий ринок для випуску та обігу цінних паперів. Фондовий ринок України на сьогоднішній день не досяг необхідного рівня розвитку. Це одним фактор незначного рівня поширення є фактор ризику, пов'язаний як з нестабільністю всієї банківської системи України, так і з загальним фактором ризику країни. Отже, на нашу думку, в Україні відсутні на даному етапі необхідні передумови для зростання то розвитку процесу фінансової сек'юрітизації.

Список використаних джерел

1. Crotty J. Structural causes of the global financial crisis: a critical assessment of the 'new financial architecture' / James Crotty // Cambridge Journal of Economics. – 1977. – Vol. 33, № 4. – P. 563 – 580.
2. PwC. The next chapter creating an understanding of SPVs [Electronic resource] / Mode of access: www.pwc.com/financialregulation
3. Ткаченко Н. Сек'юрітизація фінансових активів: особливості використання в банківській сфері / Н. Ткаченко, Д. Чеховський // Вісник Національного банку України. – 2014. – №8. – С. 54–60 - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnbu_2014_8_26
4. Деякі питання сек'юрітизації // Цінні папери України. – 2007. – №48. – С. 54–60. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.securities.org.ua/securities_paper/review.php?id=491&pub=3322
5. Дріга О.П. Вітчизняний досвід сек'юрітизації: законодавчі обмеження [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/148620/108-111.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
6. Коваленко Ю. М. Сучасні тенденції процесу сек'юрітизації іпотечних активів / Ю. М. Коваленко, В. О. Пшеничний // Науковий вісник Національного університету ДПС України. – 2010. – №48. – С. 80–86.

Горбач О.³⁰

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ФІНТЕХ-ІНДУСТРІЇ В УКРАЇНІ

Поняття фінтех-індустрії з'явилося у світі порівняно недавно у зв'язку з стрімким розвитком інформаційних технологій. Спочатку цей термін використовувався для технологій, що застосовувалися у внутрішніх інтерфейсах банків, проте з кінця минулого десятиліття, він почав включати будь-які технологічні інновації у фінансовому секторі [1].

Поняття фінтех-індустрії охоплює широке коло сфер діяльності і кожним роком воно розширюється. Спочатку індустрія складалася тільки з найбільших ТНК та міжнародних платіжних систем, які займалися побудовою новітньої інфраструктури та екосистем у фінансовому секторі. Тепер на цьому ринку працює велика кількість стартапів, що займаються розробкою платформ платежів, P2P переказів та кредитування, іншуртеху та мобільних гаманців. В останні роки значного поширення зазнали розробки, які базуються на технології блокчейн та почав відбуватися перехід фінансових медіа на фінтех. Через зростання конкуренції з боку вищезазначених платформ банки відкривають інноваційні відділи та онлайн-банки.

Значним поштовхом для розвитку цієї індустрії стала глобальна фінансова криза 2008 року, в результаті якої до банків були висунуті нові вимоги та запроваджена більш жорстка регуляторна політика. Україна не була виключенням і в цей період також почали з'являтися перші фінтех-платформи. Проте бум стартапів у цій області стався вже після 2015 року, зараз в Україні існує 80 фінтех провайдерів, 58% з яких з'явилося за останні три роки. Більше половини з них була створено, використовуючи власні кошти, інші працюють, завдяки зовнішньому інвестуванню. Більшість українських фінтех-компаній працює виключно у B2B сегменті, 21,5% обслуговує B2B та B2C, і тільки 22,5% займаються B2Cклієнтами. При цьому 71,5% компаній отримують прибутки з комісійної діяльності, 21,5% використовують модель підписки, інші використовують модель freemium або ліцензування [2].

Причинами такого росту можна вважати, по-перше запровадження стандарту мобільного зв'язку 3G, який дозволив українським користувачам мати доступ до швидкісного інтернету на мобільних пристроях. Другою важливою причиною є падіння довіри населення до класичних банківських установ, оскільки після кризи 2014 року перебуває у процесі ліквідації 92 банки[3]. Також держава за останні роки реформувала фінансовий сектор та прийняла низку важливих законів, які направлені на його електронізацію.

Періодом становлення фінтех-індустрії та появи перших послуг такого типу в Україні можна назвати 1991-2008 роки, коли почали створюватися перші платформи для здійснення різних видів платежів та була створена електронна фінансова інфраструктура. Між двома кризами в країні було фактично затишшя в цій сфері, проте вже в 2015 році почали розвиватися й інші сектори фінтеху.

Сучасному розвитку фінтех-індустрії сприяють створені в Україні стартап інкубатори, які фінансують та консультують розробників нових продуктів. Вони, також, допомагають знайти партнерів, з якими потім будуть співпрацювати нові платформи. Головними партнерами таких стартапів, зазвичай, є міжнародні платіжні системи VISA та MasterCard, а також найбільші ТНК з виробництва програмного забезпечення Microsoft, Oracle та інші.

Важливою тенденцією за останній рік є збільшення ролі банків у фінансуванні та розробці нових фінансових продуктів в Україні, прикладами є запуск Raiffeisen Digital HUB, а також поява першого в Україні банку без відділень Monobank.

Держава, також, не залишається в стороні від розвитку фінтех індустрії. Україна прийняла низку важливих законопроектів, які спрощують діяльність та розвиток нових фінансових продуктів. Згідно з Законом України «Про

³⁰ студент 2-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник : Кузнєцова Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

публічні закупівлі» була запущена електронна система тендерів [4]. Також була ухвалена концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки, яка сприятиме переходу від сировинної економіки до високотехнологічної з ефективними процесами за допомогою ІТ-технологій [5].

Фінтех є новітнім методом надання банківських послуг, який в Україні з'явився недавно і перебуває тільки на етапі свого формування, але в цей же час розвивається стрімкими темпами. Це стало можливим завдяки поширенню інформаційних технологій та послідовній політиці по лібералізації фінансового ринку в Україні.

Список використаних джерел

1. Fintech [Електронний ресурс] // Investopedia. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.investopedia.com/terms/f/fintech.asp>
2. Фінтех в Україні: тенденції, огляд ринку та каталог [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018_ua.pdf
3. Банки, що ліквідуються [Електронний ресурс] // Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.fg.gov.ua/not-paying/liquidation>
4. Офіційний портал оприлюднення інформації про публічні закупівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://prozorro.gov.ua/about>
5. Уряд схвалив Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 рр. [Електронний ресурс] // Урядовий портал. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-shvaliv-koncepciyu-rozvitku-cifrovoi-ekonomiki-ta-suspilstva-ukrayini-na-2018-2020>

Гордійко К.³¹

РОБОЧА СИЛА ЯК ФАКТОР ВИЗНАЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇНИ

Ринок робочої сили (РС) є складовою економічної системи країни і відображає більшість соціально-економічних процесів в державі. Його стан – один з головних факторів, що визначає стан національної економіки в цілому, методи макроекономічного регулювання та ефективність соціальної політики [1].

Зважаючи на стан та проблеми ринку РС України [2], необхідно підвищити його конкурентоспроможність, що сприятиме його розвитку і, отже, підвищенню рівня національної економіки в цілому. Всесвітній економічний форум (ВЕФ) [3] визначає національну конкурентоспроможність (НК) як здатність країни та її інститутів забезпечувати стабільні темпи економічного зростання, стійкі в середньостроковій перспективі. Методологія ВЕФ [3] передбачає визначення двох індексів, на основі яких складаються рейтинги НК країн: конкурентоспроможності бізнесу та глобальної конкурентоспроможності (ГКС), який є основним засобом узагальненої оцінки НК і оцінює здатність економік забезпечувати вищі темпи економічного зростання й добробуту нації. ГКС складений зі 113 змінних, кожній з яких присвоюється певна кількість балів – і для визначення місця країни виводиться загальний бал. Всі змінні об'єднані у 12 контрольних показників, що визначають НК [3]. В сучасних умовах рейтинг НК є потужним аналітичним та політичним інструментом. Автором проведено порівняння ГКС країн світу (за даними звітів ВЕФ з 2008–2017 рр. [3]). В результаті аналізу визначено, що вже багато років поспіль рейтинг НК очолюють Швейцарія та Сінгапур [4]. За даними останнього звіту ГКС (2017-2018) [3], Україна в рейтингу зі 137 країн світу займає 81 місце (за семибальною шкалою ГКС дорівнює 4.11), піднявшись, порівняно з минулим роком (85 місце), на 4 позиції. У табл.1 наведена динаміка ГКС України та її місце у світовому рейтингу НК, починаючи з 2008 р. [3,4]. З таблиці видно, що протягом останніх 10 років Україна не піднімалася вище 72 місця у світовому рейтингу НК. Після деякого покращення з 2010 р. вона, починаючи з 2014 р., розпочала зворотний рух. І ця тенденція залишається невтішною, незважаючи на незначне збільшення ГКС у 2017 р. Основними факторами, що підривають НК України, є корупція, урядова нестабільність, недосконала система податкового регулювання, низька якість адміністративних послуг державного сектору.

Таблиця 1

Динаміка GCI України по роках

Рік	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ГКС	4.09	3.95	3.9	4.0	4.14	4.05	4.14	4.03	4.0	4.11
Місце у рейтингу НК	72	82	89	82	73	84	76	79	85	81

Джерело: складено автором за [3; 4].

За методологією WEF [3; 4], одним з провідних чинників, що визначають НК, є рівень конкурентоспроможності ринку РС. Тому автором досліджена залежність між рівнем конкурентоспроможності ринку РС та ГКС країн світу за даними звітів ВЕФ останніх 10 років [3,4] та розраховані відповідні коефіцієнти кореляції (табл. 2). Зважаючи на наявну помітну кореляцію між досліджуваними показниками (всі коефіцієнти кореляції перевищують 0.6), для більшості країн спостерігається така тенденція: зі збільшенням рівня конкурентоспроможності ринку РС підвищується ГКС, що свідчить про залежність ГКС від рівня конкурентоспроможності ринку РС.

Таблиця 2

Коефіцієнт кореляції між рівнем конкурентоспроможності ринку РС та GCI країн світу у 2008–2017 рр.

Рік	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Коефіцієнт кореляції	0.65	0.66	0.63	0.64	0.62	0.64	0.61	0.65	0.69	0.66

Джерело: розраховано автором за [3,4].

Отже, підвищення конкурентоспроможності ринку РС є вагомим чинником підвищення глобальної конкурентоспроможності національної економіки. Звичайно, жоден фактор НК не може поодиноці забезпечити глобальну конкурентоспроможність. Тому разом з конкурентоспроможністю ринку РС доцільно одночасно підвищувати рівень інших чинників НК та максимально враховувати взаємозв'язки між ними.

Як пріоритетні напрями підвищення конкурентоспроможності ринку РС України і, зрештою, підвищення рівня НК можна запропонувати: стимулювання підвищення рівня виробництва і конкурентоспроможності вітчизняної продукції;

³¹ студентка 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Кузнецова Н. В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

забезпечення ефективної зайнятості шляхом створення якісних і високоінноваційних робочих місць та стимулювання створення сегменту висококваліфікованої РС; збільшення інвестицій та інновацій у людський капітал шляхом забезпечення інвестицій у підготовку професіоналів та запровадження управління персоналом; стимулювання підвищення конкурентного рівня кожного працівника шляхом впровадження на підприємствах вітчизняної моделі мотиваційного менеджменту, правового захисту працівників, зрівняння мінімальної заробітної плати з мінімальною вартістю РС; зростання якості освітянських послуг шляхом реформування системи освіти, збільшення витрат на наукові дослідження, налагодження зв'язків між освітянами і роботодавцями. Для успішної інтеграції РС у світовий ринок важливе формування конкурентоспроможного ринку РС, який порівняно з ринками інших країн, виглядав би привабливішим і для вітчизняної РС (що сприяло б скороченню її відтоку), і для іноземної РС (що призвело б до припливу тої до України). Необхідні адаптація вітчизняного законодавства до норм і стандартів ЄС, дотримання засад Європейської соціальної хартії та Декларації прав людини, впровадження принципів демократії та європейської правової культури як основи міжнародного співробітництва.

Список використаних джерел

1. Гордийко Е.С. Конкурентоспособность рынка рабочей силы Украины в условиях евроинтеграции [Текст] / Е.С. Гордийко // Наука и молодежь: материалы междунар. ученич. конф., Минск, 2–6 ноябр. 2015 г. / КМАНУМ. – Киев, 2015. – С.94–101.
2. Статистична інформація [Електронний ресурс] : офіц. веб-портал Держ. служби статистики України / Держ. служба статистики України. – Електронні дані. – [К.], 2017. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. – Назва з титул. екрана.
3. World Economic Forum [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://reports.weforum.org>.
4. The Global Competitiveness Report 2017–2018 [Електронний ресурс] : офіц. веб-портал World Economic Forum / World Economic Forum. – Електронні дані. – 2017. – Режим доступу: [http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018-rankings](http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018/at-a-glance-global-competitiveness-index-2017-2018-rankings).

Гринь О.³²

ПОЗИЦІЇ ПРОВІДНИХ ТНК В СВІТОВОМУ АГРОБІЗНЕСІ

У світі найбільші аграрні компанії за рахунок доходів мають великий вплив на глобальне виробництво продуктів харчування та мають домінуючі позиції у всіх галузях промисловості, які беруть участь у процесі виробництва продуктів харчування, від посадки насіння, до використання добрив та пестицидів. Оскільки ці компанії мають багато ресурсів, робочої сили та мільярди доларів у капіталі інвесторів, вони видавлюють менших фермерів у своїй боротьбі за прибуток і іноді можуть проводити нестационарну практику в умовах жорсткої конкуренції. Також існує окремий рейтинг провідних ТНК в галузях агропромислового комплексу. В ньому виділяються групи спеціалізованих сільгоспкомпаній, постачальників, виробників харчових продуктів і напоїв, приватних фірм, а ще компанії роздрібною торгівлі. Переважна їх більшість походить з економічно розвинутих країн, а відносно незначна частина – з країн, що розвиваються, та країн з перехідною економікою.

З огляду на це, можна виділити одні з найбільших сільськогосподарських компаній за рахунок доходів у світі. Для складання цього списку були обрані деякі з найбільших компаній з різних галузей аграрного сектору, включаючи сільське господарство, переробку, сільськогосподарську техніку, хімікати та насіння:

Adecoagro SA – сільськогосподарська компанія Adecoagro S.A. займається сільськогосподарськими культурами та іншими сільськогосподарськими продуктами, молочними операціями, цукром, етанолом та виробництвом енергії, а також здійснює діяльність з перетворення землі в Південній Америці. Компанія займається посадкою, збиранням та продажем зернових, олійних культур та волокон, включаючи пшеницю, кукурудзу, соєві боби, бавовну, соняшники та інші; надання послуг зберігання зерна, обробки та сушіння третім сторонам; і купівлю-продаж сільськогосподарських культур, вироблених третіми сторонами [1].

Далі однією з найбільших аграрних компаній за доходом у світі є компанія Fresh Del Monte Produce Inc. – компанія яка займається виробництвом, продажем та розповсюдженням свіжих і свіжорозрізаних фруктів і овочів, а також приготованих фруктів, овочів, соки, закуски та десерти. Fresh Del Monte Produce колись була пов'язана з харчовою промисловістю компанії Del Monte Foods і продовжує продавати ананаси, банани та інші продукти за міткою Del Monte відповідно до ліцензійної угоди з Del Monte Foods. Ананас Del Monte Gold є одним з найпопулярніших продуктів Fresh Del Monte Produce Inc [2].

BASF – німецька хімічна компанія, яка постачає багато галузей. Одна з найбільших хімічних компаній у світі, BASF має великий сільськогосподарський поділ, який забезпечує фунгіциди, гербіциди, інсектициди, боскалід та фіпроніл, а також продукти переробки насіння.

CNH Industrial – компанія, яка виробляє різноманітне обладнання, включаючи трактори та інше сільськогосподарське обладнання, будівельне обладнання, а також комерційні транспортні засоби, вантажні автомобілі, автобуси та спеціальні транспортні засоби (під назвою Iveco). Його сільськогосподарська техніка реалізується під брендами Case та New Holland [3].

Bayer AG – німецька багатонаціональна компанія, яка займається низкою підприємств, таких як фармацевтична, біологічна та хімічна. Вона виробляє продукти медичного призначення та фармацевтичні препарати (одна з його найбільш відомих продуктів – аспірин), ветеринарні препарати, полімери та має великий підрозділ, що займається виробництвом сільськогосподарських хімікатів.

Швейцарська компанія Syngenta AG – це ще один великий агробізнес, що виробляє хімікати та насіння, і є одним із найбільших аграрних компаній за рахунок доходів у світі. Сімейне підприємство Syngenta AG виробляє та реалізує насіння, розроблене з використанням генетики та технологій, і охоплює комерційні культури насіння, такі як кукурудза, олійні культури, крупи, цукрові буряки та овочі.

Компанія Монсанто – надає фермерам різноманітні сільськогосподарські продукти, такі як насіння, біотехнологічні продукти та гербіциди. Вона має два сегменти: насіння і геноміку, а також продуктивність сільськогосподарської продукції.

Компанія Agrium Inc. – є постачальником сільськогосподарської продукції та послуг у Північній Америці, Південній Америці та Австралії та однією з найбільших аграрних компаній за рахунок доходів у світі. Канадська компанія є також оптовим виробником сільськогосподарських поживних речовин та добрив, таких як азот, фосфат, сірчані добрива.

* аспірант кафедри міжнародних фінансів, Інституту міжнародних відносин, Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Рогач О.І., д.е.н., проф., завідувач кафедри міжнародних фінансів.

Компанія Deere & Company – це компанія, яка виробляє широкий асортимент сільськогосподарської техніки, включаючи трактори, комбайни, комбайни для збирання бавовни та комбайни для цукрового очерету, а також лісове обладнання, дизельні двигуни та газонокосарки. Сільське господарство та газон – це сегмент із найвищим доходом компанії Deere & Company, що складає 70% загального обсягу продажів.

Archer Daniels Midland Company – один з найбільших в світі виробників олійних культур, кукурудзи, пшениці та інших сільськогосподарських продуктів. Крім того, компанія займається виробництвом білкової їжі, рослинною олією, кукурудзяними солодощами, біодизелем, борошном та етанолом. Ця компанія володіє елеваторами зерна та транспортною мережею, яка використовується для зберігання та транспортування сировини та переробленої продукції [4].

Cargill є найбільшою приватною компанією в США з точки зору доходів і перевершує цей список найбільших сільськогосподарських компаній за рахунок доходів у світі. Ця компанія спеціалізується на торгівлі, закупівлі та розподіл зерна та інших сільськогосподарських продуктів. Сільськогосподарський бізнес Cargill включає в себе вирощування худоби, виробництво кормів та харчових інгредієнтів. Вона також має велику фірму з фінансових послуг, яка захищає свої ризики на товарних ринках. Компанія Cargill є сімейною компанією, яка відповідає за 22% внутрішнього ринку м'яса США та 25% експорту зерна в США [5]. Ця компанія представлена в Україні з 1993 року. Звідси компанія координує торгівлю зерном, олією, насінням олійних культур, паливо-мастильними матеріалами, металопродукцією, цукром, концентратами фруктових соків, какао-продуктами. В Україні Cargill володіє двома олійноекстракційними заводами, а також шістьма зерновими елеваторами.

Список використаних джерел

1. <http://www.adecoagro.com/historia.html#>
2. <https://freshdelmonte.com/>
3. <http://www.cnhindustrial.com/en-us/Pages/homepage.aspx>
4. <https://www.insidermonkey.com/>
5. Latifundist_Головний сайт про агробізнес [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://latifundist.com/>

Даценко А.³³

ПРОБЛЕМИ ПРЯМОГО ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТИВАННЯ В УКРАЇНІ

У процесі економічного відтворення за весь період незалежності України прямі іноземні інвестиції виконували низку важливих суспільних функцій, сприяючи певній трансформації галузевої структури української економіки та притаманних їй відносин власності. Іноземні інвестиції в Україні є, з одного боку, визначальною передумовою розвитку економіки, а з іншого – важливим індикатором умов підприємницької діяльності в країні. У зв'язку з цим виникає необхідність зосередити увагу на питаннях іноземного інвестування в Україні.

Реальна економічна ситуація та стан залучення прямих іноземних інвестицій в Україні значно ускладнюють інвестиційну діяльність. Наявний обсяг вкладень не забезпечує передумов економічного зростання і навіть повноцінного відтворення їх наявного стану. На інвестиційну привабливість значно впливає не лише загальний стан економіки країни, а й умови ведення бізнесу, зокрема ступінь втручання держави та рівень корупції.

Таблиця 1

Прямі іноземні інвестиції в Україні (млн.дол. США)

Рік	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
в Україну	29543	35616	39845	46294	49494	53178	59704	40725	36155	37514
з України	6196,6	6203,1	5760,5	6402,8	6435,4	6568,1	6702,9	6456,2	6315,2	6346,3

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України [4].

Перш за все, необхідно оцінити величину інвестицій, які надходять в Україну. Відповідно до Таб.1, до 2014 року (всі дані подані без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополь, а з 2014 року також без частини зони проведення антитерористичної операції) обсяг прямих інвестицій в Україну лише зростав і дійшов позначки у \$53,7 млрд, проте вже після 2014 року почав різко зменшуватись, що пов'язано з політичною нестабільністю в країні, яка створила несприятливі економічні умови в країні, що не заохочує іноземних інвесторів. Станом на 31 грудня 2017 року цей показник становив \$39 млрд.

Найбільша частка прямих іноземних інвестицій надходить до України від країн Європейського Союзу, а саме, станом на 31 грудня 2017 року, їхній вклад складав 38,6%. Інвестиції надходять до України більшою мірою з Кіпру – 36%, Нідерландів – 23%, Великої Британії – 8%, Німеччини – 7%, Франції – 5% та ін.

Варто зауважити, що інвестування в Україні має свої особливості. Зокрема, частина іноземних інвестицій, які надходили до України протягом минулих років з низки іноземних держав, особливо з офшорних зон, мали пострадянське, насамперед українське походження. Так, лише частка Кіпру в сукупних обсягах прямих іноземних інвестицій в Україну становить 36%. Хоча добре відомо, що саме через Кіпр до України у статусі іноземного надходить, насамперед, український за походженням капітал.

Варто зазначити, що за останні 7 років найбільш привабливими для іноземних інвесторів були такі сектори економіки, як промисловість (\$10686 млн), зокрема переробна, фінансова та страхова сфери (\$10213 млн). Найменше надходить прямих іноземних інвестицій, на жаль, в сферу освіти, на виробництво основних фармацевтичних продуктів і препаратів та на охорону здоров'я (\$166 млн). Така градація зумовлена нерівномірністю розвитку даних секторів в Україні та, відповідно, неоднаковою перспективністю вкладання коштів в ці сфери для інвесторів.

Крім того, варто розглянути інвестування з боку України в економіку країн світу. Так, проаналізувавши розміри інвестицій з 2008 до 2017 року (Таб.1), можна побачити, що їхні значення не змінювались протягом останніх 10 років, та тримаються, в середньому, на рівні \$6,4 млрд. Щодо країн, в які інвестує Україна, то більшу частину займають країни ЄС – 96% всіх інвестицій, а серед країн ЄС, найбільша частка інвестицій припадає на Кіпр – 97%.

Аналізуючи динаміку прямих іноземних інвестицій в національну економіку, слід підкреслити, інвестиційний клімат в Україні є, в деяких аспектах, несприятливим для інвесторів, оскільки в деяких сферах виробництва використовується застаріле

³³ студентка 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

обладнання та технології, крім того, діяльність в деяких економічних сферах характеризується збитковістю, значним податковим тиском. Також інвестування в економіку України гальмують такі фактори, як незбалансованість економіки, нестабільність національної валюти, недостатньо гнучка податкова система, економічна і політична нестабільність, що зумовлює відповідні ризики. Тому особливої уваги заслуговує вдосконалення державної політики в галузі іноземного інвестування [1].

Для вирішення основних проблем необхідним є, створення системи страхування інвестиційних ризиків, надійної системи державного регулювання інвестиційної діяльності, умов сприятливого інвестиційного клімату та привабливості, забезпечення національної конкурентоспроможності [2].

Отже, хоч Україна і має низку проблем, пов'язаних з розвитком інвестиційного клімату, у той самий час вона потенційно може бути однією з провідних країн за залученням інвестицій. Країна багата на природні ресурси, кваліфіковану робочу силу, має значний науково-технічний потенціал. Тому лише активна робота влади, спрямована на розвиток даної сфери, дасть змогу Україні досягнути економічного розвитку та стати більш привабливою та перспективною для іноземних інвесторів.

Список використаних джерел

1. Козак Л.С. Іноземні інвестиції в економіці України / Л.С. Козак, Д.В. Цветков // Економіка та управління на транспорті. – К.: НТУ, 2017. – Вип. 4.
2. Переверзева А.В. Оцінка сучасного стану залучення іноземних інвестицій в економіку України // Вісник Запорізького національного університету–2016.–№1(29)–С. 74-81
3. Проблема іноземного інвестування в Україні [Електронний ресурс]. – http://www.rusnauka.com/11_EISN_2011/Economics/4_84798.doc.htm
4. Прямі інвестиції (акціонерний капітал) (2010-2017) [Електронний ресурс]. – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Стан та проблеми іноземного інвестування в Україні [Електронний ресурс]. – <https://studfiles.net/preview/5642168/page:2/>

Демиденко Є.³⁴

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ЗОЛОТА

Протягом багатьох століть золото складало основу валютно-фінансових відносин між державами. У даний час фізичні запаси золота використовуються не як платіжний засіб, а лише для підтримки ліквідності національних валют шляхом створення державних резервів у центральних банках, а також у технічних цілях (електронна промисловість), ювелірній, стоматологічній промисловості й медицині, а також у якості засобу накопичення. Сьогодні золото – це важливий резервний засіб, рятівний інструмент гарантії надійності інвестицій для валютно-фінансової системи. Відсутність можливості обезцінення золота свідчить про актуальність дослідження сучасного стану розвитку та діяльності міжнародного ринку золота.

Сучасний світовий ринок золота – це розгалужена структура глобальної цілодобової торгівлі фізичним металом і похідними інструментами, значною мірою звільнена від державного регулювання, у якій ціна рівноваги встановлюється два рази на день. Організаційно ринок золота є консорціум з декількох банків, уповноважених здійснювати операції із золотом. Вони є посередниками між продавцями і покупцями золота, збирають їхні заявки, зіставляють їх і за взаємною домовленістю фіксують середній ринковий курс золота [1]. Основними золотодобувними державами є ПАР, США, Канада, держави СНД, Австралія. Серед найбільших ринків золота – лондонський: його ціни вважаються найбільш представницькими і використовуються в якості довідкової бази для різних розрахунків, порівнянь. Це – оптовий ринок: звичайний мінімальний розмір угоди становить 2 000 тр. ун., стандартний – 5000 тр. ун. Середній щоденний обсяг золота та срібла, виданий в London Bullion Market Association (LBMA) у листопаді 2008 року, становив 18,3 млн тр. ун. (13,9 млрд дол.) та 107,6 млн тр. ун. (1,1 млрд дол.). Також найбільшими ринками є щоріхський (з початку 80-х років Щоріх став світовим ринком золота, через який приходиться майже половина світового промислового попиту на золото); ринок золота США, Канадська, Гонконгська золота біржа.

До основних тенденцій розвитку світового ринку золота можна віднести такі як: ситуативна корекція вартості золота; зростання цін на золото, спричинене дією поточних глобальних заходів щодо стимулювання економіки, що провокували інфляцію; збільшення центральними банками країн золотих запасів, зокрема інтенсивне нарощування золотих резервів Центральними банками Росії та Китаю; збереження центральними банками країн ЄС статусу найбільших власників золотого запасу; королування ціни на золото із сировинними ринками.

Таблиця 1

Динаміка зміни ціни золота за 1990-2018 рр.

Рік	Ціна, доларів за тр. ун.
1990	407.5
1993	349.7
1996	404.5
1999	208.5
2002	301.7
2005	424.8
2008	941.7
2012	1638.3
2014	1305.9
2018	1325.5

Джерело: складено автором на основі [5].

Формування ринкової ціни золота – багатофакторний процес. Ціна коливається в залежності від економічних, політичних, спекулятивних чинників. У їх числі: економічна і політична обстановка, обсяг промислового споживання золота та інвестиційно-тезавраційного попиту, інфляція, коливання провідних валют і процентних ставок, поширення альтернативних

³⁴ студентка 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

золоту фінансових інструментів, що використовуються для страхування ризиків. Аналізуючи динаміку цін за 1990-2018 роки, можна відмітити, що найнижча ціна встановилась у 1999 році на рівні 208.55 дол. за тр. ун., а найвища – у 2012 році на рівні 1638.3 дол. за тр. ун.

Щодо прогнозів на ціну золота, користуючись даними сайту longforecast.com, можна сказати, що його вартість стабільно зростатиме, і на кінець 2018 року становитиме 1535 доларів за тр. ун [6].

Таким чином, перспективи ринку золота оцінюються позитивно, посилення схильності інвесторів до ризику і зростаючі разом з цим фондові індекси істотно скоротили інвестиційний попит на золото, який на поточний момент є одним з головних факторів, що визначають динаміку котирувань благородного металу. Золото – це надійний засіб накопичення, стабільний інструмент для інвестування.

Список використаних джерел

1. Аникин А.В. Золото: международный экономический аспект/ 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Международные отношения, 1988. — 285с.;
2. Булатова А.С. Світова економіка. — М.: МАУП, 2003. — 210с.;
3. Sunshine Profits: [Електронний ресурс]. URL: <https://www.sunshineprofits.com>
4. Ялиново М.В., Муравйова Є.К., Панфьорова С.М. та ін Світова економіка: введення в зовнішньоекономічну діяльність: Навчальний посібник для вузів / Під ред. А. К. Шуркаліна, Н.С. Ципін. — М.: Логос, 2000. —160с.;
5. Gold Price: [Електронний ресурс]. URL: <https://goldprice.org/>
6. The Economy Forecast Agency (EFA): [Електронний ресурс]. URL: <https://longforecast.com/>

Демчук А.³⁵

РИНОК МІЖНАРОДНОГО СИНДИКОВАНОГО КРЕДИТУВАННЯ: СВІТОВА ПРАКТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

В умовах інтернаціоналізації господарського життя зростаючі потреби суб'єктів господарювання країн світу у довгострокових кредитних ресурсах з огляду на необхідність розширення виробничих потужностей, впровадження енергозберігаючих технологій та поновлювальних джерел енергії, реалізації модернізаційних програм актуалізують питання фінансового забезпечення діяльності компаній різних секторів економіки. Саме тому для фінансування масштабних капіталомістких та довгострокових проектів на сучасному етапі розвитку міжнародних фінансових відносин набула поширення практика об'єднання фінансових установ різних країн світу у міжнародні синдикати.

Поняття синдикованого кредитування передбачає об'єднання учасників кредитного процесу для досягнення певних цілей. У контексті міжнародного кредитування такими учасниками найчастіше виступають комерційні банки різних країн, що об'єднують свої кредитні можливості для фінансування окремого позичальника (держави, корпорації тощо). На міжнародному ринку кредитування синдиковане кредитування виступає одним із найгнучкіших і наймасштабніших джерел капіталу.

У світовій фінансовій практиці синдиковане кредитування почало своє існування з 1960-х років і з того часу пройшло складний шлях розвитку. У наш час синдиковане кредитування – значний сегмент міжнародного фінансового ринку з трьома основними центрами: Нью-Йорк, Лондон і Гонконг [2].

Сучасний ринок міжнародного синдикованого кредитування є добре розвиненим і значним у грошовому вимірі. Дані за 2011-2017 роки свідчать про те, що у світі щорічно видається синдикованих кредитів загальною сумою понад 4 трлн. дол. США. У 2011 році їх обсяги дорівнювали 4 трлн. дол. США, а у 2017 році сягнули 4,7 трлн. дол. США. Зазначені цифри підтверджують популярність синдикованого кредитування як механізму залучення значних коштів для фінансування великих проектів [3, 4].

У рейтингу 25 найбільших організаторів синдикованих кредитів представлені банки як США, так і Європи та Азії. Сумарний обсяг синдикованих кредитів, наданих ними, становить 2,78 трлн. дол. США. Таким чином, на 25 найбільших банків-організаторів синдикованих кредитів у світі припадає 70% усіх кредитів [5].

На Північну та Південну Америку разом припадає 58% усього обсягу синдикованого кредитування, при чому значна його частина зосереджується в Сполучених Штатах Америки – 52%. Європа акумулює 20% усіх кредитів, 13% – Азійсько-Тихоокеанський регіон. Решта припадає на Японію (6%) та Африку, Близький Схід та Центральну Азію разом (3%) [5].

За галузевою структурою позичальників провідні позиції займають паливно-енергетичний комплекс, промисловість, фінансовий сектор, а також охорона здоров'я та ресурсна галузь.

Синдиковане кредитування не отримало достатнього розвитку в Україні у порівнянні з США і Європою, де воно має тривалу історію розвитку і є одним з основних інструментів боргового фінансування компаній. Синдикований кредит ще недостатньо розвинений та практично не використовується.

В Україні ринок синдикованого кредитування почав розвиватись лише з 2000-х років і сягнув свого максимуму у 6,9 млрд. дол. США у 2007 році, після чого спостерігався значний спад (600 млн. дол. США у 2009 році). Головним чином це пов'язано зі світовою фінансовою кризою. Крім того, нестабільна політична та економічна ситуація в країні також унеможливила відновлення та подальший розвиток даного виду кредитування. Для прикладу, у 2014 році було укладено лише 4 кредитні угоди загальною сумою 503 млн. дол. США [6].

Характерною особливістю українського ринку синдикованого кредитування є той факт, що до 2009 року понад 45% кредитів залучались у банківський сектор. Проте після 2009 року ринок практично повністю перепрофілювався на фінансування реального сектору економіки, банківський же сектор займає лише 5%. Наразі українські підприємства отримують валютні кредити від іноземних банків у розмірі 100-300 млн. дол. США для торгового та експортного фінансування. Ринок синдикативного кредитування України представлений вузьким колом позичальників, що переважно представляють такі галузі економіки, як металургія, харчова промисловість, енергетика та аграрно-промисловий комплекс [7].

За таких умов український ринок синдикованого кредитування практично відсутній та не виконує своїх основних завдань в економіці; кредити, що надаються, носять фрагментарний характер. Перспективи його розвитку у найближчі роки також є доволі сумнівними з огляду на низький рівень довіри до вітчизняних позичальників з боку іноземних кредиторів.

Список використаних джерел

³⁵ студентка 1-го курсу магістерської програми «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Кузнецова Н. В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

1. Тихомирова Е. Рынок синдицированных кредитов: тенденции и перспективы развития / Е. Тихомирова // Деньги и кредит. – 2011. – №2. – С. 30-32.
2. A Guide to the European Loan Market / Standards & Poor's, 2010 [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.lcdcomps.com/d/pdf/European_Loan_Primer.pdf
3. A Guide to the US Syndicated Loan Market [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.leveragedloan.com/primer/>
4. Global syndicated loans review / Thomson Reuters, Full Year 2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://thomsonreuters.co.jp/content/dam/openweb/documents/pdf/japan/market-review/2017/loan-4q-2017-e.pdf>
5. Інформаційне агентство Cbonds [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ua.cbonds.info/>
6. Мороз Н. М. Аналіз практики використання синдикативного кредитування в Україні / Н. М. Мороз // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – Львів, 2015. – Вип. 5. – С. 47-50.

Дорошенко К.³⁶

МИГРАЦИЙНІ ПРОЦЕСИ В РЕГІОНІ ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ: АКТУАЛЬНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Міграційні процеси країн Перської затоки, що найчастіше асоціюються з імміграцією в ці нафтовидобувні країни близькосхідного регіону, є актуальними для дослідження. Дана робота досліджує міграційні потоки, що пов'язані з регіоном Перської затоки, зокрема з такими державами, як Саудівська Аравія, Кувейт, Катар, Об'єднані Арабські Емірати та інші.

Перська затока є одним з найбільш привабливих регіоном для іммігрантів з усього світу. Згідно зі статистичними даними ООН, дані країни щорічно приймають найбільшу кількість трудових мігрантів. Зокрема, найбільшу частку мігрантів серед місцевого населення (у %) мають Об'єднанні Арабські Емірати, Катар та Кувейт: процент іммігрантів-працівників у 2015 році становив відповідно 88, 77 та 74% [1].

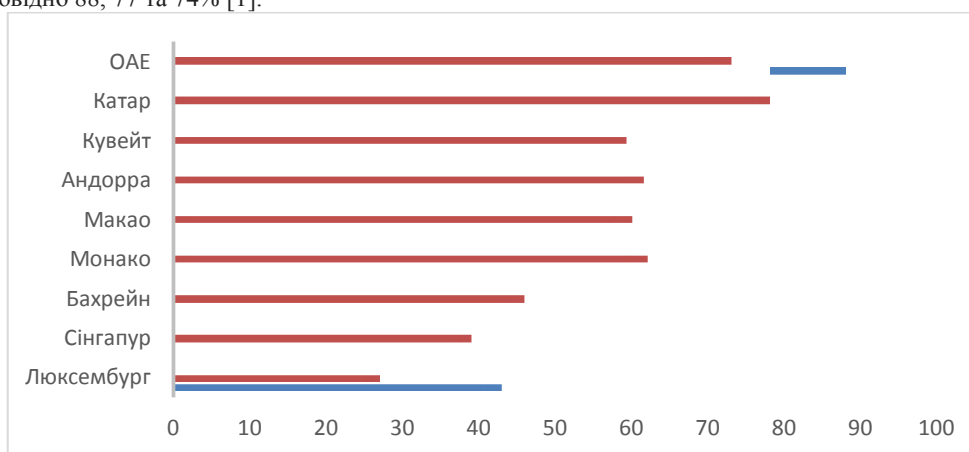

Рис. 1. Частка мігрантів серед місцевого населення (%).

Джерело: розроблено автором на основі [1].

В цілому, кількість іммігрантів, що працюють та живуть в країнах Перської затоки, неухильно зростала за останнє десятиліття. Про масштаби зростання свідчить статистика. Так, Саудівська Аравія є лідером регіону за кількістю іммігрантів (у мільйонах осіб) та займає почесне 4 місце у світі, приймаючи 4,2% іммігрантів з усього світу щорічно, збільшивши це число на 15% у порівнянні з 2005 роком [2]. Наразі кількість іммігрантів у Саудівській Аравії становить близько 10 мільйонів. ОАЕ знаходяться на почесному 6-му місці та мають близько 8 мільйонів іммігрантів, що живуть та працюють у цій державі.

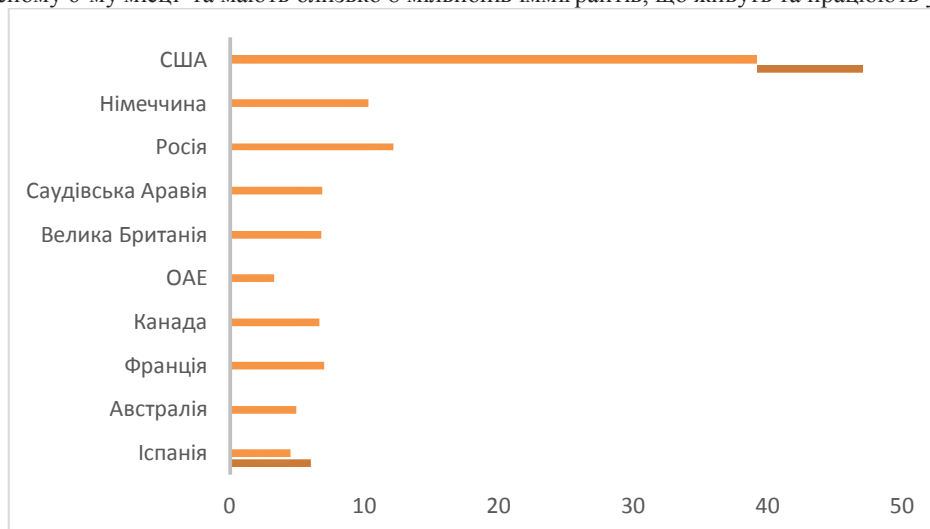

Рис. 2. Загальна кількість іммігрантів (у мільйонах осіб).

Джерело: розроблено автором за джерелом [2]

³⁶ студентка 2 курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

У країнах Перської затоки існує високий рівень відкритості до імміграції. Причини даного явища є з'ясованими. Стрімка активізація видобутку нафти в 1950-1970-х роках призвела до економічного зростання країн регіону та реалізації масштабних інвестиційних проєктів, що потребували аутсорсингу трудових ресурсів різних кваліфікацій [3].

Мігранти з усього світу сприяли ескалації економічного росту. Зокрема, до активної міграції іноземців у регіон Перської затоки, місцеве населення не мало доступу до необхідних технічних розробок, без яких не відбулась би імплементація амбітних та наукомістких проєктів, реалізацію яких місцева влада вважала життєво необхідною для розвитку та росту країни. Планами розвитку, викладеними кількома політичними лідерами країн Перської Затоки, була чітко висвітлена потреба у великій кількості трудових мігрантів. У цілому, існують тенденції, що іммігранти-працівники в основному залучені у приватний сектор, де рівень заробітної плати нижчий і години довше. З іншого боку, місцеві громадяни держав Перської затоки працевлаштовані у державному секторі, де умови праці загалом кращі та робочі години коротші.

Наразі країни Перської затоки також зацікавлені в залученні висококваліфікованої робочої сили з усіх країн світу. Саме тому в таких державах як Кувейт, ОАЕ, Катар працюють масштабні рекрутингові компанії, що щорічно залучають значну кількість професіоналів, необхідних для розвитку економіки держав регіону. Також у країнах Перської затоки відкривають усе більше та більше університетів, що випускають висококваліфікованих кадрів безпосередньо «на місці» призначення. Велику кількість талановитих студентів, що навчаються в таких університетах, як New York University Abu Dhabi, чекає успішне працевлаштування у місцевих компаніях та корпораціях.

У той же час, існують і проблеми, що мають відношення до міжнародних іммігрантів, що живуть та працюють в країнах Перської затоки. Більшість з них пов'язана з порівняно низьким рівнем заробітних плат та дискримінацією мігрантів у країнах-реципієнтах регіону [4].

У перспективах майбутнього, країни Перської затоки будуть продовжувати залучати робочу силу з-за кордону. У пріоритеті залишатимуться висококваліфіковані трудові ресурси. Зважаючи на факт, що більшість країн Перської затоки наразі намагаються диверсифікувати свою індустрію, змістивши фокус з нафтовидобувної та нафтопереробної галузей на інші, зокрема на космічну та робототехнічну сфери, на галузь енергозберігаючих технологій. Держави регіону у перспективі будуть підвищувати рівень відкритості, таки чином збільшуючи попит на туристичні послуги, що у свою чергу будуть мати потреби в аутсорсингу менеджерів та персоналу туристичного комплексу та готельно-ресторанного бізнесу.

Українці є також активними учасниками міграційних потоків до країн Перської затоки. Зокрема, кількість студентів з нашої країни, що навчається у вищих навчальних закладах регіону з бажанням та перспективою працевлаштування в ньому, неухильно зростає. Таким чином, освітня міграція безпосередньо пов'язана з трудовою. Також наразі певна кількість українців працює в державах Перської затоки, обіймаючи посади у структурі нафтогазового менеджменту, енергетичному секторі та сфері послуг. У майбутньому існує ймовірність збільшення частки українців, що емігрують до країн Перської затоки. Причиною може стати нещодавнє налагодження стосунків між Україною та деякими провідними країнами Перської затоки. Зокрема, президент України підписав двосторонні договори з емірами держав Кувейт та Катар, в яких був зазначений вектор співробітництва у науковій сфері, військовій сфері (постачання українського озброєння та військової техніки до держави Кувейт) [5]; вектор співпраці у сфері оборонної промисловості, галузях сільського господарства, будівництва та освіти (Катар) [6]. Також обидві країни пообіцяли спростити візові режими для українців. Отже, зазначені чинники можуть посприяти активізації міграційних потоків українців різних кваліфікацій до розглянутих країн Перської затоки.

Список використаних джерел

1. Mapped: Which country has the most immigrants? [Електронний ресурс] // The Telegraph. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/12111108/Mapped-Which-country-has-the-most-immigrants.html>
2. Mapped: Which country has the most immigrants? [Електронний ресурс] // The Telegraph. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/12111108/Mapped-Which-country-has-the-most-immigrants.html>
3. Трудові міграції в країнах Перської затоки [Електронний ресурс] // Моя освіта. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://mojaosvita.com.ua/geografija/trudovi-migraci%D1%97-v-kra%D1%97nax-persko%D1%97-zatoki/>
4. Migration in the Gulf: Open doors but different laws [Електронний ресурс] // The Economist. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.economist.com/news/middle-east-and-africa/21706524-because-migrants-gulf-have-few-rights-locals-let-more-them-open>
5. Президент провів переговори з Першим віце-прем'єр-міністром, Міністром оборони Держави Кувейт [Електронний ресурс] // Президент України Петро Порошенко: офіційне інтернет-представництво. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.president.gov.ua/news/prezident-proviv-peregovori-z-pershim-vice-premyer-ministrom-46474>.
6. Це потужний поштовх, який значно активізує співпрацю України з країнами Затоки – Президент про переговори у Катарі [Електронний ресурс] // Президент України Петро Порошенко: офіційне інтернет-представництво. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.president.gov.ua/ru/news/ce-potuzhnij-poshtovh-yakij-znachno-aktivizuye-spivpracyu-uk-46526>

Згінник І.³⁷

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах розвитку економіки широкого розповсюдження набув такий вид міжнародних економічних відносин як міжнародний лізинг. Адже, з одного боку, при активному використанні лізинг може стати могутнім поштовхом до технічного переозброєння виробництва, структурної перебудови української економіки, насичення ринку якісними товарами, та як наслідок - здатен здійснити вагомий внесок в підйом та розвиток національної економіки, а з іншого боку він сприяє створенню і закріпленню нових зв'язків з іноземними інвесторами на міжнародному рівні.

Розвиток міжнародного лізингу в Україні значно відрізняється від світової практики. Це обумовлено цілою низкою проблем і в першу чергу недостатньою розробкою законодавчих аспектів лізингових відносин і малим відсотком його ролі у розвитку реального інвестування. До проблем, що перешкоджають розвитку лізингових відносин також можна віднести:

³⁷ студентка 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник : Кузнєцова Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

недосконалість механізмів оподаткування, кредитування, амортизації та страхування, монопольне становище лізингодавців на ринку лізингових послуг, висока вартість лізингових угод, відсутність системи економічного стимулювання міжнародного лізингу в Україні, нестійкий попит на лізингові послуги через нестабільність макроекономічної ситуації в країні.

В Україні обсяг лізингового ринку у 2017 році, згідно інформації Нацкомфінпослуг, дорівнював 0,4 млрд. дол. США (табл. 1). В сусідній країні Польщі тільки за першу половину 2017 року нових договорів лізингу було укладено на 7,3 млрд. євро. У Німеччині та Великобританії ринок уже досяг рівня в 25,5 млрд. і 39,1 млрд. євро відповідно [1].

Таблиця 1

Обсяг нового лізингового бізнесу в деяких країнах за 2017 р., млн євро

	Країна	Обсяг
1	Великобританія	39060
2	Німеччина	25510
3	Франція	24489
4	Італія	9606
5	Швеція	8311
6	Польща	7323
7	Росія	6242
8	Україна	400

Джерело: складено автором за [2].

Незважаючи на те, що ринок лізингу в Україні є набагато меншим у порівнянні з високорозвинутими країнами, проте аналіз лізингових угод за останні роки показав, що ринок такої підприємницької діяльності демонструє позитивну динаміку. А саме: ринок лізингу в Україні за неповний останній рік зріс на 20% ,– вартість договорів лізингу, укладених за січень-вересень зросла до 9,2 млрд. грн. у 2017 році [2]. (табл.2).

Таблиця 2

Вартість договорів фінансового лізингу, укладених за звітний період, млрд. грн

Рік	Вартість
2010	4,9
2011	11,3
2012	14,7
2013	31,5
2014	7,2
2015	6,2
2016	7,8
2017	9,2

Джерело: складено автором за [3].

Такі гарні темпи свідчать про припинення стагнації, про покращення очікувань, а також про підвищення обізнаності щодо тих можливостей і переваг, які надає фінансовий лізинг.

Збільшення обсягів фінансування предметів лізингу відбувається як за рахунок активізації роботи з клієнтами, які раніше мали досвід роботи з лізинговими компаніями, так і за рахунок налагодження співпраці з представниками малого і середнього бізнесу, а також реалізації різних роз'яснювальних програм. Малий та середній бізнес починає більше розуміти переваги різних небанківських способів фінансування. В той час, як лізингові компанії нарощують обсяги фінансування, обсяги банківського кредитування демонструють негативну динаміку: за 9 місяців 2017 року обсяг банківських кредитів, наданих суб'єктам господарювання, зменшився на -1,7%.

Лідерами за обсягами нового бізнесу в звітному періоді стали такі компанії: ОТП Лізинг (1,958 млрд грн); УЛФ – Фінанс (588 млн грн); Теком-Лізинг (510 млн грн). В той же час, загальний обсяг портфелю лізингових компаній – членів Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців» збільшився на 1% з початку 2017 року [3]. Найбільшими споживачами лізингових послуг є: транспортна галузь (спад на 4,6%); сільське господарство (спад на 7,7%); добувна промисловість (спад на 13,2%); сфера послуг (ріст на 14,6%); будівництво (ріст на 6,2%).

З метою активізації розвитку лізингу в Україні доцільно провести комплекс заходів, який передбачатиме: створення сприятливої законодавчої бази для суб'єктів лізингової діяльності, розвиток механізму сублізингу, удосконалення системи оподаткування, кредитування, амортизації; розширення структур лізингу, урізноманітнення джерел фінансування лізингу; надання податкових пільг щодо операцій з міжнародного лізингу для ввезення на територію України високотехнологічного устаткування; створення лізингових центрів, які б спеціалізувалися на обслуговуванні малих підприємств; розроблення державної програми підтримки лізингу, яка б передбачала залучення банківського сектору до розвитку лізингових послуг.

Досвід проведення лізингових операцій в ряді розвинутих країн світу доводить, що лізинг потенційно може бути гідною альтернативою традиційного кредитування й може стати особливо привабливим для малого та середнього бізнесу, а за умови ефективної державної підтримки та ефективного використання лізингових механізмів, стимулювати науково-технічний прогрес, розвиток галузей економіки країни, зовнішньоекономічну діяльність.

В Україні розвиток лізингу вигідний всім суб'єктам лізингової діяльності. В цілому, для економіки нашої держави, лізинг важливий тим, що сприяє прискоренню темпів відновлення та модернізації виробництва, перерозподілу ресурсів і ризиків між суб'єктами господарювання, забезпеченню взаємної вигоди партнерів, стимулює приток інвестицій в економіку країни.

Список використаних джерел

1. Європейська Асоціація лізингодавців - Leaseurope [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.leaseurope.org>
2. Українське об'єднання лізингодавців [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://www.uul.com.ua/press/leasnews/item_1069/
3. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (НАЦКОМФІНПОСЛУГ) [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua>
4. Annual Survey of Leaseurope 2016 : The Voice of Leasing and Automotive Rental in Europe [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.leaseurope.org/uploads/documents/stats/European%20Leasing%20Market%202016.pdf>

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ В УКРАЇНІ

З розпадом СРСР та отриманням незалежності Україна розпочала перехід від балансу народного господарства, який широко використовувався у часи СРСР з 1923 року, до системи національних рахунків, прийнятою ООН у 1993 році. Саме таке рішення було вкрай необхідне, для визначення реального економічного стану країни та розробки необхідної економічної політики для вдалого переходу до ринкової економіки.

3 травня 1992 року за Указом Президента в Україні впроваджується СНР, тобто наші статистика і облік переходять на так звані міжнародні стандарти [1]. За методологією, запропонованою Статистичною комісією ООН, почали обраховувати основні макроекономічні показники: ВВП, НД та похідні від них показники [2, с. 73]. Особливістю становлення тієї системи було те, що джерелом первинної інформації до 2000 року був БНГ. Таким чином ми маємо невідповідність початкової інформації міжнародним стандартам, адже радянська система чітко виокремлювала два сектори – виробничий та невиробничий.

Подальші кроки в розвитку СНР Україна зробила в 2001 році, запровадивши однією із перших країн СНД, згідно з міжнародними стандартами, нову Класифікацію видів економічної діяльності (КВЕД). Як результат, це зробило можливим зіставити макроекономічні показники України та країн Європи та зробити більш точний аналіз розвитку перехідної економіки. Крім того скоротився період складання національних рахунків. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001 р. встановлено, що публікація даних національних рахунків і таблиць «витрати-випуск» повинна закінчуватися не пізніше грудня наступного за звітним року [3].

Незважаючи на впровадження значної кількості міжнародних стандартів, в Україні ще не було розв'язано проблему адаптації методик розрахунку окремих показників СНР. Для покращення ситуації була започаткована 7 квітня 2003 році Програма розвитку системи національних рахунків на період до 2010. Планувалося запорядкувати щорічне масштабне складання національних рахунків виробництва, найважливіші – будуть знаходитися поглиблено до підсекторного і регіонального рівня, а також запроваджено їх розроблення на щоквартальній основі [4]. Крім того не забували й про вдосконалення знаходження ВВП (як, наприклад: покращити облік діяльності тіньового ринка, розширення його значення у ролі індекса-дефлятора в окремих частинах виробництва чи його аналітичної цінності).

Дану Програму виконували у два етапи. За перший етап (2003-2006) було зроблено більшу частину запланованої роботи, а саме: впровадження міжнародних рекомендацій і стандартів національного рахівництва у сферу розрахунків ВВП, складання фінансового рахунку, забезпечення ув'язки обліку фінансових потоків з потоками продукції та доходів, поглиблення національних рахунків до підсекторного та регіонального рівня, інтеграції рахунків результатів та факторів виробництва. Другий етап (2007-2010) знаменувався складанням національних рахунків за кварталами; розроблення таблиць "витрати-випуск" за розширеною програмою та використання одержаних даних у макроекономічному прогнозуванні, формування закінченої системи рахунків національного багатства, побудова сателітних (допоміжних) рахунків пріоритетних сфер діяльності [5].

Таким чином, на даний момент для визначення ВВП Україна використовує здобутки даної Програми. Проте процес здійснення повного переходу до міжнародними стандартів національної рахівництва не може вважатися повністю завершеним. Нам ще належить покращення системи СНР, використовуючи новітні технології.

Список використаних джерел

1. Мікроекономіка і макроекономіка/ [Будаговська С., Кілієвич О., Луїна І. та ін.]; за ред. Будаговської С. М. – Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2007. – 231 с.
2. Базилевич В. Д. Макроекономіка / В. Базилевич, К. Базилевич, Л. Баластрик – Київ: «Знання», 2007. – 73-74 с.
3. Про схвалення Концепції розвитку системи національних рахунків [Електронний ресурс] // Кабінет Міністрів України – 2002. – Режим доступу до ресурсу: <http://uazakon.com/document/spart09/inx09565.htm>
4. Програма розвитку системи національних рахунків на період до 2010 року [Електронний ресурс] // Кабінет Міністрів України – 2003. – Режим доступу до ресурсу: www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/nr/nr_01.pdf
5. Про затвердження Програми розвитку системи національних рахунків на період до 2010 року [Електронний ресурс] // Кабінет Міністрів України – 2003. Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/475-2003-p>

Коновальчук А.³⁹

РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКА ЕВІТДА ПРИ АНАЛІЗІ ФІНАНСОВОГО СТАНОВИЩА КОМПАНІЙ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

ЕВІТДА є достатньо поширеним показником фінансової ефективності діяльності підприємства. Дана аббревіатура розшифровується як «Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization», тобто «прибуток до вирахування відсотків, податків, зносу та амортизації» [1]. Очевидно, що даний показник, а також численні похідні коефіцієнти, є більш вживаним у практиці фінансового аналізу та менеджменту західних країн, маючи базою для розрахунку передусім звітність компанії за стандартом US GAAP та МСФЗ. При цьому, сам показник не є обов'язковим для використання ані за вимогами Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), ані за національними стандартами західних країн, тому він відноситься до групи «non-GAAP financial measures». При цьому, однак, універсальність цього показника та можливість легкого порівняння на його основі багатьох компаній однієї галузі зробило його одним із найбільш популярних серед західних інвесторів, зацікавлених осіб та аналітиків.

Актуальність даного дослідження можна охарактеризувати необхідністю та доцільністю практичного аналізу доречності розрахунку показника ЕВІТДА та рентабельності за ним у контексті розгляду виробничої ефективності компанії. Зважаючи на стрімкий розвиток у вітчизняному фінансовому аналізі практик МСФЗ, де показник не вважається обов'язковим, однак широко використовується у підготовці звітності для зацікавлених осіб, зокрема інвесторів, наведений у дослідженні практичний приклад розрахунку ЕВІТДА та порівняння за ним підприємств енергетичної галузі України, виявлення

³⁸ студентка 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Кузнецова Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

³⁹ студент, 1-го курсу магістерської програми «Міжнародні фінанси та інвестиції», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Пузанов І.І., д.е.н., професор кафедри міжнародних фінансів.

закономірностей та важливих відмінностей при порівнянні із більш звичними коефіцієнтами рентабельності операційної діяльності та прибутку є раціональною та актуальною метою даної аналітичної роботи. Оскільки дослідження проводилося за актуальними даними (за 2017 фінансовий рік), матеріал роботи може використовуватися у майбутніх наукових роботах та дослідженнях ефективності компаній українського енергетичного сектору зокрема та розгляді альтернативних форм фінансового аналізу загалом.

Історично склалося так, що показник EBITDA використовувався для аналізу компаній, близьких до процедури банкрутства, визначення здатності їх до обслуговування боргу, тобто даний показник у поєднанні з чистим прибутком був джерелом інформації про те, яку суму процентних платежів може забезпечити компанія в найближчій перспективі [2]. В першу чергу EBITDA використовували інвестори, які розглядали компанію не як довгострокову інвестицію, а в якості сукупності активів, які можна вигідно продати окремо, при цьому EBITDA характеризував величину, яка може бути спрямована на погашення кредитів.

Виходячи з визначення, EBITDA може розраховуватися двома основними методами, а саме:

$EBITDA = \text{Чистий дохід} - \text{Витрати за вирахування відсотків до виплати, податків та амортизаційних платежів};$

$EBITDA = \text{Чистий прибуток} + \text{Податок на прибуток} + \text{Відсотки до виплати} + \text{Амортизаційні платежі} [2].$

При цьому, варто зауважити, що «відсотки до виплати» являють собою різницю між відсотками до виплати та отриманими відсотками по дебіторських заборгованостях тощо; «амортизаційні платежі» – різниця між нарахованою амортизацією по основних засобах і нематеріальних активах та збільшенням їх вартості унаслідок переоцінки. Необхідно додати, що у західній практиці поняття «amortization» стосується старіння нематеріальних активів, у той час як «depreciation» – зносу основних фондів [3].

Аналіз EBITDA дозволяє усунути різницю підприємств у режимах оподаткування діяльності та кредитних зобов'язаннях, що сприяє більш об'єктивному аналізу ефективності діяльності. При цьому, ігнорування амортизації, яка не створює реальних грошових потоків, у структурі собівартості, дозволяє оцінити поточну діяльність компанії, без поправки на знос основних фондів та старіння нематеріальних активів. Це унеможливорює оцінку потрениваних інвестицій, зокрема у модернізації, проте дозволяє розкласти компанію певної галузі саме за їх реальною ефективністю у виробничій діяльності.

Однак, ці фактори переваги EBITDA являють собою і основні недоліки даної концепції. Звісно, ігнорування амортизації дозволяє завищити прибутки, передусім у капіталомістких галузях (видобувні, важка промисловість, енергетика, машинобудування тощо), тому представники компаній відповідних секторів часто роблять акцент саме на EBITDA. Однак, капітальні фонди мають відновлюватися та модернізуватися, тому ігнорування амортизаційних відрахувань не дозволить інвесторові сформулювати повне уявлення про відповідну компанію. Уорен Баффет висловлювався з цього приводу так: «Невже інвестори думають, що за оновлення капітальних фондів відповідає зубна фея?» [4].

Окрім того, показник сильно залежить від прийнятої у конкретній компанії, а також в окремих країнах, якщо розглядати підприємства різної національної приналежності, облікової політики стосовно доходів та видатків. Так, зокрема, розрив між нарахуванням платежу та датою його фактичного здійснення, і навпаки, отримання кредитів від постачальників чи відстрочок платежу, можуть сильно корегувати показник EBITDA як в один, так і в інший бік. Однак, варто зауважити, що це стосуватиметься і більшості інших показників оцінки ефективності. Проте, очевидно, що з подібними спрощеннями EBITDA не підходить для аналізу довгострокових горизонтів ефективності компанії і лишається безумовно прийнятним індикатором поточного стану.

Основним сенсом показника EBITDA є очищення аналізу від таких факторів, як боргове навантаження (ігнорування сплати відсотків), режим оподаткування (нехтування сплатою податку на прибуток) та власне розмір підприємства та необхідність інвестицій (нехтування амортизацією). Власне, в цьому основні переваги даного показника, адже, на перший погляд, він дозволяє порівнювати власне економічну ефективність підприємств, зокрема є ідеальним у контексті однієї галузі (можливість аналізу підприємств різних масштабів діяльності). Так, у наведеному прикладі вдалося провести фінансовий аналіз підприємств, у яких суттєво відрізняються показники чистого доходу, амортизації, фінансових видатків та сплачених податків на прибуток.

Проведене дослідження розрахунку показника EBITDA, його особливостей та перспектив застосування для аналізу компаній однієї або споріднених галузей промисловості дозволило виявити певні спільні тенденції. Так, даний коефіцієнт, а також розрахунок рентабельності на його основі дозволяють порівняти чисту виробничу ефективність, без акценту на особливостях оподаткування, залучення капіталу та амортизації основних фондів. Звичайно ж, для формування повної картини діяльності підприємства дані фактори повинні бути враховані, адже вони є частиною середовища функціонування компанії (щоправда, для порівняння поточної ефективності нехтуванням розрахунком амортизаційних відрахувань у EBITDA справді є доречним та виваженим). Більше того, практичне дослідження українського ринку енергетичних послуг для населення показало, що за звітний період компанії можуть сплачувати різні за розміром реального навантаження податкові платежі, мати різні обсяги кредитних зобов'язань тощо, а це, у свою чергу, суттєво впливає у кінцевому рахунку на рентабельність прибутку. EBITDA дозволяє усунути ці відмінності та аналізувати суто виробничі аспекти, тобто чистий дохід та собівартість продукції без амортизації (при цьому враховуються використання оборотних фондів, видатки на фонд оплати праці тощо). Окрім того, з аналізу виключаються дохід, які могли отримати від сторонньої діяльності, зокрема фінансові прибутки, доходи від реалізації фондів тощо. Том показник справді є корисним для фінансового аналізу, зокрема з боку інвесторів. Однак даний маркер не підходить для довгострокового аналізу, коли амортизаційні відрахування на модернізацію основних фондів відіграють ключову роль в успішному функціонуванні підприємства. Отож, не варто нехтувати й іншими, класичними та альтернативними, коефіцієнтами ефективності, тому що тільки це дозволяє раціональному інвестору створити об'єктивне та неупереджене судження про діяльність підприємства.

Список використаних джерел

1. Теплова Т. В. Корпоративные финансы : учебник для бакалавров / Т. В. Теплова. — М. : Издательство Юрайт, 2013. — 655 с.
2. Финансовый менеджмент. Полный курс. В 2-х т. Бриггем Ю., Гапенски Л. СПб.: Экономическая школа, 1997. — Т.1.- 497с.
3. Ричард Брейли, Стюарт Майерс. Принципы корпоративных финансов. – М.: Олимп – Бизнес, 1997. – 1008 с.
4. Why does Warren Buffett dislike EBITDA? // [Електронний ресурс].- Режим доступу до цифрового ресурсу: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/valuation/warren-buffett-ebitda/>
5. Ковалев В.В. Курс финансового менеджмента. / В. В. Ковалев. – М.: 2008. — 448 с.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УЧАСТІ УКРАЇНИ У ПРОЕКТІ «ПОЯСУ І ШЛЯХУ»

Географічне та геополітичне положення, стан світової економіки, а також провідних економічних центрів, співпраця із міжнародними фінансовими організаціями та інтеграційними об'єднаннями у своїй сукупності є основними чинниками, що визначають сучасні тенденції та перспективи розвитку економіки України. Реалізація глобального проекту Китайської Народної Республіки «Поясу і шляху», в першу чергу шляхом створення транспортних коридорів та постачання азійських товарів до Європи, може надати Україні широкі можливості для економічного зростання. Розвинута мережа залізниць, незамерзаючі чорноморські порти у поєднанні з системою автомобільних доріг створюють об'єктивні передумови для інтеграції України до найперспективнішого проекту сучасності.

На даний момент економіка України перебуває у кризовому стані, що супроводжується спадом виробництва, інфляцією, зростанням рівня безробіття та падінням основних макроекономічних показників. Масштабне співробітництво з КНР у реалізації проекту «Поясу і шляху» може відкрити нашій країні можливості для поживлення економіки, адже зовнішньоторговельна кооперація дозволяє збільшувати продуктивність ресурсів, що сприяє збільшенню загальних обсягів виробництва.

Ще восени 2013 року уряд Китаю висунув ідею реалізації проекту «Поясу і шляху», який в результаті може створити масштабну зону вільної торгівлі, починаючи від північно-західних провінцій Китаю, Центральної Азії, аж до Центральної та Західної Європи. З огляду на такий широкий масштаб охоплення можна стверджувати про мегапотенціал майбутнього ринку.

Питання інтеграції України до проекту було предметом обговорення під час бізнес-форуму «Стан і перспективи реалізації в Україні ініціативи КНР «Поясу і шляху», який пройшов у рамках виставки «Культура Китаю входить до України» [1]. І вже 5 грудня 2017 року, під час Третього засідання Комісії зі співробітництва між Урядом України та Урядом Китаю підписано План дій Україна-КНР щодо реалізації ініціативи спільної побудови «Економічного поясу Великого шовкового шляху» та «Морського шовкового шляху XXI ст.» [2].

Реалізація проекту матиме важливі наслідки для України. По-перше збільшиться частка високотехнологічної продукції та продукції з високою доданою вартістю у двосторонній торгівлі. По-друге відбуватиметься розширення співробітництва між підприємствами та фінансовими установами обох держав. Не менш важливою є перспектива інвестиційного співробітництва в авіаційній галузі, транспортному, енергетичному, машинобудівному секторах, харчовій та хімічній промисловості. Інтенсифікується розвиток мультимодальних контейнерних перевезень сполученням Китай-Західна Європа транзитом через територію України включаючи маршрут Китай – Казахстан – Азербайджан – Грузія – Україна – Західна Європа [2].

Оскільки ми готуємось стати частиною цього «механізму» варто оцінити, що ми можемо запропонувати азійським партнерам. Головна роль України полягає у транспортуванні товарів з Китаю до Європи суходелом та створенні потужного логістичного хабу [3].

Китай входить у десятку країн-найбільших торговельних партнерів України. Найбільшою статтею українського експорту в Китай є продовольство [4]. На долю Китаю припадає 8,2% зовнішньоторговельного обороту товарів у січні-жовтні 2017 року, він збільшився на 15,5% порівняно з січнем-жовтнем 2016 року та склав 6,1 млрд дол. [5]. Найбільше КНР цікавить український агросектор, продукція якого вже зараз є важливою статтею експорту нашої країни. У січні-серпні 2017 р. в структурі українського експорту до Китаю жири та олії тваринного або рослинного походження склали 24%, а зернових культур – 23,2 % [6]. Задля отримання якнайбільшої вигоди від експорту агропромислової продукції, необхідно створювати додану вартість шляхом очищення, знезараження та пакування зернових, рафінування олії та її розливу по пляшкам з маркуванням українського виробника.

Активно реалізуються нові аграрні проекти, а інвестори вкладають кошти у створення нових виробничих потужностей. За даними органів державної статистики, сьогодні в Україну вже залучено близько 8 млрд. дол. і ця сума буде тільки збільшуватися. Наразі в проекті українсько-китайської співпраці – будівництво 4-ї гілки Київського метрополітену [3]. З лютого 2018 року ведуться переговори з урядом КНР стосовно взаємного звільнення від оподаткування інвестицій. Цей крок надасть додаткові податкові стимули для китайських інвесторів.

Проте існує ряд перешкод на шляху до злагодженої співпраці у реалізації проекту, які найближчим часом необхідно подолати. По-перше, Україна не є членом ЄС, що ускладнює проходження кордону. Україна також має непрозорий і тривалий механізм оформлення митних вантажів [7]. Тож створення централізованої цифрової митної системи є нагальною потребою. Проблемою є відсутність якісних доріг для сполучення з країнами Європи. Не меншої уваги заслуговує нестабільна політична ситуація в країні. Зважаючи на вищезгадані фактори, Україна має якнайшвидше робити послідовні кроки, щодо покращення законодавства, створення інфраструктурних проектів та залучення нових інвестицій, аби отримати якнайбільше вигод від участі у проекті «Поясу і шляху».

Серед необхідних та нагальних дій є модернізація виробництв, що спеціалізуються на фасуванні та пакуванні продукції. Поставляючи товари по каналам Шовкового шляху, Китай експортує більшість своєї продукції у нерозфасованому вигляді. Тож маючи достатні виробничі потужності та порівняно дешеву робочу силу, Україна може створювати додану вартість через фасування та пакування товарів і відправляти їх далі до країн Європи.

Щоб розширити товарну номенклатуру українського експорту до Китаю, необхідно звернути увагу на наш ринок «hand made» продукції, який представляє широкий асортимент якісних товарів. Наразі даний вид товарів має велику популярність по всьому світу, і український виробник має шанси конкурувати на даному ринку. Наших азійських партнерів надзвичайно цікавить бурштин, який вони купують у нас за низькими цінами, а в Китаї мінімально обробивши його продають в якості дорогих амулетів, прикрас і т.д.. Тому організація виробництва з обробки бурштину є перспективною та прибутковою ідеєю. Не можна залишити поза увагою і сферу високої моди, адже ми маємо багато вітчизняних дизайнерів, які в останні роки здобувають усе більше прихильників не лише в Україні, а й за кордоном.

Не варто нехтувати можливістю створення технопарків на території України. Ми маємо багато кваліфікованих кадрів, які у поєднанні з нашим ресурсним потенціалом, китайськими інвестиціями та технологіями можуть послужити двигуном розвитку української науки і техніки, та, що не менш важливо може призупинити процес «втечі мізків». Надзвичайно перспективними у цьому напрямі є галузі космонавтики та військово-промислового комплексу.

⁴⁰ студентка 2-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Підчоса О.В., к.е.н., асистент кафедри міжнародних фінансів.

Виробничі перспективи, та розширення можливостей щодо залучення нових інвестицій, поглиблення співпраці з Китаєм, зокрема шляхом участі в проєкті «Поясу і шляху» мають великі шанси стати для України потужним поштовхом до поживлення та модернізації відповідних галузей її економіки. У даному дослідженні було виявлено, які галузі слід модернізувати та відроджувати задля отримання максимальної вигоди від участі України у проєкті, а також запропоновано варіанти збільшення власного експорту до КНР. Проте реалізація даних ідей потребує послідовних дій уряду, адаптації законодавства, відродження та модернізації української інфраструктури та заохочення вітчизняних підприємств.

Список використаних джерел

1. Проєкт «Один пояс – один шлях» приєднує Україну до глобальних тенденцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ucci.org.ua/press-center/ucci-news/proekt-odin-poias-odin-shliakh-priiednuie-ukrayinu-do-globalnikh-tendentsii>
2. Україна - Китай: наступний крок в реалізації спільної ініціативи “Один пояс - один шлях” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/News/Detail?id=92f5179e-dec8-43c4-bb34-fe7eb8e689f2>
3. Між Заходом і Сходом: Яка роль України на Шовковому шляху [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://agropolit.com/spetsproekty/379-mij-zahodom-i-shodom-yaka-rol-ukrayini-na-shovkovomu-shlyahu>
4. Україна та Китай підписали дорожню карту по "Шовковому шляху" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://economics.unian.ua/transport/2279894-ukrajina-ta-kitay-pidpisali-dorojnyu-kartu-po-shovkovomu-shlyahu.html>
5. Експорт товарів України зріс на 20,9% за 10 місяців 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/eksport-tovariv-ukrayini-zris-na-209-za-10-misyaciv-2017-roku>
6. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Китаєм [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://china.mfa.gov.ua/ua/ukraine-cn/trade>
7. Трофимчук А.П. Перспективи приєднання України до проєкту «Один пояс – один шлях» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/3060-11225-1-PB.pdf>

Левіцька К⁴¹

МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ ТА ЙОГО РОЗВИТОК В УКРАЇНІ

З розвитком науково-технічного прогресу та активного використання мережі Інтернет у всіх аспектах людського життя роль електронних грошей набуває все більшого значення у сучасному світі. Можливість швидкої оплати різноманітних товарів та послуг в режимі он-лайн та зберігання грошей в електронному вигляді приваблюють багатьох користувачів цієї платіжної системи. В Україні ринок електронних грошей все більше набуває популярності та з кожним роком кількість електронних грошей в обігу зростає.

Електронні гроші (e-money) – еквівалент традиційних грошей, які перебувають в обігу певної електронної платіжної системи. Принцип функціонування електронних грошей простий. Потрібно купити за реальні гроші платіжні засоби системи, що зраховуються на електронний гаманець, який можна поповнювати через відділення банків, з якими співпрацює система, картку банківського рахунку, платіжну картку або через платіжні термінали. Потім за допомогою цих грошей можна розраховуватись за різні товари та послуги.

Ринок електронних грошей в Україні є ще досить молодим та лише починає набирати оберти, проте вже багато українських компаній та фізичних осіб активно користуються цією системою. Перші системи електронних розрахунків, якими почали користуватися українці, були WebMoney Transfer та PayPal наприкінці 90-х років минулого сторіччя. За короткий проміжок часу ці системи набули популярності та почали використовуватися в Україні, як базові системи для швидкого і простого способу здійснення розрахунків[5].

На початку 2000-х років в Україні почали з'являтися інші системи електронних грошей; на український ринок почали виходити іноземні системи електронних грошей, а Національний банк спробував встановити перші правила на цьому ринку. У другій половині 2006 року на ринок України вийшли відразу два нових проєкти

електронних грошей: система UkrMoney, запроваджена ЗАТ «Купуй», та система Limonex, запроваджена ТОВ «Приват Екю»[5]. В результаті, сьогодні українські користувачі мають можливість обирати послуги широкого спектру систем електронних розрахунків, які використовують досить різні моделі роботи та розрахункові технології. Найпопулярнішими в українському сегменті мережі інтернет є такі системи електронних грошей: PayPal, GlobalMoney, MaxiCard, Простір, Ukrmoney, Monexy, E-Gold.

Українці все частіше використовують електронні гроші для розрахунків за товари та послуги. Згідно з даними НБУ можемо прослідкувати зміну кількості емісії електронних грошей та операцій з ними з 2014 по 2016 роки. У 2014 році обсяг випущених електронних грошей становив 12,5 млн. грн., у 2015 значно зріс до

30, 96 млн, а вже у 2016 році ця цифра досягла 48 млн. грн. Кількість зареєстрованих електронних гаманців з 33,7 млн. грн. у 2014 зростає до 45,5 млн. грн. у 2016. В тому числі кількість активних користувачів неймовірно збільшилась з 5,83 млн. грн. у 2014 році аж до 32,5 млн. грн. у 2016. Обсяг випущених електронних грошей у 2014 році становив 1,4 млрд. грн., а вже у 2015 – 3,24 млрд. грн., у 2016 році цей показник не значно змінився і становив 3,6 млрд. грн. [1].

Згідно з прогнозами НБУ популярність електронних грошей в Україні зростатиме. Цьому зокрема сприятиме прийняття законодавчих змін стосовно:

- надання права здійснювати випуск е-грошей і небанківським фінансовим установам, які мають ліцензію НБУ на переказ коштів без відкриття рахунків;
- розширення можливості для громадян України використовувати електронні гроші (для сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів, благодійних, добровільних внесків і пожертвувань тощо) [1].

Проте в Україні існують деякі проблеми, щодо ринку електронних грошей. По-перше, наразі в бухгалтерському обліку відсутні норми та коментарі щодо особливостей облікового відображення електронних грошей та розрахунків ними. Відсутність врегулювання питань обігу електронних грошей у стандартах бухгалтерського обліку та податковому законодавстві змушує системи електронних розрахунків працювати за досить складними юридичними схемами з метою здійснення своєї діяльності в рамках чинного законодавства. Це є значною перешкодою для поширення цього платіжного інструменту в Україні. По-друге,

⁴¹ студентка 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник : Кузнєцова Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

існує обмеження розміру транзакцій електронних грошей (500 грн у день та 4000 грн в місяць), що з одного боку створює ілюзію безпечності, але з іншого боку, з постійною зміною курсу іноземної валюти, вже не відповідає потребам ринку. По-третє, функція анонімності сприяє процвітання тіншової економіки, уникненню від оподаткування, а також видається цілковито зручною у використанні для отримання хабара, розрахунків при купівлі наркотичних речовин, можливість створення фінансових пірамід тощо.

Підводячи підсумок можна сказати, що впровадження електронних грошей в нашій державі, звісно, є прогресивним кроком, проте актуальним залишається питання щодо чіткої нормативної бази, яка була б заснована на кращому міжнародному досвіді та враховувала б захист прав споживачів, обов'язковість державного нагляду та мінімізацію усіх ризиків, пов'язаних із користуванням платіжними системами електронних грошей.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.
2. Кравчук В. Електронні гроші в Україні. Аналітичний звіт / В. Кравчук. – К. : Альфа-ПК, 2012.
3. Муржак Ю.В. Аналіз функціонування електронних грошей в Україні: проблеми та перспективи розвитку / Ю.В. Муржак. – К., 2013.
4. Корольова, А. О. Проблеми та перспективи використання електронних грошей в Україні / А. О. Корольова, Т. М. Котенко // Наукові записки : зб. наук. пр. - Кіровоград : КНТУ, 2014. - Вип. 16. - С. 82-85.
5. Сениц П.М. Світовий досвід і перспективи розвитку електронних грошей в Україні / П.М. Сениц [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=70690>.

Лесик М.⁴²

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

На сучасному етапі розвитку світової економіки спостерігається значний інтерес практиків, теоретиків та суспільства в цілому до розвитку технології блокчейн. Світовий економічний форум прогнозує, що до 2027 року 10% світового ВВП буде вироблятися на основі блокчейна, а до 2023 через цю ж технологію буде зібрано перший податок [1]. Окрім зв'язку з біткойном дана технологія має ряд революційних рис, зокрема таких, що можуть вплинути на банківську сферу та кардинально змінити її схему розвитку.

На 2017 з 200 найбільших банків 15% планували впровадження блокчейна на повномасштабній комерційній основі в тому ж році. Ще 65% очікували його впровадження в свої проекти протягом наступних 3 років [2]. Деякі відомі банки та компанії, такі як Merrill Lynch, Microsoft, Goldman Sachs, RBC, the Association of Banks in Singapore, State Bank of India та інші працюють або експериментують на різних рівнях інтенсивності з технологією блокчейн. Існують та набувають все більшої популярності консорціуми фінансових установ, що мають на меті розвиток і вдосконалення даної технології, наприклад R3 і Hyperledger [3]. Проте, незважаючи на зацікавленість великих банків прогнозується, що блокчейн ввійде в широке використання в фінансовій сфері не менш як за 10 років [4]. Широкомасштабне застосування цієї технології залишається питанням часу.

В контексті розвитку економіки України потрібно зазначити, що українські банки ще не оголошували про точні плани введення блокчейна в свої системи, проте Україна однаково доволі активно розвиває та досліджує цей напрям у різних сферах. Зокрема Національний банк України оголосив про можливе запровадження е-гривні, яка б працювала на основі цієї технології [5], а Приватбанк ще в 2015 році запустив можливість вільного переказу біткойна на свої рахунки [6].

Необхідно наголосити, що така зацікавленість обумовлюється рядом конкурентних переваг, які може дати блокчейн на сучасному етапі «банкам-першопроходцям». Інновативність технології породжує в свою чергу її ризиковість. Дане питання потребує свого подальшого детального дослідження.

Перекази

Однією з переваг введення блокчейна для банків є можливість удосконалення своїх систем грошових переказів. Загальна капіталізація індустрії становить 550 млрд. дол. США. Як правило, на виконання переказу витрачається 6-7 % від самої операції. Використання блокчейна зумовить вищий рівень захисту, меншу затратність та прискорення здійснення транзакцій між організаціями і їх клієнтами, між самими банками та між бізнесами [7], адже відпадає потреба в посередниках, чії функції переймає на себе сама технологія, що є безумовно дуже позитивним для всієї галузі в загалом, але постає й питання працевлаштування тих, чії послуги вже не є потрібними. У даному контексті корисність блокчейна буде залежити від перспективи, з якої розглядається питання.

KYC (know your client, знай свого клієнта) – AML (anti-money laundering, протидія відмиванню грошей)

На сучасному етапі аби повністю задовольнити всі регуляторні вимоги процедур KYC та AML банки можуть витрачати значний час (дні, тижні) для того, щоб відповідати необхідним стандартам. Крім цього сам процес є доволі затратним (банки в середньому можуть витрачати від 50 до 400 млн. дол. США кожного року на KYC), при цьому зазначені витрати мають тенденцію до зростання. Блокчейн може значно спростити та здешевити ці процеси (до 50 %) [8] шляхом створення єдиного реєстру клієнтів, де буде наявна вся інформація про їх рахунки, платежі, кредитну історію тощо.

Розрахунки і клірінг

Підраховано, що використання блокчейна може допомогти банкам зберегти до 10 млрд. дол. США щорічно [8], а за деякими розрахунками до 15-20 млрд. США до 2022 року [9], 4 млрд. з яких можна отримати з економічного ефекту зменшення операційних (оновлення, перевірка інформації тощо) та технологічних витрат на проведення розрахунків та клірінгу. Технологія також може значно зменшити час, протягом якого відбувається сам процес, збільшити прозорість проведення операції, що є дуже позитивним.

Фінансування торгівлі

На фінансування торгівлі припадає 10 трлн. дол. США щорічно [10], його вага є значною. Проте, воно в основному базується на паперових контрактах, що саме по собі потребує модернізації, не має достатньої прозорості і, знову ж таки, зазвичай витрачається велика кількість часу і грошей для того аби заключити сам договір. Ці проблеми можна вирішити

⁴² студент 2-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Підчоса О.В., к.е.н., асистент кафедри міжнародних фінансів.

шляхом використання блокчейна. Зокрема перспективним напрямком є використання смарт-контрактів з цією метою. Ще в 2016 році Barclays і ізраїльська Onua уклали перший торговий договір з використанням блокчейна, що допомогло скоротити час операції з 7-10 днів до 4 годин [11]. Дана технологія у цьому контексті виступає важливим актором, що в перспективі може впливати не тільки на банківську, а й на інші сфери економіки та суспільства, зокрема через вже згадані смарт-контракти.

Не зважаючи на очевидні плюси, блокчейн має й ряд мінусів на сучасному етапі, що потребують детального розгляду і дослідження того, як саме їх можна елімінувати. Постає питання інституційного та юридичного впровадження даної технології в самі фінансові установи. Смарт-контракти не враховують людського фактора та не можуть буди зміненими аби включити нові домовленості. Блокчейн, як система, що все ж заснована на комп'ютерному програмуванні є вразливою до підвищеного ризику від хакерських атак. Існують проблеми у сфері розуміння людьми можливостей блокчейна, психологічного його прийняття ними, анонімності, як такої, що може сприяти злочинним діям тощо.

Питання того як ввести блокчейн в банківську систему з найменшими втратами та найбільшою користю є дуже актуальним. Існує більш як 20 фінансових об'єднань, робота яких є спрямованою на дослідження даної технології та шляхів як саме вона може бути впровадженою. Банки не повинні боятися блокчейна, проте зрозуміло, що суспільство ще не в повній мірі готово прийняти його. Необхідно зробити ще багато роботи, але зрозуміло, що введення блокчейна принесе за собою революційні наслідки та докорінно змінить наше розуміння та особливості функціонування всієї фінансової системи як такої.

Список використаних джерел

1. Deep Shift. Technology Tipping Points and Societal Impact. // Survey Report by World Economic Forum. – 2015.
2. Leading the pack in blockchain banking [Електронний ресурс] // IBM. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www-01.ibm.com/common/ssi/cgi-bin/ssialias?htmlfid=GBP03467USEN&>.
3. Campbell R. Which Major Banks Have Adopted or Are Adopting the Blockchain? [Електронний ресурс] / Rebecca Campbell. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://blockchain.works-hub.com/learn/Which-Major-Banks-Have-Adopted-or-Are-Adopting-the-Blockchain->.
4. OLIVER WYMAN: It will take 10 years for the tech behind bitcoin to break big in finance [Електронний ресурс] // Business Insider UK. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://uk.businessinsider.com/oliver-wyman-report-on-blockchain-adoption-in-capital-markets-2016-2>.
5. Коментар Національного Банку України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.facebook.com/NationalBankOfUkraine/photos/a.1505513382996162.1073741835.1486424778238356/1985782111635951/?type=3&theater>.
6. ПриватБанк: Блокчейн — отличная технология, но мы делаем ставку на биткоин [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://forklog.com/privatbank-blokchejn-otlichnaya-tehnologiya-no-my-delaem-stavku-na-bitkoин/>.
7. Myler L. Transparent Transactions: How Blockchain Payments Can Make Life Easier For B2B Companies [Електронний ресурс] / Larry Myler // Forbes. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.forbes.com/sites/larrymyler/2017/11/09/transparent-transactions-how-blockchain-payments-can-make-life-easier-for-b2b-companies/#6dfccdb670b5>.
8. Banking on Blockchain. A value analysis for investment banks. // Accenture. – 2017.
9. The Fintech 2.0 Paper: rebooting financial services. // Santander. – 2015.
10. Improving the availability of trade finance in developing countries: an assessment of remaining gaps. // WTO. – 2015. – №6.
11. Barclays says conducts first blockchain-based trade-finance deal [Електронний ресурс] // Reuters. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.reuters.com/article/us-banks-barclays-blockchain/barclays-says-conducts-first-blockchain-based-trade-finance-deal-idUSKCN11D23B>.

Ляшенко В.⁴³

ТОРГОВЕЛЬНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМВІДНОСИН США ТА КИТАЮ

В контексті загострення торговельних відносин між КНР та США, особливо в перспективі так званої «торговельної війни», визначення особливостей зв'язків цих економік є досить необхідним для подальшого аналізу розвитку світової економіки в цілому.

На характер цих взаємовідносин впливає цілий ряд чинників, таких як: форма державного устрою країн, їх монетарна політика, загальноекономічні та політичні кон'юнктури в державах тощо. Зокрема нещодавно запроваджена податкова реформа в США, відмінене часове обмеження на перебування на посаді Генерального Секретаря в Китаї, жорстка валютна політика КНР призвели до фундаментальних змін в системі міжнародних економічних відносин. Валютна політика Народного Банку Китаю (НБК) також відіграє величезну роль у торговельних відносинах двох країн.

Разом із цим рівень інфляції валюти КНР за аналогічний період був порівняно невеликим (табл. 1).

Таблиця 1

Інфляція юаня в період 2010-2016 років

Рік	Рівень інфляції, %	Рік	Рівень інфляції, %
2010	3,3	2013	2,6
2011	5,4	2014	2
2012	2,6	2015	1,4

Джерело: складено автором за [1].

Китай купував долари не тому, що був вимушений, але тому, що якщо б китайська економіка не експортувала капітал, це призвело б до різкого зростання внутрішньої безробіття. Ослаблення долара загальмувало б економічний розвиток Китаю і помітно ускладнило б і без того складну перебудову китайської економіки, її переорієнтацію з інвестиційного зростання на внутрішнє споживання[2].

В аспекті очікуваної торгової війни між двома наддержавами цікава також ініційована Трампом податкова реформа. Вона включає в себе собою своєрідний податок на споживання, але з вирахуванням для зарплат, розробок, інтелектуальної

⁴³ студент 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Кузнецова Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

власності і капітальних витрат, здійснених на території США. Здається, що найбільш простим, ефективним (але здатним викликати загострення протистояння) може стати ослаблення курсу юаня.

Як бачимо, можливі наслідки торгово-економічного протистояння між США і Китаєм можуть бути масштабними і мати складно передбачувані процеси. Втім, у чому наслідки передбачити не так вже й важко – наприклад, в разі переорієнтації фіскального навантаження на імпорт, можна припустити, що американські компанії перекладуть тягар на споживачів, підвищивши ціни. А позитивну відповідь на це питання дати складно у зв'язку з набагато більш високими зарплатами у США, ніж в Китаї, а також через різницю у вартості оренди, в розмірі комунальних витрат, а головне – у податках, потенціал зниження яких, схоже, був переоцінений адміністрацією Білого Дому[3].

Список використаних джерел

1. Режим доступу до ресурсу: <https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?end=2016&locations=CN&start=2006>
2. “How China’s ‘Currency Manipulation’ Enhances the Global Role of the U.S. Dollar” by Michael Pettis, “Foreign Policy”, 2016.

Режим доступу до ресурсу: <http://foreignpolicy.com/2016/07/22/chinas-currency-manipulation-actually-enhances-the-global-role-of-the-dollar-sdr-rmb-balance-of-payments/>

3. “Торгова війна США і Китаю. Що не поділили наддержави”, Б. Данилишин, “Новое Время”, 2018. Режим доступу до ресурсу: <https://nv.ua/ukr/opinion/danylyshyn/torgova-vijna-ssha-i-kitaju-shcho-ne-podilili-nadderzhavi-1848951.html>

Магденко В.⁴⁴

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ МІЖНАРОДНИХ ТРАНСПОРТНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УКРАЇНІ

Унікальне географічне розташування на перехресті торговельних шляхів потенційно дозволяє Україні отримувати більше переваг від глобалізації у разі забезпечення динамічного розвитку та реалізації потенціалу транспортної інфраструктури. Транспортна система України представлена практично всіма видами наземного (залізничний, автомобільний), водного (морський, річковий), повітряного (авіаційний, вертолітний) та трубопровідного (нафто-, газо-, аміакопроводи, транспортування хімічних речовин) видами транспорту [1].

Коли мова йде про фінансовий механізм транспортних перевезень, то має місце говорити про транспортні тарифи, які по суті є ціною за переміщення матеріального об'єкта в просторі, специфічною для кожної галузі.

Водний транспорт. Фінансовим механізмом водних перевезень по всьому світу є портові збори. Портові збори і платежі стягуються в адміністративному порядку з вантажо- і судновласників за захід судна в порт, стоянку, завантажувально-розвантажувальні роботи тощо [2]. Надходження до держбюджету від одного з найбільших підприємств Морської галузі «АМПУ» склали майже 3 млрд.грн.

11.01.2018 року під час засідання Кабінету Міністрів України було остаточно погоджене Розпорядження Уряду щодо зниження ставок портових зборів на 20%, починаючи з 1 січня 2018 року [3]. Як очікується, впровадження такого рішення призведе до здешевлення логістики, збільшення обсягів перевалки вантажів українськими портами, підвищення їх конкурентоздатності, і як наслідок – повноцінного включення України до міжнародних транспортних коридорів, розвитку Нового Шовкового Шляху. Також на даний момент активно переглядається методика нарахування портових зборів відповідно до європейських стандартів, що є дійсною масштабною реформою, яка зміцнить наші позиції на Європейському ринку водних перевезень.

За обсягами вантажних перевезень залізниці України займають четверте місце на Євразійському континенті, поступаючись лише залізницям Китаю, Росії та Індії. Вантажонапруженість українських залізниць (річний обсяг перевезень на 1 км) у 3-5 разів перевищує відповідний показник розвинених європейських країн. За обсягом пасажирських перевезень Україна займає 2-е місце в СНД і 4-е місце в Європі. Укрзалізниця залишається одним із 10 найбільших платників податків в Україні. У 2017 році Укрзалізниця сплатила майже 17,6 млрд грн податків та зборів до бюджетів усіх рівнів та державних цільових фондів.

На сьогодні активно проводиться робота у напрямку Розроблення законодавчої та нормативно-правової бази з урахуванням нормативних актів законодавства ЄС. У жовтні 2017 набрав чинності наказ Міністерства інфраструктури від 20 жовтня № 357 «Про внесення змін до коефіцієнтів, що застосовуються до збірника тарифів на перевезення вантажів у межах України та пов'язані з ним послуги». Цим наказом введена в дію індексація тарифів на 15 %. Кошти від індексації будуть спрямовані, зокрема на модернізацію, будівництво та придбання рухомого складу, а також інфраструктуру [4].

Український ринок авіаперевезень другий рік поспіль демонстрував високі темпи зростання. При цьому, у 2016 році відбувалось відновлення ринку після спаду, що мав місце у 2014-2015 роках. Якщо за підсумками 2016 року обсяги пасажирських перевезень вітчизняних авіакомпаній перевищили показник „докризисного” 2013 року на 2,1 відсотка, то за 2017 рік – вже на 30,1 відсотка.

Ціна вантажних авіаперевезень є вищою, аніж вартість аналогічних послуг іншими видами транспорту. Якщо для Вас витрати коштів релевантні щодо швидкості та якості, то міжнародні вантажні авіаперевезення – найбільш вигідний спосіб транспортування.

На вартість послуги впливає багато факторів, що впливають на формування тарифу [3]. Основними є:

- тип вантажу, що транспортується, та його об'єм;
- нагайність виконання замовлення;
- юридичний супровід вантажу на усіх етапах перевезення;
- в деяких випадках – пілотний супровід вантажу;
- страхування вантажу;
- інші фактори, пов'язані з особливостями вантажу, що транспортується.

Україна займає дуже вигідне географічне розташування на перехресті торговельних шляхів. Проте існували певні проблеми в певних галузях транспортних перевезень які не давали можливості країні бути достойним конкурентом на ринку. На даний момент ми можемо спостерігати активне реформування фінансового механізму в цих галузях та чітке спрямування на співпрацю з європейським союзом, що дозволить займати Україні вищі позиції на ринку міжнародних транспортних перевезень.

Список використаних джерел

⁴⁴ студентка 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник : Кузнєцова Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

1. Прейгер Д. К., Собкевич О. В., Смельянова О. Ю. Реалізація потенціалу транспортної інфраструктури України в стратегії посткризового економічного розвитку [Текст]/ Прейгер Д. К., Собкевич О. В., Смельянова О. Ю.// – К.:НІСД, 2011. – с 3.
2. Штенцель В. К., Соколов М. А. Порти і портові споруди = Порты и портовые сооружения (рос.). — Москва : «Транспорт», 1977. [Електронний ресурс]
3. Сайт Кабінету Міністрів України, інтернет-ресурс: <https://www.kmu.gov.ua>
4. Сайт Міністерства інфраструктури України, інтернет-ресурс: <https://mtu.gov.ua>

Матвієнко М.⁴⁵

МІГРАЦІЯ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК: УРОКИ ФІЛІППІН ДЛЯ УКРАЇНИ

Підняття «залізної завіси» над кордонами колишнього СРСР зробило актуальним питання трудової міграції українців у західному напрямку. Попри провідні позиції Росії по кількості прийнятих українських трудових мігрантів (станом на вересень 2016 року, за даними Міграційної служби РФ, на території Росії перебувало 2,1 млн. українців працездатного віку), роль лідера за цією ознакою впевнено переймає Польща, прийнявши за останні 3 роки до лав своєї робочої сили 507 тис. українців, що більше ніж на 160 тис. перевищує аналогічний показник для Росії. Також популярними країнами, що приймають українських трудових мігрантів є Італія, Чехія, США та Білорусь. Так Польща потребує щонайменше 5 мільйонів додаткових працівників для гарантування стабільного економічного зростання, а 31 січня уряд Чехії навіть погодився вдвічі збільшити квоти на прийом працівників з України – до 19,600 в рік, щоб допомогти місцевим фірмам, які заявляють про дефіцит робочої сили [1]. Доки трудова міграція українців набирає обертів на тлі безвізового режиму з ЄС, а офіційні українські дані свідчать, що країна втратила 7% працездатного населення з 2015 року, важливо з'ясувати, якого ефекту варто чекати від такої тенденції, спираючись на досвід країн, що не з чуток знають про затяжні стагнації та вимушений експорт робочої сили, а саме – досвід Філіппін.

Американська колонізація, неефективність та слабкість урядових реформ після здобуття незалежності по закінченню Другої світової війни, що загальмували економічний розвиток країни на довгі роки, призвели до перетворення Філіппін на країну, що стала важливим джерелом робочої сили для Близького Сходу, Америки й Азії. Сьогодні більше, ніж 10 млн. філіппінців – або ж близько 10 % населення – працює/живе закордоном [2], і чистий рівень міграції залишається від'ємним [3]. Попри це країні вдалося увійти в топ-10 найдинамічніших економік світу, досягнувши 7% темпу росту економіки в 2017 році. Варто відмітити, що ріст обсягу промислового виробництва та інвестицій відбувається приблизно тими ж темпами, що й ріст економіки в цілому, що свідчить не лише про кількісні, а й про якісні зміни всередині економіки [4, 5]. Позитивним зрушенням сприяло утримання центральним банком Філіппін відсоткових ставок на рівні 3 %, що полегшило доступ до кредитів для резидентів [6]. Знаходячись на рекордно низькому рівні відсоткові ставки демонструють обернену залежність із економічним ростом, коли стандартною порадою від МВФ для країн, що розвиваються, часто виступала фінансова лібералізація.

70% ВВП Філіппін у 2017 році склали споживчі витрати, що частково пояснюється значною кількістю грошових надходжень у країну від трудових емігрантів. У 2016 році країна отримала 27 млрд. дол. США у вигляді грошових переказів з-за кордону за даними Центрального Банку Філіппін, що дорівнює майже 10% ВВП країни. Оскільки транскордонні перекази є важливим джерелом доходу філіппінців, з початку XXI століття уряд активізував спроби врегулювати процес міграції та фінансові зв'язки емігрантів з батьківщиною. Наприклад, адміністрація теперішнього президента Філіппін Родріго Дутерте одним зі своїх першочергових завдань визначила вдосконалення роботи Філіппінської Адміністрації з питань Закордонного Працевлаштування (РОЕА) (шляхом боротьби з бюрократією) та захист інтересів трудових мігрантів [2]. Наразі уряд запустив програму «Build, build, build», що спрямована на розвиток інфраструктури країни та, як очікується, може створити 17 млн. робочих місць [7]. Але доки справжнього економічного дива не сталося, трудові мігранти розглядаються урядом Філіппін радше як амортизатор, ніж локомотив «хвороб» економіки країни.

За даними державної служби зайнятості, навантаження зареєстрованих безробітних на 10 вільних робочих місць за останні роки зменшилося зі 189 осіб станом на грудень 2015 до 70 на грудень 2017. Це пояснюється тим, що за цей період удвічі зросла потреба роботодавців у працівниках на заміщення вільних робочих місць при одночасному зниженні кількості зареєстрованих безробітних більше, ніж на чверть. Показово, що в Чехії аналогічний показник становить близько 13, за даними Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). При цьому, в Україні не існує ефективних інституцій, які б централізовано контролювали потоки українських трудових емігрантів, допомагали уникнути торгівлі людьми, надавали якісні послуги для безпечного і законного працевлаштування за кордоном та, шляхом співпраці з фінансовими установами, спрощували умови для переказу грошей в Україну, які у 2017 році становили 2,4 млрд. дол. Водночас умови кредитування економіки, що необхідне для формування власного виробництва та створення нових робочих місць, особливо у прибуткових секторах економіки, є складними через високу облікову ставку, що наразі тримається НБУ на рівні 16 %, і відповідно призводить до дорогих кредитів, що видаються комерційними банками.

З вищесказаного можна зробити висновок, що, хоча Філіппіни поки що важко назвати еталоном економічного розвитку та економічної політики (через наявність високого рівня корупції зокрема), певні успіхи уряду даної країни роблять особливості шляху її розвитку вартою уваги Кроки назустріч інтересам українських трудових мігрантів з боку уряду для того, щоб запобігти стихійності уже справді помітного для вітчизняної економіки руху робочої сили з України, одночасно з реформами, спрямованими на полегшення відбудови і розвитку власної промисловості.

Список використаних джерел

1. Тиждень.ua. Bloomberg назвав основні причини трудової міграції українців – інфографіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/209690>
2. Migration policy institute. The Philippines: Beyond Labor Migration, Toward Development and (Possibly) Return [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.migrationpolicy.org/article/philippines-beyond-labor-migration-toward-development-and-possibly-return>
3. International organization for migration. Philippines [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iom.int/countries/philippines>

⁴⁵ студентка 2-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Науковий керівник: Підчоса О.В., к.е.н., асистент кафедри міжнародних фінансів.

4. Bloomberg. Philippine GDP Growth of 6.9% Beats All Estimates [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-11-16/philippine-gdp-growth-exceeds-6-for-a-ninth-consecutive-quarter>
5. Index mundi. Industrial production growth rate [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.indexmundi.com/g/g.aspx?c=rp&v=78>
6. Trading economics. Philippines Interest Rate [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tradingeconomics.com/philippines/interest-rate>
7. Department of finance. Republic of the Philippines. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.dof.gov.ph/taxreform/index.php/impact/>

Матвійчук Н.⁴⁶

БУДІВНИЦТВО ГАЗОПРОВОДУ «ПІВНІЧНИЙ ПОТІК 2»: ВПЛИВ НА ФІНАНСОВЕ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНИ

Україна – транзитна держава з розгалуженою та розвинутою системою трубопроводів, що має великі потужності, а також є одним з найбільших транзитерів природного газу. Пропускна спроможність вітчизняної газотранспортної системи на вході становить 290 млрд м³, а на виході (в країни Західної, Центральної та Східної Європи, а також у Молдову та на південь Росії) – майже 170 млрд м³ на рік. Транзит газу через нашу країну приносить великі доходи і сприяє фінансовій стабільності.

Наразі діє угода, підписана 19 січня 2009 між Російською Федерацією та Україною керівниками Газпрому та Нафтогазу за підсумками переговорів Юлії Тимошенко та Володимира Путіна. Відповідно до угоди строком до 2019 року включно через українську систему газопроводу має постачатись не менш ніж 110 млрд. м³ газу на рік, що мав принести дохід близько 2 млрд. 350 млн. дол. США у 2009 році, а далі за тарифом, розрахованим прийнятою формулою [3].

У зв'язку з політичними та економічними мотивами сусіда було споруджено обхідний газопровід «Північний потік 1», що з'єднує безпосередньо територію РФ та Північну Німеччину та пролягає через Балтійське море. Його пропускна потужність 55 млрд. м³ і Росія посилює його використання. Також сьогодні гостро стоїть питання будівництва другої гілки проекту, що має назву «Північний потік 2».

«Північний потік 2» – проект будівництва газопроводу протяжністю 1224 км, що має подвоїти пропускну потужність системи північних газопроводів, яка в перспективі буде становити 110 млрд. м³, нібито повністю компенсуючи наявну українську ГТС. За розрахунками Газпрому собівартість транспортування газу новим газопроводом буде 16,9 дол. США, що є дешевшим, ніж українською ГТС.

Даний проект відображає політичні та економічні інтереси РФ та окремих національних економік ЄС: Німеччини та Австрії. Приватні кола Німеччини наразі лобіюють проект, впливаючи таким чином на рішення влади щодо дозволу на втілення проекту. У той же час будівництво газопроводу суперечить економічним інтересам багатьох країн Східної та Центральної Європи та політичним інтересам ЄС в цілому. Акціонерами підприємства, що має збудувати газопровід виступають Газпром (володіє лівовою часткою акцій в 51%) та 5 європейських компаній, що сумарно володіють 49% акцій: Wintershall, OMV, Shell, ENGIE та Uniper.

Економічними мотивами будівництва є те, що Газпром прогнозує збільшення попиту на газ на європейських національних ринках і нові газопроводи в перспективі зможуть задовольнити потреби ЄС у «блакитному паливі». Політичні мотиви РФ при втіленні проектів «Північного потоку» полягають у зупинці транзиту газу через українську ГТС та позбавленні України впливу як головної транзитної держави. Відомо, що функціонує південний газопровід «Блакитний потік», а також планується збудувати «Турецький потік», який в перспективі буде постачати газом країни Південної Європи. Таким чином РФ зможе посилити економічний вплив на країни-імпортери природного газу.

У 2017 році кількість транспортованого газу через українську ГТС сягнула 93 млрд м³, що є рекордним показником з часу запуску проекту «Північний потік». Відповідно до чинного тарифу, що становить 2,8\$ за 1000 м³ за 100 км, Україна отримала близько 3 мільярдів доларів, що є також рекордним показником [7].

У разі успішного завершення проекту будівництва газопроводу «Північний потік 2» Україна зазнає величезних економічних збитків та політичного послаблення. Наслідком для України може бути виникнення таких проблем: можливі втрати 3% ВВП країни за рахунок відсутності доходу від транспортування газу, що становить близько 2-3 млрд. дол. США; негативний вплив буде на зовнішньоторговельне сальдо за рахунок зменшення експорту на близько 6%; збитки, пов'язані з утриманням незавантаженої ГТС; великі збитки внаслідок зупинки «віртуального реверсу» газу з країн Європи; енергетична ізоляція країни; політична криза – Україна є важливою транзитною державою, що відображає інтереси ЄС. Країна може втратити такий статус.

Підводячи підсумки, слід зазначити, що будівництво газопроводу «Північний потік 2» в перспективі стане причиною виникнення ряду політичних та економічних проблем для України. На мою думку, потрібно: лобіювати власні інтереси в ЄС та вирішувати дане питання політичними методами; реформувати ринок природного газу та створити справді конкурентні умови на ньому; максимально використовувати перевагу наявності підземних газосховищ, удосконалювати та проводити гнучку тарифну політику.

Список використаних джерел

1. «Північний потік – 2» як загроза безпеці України [Електронний ресурс]. – <http://eizvestia.com/uk/ekonomika-ukr/full/325-pivnichnij-potik-2-yak-zagroza-bezpeci-ukraini>
2. Why killing the Nord Stream 2 gas pipeline project is crucial for European security. [Електронний ресурс]. – <https://www.the-american-interest.com/2017/09/05/gas-attack/>
3. Контракт про транзит російського газу + Додаткова угода про аванс "Газпрому" [Електронний ресурс]. – <https://www.pravda.com.ua/articles/2009/01/22/3687130/>
4. Корупційний газопровід: загроза «Північного потоку-2» для безпеки та демократії в ЄС. Дослідження [Електронний ресурс]. – https://voxukraine.org/uk/korupsiynij-gazoprovid-zagroza-pivnichnogo-potoku-2-dlya-bezpeki-ta-demokratiyi-v-yes-doslidzhennya/#_ftn6

⁴⁶ студент 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник : Кузнєцова Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

5. Постанова «Про затвердження Методики визначення та розрахунку тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу на основі багаторічного стимулюючого регулювання» [Електронний ресурс]. – <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1388-15/page>

6. Результати роботи ГТС України за 11 місяців 2017 року [Електронний ресурс]. – <http://utg.ua/utg/media/news/2017/12/11m-2017-gts-results.html>

7. Транзит газу через Україну в 2017 році встановив 7-річний рекорд [Електронний ресурс]. – <https://economics.unian.ua/energetics/2328604-tranzit-gazu-cherез-ukrajinu-2017-roku-vstanoviv-7-richniy-rekord.html>

8. Что потеряет Россия, если откажется от газопроводов в обход Украины [Електронний ресурс]. – <https://eaily.com/ru/news/2017/08/04/chto-poteryaet-rossiya-esli-otkazhetsya-ot-gazoprovodov-v-obhod-ukrainy>

Мілюкова Н.⁴⁷

СИНЕРГЕТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ НА УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасні умови управління промисловими підприємствами в Україні пов'язані з макроекономічними проблемами (глобалізація ринків, військова агресія, енергетична криза) та мікроекономічними проблемами (низька конкурентоспроможність товарів, застарілі технології, довге запровадження інновацій, низький рівень підготовки персоналу). Основними завданнями організацій в Україні стають забезпечення розвитку, підвищення конкурентоспроможності товарів, впровадження сучасних технологій.

Синергетичний менеджмент допомагає максимально використовувати існуючу організацію, гарантує виживання і майбутнє зростання та домінування, підвищує продуктивність мислення всередині і в усій організації [1, с.83]. Співробітники стають ключовими учасниками цих покращень завдяки поглибленому розумінню механіки і основної потреби у поліпшенні ефективності. Синергетика використовує суміш директивних і недирективних методів коучингу. Виникає управлінська синергія при налагодженні координації роботи між усіма підрозділами підприємства [2, с. 58]. Створюючи та використовуючи ефективну систему управління, яка дозволяє співробітникам використовувати ключові показники для моніторингу власної продуктивності, персонал може жити належних заходів для покращення. Після розробки та впровадження, цей процес дозволяє співробітникам взяти на себе власні самоврядування, що дозволить уникнути щоденного управління та керувати винятково. Це дає змогу кожному самостійно знаходити рішення. У деяких випадках синергія природна. Це можуть бути вдалий/невдалий збіг обставин, комерційний успіх/невдача, конструктивна/деструктивна ініціативна самоорганізація персоналу. Індекс синергії має пряму залежність із сальдо зовнішньоторговельного балансу (коли має позитивне значення, в економіці відбуваються певні структурні зрушення). Однак його системна від'ємність свідчить про нагальну потребу в економіці України зміни орієнтирів у промисловості та виробництві продукції. Зменшення адміністративного впливу в системі синергетичного управління не означає послаблення ролі менеджерів, а набуває принципово іншого характеру. Головним змістом управлінської діяльності стає створення й підтримка організаційних умов для реалізації потенціалу синергетичних взаємодій і спрямування їх на досягнення загальних цілей підприємства [3, с.350]. У такій постановці менеджер виступає як консультант і партнер, який застосовує економічні і соціально-психологічні методи управління.

На підприємствах України серед компетентних і досвідчених фахівців спостерігається високий рівень кадрового обороту. Відсутність мотивації працівників продовжувати свою кар'єру в галузі, їх орієнтація на тимчасову зайнятість (головна мета – заощадити гроші, а не розвивати власну компанію) значно збільшують нестабільність на ринку підприємства. Під впливом глобалізації відбувається вливання світового капіталу та його об'єднання в промисловому бізнес-середовищі України, що пов'язано з ефективністю діяльності холдингів. Інтеграційні процеси в холдингах забезпечують об'єднання виробництва, переробки та реалізації продукції на засадах єдиної власності у великих масштабах, що криє у собі можливості подальшого зростання, внаслідок чого виникає синергетичний ефект. Через це холдинги досягають кращих показників діяльності, отримуючи при цьому додаткові переваги на ринку.

Основою підтримки синергетичний ефектів є аутсорсинг, але в Україні існують причини слабкого поширення: недотримання прийнятих зобов'язань щодо рівня обслуговування; відсутність у менеджерів стратегічного бачення; негативна динаміка цін після укладення контрактів; непоширена практика управлінського консультування; зниження рівня контролю за ходом процесу. Зменшити негативний вплив може: впровадження нових інформаційних програм, які дозволяють змінити на всьому підприємстві процеси, пов'язані з плануванням, організацією, виробництвом, контролем і сферою послуг; поєднання фінансових, виробничих, логістичних процесів; оновлення інформаційної системи роботи з клієнтами; введення інтегрованої системи з метою підвищення доступності інформації щодо всіх компонентів виробництва.

При застосуванні синергетичного менеджменту на українських підприємствах почнуть глобальні зміни: операційна економія за рахунок економії на масштабах; ефект агломерації; розширення послуг у результаті об'єднання окремих установ в єдину систему; функціональна синергія (цільова корпорація сильніша у тих сферах функціонування, де корпорація-покупець виявляє свою слабкість); централізація маркетингу; ліквідація дублюючих функцій; економія (краще придбати діючу компанію, ніж створювати нову); зростання ринкової міцності через зниження конкуренції; прискорення руху компанії (швидке виконання завдань щодо зростання); збільшення політичного впливу компанії в регіоні чи країні для лобіювання своїх інтересів; фінансова економія (зміцнення платоспроможності, зниження фінансового ризику, зменшення витрат на капітал, здешевлення його залучення); диференційована ефективність, що виявляється у використанні управлінських здібностей менеджерів компанії-покупця для роботи з неефективно використовуваними активами компанії-цілі; удосконалення корпоративної стратегії та культури за рахунок об'єднання управлінських здібностей команди [4].

Таким чином, синергія в системі управління підприємством допомагає виявляти та нарощувати позитивні наслідки взаємодії чинників формування фінансового результату діяльності, поєднати виробництво та його обслуговування. Це забезпечує вихід підприємства на більш якісний та ефективний рівень господарювання. Встановити наявність синергії на українських підприємствах легко. Але її важко планувати та реалізовувати, в зв'язку зі складністю дослідження всіх груп факторів. Для досягнення позитивного синергетичного ефекту у бізнесі необхідні: система цілей; стратегія і структура промислового потенціалу (сукупність ресурсів для розвитку); концепція підприємства та її елементів.

Список використаних джерел

⁴⁷ студентка, 1-го курсу магістерської програми «Міжнародні фінанси та інвестиції», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Підчоса О.В., к.е.н., асистент кафедри міжнародних фінансів.

1. Флек М.Б. Практическая экономика предприятия: синергетический подход: монография. / М.Б. Флек, Ю.Б. Слюсарь, Е.А. Угнич, И.В. Богуславский. – Ростов н/Д.: ИУИ АП ДГТУ, 2014. – 208 с.
2. Орлов В. Підвищення ефективності діяльності підприємств у сучасних умовах господарювання / В. Орлов, К. Купріянова, О. Орлова // Економіст. – 2010. – № 10. – С. 56-58.
3. Алексеевский В.С. Синергетика менеджмента: управление устойчивым развитием диссипативных структур / В. С. Алексеевский; Калуж. гос. ун-т им. К. Э. Циолковского. - Москва: URSS: Либроком, 2012. - 360 с.: ил.; 22 см. – (Синергетика в гуманитарных науках). – Библиогр.: с. 350-360.
4. Social management systems' modeling based on the synergetic approach: methods and fundamentals of implementation [Електронний ресурс] // Academy of Strategic Management Journal Volume 16, Special Issue 1, 2017 – Режим доступу: <https://www.abacademies.org/articles/social-management-systems-modeling-based-on-the-synergetic-approach-methods-and-fundamentals-of-implementation-1939-6104-16-SI-1-108.pdf>
- 5.

Нещерет А.⁴⁸

ПРОБЛЕМА НЕРІВНОСТІ ДОХОДІВ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ЇЇ ПОКАЗНИКИ

Проблема розподілу доходів у межах ринкової економіки відіграє надзвичайно важливу роль у економічному та соціальному житті відповідних країн. Адже збагачення невеликої кількості людей за рахунок втрати засобів до існування або навіть зубожіння іншими не може залишатися без уваги і вимагає термінового вживання коригуючих заходів. Аналіз характеристик та показників самої проблеми дадуть змогу оцінити її більш об'єктивно, відкриють причини і наштовхнуть на можливі її варіанти вирішення.

Існує 3 основні джерела доходів: 1) заробітна плата; 2) доходи від власності (дивіденди, відсотки, рента) і підприємницької діяльності; 3) соціальні виплати (пенсії, стипендії, допомоги по безробіттю тощо) [1]. На формування нерівності доходів в умовах ринкової економіки впливають такі чинники: інтелектуальні та фізичні здібності; рівень освіти та фахової підготовки; ставлення до праці; схильність до ризику; рівень ефективності діяльності суб'єктів господарювання; становище на ринку; нерівний розподіл приватної власності та її успадкування; дискримінація за тендерною, віковою чи етнічною ознаками; використання способів протизаконного збагачення тощо [2].

Перелічені вище фактори вказують на те, що держава не може забезпечити всім однаковий рівень доходів. Однак певна нерівність між доходами, яка спирається саме на вміння та навички осіб, може навпаки служити рушійною силою для покращення роботи людей, що, у свою чергу, призводить до поліпшення стану економіки. Таким чином, незначна відмінність у кількості доходів груп членів суспільства у межах певної країни є цілком нормальним явищем.

Відповідно до інформації з британської газети The Guardians, у 2017 році Україна очолила рейтинг країн, де розрив між бідними і багатими найменший [3]. За останніми даними, коефіцієнт Джині в Україні становить приблизно 25, а ВВП на душу населення – \$2185. Однак виникають певні сумніви щодо того, на скільки точними можуть бути дані, особливо перший показник, враховуючи тіньову економіку України. Внаслідок цього реальний коефіцієнт Джині в Україні може бути значно вищим.

Як можна помітити, високий показник нерівності доходів або максимальне наближення до абсолютної рівності не означають, що економіка відповідно погано працює або навпаки є досить могутньою. Для того, щоб наглядно довести це, для кожної досліджуваної країни було проведено паралелі між коефіцієнтом Джині та ВВП на душу населення, який використовується для приблизної оцінки добробуту. Показники були розглянуті окремо в розвинених країнах (табл.1) і країнах, що розвиваються (табл.2). Деякі з показників було порівняно з їх значеннями в Україні.

Таблиця 1

Індекс Джині в розвинених країнах		
Назва країни	Індекс Джині	ВВП на душу населення, дол.
США	41	57 638
Нідерланди	28,6	45 639
Швеція	27,2	51 845
Норвегія	26,8	70 868
Франція	32,3	36 857

Джерело: складено автором за даними [4].

США: незважаючи на високий показник нерівності, рівень добробуту значно вищий, ніж в Україні. Словаччина: коефіцієнт Джині майже такий, як в Україні, проте другий показник, ВВП на душу населення, значно відрізняється, приблизно в 7,5 разів. Швеція: одна із країн із найнижчим коефіцієнтом Джині, який дуже близький до показника в Україні, можна простежити взаємозв'язок між рівнем добробуту і нерівністю розподілу доходів, адже ВВП на душу населення тут становить чимало. Норвегія: за низького показника нерівності доходів, ВВП на душу населення високий. Франція: показник нерівності доходів вищий, ніж в Україні, однак є цілком нормальним, ВВП на душу населення, яке перевищує даний показник в Україні.

Таблиця 2

Індекс Джині у країнах, що розвиваються		
Назва країни	Індекс Джині	ВВП на душу населення, дол.
Білорусь	26,7	4 989
Бразилія	51,3	8 650
Мексика	48,2	8 209
Польща	32,1	12 414
Румунія	27,5	9 523

Джерело: складено автором за даними [4].

Білорусь: індекс Джині найменший з аналізованих країн, однак ВВП на душу населення теж є найменшим. Бразилія: за доволі високого коефіцієнта Джині, ВВП на душу населення у декілька разів більший, ніж офіційний показник України.

⁴⁸ студентка 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Кузнєцова Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

Мексика: показник нерівності розподілу доходів високий, трохи менший, ніж у Бразилії, рівень добробуту населення зменшений відповідно. Польща: середній коефіцієнт Джині, другий показник найвищий. Румунія: індекс Джині вище, ніж в Україні, однак ВВП на душу населення теж.

Тому не можна сказати, що нерівність доходів і рівень добробуту населення безпосередньо пов'язані і визначають одне одного. Отже, існує багато інших чинників, як позитивних, так і негативних, здатних порушувати рівновагу, деякі з яких вже були згадані вище.

Для вирішення цієї проблеми необхідно, щоб нерівність розподілу доходів була справедливою з точки права та моралі, виконувала роль стимула до виявлення (або набуття) й використання вмінь кожної особистості, тим самим виступаючи однією із рушійних сил покращення розвитку країни у економічному та соціальному аспектах. Такого результату можна досягти за допомогою втручання держави, а саме: досконалої політики перерозподілу доходів; протидії корупції; зменшення масштабів тіньової економіки, насамперед «чорної».

В основу перерахованих вище заходів повинно бути покладено досягнення гідного людської особистості рівня добробуту в усіх соціальних групах населення.

Список використаних джерел

1. Беляев О.О. Політична економія: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001. – 144-150 с.
2. Сірко А.В. Економічна теорія. Політекономія – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 314 с.
3. Inequality index: where are the world's most unequal countries [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.theguardian.com/inequality/datablog/2017/apr/26/inequality-index-where-are-the-worlds-most-unequal-countries>
4. The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.worldbank.org>

Новошинська В.⁴⁹

КРЕДИТНА КАРТА, ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБИСТИХ ФІНАНСІВ

Система кредитування у світовій економіці з'явилася у 19 столітті, коли торговці стали надавати своїм покупцям певні товари або продукти в борг, останні мали змогу віддати гроші дещо згодом, звісно, такою привілеєм користувалися не всі, в борг зазвичай давали або почесним громадянам або своїм знайомим. На початку 1900-х років нафтові компанії та універмаги почали використовувати схожий метод кредитування, однак мінус був у тому, що дана картка використовувалася лише для певного виду товару. Згодом, у 1947 році з'явилася перша попередниця кредитної карти, яку назвали «Charge It», вона діяла у декількох кварталах Брукліну одразу у всіх магазинах. Кілька років потому в обіг запустили картку «Diners Club», а у 1958 році American Express випустила першу в світі справжню кредитну карту. На початку 60 років подружжя Паррі, завдяки випадковості, придумали як приєднати магнітну смужку, на якій можна було закодувати інформацію, до пластикової карти. Після того, як кредитна карта набула свого сучасного вигляду, була заснована Master Card, як сукупність банків Каліфорнії, а Visa, отримавши нову назву замість «БанкАмерикард», була випущена лише у 1976 році. Новий виток на етапі розвитку кредитні картки отримали у 1999 році, коли American Express випустила одну із перших карток із вбудованим в неї чіпом – Blue Card. У сучасному світі видача кредитної картки супроводжується відкриттям їх власникам кредитних ліній, за рахунок і в межах яких здійснюються платежі чи видача готівки за допомогою цих карток. Власникам відкриваються окремі позичкові рахунки, які функціонують незалежно від інших їхніх рахунків (поточних чи ощадних). При видачі кредитних карток банки-емітенти уважно вивчають кредитоспроможність своїх клієнтів і тільки після цього визначають, чи можливо реалізувати кредитну картку конкретному клієнту і якого розміру ліміт кредитної лінії йому встановити [1].

В розрізі теми нашого дослідження, особливо необхідно акцентувати увагу на наявності суми кредитного ліміту для кожної кредитної картки. Кредитний ліміт можна розглядати як червону межу індивідуальних витрат, які банк дозволяє клієнту, виходячи з наявної інформації про його доходи. Тобто, наявність кредитного ліміту є найважливішим інструментом обмеження індивідуальних витрат клієнта. Далі необхідно зазначити, що банки при обслуговуванні кредитних карток надають також послугу SMS-банкінгу. Зазначимо, що вкрай важливими функціями SMS-банкінгу є оперативне надання інформації про проведені транзакції та поточний залишок кредитного ліміту. З точки зору регулювання індивідуальних фінансів ця інформація є вкрай важливою для контролю та плануванню поточних витрат.

Ще одним корисним інструментом сучасних систем інтернет банкінгу по обслуговуванню кредитних карток є функція періодичних платежів. Дану функцію можна успішно використовувати для планування фіксованих періодичних витрат, такими витратами можуть бути оплата мобільного зв'язку, послуг доступу до інтернету та інше. Крім того, необхідно зазначити, що в сучасні системи інтернет-банкінгу інтегровані розрахункові системи організацій, які надають комунальні послуги. Завдяки чому можна отримувати інформацію про суми поточних комунальних платежів та вносити їх до свого плану витрат [2].

Також важливим являється наявність систем аналітичного аналізу витрат в сучасних системах інтернет банкінгу. Такі системи дозволяють оперативне отримання статистичної інформації в розрізі видів витрат по кредитній картці клієнта за певний період. Ця інформація є важливою з точки зору аналізу структури поточних та планування майбутніх витрат. Яскравим прикладом може слугувати система аналітичного аналізу витрат ПриватБанку (додаток Приват24). За лічені секунди клієнт банку має змогу отримати профіль власних витрат за поточний місяць або цікавлячий його період та самостійно здійснити аналіз, визначивши дисбаланс своїх витрат, а також скоригувати поточні плани. Продаж товарів широкого вжитку та надання послуг населенню впевнено мігрують в область інтернет додатків, безумовно однією із функцій яких є можливість проведення електронних розрахунків. Як правило, джерелом проведення таких розрахунків є банківська кредитна картка. Проведення таких транзакцій також надає важливу інформацію для аналізу та планування особистих витрат [3].

Оскільки випуск кредитної картки для конкретної фізичної особи супроводжується аналізом з боку банку платоспроможності клієнта, то наявність кредитної картки з певним кредитним лімітом є підтвердженням платоспроможності даної фізичної особи. В багатьох випадках придбання певних послуг являється можливим, виключно при наявності кредитної картки (бронювання автомобіля, готелю та ін.). також необхідно зазначити важливу роль кредитної картки для здійснення міжнародних купівельних операцій фізичних осіб. Неможливо уявити придбання товарів в популярних інтернет-магазинах (Amazon, Ebay, AliBaba, Taobao та ін.) без наявності кредитної картки. Кредитна картка – обов'язковий платіжний інструмент сучасної людини.

⁴⁹ студентка 3-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Науковий керівник: Підчоса О.В., к.е.н., асистент кафедри міжнародних фінансів.

Враховуючи той факт, що кредитна картка є платіжним інструментом за допомогою якої можна здійснювати оплату товарів та послуг або зняття готівки на значні суми, цей інструмент несе в собі певні ризики для його власника. Найбільш поширеними є викрадення інформації про кредитну картку з інтернет ресурсів, зчитування електронної інформації додатковими пристроями в банкоматах, отримання інформації про кредитну карту із застосуванням технології соціальної інженерії з подальшим незаконним заволодінням коштами клієнта [4].

Підсумовуючи, потрібно зазначити: кредитна картка – сучасний ефективний платіжний інструмент, одна лише для фінансово свідомих громадян; свідомий підхід до встановлення кредитного ліміту являється вкрай важливим інструментом для обмеження власних витрат; сучасні системи Інтернет-банкінгу надають ефективні інструменти для аналітичного аналізу та планування власних витрат з використанням кредитної картки; кредитна картка є необхідним платіжним інструментом сучасної людини та універсальним міжнародним засобом підтвердження її платоспроможності; кредитна картка, являючись платіжним інструментом, потребує уважного та відповідального відношення, для запобігання випадків незаконного використання.

Список використаних джерел

1. Шпильовий В.А., Фімяр С.В., Переваги та недолги платіжних карток // Вісник соціально-економічних досліджень, 2013 рік, випуск 1 –с. 326-332
2. Левицька Т. В., Особливості використання сучасних інформаційних технологій і платіжних пластикових карток у банківській системі / Т. В. Левицька, О. М. Камець, В. В. Живко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 10. – С.2 4–29.
3. Харченко В., Нове у використанні платіжних карток // Вісник НБУ. – 2005. - № 8. – С. 15-17.
4. Soman, Dilip. -1999, Effects of Payment Mechanism on Spending Behavior: The Illusion of Liquidity. Working Paper, Hong Kong University of Science and Technology, Hong Kong.

Овдієнко М.⁵⁰

КИТАЙ НА МІЖНАРОДНОМУ ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

При аналізі сучасної економічної кон'юнктури світу стає очевидним факт, що Китай, динамічно розвиваючись, останнім часом починає відігравати роль нового глобального центру сили. Так, Китайська економіка займає друге місце у світі за обсягом річного ВВП і купівельної спроможності після США. Не зупиняючись на примноженні золотовалютних резервів, в 2014 році КНР значно збільшила інвестиції по всьому світу, скоротивши при цьому швидкість накопичення доларів США в своїх резервах. У поточному десятилітті Китай став робити активні кроки щодо впровадження юаня в розрахунки і платежі по торгівлі з іншими країнами. За межами Китаю виникли певні резерви китайської валюти, які отримали назву «офшорний юань» [1].

Китайський уряд прагне поступово підвищити значимість національної валюти. На останньому з'їзді Компартії Китаю було поставлене завдання «інтернаціоналізації юаня». Збільшення значущості юаня почалося після того, як в 2016 році Міжнародний валютний фонд включив цю валюту в кошик спеціальних прав запозичення (СПЗ), визнавши, що це «важливий етап в інтеграції китайської економіки у глобальну фінансову систему» [3]. Юань став третьою за вагою валютою у кошику МВФ (10,92%), поступившись долару (41,73%) та євро (30,93%), але обігнавши японську ієну (8,33%) і фунт стерлінгів (8,09 %).

Згідно з наявними даними, станом на кінець 2016 року центральні банки більш ніж 60 країн світу використовують юань в якості резервної валюти. Банк Англії і Національний банк Швейцарії вже мають у складі своїх резервів певні суми в китайській валюті. У 2017 році ЄЦБ вклав 500 млн. євро в юаневі активи. В середині січня 2018 року німецький Бундесбанк і Центробанк Франції також вирішили включити китайську валюту в свої резерви. Банк Бельгії придбав китайської валюти на 200 млн. євро. Центробанки інших європейських країн (Іспанії, Словаччини) також наслідували цей приклад і приступили до покупки юанів для своїх резервів або розглядають таку можливість. Поки що мова йде про незначні обсяги. Однак принципово важливо, що включення китайської валюти до складу резервних активів центробанків відбувається за рахунок скорочення вкладень в американські долари [2].

При всіх цих змінах влада КНР не говорить про переведення валюти у вільну конвертацію, коли вартість курсу визначається виключно ринком. Китайський уряд не відпускає контроль над юанем, тому говорить про необхідність надання йому більшої міжнародної значущості. Таким чином Китай створює паралельну вільно-конвертованій валюті систему, при якій юань по своїй стабільності повинен цінуватися досить високо, щоб поступово перевести всю торгівлю з Китаєм на двосторонні платежі в обхід долара.

Одна з проблем, що заважають Китаю підвищити звернення юаня в світі, полягає в тому, що валюта спирається виключно на добробут і стабільність економіки самого Китаю. Китайські держкомпанії в великій кількості субсидовані дешевими кредитами, тому при девальвації юаня економіка країни сильно постраждає. За даними Банку міжнародних розрахунків, в 2016 році корпоративний борг Китаю досяг 18 трлн. дол. США, або 169% ВВП. Крім того існує вірогідність великого відтоку капіталу у разі зняття обмежень. Економіка Китаю активно розвивається, але банківський сектор настільки активно регулюється державою, що не може вважатися ринковим, тому китайська валюта поки не є вільно конвертованою.

Варто зазначити, що багато країн, перш за все Західна Європа, США і Індія, проти становлення юаня як міжнародної валюти. Вони вважають, що вся торгівля повинна вестися тільки в рамках вільно конвертованих валют, які забезпечуються як мінімум ринковими котируваннями. Навіть ті країни, які формально торгують з Китаєм через національну валюту бояться прив'язуватися до юаню і до китайської економіки і просять виділяти їм кредити або в доларах, або в доларовому еквіваленті [3]. За наявними оцінками, поки що на частку розрахунків в юанях припадає близько 5% обсягу сукупної торгівлі між 55 країнами в рамках «Ініціативи поясу і Шляху».

Отже, беручи до уваги усі вищенаведені факти, може стверджувати, що розширення використання юаня в світі має значний потенціал. Разом з тим активізація зусиль Пекіна в цьому напрямку, на нашу думку, в значній мірі залежить від створення здорової і більш надійної національної фінансової системи і формування необхідних умов для переведення економіки КНР на стійку модель розвитку з опорою на інновації.

Список використаних джерел

1. Юань на мировом валютном рынке [Електронний ресурс] // tsargrad.tv. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://tsargrad.tv/articles/juan-na-mirovom-valjutnom-rynke_116756.

⁵⁰ Студентка 1 курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Кузнецова Н. В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

2. Китайський юань в мировій валютно-фінансовій системі [Електронний ресурс] // riss.ru. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://riss.ru/analytics/47706/>.

3. Сможе ли юань стати головною мировою валютою [Електронний ресурс] // news.rambler.ru. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://news.rambler.ru/articles/38928905-smozhet-li-yuan-stat-glavnoy-mirovoy-valyutoy/?updated>.

Орел В.⁵¹

ДІАГНОСТИКА ДОЛАРИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ ЇЇ РІВНЯ

Доларизація – це економічне явище, за якого економічні суб'єкти використовують іноземну валюту поряд із національною. Варто зазначити, що назва явища «доларизація» не означає, що країни поряд із національною валютою (або замість неї) використовують саме долари США. Дане поняття характеризує використання будь-якої іноземної валюти для внутрішніх розрахунків та інших операцій.

Існує декілька способів вимірювання рівня доларизації: рівень доларизації за методикою МВФ;

- 1) доларизація депозитів (заміщення функції засобу заощадження);
- 2) доларизація кредитів;
- 3) позабанківська доларизація (заміщення валют).

За методикою МВФ рівень доларизації розраховується як співвідношення депозитів у іноземній валюті до грошової маси (агрегат М3) [1, с. 357]:

$$S_m = \frac{D_f}{M_3}, \quad (1)$$

де S_m – рівень доларизації за методикою розрахунку МВФ; D_f – депозити в іноземній валюті; M_3 – грошова маса.

Для кількісного вимірювання рівня доларизації депозитів використовується показник рівня їх заміщення, який розраховується як відношення інвалютних депозитів до валових депозитів за формулою [3, с. 355]:

$$S_d = \frac{D_f}{D} = \frac{D_f}{D_n + D_f}, \quad (2)$$

де S_d – рівень доларизації депозитів; D – валові депозити; D_n – депозити в національній валюті; D_f – депозити в іноземній валюті.

Показник доларизації кредитів визначається як співвідношення обсягу кредитів в іноземній валюті до загального обсягу наданих кредитів [3, с.360]:

$$S_l = \frac{L_f}{L} = \frac{L_f}{L_n + L_f}, \quad (3)$$

де S_l – рівень доларизації кредитів; L – валові кредити; L_f – кредити в іноземній валюті; L_n – кредити в національній валюті.

Проаналізуємо, в які періоди в Україні рівень доларизації змінювався та які фактори вплинули на його зміну. Почнемо з розрахунку рівня доларизації за методикою МВФ (рис. 1).

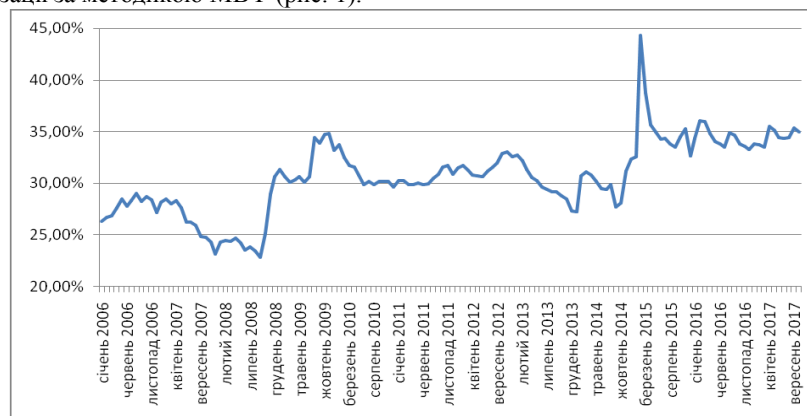

Рис. 1. Зміна рівня доларизації в Україні у 2006-2017 рр. (за даними [2])

Як ми можемо побачити, рівень доларизації в Україні перевищує 30%, що за класифікацією МВФ визначається як країна з високодоларизованою економікою. На графіку бачимо два «сплески» рівня доларизації: перший у періоді 2009-2010 років та другий взимку 2015 року. Як відомо, у 2008-2009 роках відбулася економічна криза, яка позначилась стрімкою девальвацією гривні, відтоком капіталу з України та втратам зростанням негативних очікувань суб'єктів ринку. У 2008 році доларизація економіки зросла до 25%. Зростання доларизації експерти пов'язують із прискоренням інфляції в Україні та недовірою до національної валюти. Однією з причин зростання обсягів валютних депозитів стало також зміцнення євро – тільки офіційний курс європейської валюти до гривні виріс за три місяці на 7,6%.

Крім того, сьогоднішній рівень доларизації економіки України, який поки залишається на позначці 33%, пояснюється тим, що через високу волатильність інфляції, дестабілізацію банківської сфери та нестабільний валютний курс населенню значно спокійніше зберігати свої заощадження у валюті, тому, крім визначення рівня доларизації економіки за методикою МВФ ми також маємо проаналізувати рівень доларизації депозитів і визначити, чому населення більш схильне заощаджувати в іноземній валюті, ніж у національній. Тому переходимо до наступного графіку.

Тенденція, яка продемонстрована на даному рисунку, дуже схожа до тієї, що показують розрахунки за методикою МВФ. На жаль, нескінченні катаклізми на фінансовому ринку України призвели до того, що населення більш схильне до використання доларів та іншої іноземної валюти. Тому немає нічого дивного в тому, що частка валютних депозитів у загальній структурі депозитів фізичних осіб становить понад 50%.

⁵¹ студентка 3-го курсу спеціальності «Банківська справа», ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана».

Науковий керівник: Циганова Н.В., к.е.н., доцент кафедри банківської справи.

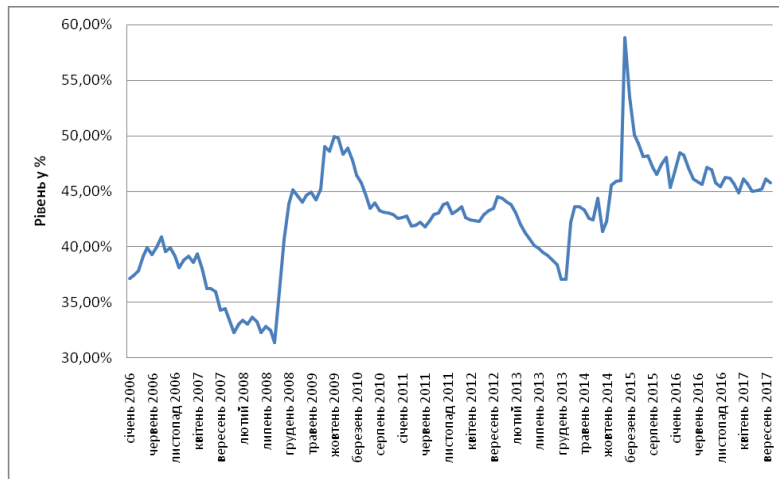

Рис. 2. Зміна рівня доларизації депозитів в Україні у 2006-2017 рр. (за даними [2])

Тепер переходимо до аналізу динаміки доларизації кредитів, яка показує інакшу тенденцію, ніж у попередніх двох випадках (рис. 3).

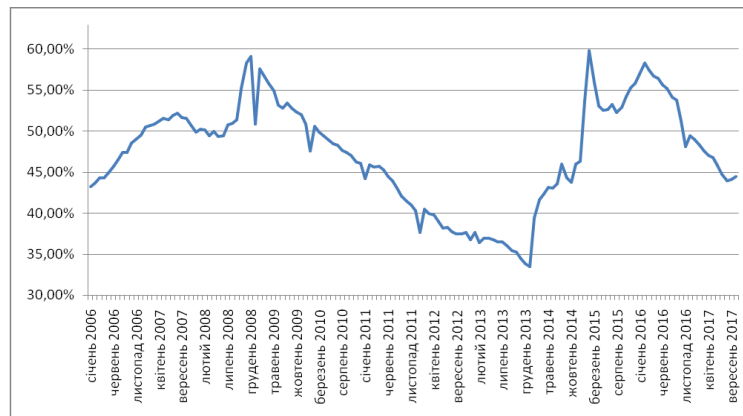

Рис. 3. Динаміка рівня доларизації кредитів в Україні у 2006-2017 рр. (за даними [2])

Отже, на даному графіку ми знову бачимо зростання рівня доларизації, у той час, коли НБУ трохи зміцнює курс гривні, але така тенденція проіснувала недовго і з початку 2009 року по січень 2014 прослідковується спад рівня доларизації кредитів.

Варто зазначити, що і доларизація депозитів, і доларизація кредитів напряма залежать від динаміки валютного курсу. Також можна помітити, що рівень доларизації депозитів та кредитів є значно вищим, ніж той рівень, який розрахований за методикою МВФ. Тому, на нашу думку, підхід Міжнародного валютного фонду до розрахунку рівня доларизації потребує певного коригування.

Наступна діаграма наглядно демонструє факт того, що населення тримає на руках великий обсяг готівкової іноземної валюти (рис. 4).

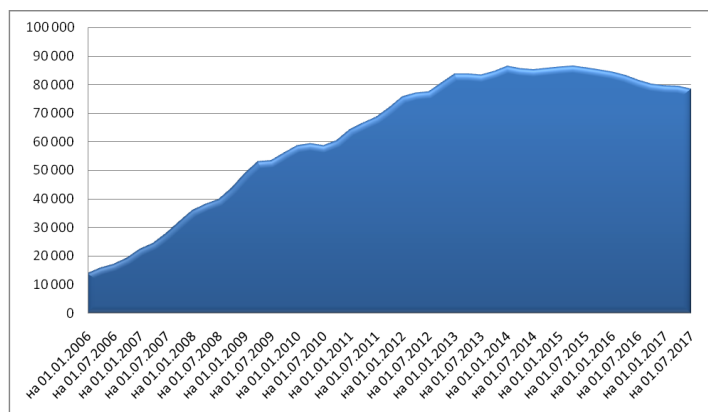

Рис. 4. Динаміка готівкової іноземної валюти в Україні у 2006-2017 рр., млн. дол. США (за даними [2])

Як ми бачимо на графіку, до середини 2015 року сума коштів поступово збільшувалась, а зараз прослідковується тенденція до зниження обсягів готівкової іноземної валюти. Але це не означає, що рівень доларизації знижується. Через зниження купівельної спроможності гривні населення збідніло і змушене витратити заощаджені кошти. Так, протягом останнього місяця знову купівля готівкової валюти населенням перевищує її продаж. Такий рівень доларизації економіки, підтверджує те, що основні причини цього явища досі не усунені, тому боротьба з доларизацією повинна бути пріоритетним напрямом національної грошово-кредитної політики.

Основним засобом боротьби з доларизацією, є забезпечення макроекономічної стабілізації, прозорості економіки та відновлення довіри до національної валюти. Це означає, що основними напрямками проведення грошово-кредитної політики повинні бути: зниження темпів інфляції; зменшення темпів зовнішнього знецінення національної валюти; збільшення процентних ставок за інструментами в національній валюті; зменшення державних запозичень і залежності від іноземних кредитів; покращання стану платіжного балансу та державних резервів.

Діагностика доларизації як економічного явища, на нашу думку має відбуватися у наступній послідовності: 1) визначення причин та форм прояву доларизації; 2) обрахунок рівня доларизації за зазначеними вище показниками; 3)

оцінювання отриманих показників та визначення виду доларизації; 4) діагностика рівня та стану доларизації за певною шкалою (незначний, помірний, значний, загрозливий, критичний); 5) визначення шляхів зниження рівня доларизації та відновлення довіри до національної валюти.

Повністю викоринити доларизацію неможливо, але знизити її рівень цілком реально, враховуючи те, що у 2007 році її рівень був знижений до 23%. На нашу думку, Національному банку варто перейти від політики інфляційного таргетування до багатовекторного монетарного регулювання і більш жорстко слідкувати за курсом, адже волатильність даного чинника спричиняє зростання недовіри населення до політики Національного банку України.

Список використаних джерел

1. Ластовецька Р. О. Взаємовплив обсягу неофіційних грошових переказів та рівня доларизації економіки України / Р. О. Ластовецька // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – №6 – С. 355–362.
2. Офіційний сайт Національного Банку України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
3. Гусейнов Д. А. Неофициальная долларизация экономики / Д. А. Гусейнов // Аудит и финансовый анализ. – 2012. – С. 355–363.

*Пашина М.*⁵²

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ЕТАПУ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ

Фармацевтична індустрія виробляє препарати для діагностики, лікування та профілактики захворювань. Обсяг світового фармацевтичного ринку оцінюється майже у 3 трлн. дол. США. Найвідомішими глобальними фармацевтичними компаніями є: Pfizer, Merck та Johnson & Johnson зі США; Novartis і Roche з Швейцарії; Sanofi з Франції та ін. Північна Америка та Європа є найбільшими ринками фармацевтичної продукції.

У 2017 році Сполучені Штати все ще залишалися найбільшим фармацевтичним ринком, за обсягами продажів понад 450 млрд. доларів США на рік [1]. Американські фармацевтичні компанії безпосередньо забезпечують робочі місця більш ніж 810 000 американців і опосередковано підтримують роботу 3,5 млн. американців. У цілому обсяги виробництва цієї галузі оцінюються приблизно в 1,2 трлн. дол. США, що робить її однією з найважливіших в американській економіці [2]. За даними Європейської федерації фармацевтичної промисловості, виробництво фармацевтичної продукції досягло 247 млрд євро в 2016 році. Це, своєю чергою, призвело до зростання частки континенту на 21,5 % від загального обсягу фармацевтичних продажів у світі – друге місце після США [2]. Ці два ринки разом з Японією, Канадою та Австралією є розвинутими ринками. Решта продажів фармацевтичних препаратів – переважно з ринків, що розвиваються, включаючи такі країни, як Китай, Росія, Бразилія та Індія. Фактично ці ринки демонструють найшвидше зростання продажів фармацевтичних товарів. Латинська Америка та Індійський субконтинент є єдиними світовими регіонами, для яких прогнозований річний темп зростання фармацевтичної галузі становить більше 10 відсотків до 2022 року [1].

Спостерігається стрімке зростання ринків та дослідницького середовища в країнах з ринками, що розвиваються, таких як Бразилія, Китай та Індія. Це призводить до поступової міграції економічної та дослідницької діяльності з Європи на зазначені ринки. У 2016 році ринки Бразилії та Китаю зросли відповідно на 10,0 % та 6,9 % порівняно із середнім зростанням на 4,5 % спільного ринку Європейського Союзу та 6,3 % ринку США. У 2016 році продажі фармацевтичної продукції у Північній Америці становили 49,0 % світових, у той час як у Європі – 21,5 %. За даними IMS Health, 64,7 % продажів нових лікарських засобів, запущених в період від 2011 до 2016 року, було на ринку США, у порівнянні з 17,5 % на європейському ринку (5 провідних країн). Фрагментація фармацевтичного ринку ЄС призвела до вигідної паралельної торгівлі. Це не сприяє ані соціальному забезпеченню, ані пацієнтам, і позбавляє галузь додаткових ресурсів для фінансування досліджень та розробок. За підрахунками EFPIA, в 2015 році паралельна торгівля становила 3661 млн. євро (вартість за цінами виробників) [1; 3].

Pfizer та Johnson & Johnson є одними з найбільших світових фармацевтичних компаній, за чистими доходами у 2017 році на рівні 16,3 млрд. дол. США та 8,4 млрд дол. відповідно. Pfizer отримав 49,2 млрд дол. США доходу 2017 року. Johnson & Johnson має ринкову капіталізацію на рівні 35,6 млрд дол. США на кінець 2017 року. Компанія Roche, що розташована в Швейцарії, вважається одним з лідерів у біотехнологічних препаратах, заробивши понад 32 млрд дол. США у 2016 році, і очікується, що вона досягне майже 39 мільярдів доларів США на доходи від біотехнологічних ліків, що випускаються за рецептами до 2022 року [6].

Фармацевтика є унікальною галуззю, оскільки пацієнт не має ніякого впливу в питаннях ціноутворення. Лікар з етичних міркувань не може отримувати прибуток від продажу препаратів. Суб'єкт, який за них платить, – страхова компанія (на розвинутих ринках) – лише має вказівку щодо того, скільки він буде платити дистриб'ютору, а це означає, що вона не буде впливати на виробників ліків. Єдиними суб'єктами, які мають переговорну силу, є аптеки та медичні установи. Однак навіть вони не мають достатнього впливу на ціни нових запатентованих препаратів та ліків, що мають лише одного виробника. Аптеки зосереджують свою увагу на їхній рентабельності та мають мало стимулів забезпечувати найнижчу ціну для пацієнтів.

Фармацевтична промисловість більше ніж інші сектори економіки реінвестує частину свого прибутку у розробку нових знань і технологій через дослідження та розробки [4]. За даними EUROSTAT, фармацевтична промисловість – це високотехнологічний сектор із найвищою доданою вартістю в розрахунку на одного працівника (набагато вище, ніж середнє значення для сфер високих технологій та обробної промисловості). У 2015 році фармацевтична промисловість інвестувала майже 33 600 мільйонів євро на наукові дослідження та розробки в Європі. Десятирічне домінування американського ринку (1995–2005) призвело до зміщення дослідницької діяльності до США. Крім того, зараз у Європі зростає конкуренція з боку виробників із країн, що розвиваються: швидке зростання ринку та дослідницьких середовищ в таких країнах, як Бразилія та Китай призводить до переходу економічної та дослідницької діяльності до неєвропейських ринків. Географічний баланс фармацевтичного ринку – і, зрештою, – НДДКР бази – швидше за все поступово переміститься до економік, що розвиваються.

Інвестори в секторі фармацевтики повинні знати про регуляторні проблеми, конкуренцію та фінансові проблеми, пов'язані з дослідженнями та розробкою нових продуктів. Державні органи з контролю за продуктами та ліками дуже жорстко регулюють фармацевтичний сектор, засвідчуючи, що кожен лікарський засіб є безпечним та ефективним, перш ніж дозволити йому вийти на ринок. Нові препарати проходять тривалий період тестування, який може тривати від 10 до 15 років, перш ніж

⁵² студентка 2-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Дзюба П. В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

бути затвердженими на продаж. У результаті цих викликів виробники ліків повинні бути дуже стійкими та фінансово стабільними, щоб залишатися конкурентоспроможними на ринку. Інвестори повинні ретельно вивчити ринок і обчислити доцільність ризикувати задля отримання прибутку від торгівлі, перш ніж інвестувати в сектор фармацевтики.

Список використаних джерел

1. Global pharmaceutical industry. // Statista. – 2017. – Р. 83.
2. McGovern B. Pharmaceutical Industry Overview: Top International Regions for Drug Companies / Bryan McGovern. // Investing News. – 2018. – Р. 2.
3. The Pharmaceutical Industry in Figures. // European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations. – 2017. – Р. 28.
4. R&D spending as a percentage of net sales [Електронний ресурс] // European Commission, JRC/DG RTD. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.efpia.eu/publications/data-center/innovation/rd-spending-as-a-percentage-of-net-sales/>.
5. What are the primary risks associated with investing in the drugs sector? [Електронний ресурс] // Investopedia. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.investopedia.com/ask/answers/032315/what-are-primary-risks-associated-investing-drugs-sector.asp>.
6. Pfizer raises US prices of 91 drugs by 20% in 2017 [Електронний ресурс] // The Financial Times. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ft.com/stream/757b6406-5948-4bca-b352-37bdda7f90ac>.

Пилипчук Р.⁵³

ФІНАНСОВІ СУПЕРЕЧНОСТІ В КОНЦЕПЦІІ ФОРМУЛИ «РОТТЕРДАМ+»

Формула «Роттердам +» – це порядок формування оптової ринкової ціни (ОРЦ) на електричну енергію в Україні. Вона передбачає, що в тариф для теплових електростанцій закладається середня ціна вугілля за імпортом паритетом за останні 12 місяців. Орієнтиром була обрана ціна вугілля на вугільній товарній біржі в Роттердамі, яка враховує вартість палива газових марок в портах Амстердам-Роттердам-Антверпен з урахуванням його доставки в Україну.

Прив'язка тарифів на електроенергію, яку виробляють ТЕС, до ціни вугілля в Роттердамі з урахуванням його доставки в Україну привела до подорожчання електроенергії для промисловості і бізнесу. Збільшені тарифи на електроенергію для бізнесу були закладені в собівартість виробленої продукції. За час дії схеми «Роттердам+» тарифи на електроенергію зросли у 2,46-2,67 рази. У структурі ціни електроенергії на вугільних ТЕС паливна складова сягає 80% [2]. ТЕС в свій тариф вклали ціну вугілля відповідно до формули «Роттердам +», за що заплатили і продовжують платити всі споживачі. Більш того, формула розрахунку ціни «Роттердам +» застосовується як для ТЕС, що спалюють антрацитовий (дефіцитну) групу вугілля, так і для станцій, що спалюють газову групу вугілля. Для формування оптової ціни «Енергоринку» не важливо, звідки на ТЕС завозиться паливо. В результаті посередники були зацікавлені купувати дешевше вугілля з інших шахт, зокрема Росії, а не дорожче імпортоване, необхідне для заміщення донбаського антрациту. Натомість з кожним підвищенням оптової ціни для споживачів зростає і обсяг коштів, що надходив до «Енергоринку». Їх перерозподіл приносив генерації чималий дохід. Постаціональникам вугілля не було ніякого сенсу витрачатися на імпортування з ПАР чи США.

Державні структури не мали важелів та бажання прямо втручатися у бізнес-практику операторів ТЕС і змушувати їх діяти в інтересах держави, зокрема не було системи санкцій за невиконання операторами планів з накопичення запасів вугілля, не було відповідальності за невиконання рішення державного органу.

На основі аналізу даних Державної фіскальної служби, можна зробити висновок, що в Україну було ввезено імпортного вугілля лише 23,7% від спожитого обсягу в 2017 році. Тим часом, все вугілля, спалене в ТЕС і ТЕЦ, було оплачене споживачами за ціною імпортного паритету. Ціна вугілля, закладена в тариф для теплової генерації, станом на 1 березня 2018 року, приблизно відповідає закупівельним цінам на зовнішніх ринках. Однак собівартість його видобутку на шахтах ДТЕК – об'єднаннях «Павлоградвугілля» і «Добропіллявугілля» значно нижча. Тому, 16,3 млн. тонн українського вугілля для ТЕС було закуплено по значно вищим цінам. Важливо, що з 5,88 млн. тонн імпортного вугілля, лише 1,25 млн. тонн було завезено через порти з далекого зарубіжжя – ПАР і США. Саме це вугілля відповідає ціні, закладеній у тарифи для теплової генерації. Натомість імпортоване з Росії вугілля кількістю 4,4 млн. тонн, якщо і відповідає ринку енергетичного вугілля, то транспортування з Росії, зрозуміло, значно дешевше ніж з того самого Роттердама. Саме тому з 21,5 млн. тонн спожитого обсягу лише 1,25 млн. тонн було закуплено по ринковій ціні [1].

Враховуючи вищенаведене, для ефективного функціонування формули необхідно було застосовувати її регулятором лише для вугілля, що закуповується закордоном. На нашу думку доцільно було б скласти прогнозований баланс енергетичного вугілля за основними марками на період, на який розраховується ОРЦ, а в балансі, як мінімум, повинна бути вказана частка вугілля внутрішнього видобутку та імпортованого за основними марками. Для прогнозованої частки імпортованого вугілля розрахунок ціни може здійснюватися за затвердженою методикою аналогічно (з розрахунком логістичного ланцюжка), але з уточненням, що для різних видів вугілля повинні бути обрані більш релевантні цій марці міжнародні індекси, а розрахунок ціни для прогнозованої частини вугілля внутрішнього видобутку може здійснюватися за міжнародними індексами, але з урахуванням знижувальних коефіцієнтів, ґрунтуючись на його якісних характеристиках і включаючи тільки фактичний логістичний ланцюжок по території України.

Список використаних джерел

1. Дані державної фіскальної служби, щодо імпорту вугілля в 2017 році – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/ms/fl1>
2. Постанова Про затвердження Порядку формування прогнозованої оптової ринкової ціни електричної енергії – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0428-16>
3. Енергетичний баланс України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/energ/en_bal/arh_2012.htm

⁵³ студент 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Кузнецова Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

ПОДАТОК НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Податок на виведений капітал (withholding tax) – це обов'язковий платіж, який стягується на користь держави із пасивних доходів компанії (дивідендів, відсотків, роялті та ін.), зароблених резидентом певної країни у межах податкової юрисдикції країни базування. Цей податок є одним із видів податку на прибуток, головна відмінність – оподаткування відбувається на етапі розподілу чистого прибутку, при цьому реінвестиції не підлягають оподаткуванню [1].

Надалі ми розглянемо міжнародний досвід застосування податку на виведений капітал на заміну класичному податку на прибуток компаній. Найбільш прогресивну концепцію впровадження даного податку можна розглянути на прикладі податкової реформи в Естонії, запровадженої в 2000 році. Основний зміст реформи податкового законодавства Естонії полягав у встановленні єдиної 20 % ставки на виплату дивідендів. При цьому головною особливістю можна зазначити, що дивіденди і прирівняні до них платежі не підлягали подвійному оподаткуванню: інвестор не повинен був сплачувати додатково 20 % податок на доходи фізичних осіб після сплати податку на виведений капітал компанією. До цього потрібно додати, що прибуток отриманий вітчизняними компаніями за кордоном майже на 100 % звільнявся від сплати податків для уникнення подвійного оподаткування у 2 юрисдикціях. Естонська податкова реформа представляє собою унікальний досвід, який допоміг державі зменшити податкове навантаження у 3 рази у період з 2000 по 2006 роки, залучити інвестиції та втілити структурні перетворення в економіці, простимулювати виробництво і зупинити відтік капіталу. У 2014 і 2015 роках країна зайняла перше місце в загальному рейтингу Індексу конкурентоспроможності податкових систем (International Tax Competitiveness Index) та визнана ОЕСР найкращою за податковим законодавством. За опитуваннями бізнесу було виявлено, що саме ця реформа була одним із головних факторів значного покращення інвестиційного клімату [2].

Важливим є досвід податкової реформи Молдови, яка у 2007 році із впровадження нового податкового кодексу ввела податок на виведений капітал зі ставками 15 % для дивідендів і 10 % для інших прирівняних до них платежів. Але за умови впровадження такого податку не було враховано належних бюджетних компенсаторів та не було реформовано службу адміністрування податків. Із цього маємо, що імплементація реформи поряд із настанням світової фінансової кризи призвела до значного скорочення податкових надходжень. Уряд Молдови був змушений компенсувати дефіцит бюджету за рахунок впровадження високих штрафів, які разом із збільшенням кількості перевірок надали зворотній ефект у контексті покращення інвестиційного клімату. Молдова була змушена у 2012 році ввести податок на реінвестовані прибутки зі ставкою у 12 %, тим самим скасувавши податкову реформу із її повним провалом [3].

Македонія запровадила податок на виведений капітал у 2009 році для відновлення економічного зростання у період світової фінансової кризи. Ставка була встановлена на рівні 10 % для дивідендів. Поряд із цим було впроваджено жорсткий контроль над трансфертним ціноутворенням і введено жорсткі норми декларування прибутків компаній. Реформа призвела до падіння доходів бюджету вдвічі у порівнянні із надходженнями від класичного податку на прибуток корпорацій. Хоча після чотирьохрічного періоду відбулося поступове вирівнювання податкових надходжень. Македонії вдалося досягнути вищих темпів економічного зростання та показати найшвидші темпи зростання інвестицій, ніж в інших країнах регіону. Однак покращення інвестиційного клімату відбулося за рахунок багатьох реформ, які відбувалися у цій сфері, тож податок на виведений капітал був лише одним із факторів. Наявність спрощення для малих компаній та вільних економічних зон призвели до зменшення позитивного ефекту від реформування податкового законодавства. Македонія була змушена повернутися до податку на прибуток у 2014 році для поповнення бюджету [3].

Із цих прикладів можемо зробити такі висновки для України. Обов'язково потрібно врахувати зниження податкових надходжень у середньотерміновому періоді та забезпечити належні бюджетні компенсатори. Відмовитись від практики подвійного оподаткування дивідендів. Не вносити винятків до законодавства та не створювати більш сприятливих режимів задля уникнення розмиття бази оподаткування. Потрібно впровадити комплексну податкову реформу із зміною підходів до адміністрування податків та роботи податкових органів. Міністерство фінансів України зазначає, що загалом податок на прибуток підприємств в 2017 році склав 88,86 млрд грн при загальних доходах 793,4 млрд грн, тобто частка надходжень від податку на прибуток становить 11,2 % від загальних доходів бюджету [4]. З огляду на такі показники різні експертні інституції та державні установи розраховують на втрати від введення податку на виведений капітал у межах від 20 до 40 млрд грн. Запропоновані ставки у 15% для дивідендів і 20 % для інших прибутків є доволі оптимальними з огляду на міжнародну практику. Український інститут майбутнього розрахував ефекти від впровадження такого податку. Таким чином додатковий обсяг тільки внутрішніх інвестицій в реальний сектор економіки у перші 5 років, без урахування зовнішніх, складе більше \$ 20-25 млрд; додатково створений номінальний ВВП за 5 років – 45-60 млрд дол.; додатковий приріст реального ВВП – від 0,9-1,9 % в рік [5]. Впровадження податку на виведений капітал надаватиме додаткові стимули для бізнесу, допоможе у боротьбі із тіньовою економікою та сприятиме стійким високим темпам економічного зростання у 5-6 % за рахунок мультиплікативного ефекту від припливу інвестицій. На нашу думку, за розумного підходу до такої реформи Україні вдасться повторити успішний досвід Естонії, підвищити конкурентоздатність економіки та посприяти структурним перетворенням, які наразі є необхідними для втілення українських євроатлантичних прагнень.

Список використаних джерел

1. Рогач О. І. Міжнародні фінанси / О. І. Рогач, А. С. Філіпенко, Т. С. Шемет. – Київ: Либідь, 2003. – 784 с.
2. Таптунова І. Трансформація податку на прибуток підприємств у податок на виведений капітал [Електронний ресурс] / Інна Таптунова // Європейський інформаційно-дослідницький центр. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28909.pdf>.
3. Saha D. Taxation of distributed profits: International Experience [Електронний ресурс] / D. Saha, O. Betliy // Institute for Economic Research and Policy Consulting. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.beratergruppe-ukraine.de/wordpress/wp-content/uploads/2017/05/PB_03_2017_en.pdf.
4. Звіт про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» [Електронний ресурс] // Міністерство фінансів України. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/%D0%91%D1%8E%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%82-2017%20%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.pdf>.

⁵⁴ студент 3-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Дзюба П. В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

5. Український інститут майбутнього розрахував ефект від ухвалення податку на виведений капітал в березні 2018 [Електронний ресурс] // Український Інститут Майбутнього. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://uifuture.org/post/ukrainskij-institut-majbutnogo-rozrahuvav-efekt-vid-uhvalenna-podatku-na-vivedenij-kapital-v-berezni-2018_736.
6. Бетлій О. Чи спрацює податок на виведений капітал в Україні / Олександра Бетлій // Економічна правда. – 2018.
7. Заха Д. Як вплине впровадження податку на виведений капітал на стан бюджету [Електронний ресурс] / Д. Заха, О. Бетлій, Р. Кірхнер // VoxUkraine. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://voxukraine.org/uk/bazhanij-podatok-do-chogo-prizvede-vprovadzhennya-podatku-na-vivedenij-kapital/>.
8. Якщо завтра запрацює податок на виведений капітал: про наслідки // Економічна правда. – 2018.

Севрук Т.⁵⁵

ПРОБЛЕМА БЕЗРОБІТТЯ У СУЧАСНІЙ СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Безробіття – одна із найважливіших соціально-економічних категорій, оскільки, з одного боку, не забезпечує виробництво валового національного продукту – основу життєдіяльності людського суспільства, а з іншого – не дає можливості людині самореалізуватися через участь у суспільно-корисній праці. Саме рівень безробіття населення є показником соціальних процесів, стабільності і впевненості у завтрашньому дні країни.

У 2017 році кількість безробітних у всьому світі збільшилася і перевищила 200 мільйонів чоловік. Основна причина цього – стагнація малого і середнього бізнесу, особливо в країнах, що розвиваються [1]. Відзначається, що за рік армію безробітних поповнили 3,4 млн чоловік. Хоча світова економіка виходить з кризи, чисельність безробітних на ринках праці розвинених і країн, що розвиваються залишиться практично на одному рівні в 2018-2019 роках прогнозує Міжнародна Організація Праці (МОП). Одночасно з числом безробітних будуть рости і чисельність зайнятих в нестандартних трудових відносинах, і число "працюючих бідних".

За оцінками МОП, у 2017 році рівень безробіття в світі склав 5,6%, а загальне число безробітних перевищила 192 млн чоловік. У 2018 році, за прогнозом організації, безробіття знизиться до 5,5% – однак через зростання обсягів робочої сили абсолютна чисельність безробітних залишиться на колишньому рівні. У 2019 при тому ж рівні безробіття чисельність безробітних навіть виросте – на 1,3 млн чоловік.

Більшість країн занепокоєні не тільки соціальною стороною цієї проблеми, а й економічною, адже необхідність виплачувати допомогу по безробіттю покладає на державу додаткові витрати. Це змушує країни вживати різноманітні заходи щодо забезпечення зайнятості населення.

Так, уряд Фінляндії представив пакет заходів зі стимулювання зайнятості в частині надання допомоги по безробіттю, щоб змусити безробітних активніше шукати нове місце роботи. Зокрема, для всіх безробітних, які отримують допомогу, один раз на 65 днів буде проводитися перевірка щодо оцінки активності пошуку роботи. Якщо, на думку чиновників, активність буде визнана низькою, то розмір допомоги буде знижуватися. У майбутньому безробітний має погоджуватися і на роботу, яка не відповідає його освіті. В іншому випадку він втратить право на допомогу, навіть, якщо виплати по безробіттю вищі від зарплати на запропонованій роботі. Це, однак, не означає, що будь-хто зможе працювати ким завгодно без належної кваліфікації. Рішення буде прийматися в кожному випадку індивідуально. Наслідком відмови від запропонованої роботи стане «квартин» на виплату допомоги такої ж тривалості, як і у випадку звільнення з роботи за власним бажанням без поважної причини, тобто 90 днів.

Кошти від допомоги по безробіттю можна буде витратити на заснування власного бізнесу або переїзд до місця, де знаходиться майбутня робота. Розмір стартової допомоги складе близько 700 євро, а максимальний термін його виплати – рік. Допомога на переїзд може доходити до 1400 євро [2].

Швеція також проводить активну політику, спрямовану на зниження безробіття. Характерною рисою цієї політики є попередження безробіття, а не боротьба з його наслідками. Уряд розробляє заходи, спрямовані на забезпечення професійної підготовки й перенавчання осіб, що стали безробітними, і створення нових робочих місць, в основному в державному секторі економіки; координує міграцію населення та робочої сили шляхом надання субсидій і кредитів на переїзд сімей із районів з надлишком робочої сили до районів, де є вакантні місця; забезпечує доступ населення до інформації про наявні вакантні місця тощо.

Відповідно до законодавства Іспанії безробітний у перші 180 днів одержує допомогу, що дорівнює 80-100% мінімальної міжгалузевої заробітної плати, у наступні 181 – 360 днів лише 70% і після 360 днів – до 60%.

Якщо порівнювати власне скандинавську і європейську моделі політики зайнятості, то можна зробити висновок, що перша спрямована на забезпечення працею всіх трудящих, для чого створюються робочі місця в державному секторі з середньою оплатою праці; друга орієнтована на скорочення кількості зайнятих при підвищенні продуктивності праці й зростанні доходів працюючих. Така політика передбачає дорогу систему допомоги для більшої кількості безробітних.

Американська політика спрямована на залучення до процесу виробництва якомога ширших верств активного населення. Її результатом є збільшення кількості людей з низьким рівнем доходу, який, проте, перевищує допомогу по безробіттю.

Китай також визначив пріоритети у боротьбі з безробіттям. Це створення умов для розвитку малого та середнього бізнесу. Підприємствам потрібно надавати податкові пільги, кредити за низькими ставками і заохочувати до розширення штату працівників [3].

Список використаних джерел :

1. Число безработных в мире превысило 200 миллионов / Financial club [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://finclub.net/news/chislo-bezrobotnykh-v-mire-prevysilo-200-mln.html>
2. В Финляндии ужесточают условия предоставления помощи по безработице / Европейская правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/rus/news/2016/04/18/7047997/>

⁵⁵ студентка I курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Кузнецова Н.В., к.е.н., доцент кафедри Міжнародних фінансів ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка.

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ БАГАТОНАЦІОНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ У ГАЛУЗІ БІОФАРМАЦЕВТИКИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Біотехнологія – один з ключових напрямків якісного технологічного розвитку в цілому ряді галузей економіки. Потенціал можливостей і спектр застосування біотехнології перетворив галузь поряд з нанотехнологіями в провідний чинник розвитку економік окремих держав і світової спільноти в цілому. Оскільки біотехнологія використовується у різних галузях промисловості і зачіпає багато сфер життя людини, у світі прийнято таку «кольорову» класифікацію біотехнологій: «червона біотехнологія» (біофармацевтика, біотехнології для медицини) – 60%, «зелена біотехнологія» (агробіотехнології, інжиніринг рослин та ветеринарія, генно-модифіковані культури) – 12%, «сіра біотехнологія» (виробництво біотехнологічних препаратів для захисту та охорони навколишнього середовища) – 7%, «біла біотехнологія» (біоенергетика, біопаливо, біохімічна продукція, виробництво біотехнологічних препаратів для добувних галузей) – 18%, «синя біотехнологія» (інженерні процеси в морській біології) – 3% [1].

У цілому будь-яка країна, яка потребує інвестицій і готова до співробітництва із ТНК, намагається зацікавити останніх спільними проектами або створити більш привабливі умови у порівнянні з іншими країнами. Характерною ознакою біоіндустрії світової економіки є цілеспрямована інноваційна діяльність, що, по-перше, передбачає постійний пошук і використання можливостей створення нового продукту, послуги або технології, а по-друге – забезпечення належного інвестування інноваційної діяльності ТНК, що, в свою чергу, дозволяє виводити новий продукт, послугу або технологію на ринок саме тоді, коли в них виникає потреба.

Таблиця 1

Обсяг інвестицій найбільших біотехнологічних ТНК у 2012/2016 рр., млн. дол. США

Назва компанії	Країна	Галузь	Обсяг інвестицій		
			2012	2014	2016
Roche	Швейцарія	Фармацевтика та біотехнології	7007,8	8231,3	8376,0
Novartis	Швейцарія	Фармацевтика та біотехнології	6922,8	7265,9	7931,4
Merck US	США	Фармацевтика та біотехнології	5995,9	5832,9	6730,1
Johnson&Johnson	США	Фармацевтика та біотехнології	5809,5	6489,7	8153,9
Phizer	США	Фармацевтика та біотехнології	5740,5	6931,4	7592,8
Sanofi-Aventis	Франція	Фармацевтика та біотехнології	4909,0	4891,5	5285,4

Джерело: [2].

Протягом останніх років спостерігається тенденція до збільшення обсягів інвестиційної діяльності біотехнологічних БНП. Основними напрямками інновацій у сучасній біофармацевтиці є: препарати-біоагенти, препарати для генотерапії, клітинна трансплантація стволових клітин та терапевтичне клонування. Американські біотехнологічні компанії, та компанії, що базуються в ЄС, є лідерами по інвестуванню в фармацевтику та біотехнології. Європейські компанії в інноваційні розробки фармацевтики і біотехнологій вклали 17,5 %. Основна частка інвестицій в інноваційні розробки американських компаній також концентрується на фармацевтиці і біотехнологіях (22,1 %). Така ситуація призвела до провідної ролі багатонаціональних підприємств вказаних галузей у здійсненні інвестиційної діяльності (табл. 1). Одночасно біотехнологічні корпорації стикаються зі скороченням рентабельності, зменшенням життєвого циклу продуктів, високими капітальними витратами, зростанням оплати праці, ускладненням ланцюгу поставок компонентів. Саме впровадження інновацій дозволяє компаніям долати ці проблеми, у тому числі через налагодження нових відносин, здійснення злиттів і поглинань. Важливим аспектом у даному процесі є те, що БНП розширюють свої можливості, використовуючи науково-технічні кадри в глобальному масштабі і охоплюючи ринок технологічних знань [3].

Таблиця 2

Найбільші компанії світу в 2016 році

Назва	Країна	Капіталізація, (млрд.дол. США)	Основні сфери діяльності
Apple	США	724,773	технологічний сектор
ExxonMobil	США	356,548	нафтогазовий сектор
Berkshire Hathaway	США	356,510	інвестиційний сектор
Google	США	345,849	обчислювальна тех.. та програмне забезпечення
Microsoft	США	333,524	обчислювальна тех.. та програмне забезпечення
PetroChina	Китай	329,715	нафтогазовий сектор
Wells Fargo	США	279,919	банківський сектор
Johnson&Johnson	США	279,723	фармацевтика та біотехнології
Industrial&Commercial Bank of China	Китай	275,389	банківський сектор
Novartis	Швейцарія	267,897	фармацевтика та біотехнології

Джерело: складено автором на основі [4].

За обсягом інвестицій БНП у фармацевтику та біотехнології 2016 р. провідними у світі є компанії Roche Holding (Швейцарія), Johnson&Johnson (США), Novartis (Швейцарія), Phizer (США), Merck US (США), Sanofi-Aventis (Франція). Також аналіз даних 2012-2016 рр. показав, що інвестиції цих компаній мають тенденцію до постійного зростання.

⁵⁶ студентка 3-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Підчоса О.В., к.е.н., асистент кафедри міжнародних фінансів.

Традиційний рейтинг FT Global 500 міжнародного ділового видання «The Financial Times» найбільших світових компаній в 2016 році показав, що серед найбільших компаній з максимальною капіталізацією є дві корпорації з сектора фармацевтики та біотехнологій (табл. 2). Вони по капіталізації нарівні конкурують з провідними компаніями зі знакових секторів економіки. Це добре ілюструє світовий тренд економіки в цілому і області біотехнологій і розвитку біоіндустрії зокрема.

15 БНП з США і чотири з ЄС (по одній з Великобританії, Данії, Франції та Швейцарії) відносяться до найбільших біотехнологічних компаній світу з капіталізацією більше, ніж 100 млрд. дол. США [5]. Особливо виділяються світові «акули» біоіндустрії – Johnson & Johnson (США), Novartis AG (Швейцарія) – більш 260 млрд. дол. США і Pfizer Inc. (США) – близько 200 млрд. дол. США. Ці компанії, як правило, не обмежуються тільки біотехнологічним виробництвом, а займаються також іншими високими технологіями в області хімії, сервісу, медичного обладнання та приладів.

Серед великих фармацевтичних виробників, розташованих за межами США можна зазначити: Bayer (Німеччина), GlaxoSmithKline (Великобританія), Novartis та RocheHolding (Швейцарія) і Sanofi (Франція). Компанії, зайняті в області біотехнологій, займають трохи менше 1/10 списку з 500 найбільших компаній світу (45 з 500). Основна їх маса (24 з 45) припадає на найприбутковіший і передовий на поточний момент напрямок розвитку біотехнології – біофармацевтику.

Географія поширення компаній, а точніше місце реєстрації та знаходження базових підприємств охоплює в основному північноамериканський і європейський континенти. Найбільший сегмент ринку біофармацевтики займають США (44%), Європа (27%), Азіатсько-Тихоокеанський регіон (27%). Особливий біотехнологічний підйом переживають економіки розвинених країн і ряду країн, що розвиваються, що вибрали біотехнології як національний пріоритет науково-технологічного розвитку. Найбільшим біотехнологічним ринком у світі є США, де створюється половина світового обсягу біотехнологічної продукції.

Другим за розмірами ринком є Азіатсько-Тихоокеанський регіон, де найбільш динамічно розвивають біотехнології Австралія, Китай, Індія і Японія. Особливо слід відзначити інвестиції у біофармацевтику у Китаї. Продукція китайських виробників займає не менше 7 % світового ринку лікарських біопрепаратів. Зростання інвестицій Китаю в біотехнологічну галузь відрізнялося високими темпами на початку нового сторіччя – від 2001 до 2005 року обсяг державного фінансування біотехнології в Китаї збільшився більше, ніж в 10 разів – з 0,1 до 1,2 млрд. дол. США. Загалом на Китай та Японію припадає близько 20% світових інвестицій у інновації. Замикає трійку лідерів Європа.

Згідно зі статистичними даними по країнах ОЕСР на сектор біотехнологій припадало близько 10 % від загального обсягу приватних інвестицій у наукові дослідження (близько 33 млрд. дол. США за станом на 2016 р.), і цей показник збільшується на 15-20 % щороку [6].

Проте сьогодні реальний розвиток біотехнологій дозволити собі лише високорозвинені країни, наприклад США й країни ЄС. Це пояснюється насамперед витратами на дослідження в галузі біотехнологій, особливо медичного спрямування (результатом застосування яких, як правило, є розробка нових ліків).

Отже, інвестиційна діяльність біофармацевтики має тенденцію до постійного зростання. Досвід країн, які лідирують на даний час у сфері застосування найбільш сучасних біотехнологічних рішень (США, Китай, Японія, Бразилія, Індія), показує, що підтримка наукових установ (на рівні державних і приватних інститутів, а також великих корпорацій і невеликих інноваційних компаній) є основою успіху в усіх напрямках біотехнологій.

Список використаних джерел

1. Сидоров А.А. Глобальные тенденции развития биотехнологии и биоэкономики // Наука XXI века: актуальные направления развития: материалы II Междунар. заочн. науч.-практ. конф., 23 окт. 2015 г. / редкол.: Г.Р. Хасаев, С.И. Ашмарина (отв. ред.) [и др.]. - Самара : Изд-во Самар. гос. экон. ун-та, 2015. - С.19-22.
2. World Investment Report 2016: Reforming International Investment Governance // Офіційний сайт UNCTAD. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unctad.org/en/PublicationsLibrary>
3. Михайлишин Л.І. Узгодження системи цінностей суб'єктів транснаціоналізації економічної діяльності / Л.І. Михайлишин // Проблеми розвитку внешнеэкономических связей и привлечение иностранных инвестиций: региональный аспект / Донецкий национальный университет. – 2011. – Ч. I. – С. 279–287., с. 278
4. Крупнейшие компании мира [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-finances.ru/kрупнейshie-kompanii-mira-2016/>
5. Сидоров А.А. Выдающие результаты деятельности лидеров мировой биоэкономики // Региональное развитие: электронный научно-практический журнал. – Выпуск № 1(13). – 2016.
6. OECD Biotechnology Statistics, 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/sti/inno/researchanddevelopmentstatistic-srds>.

Таргонський В.⁵⁷

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УПРАВЛІННІ ЛАНЦЮГАМИ ПОСТАВОК

Найбільші компанії у сфері логістики впродовж довгого часу поклалися на аналітичні та дослідницькі технології задля точної обробки даних, котрі вони генерують зі своїх операцій. Зі зростанням обсягів цих даних та розходженням в поглядах щодо їх аналізу, та збільшенням рівня ризику помилок через людський фактор, компанії почали звертатись до методів обчислень на основі штучного інтелекту, таких як машинне навчання, обробка природної мови та автоматизація різноманітних процесів. Методи штучного інтелекту також підходять для швидкого аналізу великих обсягів даних і мають широкий спектр застосування у різних частинах ланцюга постачання та логістичних операціях.

Розглянемо більш детально технології на базі штучного інтелекту, які використовуються у процесах логістики. Управління ланцюгами постачання (УЛП, англ. SCM – Supply Chain Management), є процесом моніторингу та контролю за операціями доставки. Логістика є частиною УЛП, яка займається оптимізацією транспортування та розподілу товарів. Протягом багатьох років технічні досягнення в логістиці відставали від інших галузей промисловості через ряд чинників. Основною причиною такого відставання є велика кількість людей та компаній, які неузгоджено обслуговують єдину мережу поставок: розробники програмного забезпечення, виробники, брокери, рітейлери, транспортні компанії та кінцеві клієнти. Найбільші

⁵⁷ студент 3-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Науковий керівник: Підчоса О.В., к.е.н., асистент кафедри міжнародних фінансів.

роздрібні торговці, такі як Walmart або Amazon, можуть встановлювати технічні вимоги до деяких зі своїх партнерів. І на багатьох етапах в ланцюгу поставок ініціативи з впровадження технологічних рішень не було. Сьогодні ситуація змінюється, оскільки логістика, що управляється штучним інтелектом, є головною передумовою глобального руху товарів.

Розглянемо основні тренди розвитку штучного інтелекту в управлінні потоками товарів та оптимізації логістичних процесів. По-перше, варто розглянути застосування нових технологій у процесах транспортування. Автономна логістика базується на використанні безпілотних транспортних засобів на дорогах та в повітрі. Ця тенденція призводить до того, що компанії використовують транспортування безпілотними літальними апаратами і сьогодні поставляють товари на віддалені острови та регіони з обмеженою доступністю. Google, Tesla, Volvo та Otto активно розробляють власні автономні транспортні засоби для доставки вантажів.

З оцінками експертів до 2020 року за допомогою Інтернету буде поєднано понад 50 млрд. елементів робочих систем, починаючи від мобільних пристроїв і закінчуючи обчислювальними суперкомп'ютерами. Завдяки Інтернету речей (англ. IoT – Internet of Things) всі види технологій, що застосовуються в логістиці, зможуть взаємодіяти між собою та постачати дані для обчислення та аналізу їх за допомогою штучного інтелекту. Проте більшість розробок Інтернету речей на сьогоднішній день націлені на споживчий ринок. Індустріальний сектор вимагає галузевих стандартів та більш потужних систем безпеки даних, які зазвичай не передбачені для споживчого ринку. Ситуація може змінитись, оскільки наразі Інтернет речей вже є присутнім на складах логістичних компаній: сенсори, розташовані на території складу, допомагають відслідковувати наявність певних позицій на складі та проводити інвентурізацію [1].

Разом з Інтернетом речей, логістичний бізнес ефективно взаємодіє зі штучним інтелектом та покращує взаємодію людини та машин. Робототехніка та автоматизація є ключовим напрямком, де розробки штучного інтелекту та логістики можуть взаємодіяти. Хоча виробники вже давно зацікавлені у промисловій робототехніці, складність логістичних операцій та високі витрати на розробку довгий час залишались основним бар'єром. Сьогодні затрати компаній знижуються, а розробка та впровадження робототехніки стає все більш, що робить її використання економічно вигідним для рутинних та фізично складних логістичних завдань. В якості прикладу можна навести підхід до торгівлі, який ще називають omni-каналний (англ. omni-channel). Цей підхід передбачає одночасне використання всіх фізичних (оффлайн) та цифрових (онлайн) каналів комунікацій, а також інноваційну можливість повністю простежувати весь шлях, котрий проходить товар на шляху до кінцевого клієнта. «Omni» походить від латинського «omnibus» («для всіх»), а під каналами в даному випадку розуміються всі способи взаємодії споживачів з брендом. Omni-канали складаються з декількох компаній та споживачів у ланцюгу поставок. Споживачі, зазвичай, хочуть якнайшвидше отримати товар за найнижчою ціною. Рітейлери пропонують швидку доставку як конкурентну перевагу, але при цьому їм необхідно зберігати прийнятну маржу прибутку. Штучний інтелект дозволяє фахівцям з логістики прискорити та оптимізувати процес доставки без впливу на прибутковність [2].

Ще одним трендом є прогнозована логістика. Дана технологія базується на інтелектуальних алгоритмах, що працюють за допомогою великих даних (англ. Big Data). Вона дозволяє фахівцям підвищити ефективність підприємства, передбачаючи попит, перш ніж споживач розмістить замовлення на сайті. Автотранспортні компанії заздалегідь будуть знати, яку кількість вантажівок необхідно буде залучити для доставки до складів. Рітейлер отримає інформацію про необхідність збільшення замовлення товару, обсягів реклами та місця на складах задля того, щоб бути готовим до великої кількості замовлень. Прогнозована логістика також виступає елементом управління ризиками ланцюгів постачання [3].

Не слід забувати про ризики, котрі завжди виникають при впровадженні сучасних технологій в базові процеси бізнесу. Говорячи про штучний інтелект, думки експертів широко розходяться, і наряду з значними перевагами зазначають й серйозні загрози. Говорячи про управління ланцюгами постачання, досягнення в області штучного інтелекту підвищують ризик того, що зловмисні користувачі експлуатуватимуть технологію для створення автоматизованих хакерських атак, що в результаті може призвести до аварій безпілотних транспортних засобів або перепрограмування комерційних безпілотних літальних апаратів у цільову зброю.

Зловмисне використання технологій на базі штучного інтелекту створює неминучу загрозу цифровій, фізичній та політичній безпеці, допускаючи широкомасштабні атаки [4]. Дослідники в сфері кібербезпеки безпеки виявили численні вразливі місця у програмному забезпеченні сотень служб GPS, котрі дають доступ зловмисникам до цілого пакету даних мільйонів онлайн-пристроїв для відстеження місцеположення.

На думку дослідників, вразливими є прості паролі, відкриті папки та незахищені кінцеві точки API. Використовуючи ці недоліки, неавторизована третя сторона або хакер можуть отримати доступ до особистої інформації, зібраної всіма пристроями відстеження місцеположення, включаючи GPS-координати, номери телефонів, інформацію про модель та інформацію про пристрій, номери IMEI та спеціально призначені імена.[5]

Підсумовуючи вище зазначене, варто зауважити, що штучний інтелект є невід'ємною складовою майбутнього управління ланцюгів постачання. Штучний інтелект прогнозує потребу в технічному обслуговуванні та потенційні ризики, подібні до прогнозів щодо транспортування та управління ризиками. Виробничі та транспортні галузі використовують штучний інтелект для прогнозування амортизації заводу та автопарку підприємства. У цьому випадку прогнозоване обслуговування базується на даних, отриманих від датчиків, встановлених на техніці заздалегідь. За допомогою отриманих даних виробники зможуть збільшувати обсяги виробництва задля задоволення очікуваного попиту. Це підтверджує той факт, що в сфері логістики абсолютно точно є місце для сучасних технологій, котрі зможуть надати компаніям новітні конкурентні переваги та оптимізувати виконання щоденних процесів. Клієнти ж отримають набагато швидший сервіс, практично виключаючи можливість затримок або технічних збоїв у процесі доставки їх товарів.

Список використаних джерел

1. Artificial Intelligence Is Unshackling DHL's Supply Chain Potential [Електронний ресурс] // Internet of Things Institute. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ioti.com/industrial-iot/artificial-intelligence-unshackling-dhls-supply-chain-potential>.
2. AI IN SUPPLY CHAIN AND LOGISTICS: How AI will reshape the logistics and transportation industry [Електронний ресурс] // Business Insider. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.businessinsider.com/ai-supply-chain-logistics-report-2018-1>.
3. Artificial Intelligence in Retail: A Smashing Tool of Omnichannel [Електронний ресурс] // Medium. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://medium.com/transforming-retail/artificial-intelligence-in-retail-a-smashing-tool-of-omnichannel-e42dfad70cc7>.

4. Artificial intelligence poses risks of misuse by hackers [Електронний ресурс] // Reuters. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.reuters.com/article/cyber-tech/artificial-intelligence-poses-risks-of-misuse-by-hackers-researchers-say-idUSL8N1QA7Z3>.

5. Privacy of location tracking device owners threatened by 'Trackmageddon' flaws [Електронний ресурс] // SCM Magazine. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.scmagazine.com/privacy-of-location-tracking-device-owners-threatened-by-trackmageddon-flaws/article/734602/>.

Татарікова Г.⁵⁸

СКАСУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ В ЄС: НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Сучасна економіка характеризується певними особливими рисами, які визначають світові тенденції, серед яких, зокрема, і вплив глобалізації. Економічні події, що відбуваються у окремій країні, впливають на загальноекономічне становище інших країн та світової економіки в цілому. У контексті євроінтеграції, усі події, що відбуваються у ЄС, мають безпосередній вплив на економіку України. З одного боку, Україна як країна, що підписала угоду про асоціацію з ЄС, має підлаштовувати власну економічну політику відповідно до вимог і стратегічних цілей ЄС. З іншого боку, антагонічність прагнень України і ЄС може стати загрозою асоціативному членству України в складі ЄС. У політиці ЄС у сфері банківництва наразі відбулася дуже суттєва подія – скасування банківської таємниці [1]. Раніше Рада міністрів економіки і фінансів країн Євросоюзу схвалила рішення про розширення списку доходів платників податків ЄС. Під автоматичний обмін інформацією податковими службами підпали відсотки, дивіденди, виручка від продажу фінансових активів, а також відомості про залишки на рахунках.

Для аналізу скасування банківської таємниці варто визначити, що під банківською таємницею слід розуміти інформацію щодо діяльності та фінансового стану клієнта, яка стала відомою банку в процесі обслуговування клієнта та взаємовідносин з ним чи третім особам при наданні послуг банку і розголошення якої може завдати матеріальної чи моральної шкоди клієнту [2]. Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність», до банківської таємниці варто відносити наступну інформацію [3]: 1) про банківські рахунки клієнтів, у тому числі кореспондентські рахунки банків у Національному банку України; 2) про операції, проведені на користь чи за дорученням клієнта, та здійснені ним угоди; 3) про фінансово-економічний стан клієнтів; 4) про системи охорони банку та клієнтів; 5) про організаційно-правову структуру юридичної особи – клієнта, її керівників, напрями діяльності; 6) стосовно комерційної діяльності клієнтів чи комерційної таємниці, будь-якого проекту, винаходів, зразків продукції та інша комерційна інформація; 7) щодо звітності банку, за винятком тієї, що підлягає опублікуванню; 8) про коди банків для захисту інформації.

Щодо скасування банківської таємниці в ЄС, за прогнозами міністра фінансів України Олександра Данилюка, у 2020 році Україна приєднається до міжнародної системи обміну фінансовою інформацією CRS. Залучення до цієї системи допоможе підвищити прозорість українського бізнесу, оперативного отримувати інформацію про фактичних власників компаній і підвищити обсяг сплати податків [4]. Таким чином, скасування банківської таємниці в ЄС вплине тепер не лише на економічні відносини в ЄС, але і в інших країнах світу, зокрема, – і в Україні. Саме тому дуже важливо дослідити, що може відбутися у випадку скасування банківської таємниці в Україні. З цієї метою у нашому дослідженні було використано SWOT-аналіз, у рамках якого ми виокремили сильні та слабкі сторони скасування банківської таємниці, можливості та загрози такого рішення українського уряду.

Таблиця 1

SWOT-аналіз скасування банківської таємниці в Україні

Strengths	Weaknesses
<ul style="list-style-type: none"> • Боротьба з офшоризацією грошових коштів; • Протидія ухиленню від сплати податків; • Сприяє боротьбі з корупцією; • Стимулює прозорість діяльності комерційних банків; • Наслідком здійснення нелегальних операцій з використанням банківських рахунків буде настання юридичної відповідальності; • Обов'язок НБУ і комерційних банків публічно звітувати про власну діяльність. 	<ul style="list-style-type: none"> • Нова хвиля визнання банків неплатоспроможними; • Виникне потреба у внесенні змін до ряду законів у сфері банківництва; • Міграція українського бізнесу в країни, що не скасували банківської таємниці.
Opportunities	Threats
<ul style="list-style-type: none"> • Стимулює незалежність НБУ і банківської системи взагалі; • Очищення банківської системи України «природнім» шляхом; • Зменшення правопорушень у сфері господарської діяльності; • Нове джерело доказування у кримінальних розслідуваннях. 	<ul style="list-style-type: none"> • Зменшення частки безготівкових грошей у грошовій масі; • Відтік значної частки капіталу за кордон та в офшори; • Зловживання інформацією з метою злочинної діяльності; • Виникнення соціальної напруги; • Порушення прав і свобод громадян.

Отже, скасування банківської таємниці в Україні матиме як позитивні, так і негативні наслідки для вітчизняної економіки та інших сфер суспільного життя. Проте українське суспільство вже готове до таких змін, оскільки скасування банківської таємниці дає багато нових можливостей у різноманітних сферах життя. Зважаючи на слабкі сторони та загрози, у подальших наукових дослідженнях варто розробити комплекс заходів та механізмів, спрямованих на протидію негативним наслідкам скасування банківської таємниці в Україні.

Список використаних джерел

1. В ЄС заявили про фактичне скасування банківської таємниці [Електронний ресурс] // "Економічна правда". – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/02/12/634004/>.

⁵⁸ студентка 3-го курсу спеціальності «Банківська справа», ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана».

Науковий керівник: Циганова Н.В., к.е.н., доцент кафедри банківської справи.

2. Банківська таємниця [Електронний ресурс] // Глосарій банківської термінології Національного банку України – Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123139.
3. Закон України "Про банки і банківську діяльність" [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2001. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
4. Савенко С. В ЄС скасували банківську таємницю. Які наслідки для України? [Електронний ресурс] / С. Савенко // Головний діловий портал delo.ua. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/v-es-otmenili-bankovskuju-tajnu-kakie-posledstvija-dlja-ukrainy-339243/>.
- 5.

Фоміних В.⁵⁹

ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ БАНКИ НА СВІТОВОМУ ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

В сучасних умовах транснаціональні банки є одними з найвпливовіших гравців в глобальній економіці. Транснаціональні банки проводять масштабні операції як в країнах базування, так і за їх межами і грають важливу роль в економічних процесах на національному і на міжнародному рівнях.

Транснаціональний банк – це великий універсальний банк, що виконує посередницьку роль у міжнародному русі позичкового капіталу ТНБ спирається зазвичай на мережу закордонних підприємств, контролює за підтримки держави валютні і кредитні операції на світовому ринку [1]. Головна мета діяльності транснаціональних банків – мобілізувати будь-які засоби там, де це найбільш зручно і вигідно, і перекидати їх туди, де їхнє використання обіцяє найбільший прибуток. Також важливими функціями є:

- забезпечення швидкості оборотності капіталу;
- концентрація капіталу в найбільш передових галузях економіки, які визначають науково-технічний прогрес;
- надання значної кількості банківських і фінансових послуг, різноманітних видів кредитів.

Азіатські банки величезні і п'яти найбільших банків світу (всі вони знаходяться в Азії) чотири з них належать Китаю [4]. В якості лідера, четвертий рік вподряд виступає Індустріальний і комерційний Банк Китаю з активами понад близько 4 трлн. дол. США.

На даний момент активно розвиваються Азійські банки залучають інвесторів з усього світу [5].

Транснаціональні та регіональні банки країн Сходу виступають не тільки в ролі провідників регіональної економічної інтеграції, але й як глобальних інвесторів ПІІ в різні регіони світу. Ще однією важливою рисою цих банків є те, що серед них дуже багато банків з державною участю, особливо це стосується банків Китаю, а їх ПІІ спрямовуються насамперед у видобувні і сільськогосподарські галузі Африки і Латинської Америки. Це пов'язано зі світовою конкуренцією в боротьбі за ресурси і сфери впливу. ТНБ - джерело великих обсягів інвестиційних коштів з високим ступенем їх надійності як з точки зору їх походження, так і надання.

Сучасні транснаціональні банки відрізняються тим, що їх зовнішня діяльність стала помітним генеруючим фактором розширення і розвитку процесу глобалізації господарських зв'язків більшості країн світу. Принципова відмінність ТНБ від національних банків полягає головним чином у володінні власною, створеної ними розгалуженої міжнародної банківської мережі, яка дозволяє їм оперативної, вчасно і до місця реагувати на запити клієнтів в особі ТНК і менш великих інвесторів, задовольняючи їх потреби в фінансових ресурсах для ефективного ведення міжнародного бізнесу.

Список використаних джерел

1. Транснаціональні банки в світовій економіці [Електронний ресурс] - http://stud.com.ua/24948/ekonomika/transnatsionalni_banki_svitoviy_ekonomitsi
2. The World's Top 10 Banks By Kevin Johnston 2017 [Електронний ресурс] – <https://www.investopedia.com/articles/investing/122315/worlds-top-10-banks-jpm-wfc.asp>
3. Transnational Bank's 2015 profits [Електронний ресурс] -<https://www.tnbl.co.ke/transnational-banks-2015-profits-grow-by-32/>
4. Bank Rankings – Top Banks in the World [Електронний ресурс] - <https://accuity.com/resources/bank-rankings/>
5. Why Is Asia Home To The World's Biggest Banks? [Електронний ресурс] – <https://www.forbes.com/sites/peterpham/2018/01/16/why-is-asia-home-to-the-worlds-biggest-banks/#3138532133fe>

Хаярова К.⁶⁰

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ: ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ ПОЛЬЩІ

Бюджет є невід'ємним атрибутом кожної країни й важливим інструментом реалізації економічної та соціальної політики держави. Сьогодні особливої актуальності набуває проблема побудови досконалої та ефективної системи формування дохідної і видаткової частин державного бюджету, враховуючи їх структуру, для ефективного розвитку національної економіки. Ще однією з проблем, які виникають як на стадії прийняття бюджету, так і його виконання, є прозорість бюджетного процесу.

Задля вирішення даних проблем, зміцнення держбюджету України та більш ефективного його використання необхідні кардинальні політичні та економічні реформи в усіх сферах господарювання. І основною з таких реформ є проведення політики фінансової децентралізації в країні [1; 2]. Вона вже має ряд позитивних зрушень, так як дійсно збільшилися податкові надходження до місцевих бюджетів, а звідси й випливає те, що більше коштів розподіляються локально, а не в центри, що допомагає розвитку невеликих містечок.

Однак реалізація політики фінансової децентралізації в Україні має ряд слабких місць, пов'язаних із забезпеченням фінансової самостійності місцевих органів самоврядування та стратегічними цілями регіонального розвитку. Незважаючи на проголошений курс на децентралізацію державних фінансів, в Україні відбувається посилення централізації державної влади.

⁵⁹ студентка 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник : Кузнєцова Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

⁶⁰ студентка 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник : Кузнєцова Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

На законодавчому рівні так і не створено передумов для ефективної реалізації політики фінансової децентралізації на місцевому рівні. Відсутність комплексного та зваженого підходу до організації реформ у даному напрямі [3].

Децентралізація – це одна з ключових реформ, яка активно стартувала в Україні і є чи не найскладнішою. Громадські експерти та урядовці з питань децентралізації багато чого запозичили у Польщі. Розглянемо деякі аспекти польського досвіду фінансової децентралізації, так як ця країна є найближчим сусідом, і аналіз саме її досвіду має чи не найважливіше значення для України.

Розвиток регіонів можливий лише за умови стабільних доходів. Саме цей фактор дозволяє планувати розвиток інфраструктури та запроваджувати економічні стимули для розвитку бізнесу в довготривалій перспективі. Для Польщі такими стабільними доходами є місцеві податки. Одним із важливих місцевих податків, який дає можливість будувати дороги та інші соціальні та інфраструктурні об'єкти, є податок на нерухомість. Там сплачуються податки за кожен квадратний метр житлової площі, тоді як в Україні – лише за кількість квадратних метрів, які перевищують допустиму норму. Це може виглядати як перешкода на шляху економічного стимулювання розвитку бізнесу, проте в Польщі ніхто особливо не жаліється, а просто ефективно використовують ресурс. Завдяки цьому на нерухомість ринкова вартість нерухомості в Польщі не завищена, як в Україні, а більш-менш об'єктивно порахована.

Мінфін Польщі не має доступу до багатьох реєстрів, не бере участі в зборі місцевих податків та їх витрачання. Саме на рівні гміни (адмін. район в Польщі) і забезпечується контроль і перевірка за нарахуванням та сплатою податку. Водночас в Україні Міністерство фінансів формує загальнодержавну політику, розраховує та встановлює верхню межу ставки податків і збирає ту частку податків, які необхідні для виконання загальнодержавних завдань [4; 5].

Отже, з вищевказаного можемо зробити висновок, що для ефективного функціонування органів місцевого самоврядування на засадах фінансової децентралізації та реалізації своєї автономії щодо здійснення витрат місцева влада повинна володіти бюджетною та податковою самостійністю, але за наявності певних умов:

– передусім важливим є достатній рівень автономії органів місцевого самоврядування щодо використання доходів
– місцеві органи влади повинні мати змогу при потребі «доповнити суми доходів, які вони одержують з власних джерел прибутку». Так, можна виділити кілька можливих варіантів такої автономії:

а) це можливість зміни податкових ставок, визначення бази оподаткування, можливість прийняття рішення щодо введення конкретного податку та можливість збирання податків, які накладаються на місцевому рівні;

б) «тягар місцевих податків повинні нести місцеві мешканці». Це важливе правило децентралізації, бо, якщо витрати, які здійснюються для гарантування певного рівня життя жителів певної території, сплачуватимуться нерезидентами, міська влада стане менш підзвітною мешканцям структурою щодо своїх витрат;

– фінансові ресурси, одержані від вищих владних структур не повинні суперечити пріоритетам місцевого населення та влади у веденні власної видаткової політики.

Таким чином, фінансова децентралізація має стати обов'язковим кроком на шляху до створення правової, соціальної, демократичної держави, подолання корупції та покращення ефективності діяльності органів самоврядування.

Список використаних джерел

1. Деркач М. І. Аналіз наслідків трансформації Бюджетного кодексу України для місцевих фінансів / М. І. Деркач, М. В. Литвин // Вісник Університету банківської справи Нацбанку України. – 2011. – №1(11). – С. 22 – 28
2. Проект з регіонального врядування та розвитку України «Фіскальна децентралізація в Україні: поточний стан та необхідність реформ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://www.rgd.org.ua/resources/publications_list/Fiscal_decentralization_in_Ukraine_UKR.pvf.
3. Сало Т. В. Децентралізація фінансової системи: стан та оцінка рівня в Україні / Т. В. Сало // Ефективність державного управління. – 2013. – Вип. 35. – С. 324–330.
4. Уроки Польщі в питаннях фінансової децентралізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://centre-reform.org/novini/uroki-polshh.html>.
5. Фінансова децентралізація: Польський досвід та «донецькі» перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://constitution.gov.ua/publications/item/id/71>.

Чердиченко В.⁶¹

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ І ДИНАМІКИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

Міжнародні економічні відносини України знаходяться під впливом різноманітних глобалізаційних, інноваційних та інших факторів, які зумовлюють особливості сучасного стану та розвитку зовнішньоекономічних зв'язків країни, структури експорту та імпорту, а також значної мірою визначають сучасні її позиції на міжнародній арені. Мета цього дослідження полягає у комплексному аналізі особливостей структури та динаміки зовнішньої торгівлі України в рамках системи сучасних міжнародних економічних відносин [1].

Нині Україна здійснює зовнішньоторговельні операції з партнерами із понад 200 країн світу. Динаміка зовнішньоторговельного балансу підтверджує відсутність стійких тенденцій у сфері зовнішньоторговельної діяльності України. Якщо протягом 1996-2008 рр. товарообіг зріс у 5,3 раза, то у 2009 р. під впливом процесів світової фінансово-економічної кризи порівняно з попереднім роком він скоротився майже вдвічі. Суттєве погіршення зовнішньоекономічної ситуації у 2014 році було обумовлене веденням військових дій на сході України. Реформи, проведені у 2014 та 2015 роках, допомогли дещо стабілізувати економічні відносини, вберегли зовнішню торгівлю України від стрімкого подальшого спаду. Але у 2016 році негативна тенденція продовжилася: у січні-квітні експорт скоротився на 13,9% (1742,9 млн. дол. США), а імпорт – на 6,6% (819,8 млн. дол. США) [2]. Зовнішньоторговельний баланс України, починаючи з 2006 року, залишався від'ємним. Отже статистика свідчить про те, що в останні роки імпорт нашої країни значно перевищує експорт.

Україна поступово розширює коло зовнішньоекономічних партнерів. Якщо у 1996 р. на частку країн СНД припадало понад 50% експорту та понад 60% імпорту товарів, то у 2014 р. їх частка зменшилася відповідно до 27,6 % та 31,8 %. Зміна геополітичного вектору України має гео економічні наслідки та суттєво відображається на зовнішній торгівлі. На 2017 рік, основними торговими партнерами України є країни Азії (42% експорту і 22,6% імпорту) та ЄС (31,1% експорту і 46% імпорту).

⁶¹ студентка 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник : Кузнєцова Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

Також Україна має торговельні зв'язки з країнами Африки (14,3% експорту і 14,2% імпорту), СНД (7,6% експорту і 5,1% імпорту) та іншими країнами, на частку яких припадає 1,9% експорту та 12% імпорту.

Упродовж 2013-2015 рр. у структурі експорту товарів відбулося поступове зростання часток продуктів рослинного походження (на 6,7%), жирів та олії тваринного або рослинного походження (3,04%), деревини і виробів із деревини (1,06%), готових харчових продуктів (0,85%) при одночасному зниженні у 2015 році обсягів їх експорту (у вартісному виразі) на 8,75%, 13,66%, 12,31% і 20,28% відповідно.

Водночас частка недорогоцінних металів та виробів із них скоротилася у 2015 році, порівняно із 2014-м, на 3,41% при зниженні обсягів їх експорту на 37,8%, а мінеральних продуктів – на 3,19%. У січні-квітні 2016 року в Україні продовжилася позитивна трансформація структури експорту у напрямку поступового скорочення сировинних позицій на користь товарів із вищим ступенем обробки. Так, частка недорогоцінних металів та виробів із них скоротилася на 2,64% проти 2015 року, а частка мінеральних продуктів – на 1,23%. Натомість частки продуктів рослинного походження і жирів та олії тваринного або рослинного походження зросли, відповідно, на 1,39% і 3,25% [3]. У 2017 році частка послуг в експорті України становить 17,7%, товарів – 82,3%. Найбільші статті експорту – недорогоцінні метали та вироби з них – 23,0 %, продукти рослинного походження – 20,7 %, жири та олії рослинного походження – 12,1 %, мінеральні продукти – 9,6 %, машини та механізми також 9,6 %. Найбільшими статтями імпорту в Україну у 2017 році є палива мінеральні (нафта, газ та їх продукти) – 23 %, машини та механізми – 19,5 %, продукти хімічної та пов'язаних із нею галузей – 14,1 % [4].

Тенденції зміни зовнішньоекономічної політики України вказують на те, що наша країна прагне розширити коло зовнішньоекономічних партнерів, в основному розвиваючи відносини з країнами Азії та ЄС. Поступово відбувається позитивна трансформація структури експорту: зменшується вивезення сировини на користь товарів із вищим ступенем обробки. Найбільше Україна експортує недорогоцінні метали та вироби з них і продукти рослинного походження, імпортує – мінеральні палива і машини та механізми. Сальдо зовнішньої торгівлі, починаючи з 2006 р., залишається від'ємним, що свідчить про необхідність збільшення експорту і скорочення імпорту з метою досягнення рівноваги. На сьогоднішній момент частка товарів в експорті нашої країни значно перевищує частку послуг.

Список використаних джерел

1. С. В. Головка «Світова економіка»
2. Статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Іщук С.О. Созанський Л.Й. Оцінка динаміки і структури експорту та імпорту товарів в Україні і західному регіоні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ird.gov.ua/irdp/e20160602.pdf>
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://proletar-ukr.blogspot.com/2017/08/1024x768-normal-0-false-false-false.html>
5. НБУ - Аналіз тенденцій зовнішньої торгівлі товарами України за регіонами і товарними групами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: - <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=50356637>

Черних В.⁶²

КРИПТОВАЛЮТИ У СУЧАСНІЙ СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

У сучасному світі криптовалюти є досить новим засобом розрахунку, тому їх потенціал ще досі незрозкритий, проте вже зараз існують інструменти, створені за допомоги технології блокчейн, котрі дозволяють вдосконалити міжнародну фінансову систему та інші економічні сфери діяльності людини.

Криптовалюта – різновид цифрових грошей, в основі якої лежить технологія криптографії та блокчейну. Вона не має фізичного обліку, оскільки існує лише в електронному вигляді. Її основні особливості: анонімність, децентралізованість та захищеність[1].

Блокчейн, тобто ланцюжок блоків транзакцій (англ. Blockchain, Block chain від block – блок, chain – ланцюг) – розподілена база даних, яка підтримує перелік записів, так званих блоків, що постійно зростає. База захищена від підробки та переробки. Кожен блок містить часову мітку та посилання на попередній блок хеш дерева[2].

З фінансової точки зору, використання криптовалют у теорії може дати можливість сильно зменшити вплив банківської системи на будь-які транзакції, оскільки проведення таких операцій значно дешевше саме у криптовалюті ніж банком. Однак швидкість транзакцій через Ethereum, наприклад, буде значно менше ніж швидкість операції за допомогою Visa [3].

З розвитком комп'ютерної техніки та технології blockchain ідея автоматичних контрактів, які самостійно виконуються за допомогою алгоритмів, стала популярною, і сьогодні з багатьма юридичними нюансами, але все-таки втілена в життя, зокрема на платформі Ethereum. Ставлення регуляторів у різних країнах до таких «розумних» угод різняться залежно від урегульованості криптовалют у відповідній юрисдикції та імперативних норм правопорядку.

Дослідники, які вивчають смарт-контракти та практики, що їх застосовують, визначають декілька необхідних умов та ознак, які характерні для таких «розумних» угод. Зокрема, необхідною є наявність децентралізованої системи, в якій усі закладені умови виконуються автоматично – без втручання людини. У цьому разі будь-яка умова такого контракту повинна бути можливою для виконання в межах системи без можливості будь-яким іншим суб'єктам перешкодити такому виконанню [4].

Правовий режим криптовалют значно розрізняється в різних країнах. У ряді країн офіційно дозволені операції з криптовалютами. Зазвичай вони розглядаються як товар чи інвестиційний актив і для цілей оподаткування підлеглі відповідному законодавству. Іноді криптовалюту визнають в якості розрахункової грошової одиниці (наприклад, у Німеччині), у інших країнах (наприклад, в Японії) Bitcoin є законним платіжним засобом з податком на купівлю. У інших країнах (наприклад, в Китаї) операції з більшістю криптовалютами заборонені для банків, але дозволені для фізичних осіб, при цьому Китай є лідером в області майнінга унаслідок наявності найбільших виробничих потужностей. У Швейцарії на криптовалюти діють такі ж правила, як і на іноземні валюти, і ця країна є однією з найсприятливіших юрисдикцією для Bitcoin- стартапів і громадських блокчейнів [5].

У висновку необхідно зазначити, що на разі основний фінансовий потік криптовалют зосереджений в Азії, а саме у Південній Кореї, Японії та Сінгапурі. Україна займає 5 місце в світі за кількістю створених криптогаманців, що свідчить про

⁶² студент 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник : Кузнєцова Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

зацікавленість людей до інновацій. Тим не менш правовий вакуум та різке відставання швидкості транзакцій, складність сприйняття криптовалют та комплексна будова технологій гальмують їх розвиток на теренах України, хоча у фундаментальній архітектурі певних криптовалют є великий потенціал не тільки для міжнародних фінансів, але й для адміністративного сектору.

Список використаних джерел

1. «Криптовалюта простими словами» ProstoCoin [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://prostocoin.com/blog/what-is-cryptocurrency>
2. «Блокчейн» Вікіпедія [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. «Transactions Speeds: How Do Cryptocurrencies Stack Up To Visa or PayPal?» HowMuch.net [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://howmuch.net/articles/crypto-transaction-speeds-compared>
4. «Смарт-контракти серед юристів» ЛІГА:ЗАКОН [Електронне видання] Режим доступу до ресурсу: http://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/
5. «Правовий режим криптовалют» Вікіпедія [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/>

*Червен А.*⁶³

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ОФШОРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ КАПІТАЛІВ

Офшорна зона (від англ. off shore – «поза берегом») – один із видів вільних економічних зон, особливістю яких є створення для підприємців сприятливого валютно-фінансового та фіскального режимів, законодавчі гарантії банківської і комерційної секретності, лояльність державного регулювання. Термін «офшорна зона» загалом має на увазі будь-яку країну з низькою або нульовою податковою ставкою на всі або окремі категорії доходів, певний рівень банківської або комерційної секретності, мінімальну або повну відсутність резервних вимог центрального банку або обмежень у конвертованій валюті.

Офшорні операції по своєму змісту являють собою фінансовий інструмент, що, не порушуючи чинне законодавство, використовуються для планування і мінімізації оподатковування і для захисту комерційної таємниці.

Бізнесмени усіх країн активно використовують в цілях податкового планування структури, зареєстровані в офшорних юрисдикціях. Найбільш популярною сферою використання офшорних компаній є міжнародна торгівля. Здійснення експортно-імпорتنних операцій через підконтрольні офшорні компанії має важливі переваги для підприємств порівняно з прямою міжнародною торгівлею. І головною з них є те, що підприємство отримує можливість регулювати торговельний прибуток, митну вартість товарів і зменшувати податкове навантаження, що узагальнюється терміном «трансфертне ціноутворення». Ідея полягає в штучному перенесенні торговельного прибутку від експортно-імпоротної операції з підприємства в офшорну компанію.

Ця мета досягається дуже просто – необхідно поставити між продавцем і покупцем офшорного посередника, на якому буде осідати лівова частка всього торговельного прибутку, а торговий прибуток офшорної компанії фактично складатиметься з дельти між регульованою ціною та ринковою ціною на товари. Такі схеми наразі є настільки популярними, що близько 60% міжнародної торгівлі проходить через офшори-посередники [1].

Державна фіскальна служба України стверджує, що через посередників проходить більше половини експортованих із України товарів, із них майже 15% – через офшорні зони. Це означає, що з-під дії українських податкових органів виводиться значна частина доданої вартості, створеної на вітчизняних підприємствах, із подальшим перепродажем у інші країни [2].

Офшорні центри відіграють помітну роль і в глобальних інвестиціях. За даними ЮНКТАД, близько 30% транскордонних корпоративних капіталовкладень, зокрема ПІІ, направляються через країни-посередники [3]. А за даними Tax Justice Network, за період від 1991 року і до сьогодні з України виведено в офшори більше 180 млрд. дол. США. Через використання офшорів Україна втрачає 200-300 млрд. грн. щороку – третину державного бюджету [4].

Відповідно до даних Держстату про ПІІ, які переважно є реінвестиціями наших бізнесменів, вже багато років поспіль найпопулярніша офшорна зона – це Кіпр (станом на 1 жовтня 2017 року звітти до України надійшло 10 млрд. дол. США, або чверть усіх ПІІ, що надходили в Україну). В цьому контексті варто звернути увагу на використання у світі схеми «спаринг-офшорних юрисдикцій», за якою окремі офшорні зони виконують функції провідного джерела іноземних інвестицій до певних країн, наприклад, Гонконг – для КНР, а Кіпр – фактично для України і країн СНД [5]. Британські Віргінські острови, Швейцарія та Нідерланди також є популярними джерелами капіталу для української економіки. У деяких галузях значна частка ПІІ надходить з Белізу, Панами, Сейшельських островів тощо. Натомість останнім часом європейські офшори, особливо Люксембург та Ліхтенштейн, перестали бути у наших бізнесових колах настільки популярними, як у низці країн ЄС, вимоги до звітності стали жорсткішими, і приховувати свої активи там стало складніше [6].

За даними аналітичної системи YouControl, з 57 нашумівших у листопаді 2017 року в Paradise Papers офшорів, власниками яких є українці, 27 зареєстровані на Британських Віргінських о-вах, 11 – на Бермудських о-вах, 7 – у Республіці Мальта, 4 – на острові Мен, 3 – на Кайманових о-вах, 3 – на Сейшельських о-вах, 1 – у Великобританії та 1 – на острові Джерсі [7].

Серед усіх офшорів для українського капіталу окремо слід зупинитися на Кіпрі. Він набував своєї ролі не одразу, а поступово. Починаючи з кризового 2009 року ця держава стабільно є лідером за обсягом ПІІ в Україні.

Якщо роль Кіпру в іноземному інвестуванні в українську економіку значна, але все ж не виключна, то, якщо вірити даним Держстату, українські капіталісти майже нікуди, крім Кіпру, не інвестують. Частка інвестицій на Кіпр протягом 2010-2017 років коливалася в межах 88,4 – 93,8%.

Державна податкова служба оприлюднила список офшорних компаній українських ФПГ на Кіпрі, де є компанії всіх провідних ФПГ: «СКМ» Рината Ахметова, «Інтерпайп» Віктора Пінчука, «Енергетичний стандарт» Костянтина Григоришина, «Фінанси та Кредит» Костянтина Жеваго, «Миронівський хлібопродукт» і «UkrLandFarming». Це означає, що під безпосереднім тиском офшорної економіки перебувають металургія, енергетика, фінанси, АПК. Холдингова компанія групи хімічної промисловості «Group DF Limited» і контролююча «Міжнародні авіалінії України» компанія зареєстровані на Британських Віргінських островах. Отже, як бачимо, офшори сьогодні не окрема проблема, а скоріше спосіб роботи економіки.

Чому українські олігархи з усіх численних офшорів найчастіше віддають перевагу саме Кіпру? По-перше, зв'язки з Кіпром мають давню історію, що сягає ще часів СРСР. Угоду про уникнення подвійного оподаткування було укладено ще 1982

⁶³ студентка 2-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

року, і нею охоче користується Україна як часткова правонаступниця СРСР (нову Конвенцію про уникнення подвійного оподаткування уклали у 2012). Податок на прибуток тут становить лише 12,5%, деякі інші податки взагалі відсутні, а законодавство республіки не вимагає розкриття реального бенефіціара. Цікаво, що Кіпр й досі не входить до офіційного списку офшорів України. Відносна географічна близькість острова до України та його де-факто спеціалізація на капіталі з країн СНД – ще одна важлива перевага.

Утім, Кіпр, звичайно, – не єдиний офшор, який використовують українські бізнесмени. Вони відкрили для себе і Британські Віргінські острови, і Латвію (українські компанії фінансового і страхового напрямку інвестують у Латвію 89,2% від усіх інвестицій галузі), а також Австрію, Нідерланди, і кантон Цуг у Швейцарії.

19 квітня 2013 року міністр фінансів підписав Конвенцію про уникнення подвійного оподаткування з Ірландією. Там діє доволі низька ставка податку на прибуток – всього 12,5%, і тому ця острівна держава також відкриває можливості для бізнесменів, які бажають мінімізувати податкові відрахування [8]. У цьому контексті слід сказати, що існує ще один, не такий відомий широкому загалу, проте не менш важливий метод мінімізації податків — використання оншорів (англ. *onshore*, «у межах берега»), які в свою чергу тісно пов'язані з офшорами. До оншорних країн належать «високоподаткові» країни, які надають пільги тільки для певних видів діяльності (наприклад, управління активами) і є зручними для побудови агентських схем та реєстрації холдингових компаній. Ними вважають навіть таких потужних і добропорядних економічних партнерів України як Великобританія, Швейцарія та Нідерланди (кожен п'ятий долар іноземних інвестицій надійшов до України з цих країн). Така діяльність є менш вигідною з точки зору економії податків, але надійнішою, якщо треба довести репутабельність власників або легалізувати капітали, вивезені з «рідної» країни й накопичені раніше в офшорних гаванях [9].

Список використаних джерел

1. «Офшорні схеми» [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу : <http://offshore-express.com.ua/%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8/%D0%BE%D1%84%D1%88%D0%BE%D1%80%D0%BD%D1%96-%D1%81%D1%85%D0%B5%D0%BC%D0%B8.htm>
2. Сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу : <http://sfs.gov.ua/>
3. World Investment Report 2015 / UNCTAD // [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу : http://unctad.org/en/PublicationChapters/wir2015ch5_en.pdf
4. Сайт Tax Justice Network [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу : <https://www.taxjustice.net/>
5. Шаров О. Щодо ризиків скорочення обсягів надходження іноземних інвестицій в контексті модернізації європейської фінансової системи [Електронний ресурс] / О.М. Шаров, Б.В. Соболев // Національний інститут стратегічних досліджень. — Режим доступу до ресурсу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1314/>
6. Васюнець Н. Гроші – на райських островах: Україна щороку втрачає третину держбюджету через офшори [Електронний ресурс] / Наталія Васюнець // Режим доступу до ресурсу : <http://expres.ua/news/2018/01/12/280097-groshi-rayskyh-ostrovah-ukrayina-shchoroku-vtrachaye-tretnyu-derzhbyudzhetu>
7. Плющ А. 68 українців є засновниками 57 офшорів у Paradise Papers [Електронний ресурс] / Аліна Плющ, Дмитро Рябікін // Аналітична система YouControl. — Режим доступу до ресурсу : <https://youcontrol.com.ua/news/68-ukrayintsivye-zasnovnykamy-57-ofshoriv-u-paradise-papers/>
8. Ведров О. Пісок кризь пальці: офшори в українській і світовій економіці [Електронний ресурс] / Олексій Ведров // Журнал соціальної критики Commons. — Режим доступу до ресурсу : <https://commons.com.ua/ru/pisok-kriz-paltsi-ofshori-v-ukrayinsk/>
9. Кравчук О. Україна офшорна. Історія формування вітчизняної моделі економіки [Електронний ресурс] / Олександр Кравчук // Журнал соціальної критики Commons. — Режим доступу до ресурсу : <https://commons.com.ua/uk/ukrayina-ofshorna-istoriya-formuvannya-vitchiznyanoi-modeli-ekonomiki/>

*Шмена А.*⁶⁴

ПРАКТИКА ФАКТОРИНГУ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Факторинг – це вид фінансової діяльності, пов'язаний з придбанням прав вимоги щодо оплати фінансових зобов'язань, здебільшого дебіторських рахунків на поставлені товари або надані послуги [1, с.333]. За останнє десятиліття факторинг став важливою формою фінансування основного капіталу для підприємств, особливо для малого та середнього бізнесу. Факторинг, у зв'язку з його унікальною структурою, можливістю забезпечення постачальникові своєчасної оплати відвантаженої продукції, особливостями управління ризиком, та іншими характеристиками, стає все популярнішим та витісняє традиційні форми кредитування, коли вони є недоступними або недоречними.

Факторинг може забезпечити більший рівень фінансування для підприємства за менших умов, що виділяє цей вид кредитування з поміж традиційних його форм. За допомогою операції факторингу Європа має можливість розвивати конкурентоспроможність своїх галузей та підприємств, які процвітатимуть та конкуруватимуть на спільному європейському та на світовому ринках.

Під час світової економічної кризи 2008-2009 років впали майже всі мікро-, макроекономічні та фінансові показники, компаніям було все важче залучати інвестиції за рахунок традиційних форм кредитування. Проте обсяги фінансування фірм країн Європейського Союзу (ЄС) за допомогою операції факторингу не зменшились, а навіть продовжили зростати у багатьох європейських країнах (виключення складає тільки Великобританія, де темпи використання факторингових операцій зменшились на 33,8% [2]).

Збільшення зацікавленості підприємств та розширення обізнаності з питань факторингу впливає на збільшення ринку таких послуг, проте існують і певні недоліки у функціонуванні європейського ринку факторингових послуг, зокрема це розрізненість правова база в ЄС. Цю проблему вдалося вдало вирішити за допомогою створення міжнародних організацій з питань факторингу. У даному контексті роль міжнародних організацій у розвитку факторингових послуг в Європейському Союзі є досить великою. Першою організацією такого спрямування була Міжнародна факторингова група (International Factors Group),

⁶⁴ студентка 2-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Підчоса О.В., к.е.н., асистент кафедри міжнародних фінансів.

заснована в 1963 році. Але нещодавно в 2016 році IFG приєдналася до Міжнародної факторингової мережі (Factoring Chain International), що була створена в 1968 році в якості всеохоплюючої організації для незалежних факторингових компаній з усього світу. Сьогодні FCI являє собою факторингову мережу світу та асоціацію, яка налічує більше ніж 400 членів з 90 країн світу [3]. Також велике значення у функціонуванні факторингу в Європі належить Федерації ЄС з факторингу та комерційного фінансування (EU Federation for the Factoring and Commercial Finance Industry), яка була спочатку ініційована в 2009 році як підрозділ IFG. Після об'єднання IFG та FCI в січні 2016 року, тепер функціонує як підрозділ FCI, і зараз виступає в якості платформи між факторинговим та комерційним сектором та ключовими законодавчими директивними органами з усієї Європи [4].

Темпи економічного зростання в ЄС наразі залишаються доволі низькими, проте темпи збільшення обороту факторингових операцій продовжують стрімко зростати, досягнувши в 2016 році рекордного значення в 1,5 трильйона євро. Вважається, що такі тенденції будуть зберігатися і надалі, оскільки переваги факторингу перед іншими традиційними формами фінансування стають все більш відомими [5]. Протягом 2017 року європейський ринок факторингових послуг зріс на 7%, у Франції ріст склав 4%, в Німеччині та Італії – по 10%, в Бельгії – 11%, а в Польщі – 24% [6]. Найбільшими споживачами факторингових послуг за кількістю клієнтів є наступні ключові галузі економіки: виробництво (26,9%), сфера послуг (22,6%), розповсюдження товарів та послуг (17,2%), які складають 2/3 загальної кількості галузей-споживачів [7, с.4].

Факторингові послуги наразі є ефективним джерелом фінансування оборотного капіталу підприємства і найбільше застосовуються для фінансування малого та середнього бізнесу, оскільки факторинг надає компаніям гнучку форму фінансування з можливістю залучення кредитів і управління ризиками, збільшення ефективності й якості, забезпечення доступу до передових технологій. Також факторингові послуги застосовуються для залучення додаткового оборотного капіталу для зростання та диверсифікації великих корпорацій [8]. Європейські постачальники факторингових послуг це банки (40%), спеціалізовані факторингові компанії (40%), незалежні комерційні підприємства (20%) [7, с.7].

Новою тенденцією розвитку факторингових послуг в ЄС є застосування міжнародного двофакторного факторингу, тобто взаємодії між факторинговою компанією в країні-експортері та в країні-імпортері. Така операція забезпечує експортні продажі з низькою ризикованістю і дозволяє експортерам надавати більш вигідні умови для іноземних покупців, а також є вигідною для експортера і покупця, оскільки вони витрачають менше коштів на адміністрування та узгодження документації [8].

На нашу думку навіть і європейський спільний ринок є дуже різноманітним і кожна країна ЄС має свої особливості застосування факторингу. Наприклад, у Великобританії поширений регресний факторинг, а також особливий вид кредиту під заставу очікуваних платежів – invoice discounting, а у Франції, Німеччині та Італії – безрегресний, в Іспанії – реверсний [9]. Характерною особливістю діяльності *німецьких факторів* є ранжування клієнтів за обсягами річного обороту та концентрація на певному сегменті. У Франції більшість факторингових компаній мають статус кредитних установ (навіть якщо вони не приймають депозити), що обумовлює дотримання ними нормативів, встановлених для банків щодо коефіцієнтів платоспроможності та ліквідності [10].

Підводячи підсумок, варто зазначити, що на держави Європейського Союзу сьогодні припадає 2/3 обороту світового ринку факторингових послуг. Активне фінансування оборотного капіталу малого та середнього бізнесу, а також великих корпорацій Європи проводиться за допомогою операції факторингу, які являють собою гнучку форму фінансування, управління ризиками та можливості аутсорсингу кредитування. Практика застосування факторингу в ЄС показує ефективність таких операцій та альтернативні шляхи фінансування оборотного капіталу, що може стати дієвою моделлю для країн, що розвиваються, які поки що все ж таки надають перевагу традиційним формам кредитування.

Список використаних джерел

1. Міжнародні фінанси: Підручник / О. І. Рогач, А. С. Філіпенко, Т. С. Шемет та ін.; за ред. О. І. Рогача. – К.: Либідь, 2003. – 784с.
2. Factoring evolution / Facts & figures [Електронний ресурс] // EU Federation for the Factoring and Commercial Finance Industry – Режим доступу: <https://euf.eu.com/what-is-euf/objectives/an-active-platform-in-the-eu.html>.
3. About FCI [Електронний ресурс] // Factoring Chain International – Режим доступу: <https://fci.nl/en/about-fci-new/about-fci>.
4. An active platform in the EU [Електронний ресурс] // EU Federation for the Factoring and Commercial Finance Industry – Режим доступу: <https://euf.eu.com/what-is-euf/objectives/an-active-platform-in-the-eu.html>.
5. Facts and figures [Електронний ресурс] // EU Federation for the Factoring and Commercial Finance Industry – Режим доступу: <https://euf.eu.com/facts-and-figures.html>.
6. 2017 Preliminary Global Factoring Statistics / News [Електронний ресурс] // Factoring Chain International – Режим доступу: <https://fci.nl/en/news/2017%20Preliminary%20Global%20Factoring%20Statistics/4539>.
7. Factoring and Commercial Finance: An Introduction [Електронний ресурс] // EU Federation for the Factoring and Commercial Finance Industry – Режим доступу: <https://fci.nl/en/about-factoring/literature>.
8. Industry overview [Електронний ресурс] // EU Federation for the Factoring and Commercial Finance Industry – Режим доступу: <https://euf.eu.com/industry-overview.html>.
9. Обзор мирового рынка факторинга [Електронний ресурс] // Factorings.ru Информационный портал – Режим доступу: <http://www.factorings.ru/article/17>.
10. Факторинг в країнах ЄС [Електронний ресурс] // Асоціація Укрфактор – Режим доступу: http://ukrfactor.com/factoring_EU.

ВПЛИВ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Останнім часом все гострішим стає питання про відтік робочої сили з країни, збільшення темпів міграції та їх вплив на платіжний баланс країни. Аналізуючи сучасні тенденції міграції в інші країни, ми можемо оцінити реальні масштаби міграції робочої сили, прогнозувати, як виглядатиме ринок праці завтра, де і які спеціалісти будуть потрібні.

Масштаби світової міграції: 2000 рік – 172, 703,309 осіб (2.8% від світового населення), 2005 – 191,269,100 осіб (2.9% від світового населення), 2010 – 221,714,243 осіб (3.2% від світового населення), 2015 – 243,700,236 осіб (3.3% від світового населення) [1].

На даний момент орієнтовно 8 мільйонів українців живуть за межами країни. Більшість з них (4,4 млн.) проживає в РФ, по 1,2 млн. – в Канаді і в Польщі, 940 тис. – в США, 500 тис. – в Бразилії, в Італії проживає 231 тисяча українців, а в Німеччині – 230 тисяч. 72% українських мігрантів задоволені своїм становищем. Найбільше мігрантів – жінки у віці близько 32 років. 57% українців працюють, 7% – зараз в пошуках роботи, а 6% – є студентами. 18% працевлаштованих українців зайняті в IT-індустрії [4].

За даними Національного банку України, по неформальним каналам в Україну надходять приблизно 13-14% грошових переказів. Також, за даними НБУ, приватні перекази в Україну з-за кордону за офіційними та неофіційними каналами надходження (в млн. дол. США) в 2015 році становили 6959, в 2016 – 7535, в 2017 – 9290. У % до попереднього (2016) року у 2017 – 135% [5].

Враховуючи вищенаведене, можна зробити висновок про те, що кожним роком темпи всесвітньої міграції ростуть, змінюється розміщення робочої сили, люди переїжджають з менш розвинених країн в країни з високим рівнем життя, або в країни де можна отримувати великий прибуток, порівняно з рідною країною. Цифри приведені вище, свідчать про швидкі темпи збільшення грошових переказів з-за кордону в Україну. В той самий час проблеми відтоку робочої сили з України ростуть з кожним роком.

Список використаних джерел

1. World population prospects [Електронний ресурс] // United Nations Department of Economic and Social Affairs. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: https://esa.un.org/unpd/wpp/publications/files/key_findings_wpp_2015.pdf.
2. Сучасні тенденції міжнародної міграції робочої сили в рамках інтеграції України до ЄС. // Вісник економіки транспорту і промисловості. // Київ. – 2014. – №45. – С. 2.
3. Майер Дж.М. Міжнародне середовище бізнесу: Конкуренція та регулювання у глобальній економіці / Дж.М. Майер, Д.Л. Олесевич. – К: Либідь, 2002. – 703 с.
4. Expat Insider [Електронний ресурс] // Expat Insider. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.internations.org/expat-insider/>
5. Динаміка обсягів приватних грошових переказів із-за кордону [Електронний ресурс] // Національний банк України Генеральний економічний департамент, Департамент платіжного балансу. - Режим доступу: www.bank.gov.ua.

БЕЗГОТІВКОВА ЕКОНОМІКА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД, МОЖЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі бурхливого розвитку економіки спостерігається тенденція переходу до переважно безготівкових розрахунків. В окремих країнах готівка, особливо у значних розмірах, стала синонімом корупції. Такі транзакції майже неможливо відслідкувати, що в свою чергу сприяє розвитку тіншової економіки, хабарництва та криміналу.

млрд. разів

Рис. 1. Динаміка безготівкових платежів у регіонах світу

Джерело: розроблено за даними сайту www.worldpaymentsreport.com/reports/noncash

⁶⁵ студент 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Кузнецова Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

⁶⁶ студент 3-го курсу спеціальності «Банківська справа», ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана».

Науковий керівник: Циганова Н.В., к.е.н., доцент кафедри банківської справи.

Використання безготівкових розрахунків з плином часу стало найбільш швидким, зручним та безпечним. Як показують дані опитування, проведеного всесвітнім фінансовим конгломератом ING у 15 країнах, 34% опитаних вказали на повну готовність відмовитися від готівки, 1% готівка не була потрібна зовсім протягом останнього року, а 78% сподіваються почати рідше її використовувати [1].

Поширення безготівкових розрахунків у країнах може відбуватися двома шляхами:

- 1) добровільно – без законодавчого обмеження розрахунків із використанням готівки;
- 2) примусово – з введенням адміністративно-правових обмежень та створенням різних їх комбінацій.

Далеко не усі країни світу застосовують чи збираються вводити законодавчі обмеження, зокрема – встановлення граничних сум на розрахунки готівкою. Це пояснюється суперечністю положень законодавства країни та відсутністю нагальної необхідності в них у зв'язку з переважанням в економіці безготівкових розрахунків. На разі, обмеження відсутні в таких країнах, як: Мальта, Кіпр, Фінляндія, Австрія, Німеччина, Ісландія, Литва, Словенія, Швеція (проте в останній при здійсненні угод окремі платіжні інструменти можуть бути заборонені на договірній основі; крім того, продавць не вимушений приймати готівку в якості оплати, якщо про це обмеження він чітко заявив раніше). У багатьох інших країнах, існують більш-менш суворі обмеження на розрахунки готівкою. Наприклад, у Греції оплата готівкою (включно з ПДВ) при купівлі товарів і послуг допустима в межах € 1500. Платежі, котрі перевищують цю межу, повинні здійснюватися через банківські рахунки, чеки, а також платіжні картки. Схожу політику з 2018 року хоче запровадити Ізраїль. Юридичні та фізичні особи зможуть проводити між собою транзакції на суму не більше \$ 1435, а лише фізичні особи - максимально на \$7175. Таким способом відомство має намір боротися з тінговою економікою, яка становить п'яту частину всієї економічної активності в країні [2].

Цілі кампанії з підтримки безготівкових платежів проводяться в ЄС. Наприклад, Данія та Швеція спеціально розвивали інфраструктуру POS-терміналів, максимально підвищували безпеку електронних платежів та підтримували нові платіжні механізми. Запорукою успіху ЄС у сфері безготівкової економіки є чітке регулювання подібних питань на законодавчому рівні.

У США, починаючи з 1999 р., усі федеральні державні платежі проводяться тільки в електронній формі. Співробітникам, які не мають персонального банківського рахунку, Казначейством США відкривається рахунок для перерахування на нього заробітної плати, пенсій та інших видів винагороди. Виплата федеральної допомоги безробітним проводиться виключно на картки, що за своїми функціями аналогічні дебетовим карткам.

Вперше гранична сума розрахунків готівкою в Україні була встановлена у 2013 році. Для підприємств (підприємців) на проведення транзакцій між собою протягом одного дня встановлюється обмеження в 10 000 грн., фізичні особи з підприємствами (підприємцями) протягом одного дня за товари (роботи, послуги) обмежуються 150 тис. грн., а для фізичних осіб між собою за договорами купівлі-продажу, які підлягають нотаріальному посвідченню ця сума також становить 150 000 грн.

Кожна країна може формувати власні комбінації заходів щодо обмеження обігу готівки в залежності від особливостей національної економіки та багатьох інших факторів. Проте причини, у зв'язку з якими такі обмеження вводять, є загальними для всіх. По-перше, це скорочення обсягів і впливу тінгової економіки, а по-друге – боротьба з ухиленням від сплати податків. В окремих країнах драйвером переходу до безготівкової економіки може виступати фінтех сектор чи банки – це, наприклад, держави Старої Європи, північні країни та ін. Банки об'єднуються, щоб створювати продукт, зручний для користувачів, з метою залишити у вигаді обидві сторони. В інших країнах - як, наприклад, у Китаї, в його ролі виступають технологічні гіганти. Такі, як Alibaba (ім належить популярна місцева платіжна система Alipay). Оплата покупок через сканування QR-коду набирає все більшої популярності в країні. Alipay і Wechat Pay – два основні інструменти мобільних платежів в сучасному Китаї.

Національний банк України у 2016 році поставив перед собою ціль під назвою «Cashless economy», сутність якої полягає у зменшенні кількості готівки в економіці країни щонайменше у два рази до 2020 року [3]. Для досягнення поставленої мети національному регулятору спільно з іншими банками необхідно розробити цілу концепцію зі створення cashless economy в Україні. На сьогоднішній день ведеться активна робота щодо зниження попиту на готівкові кошти, розвитку безготівкових платежів і створення платіжної інфраструктури. Одним з ключових завдань у рамках нової концепції є проста зміна звички людей розраховуватися лише готівкою.

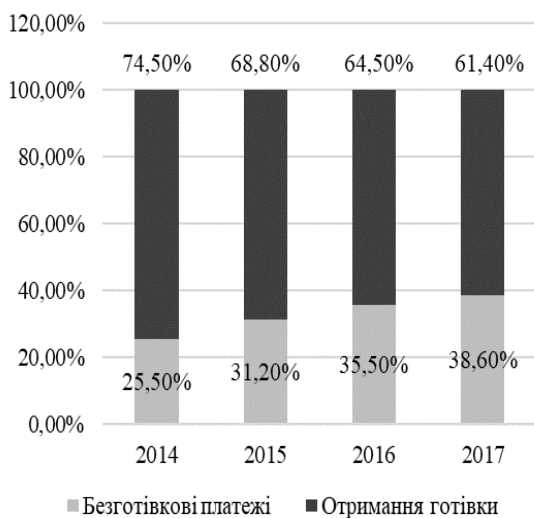

Рис. 2 Структура обсягів операцій з використанням платіжних карток, %

Джерело: розроблено за даними Національного банку України <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=64347382>

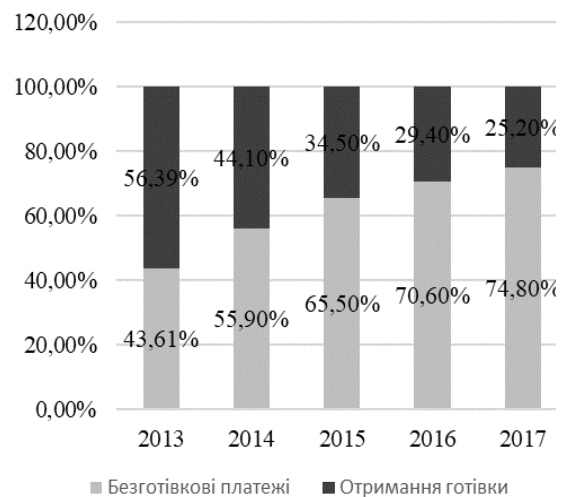

Рис. 3 Структура кількості операцій з використанням платіжних карток, %

Вперше, кількість безготівкових платежів в Україні перевищила кількість готівкових у 2014 році. Проте, навіть попри стрімке збільшення кількості безготівкових операцій, їх середній розмір досі не наблизився до середнього розміру готівкових, котрий перевищує їх майже у 4 рази. Однією з основних переваг переходу України до безготівкової економіки є можливість збільшення вартості національної валюти шляхом виведення її надлишку з обороту, і поступова відмова від фізичного стану

грошей. Ще однією важливою перевагою такого виду розрахунків є їх зручність та швидкість. Сучасні інноваційні технології сприяють розвитку безготівкової економіки. Вільний доступ в інтернет, стрімкий розвиток інноваційних фінансових технологій, збільшення кількості мобільних додатків і вдосконалені гаджети створюють сприятливу атмосферу для просування цього виду економіки.

Однак мова тут не тільки про безпеку, прозорість фінансових операцій та комфорт. Така економіка окрім безперечних переваг має також свої недоліки. У першу чергу, це обмеження особистої свободи. Банки та уряд отримують повний контроль над усіма транзакціями, що дозволяє їм слідкувати не лише за кількістю витрачених грошей, а й знати на що саме вони були витрачені. Звісно тут є і позитивна сторона, така як зниження корупції. Така економіка наразі не здатна знищити шахрайство та фінансові махінації. Це лише примусить злочинців змінити зону своєї діяльності і вдатися до розробки нових схем. Окрім того, з переходом до безготівкових розрахунків ми станемо абсолютно залежними від техніки, а їй, як відомо, властиво виходити з ладу. Іншою загрозою є бажання банків використовувати можливість нажитися на комісійних операціях.

Наразі, для збільшення безготівкових розрахунків в Україні, треба провести ряд змін: забезпечити громадян захистом від кіберзлочинності, збільшити рівень свідомості громадян про можливі загрози та шляхи захисту від них за допомогою реклами та інформаційних кампаній, розробити чіткий механізм боротьби з корупцією та прозорість економічних розрахунків, відмовитися від статусу квитанції як єдиного документа, що підтверджує оплату, розробити веб-сайти для оплати всіх державних послуг (мит, штрафів, податків, зборів), а окрім того, підвищити рівень фінансової грамотності населення. Україна вже зробила перші кроки на шляху до безготівкових платежів. Досвід західних країн ще раз доводить, що безготівкова економіка – це головна ознака економічного розвитку країни та її постійного зростання.

Список використаних джерел

1. A cashless society is coming [Електронний ресурс] // ING survey. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ing.com/Newsroom/All-news/ING-survey-a-cashless-society-is-coming.htm>
2. Авельсник Н. Израиль собирается ограничить оборот наличных [Електронний ресурс] / Н. Авельсник // Хайтек. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://hightech.fm/2017/12/26/cashless_israel.
3. Кравець Р. Cashless economy [Електронний ресурс] / Руслан Кравець // Національний банк України. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=30432161>

*Яким'як С.-Д.*⁶⁷

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПРОЕКТІВ МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

За нинішніх складних умов для економічного розвитку України актуальним є залучення зовнішніх фінансових ресурсів. Особливе місце в цьому процесі займають міжнародні фінансові інституції, які забезпечують фінансування реалізації значної кількості важливих для української економіки програм, проектів тощо.

Україна найактивніше співпрацює з такими міжнародними та регіональними фінансовими інституціями:

1. Світовий банк (включно з Міжнародним банком реконструкції та розвитку (МБРР)), який за 25 років співпраці надав Україні майже 12 млрд. дол. США ≈ 9,6 млрд. євро [2].
2. Міжнародний валютний фонд (МВФ), у рамках співробітництва з яким, Україна отримала 21 410,76 млн. СПЗ (еквівалент 31 514,61 млн. дол. США ≈ 25,2 млрд. євро) [3].
3. Чорноморський банк торгівлі та розвитку виділив українським компаніям 408,5 млн. євро [4].
4. Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), що профінансував українських проектів на суму понад 12 млрд. євро [5].
5. Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), який надав Україні кредитів на суму 20,7 млрд. євро [6].

Україна активно співпрацює з **МВФ**, використовуючи його фінансові і технічні ресурси з метою досягнення макроекономічної стабілізації та створення необхідних передумов для проведення економічних реформ. Таке співробітництво здійснювалось переважно в рамках реалізації 8 спільних програм – STF (системна трансформаційна позика), «Stand-By» (стабілізаційна позика), Механізм розширеного фінансування (позика на підтримку розвитку), попереджувальний «Stand-By».

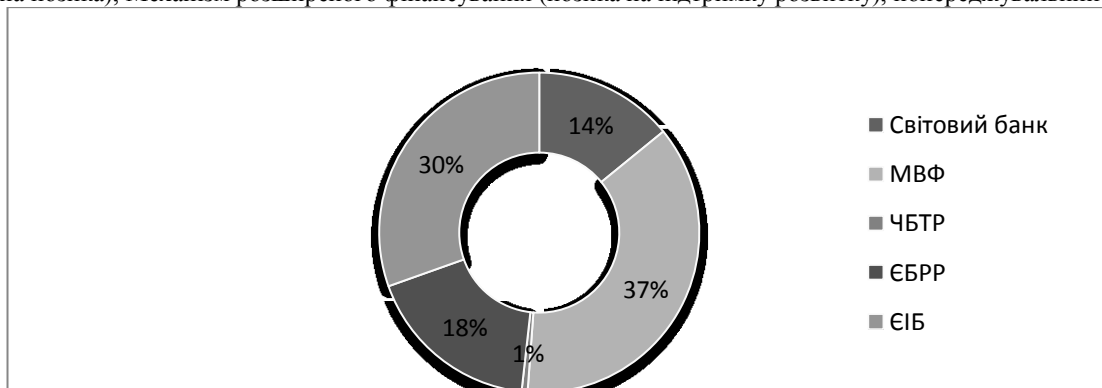

Рис. 1. Співвідношення наданих кредитів для України до 2017 року (від МВФ, Світового банку, ЧБТР, ЄБРР і ЄІБ) [1].

30 квітня 2014 р. Рада директорів МВФ затвердила нову спільну програму «стенд-бай» на наступні 2 роки у сумі 17,1 млрд. дол. США, з яких у 2014 р. отримано два транші – у травні у розмірі 3,2 млрд. дол. США та у вересні у розмірі 1,4 млрд. дол. США.

У січні 2015 р. досягнуто домовленості про розширення фінансової підтримки України шляхом заміни існуючої програми МВФ stand-by на довготермінову програму Extended Fund Facility (EFF). У рамках цієї програми Україна отримала 7,7 млрд. дол. США на здійснення реформ, покриття дефіциту платіжного балансу та ін [3; 8].

⁶⁷ студентка 2-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Намонюк В.С., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

Ресурси **Світового банку** використовуються для підтримки державного бюджету, здійснення інституційних та структурних реформ, підготовки та реалізації довгострокових інвестиційних проектів, які відповідають пріоритетним напрямкам економічного розвитку України.

Наразі співробітництво з цією організацією здійснюється на основі прийнятої у лютому 2012 року Стратегії партнерства з Україною на 2012-2016 рр., яка спрямована на допомогу Уряду у реалізації програми економічних реформ та інтеграції з ЄС.

Разом із Світовим банком, Україна реалізує проекти, метою яких є модернізація інфраструктури, зокрема проекти з реабілітації гідроелектростанцій, передачі електроенергії, розвитку міської інфраструктури, покращення автомобільних доріг та безпеки руху, підвищення енергоефективності, в т.ч. у секторі централізованого тепlopостачання, розвитку міської інфраструктури, модернізації системи соціальної підтримки населення України, поліпшення охорони здоров'я [2, 8].

Головною особливістю кредитування від *європейських банків розвитку* є умова про цільове використання виділених коштів. Такою політикою, перш за все, вони сприяють вирішенню не тільки короткострокових проблем (фінансування дефіциту державного бюджету), а й допомагають Україні діяти на перспективу, реалізуючи створення чи модернізації різноманітних проектів.

ЄБРР та **ЄІБ** надали змогу Україні реалізувати велику кількість проектів. Наприклад, фінансування модернізації газопроводів, створення умов для підтримки Світовим банком закупівель природного газу компанією НАК «Нафтогаз» – все це інвестиції ЄІБ в енергетичну безпеку України. Продовжується здійснення інфраструктурних інвестицій у мережі ліній електропередач для підвищення рівня надійності системи електропостачання; створення Української енергозберігальної компанії, яка надає різним українським підприємствам послуги з енергозбереження, скорочуючи їх енергоспоживання; підвищення рівня безпеки польотів у повітряному просторі національної відповідальності України й забезпечення обладнанням, необхідним для обслуговування нових міжнародних маршрутів; сприяння розвитку діяльності приватного сектору в Україні за допомогою зміцнення потужностей комерційного банківського сектору в Україні й забезпечення доступу до фінансування малих, середніх і навіть великих підприємств; розвиток інфраструктури аеропорту «Бориспіль» тощо [5, 6].

Варто зазначити, що, незважаючи на вчасність кредитування від МФО, реалії фінансового становища України вказують на його неоднозначний вплив на розвиток країни, формуючи тенденції до гальмування соціально-економічного прогресу, зростання до загрозливих меж боргового навантаження. Значна боргова залежність, з одного боку, призводить до відволікання вагомій частини бюджетних коштів і, відповідно, звуження можливостей підтримки економічної активності, з іншого боку, надмірна боргова активність уряду витісняє приватні інвестиції внаслідок збільшення державних запозичень на недостатньо вигідних умовах, що поряд із неефективним управлінням запозиченими ресурсами негативно впливає на макроекономічну стабільність та збалансованість розвитку публічних фінансів [7].

Підсумовуючи, варто сказати, що міжнародні фінансові інституції є найбільшим кредитором економіки України. Проте, їхні кредитні ресурси використовуються не раціонально. Для вирішення проблем такого характеру потрібно переглянути стратегію співпраці з міжнародними валютно-кредитними організаціями, вдосконалити її збалансованість і враховувати також сучасні тенденції ведення міжнародної торгівлі та залучення інвестицій, намагаючись створювати високотехнологічні продукти; також необхідно знизити рівень корупції, спростити реальні можливості для ведення бізнесу в Україні, з метою залучення більшої кількості приватних інвестицій, які б звели до мінімум необхідність держави контролювати розвиток національного виробника й одночасно перешкоджати становленню в Україні вільної ринкової економіки.

Список використаних джерел

1. Співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями. Урядовий портал – [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244829807&cat_id=244828922.
2. The World Bank in Ukraine. Country Snapshot – [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://pubdocs.worldbank.org/en/900281508051224438/Ukraine-Snapshot-Fall2017.pdf>
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України – «Міжнародне співробітництво. МВФ» – [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua/news/mizhnarodne-spirovitnictvo/mvf>
4. Black Sea Trade and Development Bank – [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bstbd.org/countries/ukraine>
5. Офіційний сайт Європейського банку реконструкції та розвитку – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ebrd.com/>
6. ЄІБ «Інвестуємо в майбутнє України» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.eib.org/attachments/country/eib_in_ukraine_uk.pdf
7. «Боргова безпека України: оцінка, ризики та перспективи» Котіна Г., Степура М., Кондро П. // Аналітично-інформаційний журнал «Схід» - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://skhid.com.ua/article/download/108103/103322>
8. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/ifo-projects>

Якубець Н.⁶⁸

РЕТРОСПЕКТИВА ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМ ВАЛЮТНИМ ФОНДОМ

Сучасний стан розвитку України пов'язаний зі значними викликами зовнішнього та внутрішнього характеру. Фінансова криза, посилена політичною нестабільністю, погіршила стан економіки країни, тому на сьогодні співробітництво з МВФ є вкрай важливим.

Україна є членом МВФ із 1992 року. Сьогодні МВФ є одним із головних фінансових партнерів України. Ставши членом МВФ, Україна одночасно увійшла до структури Світового банку, їй виділено квоту в 10 678 акцій на загальну суму в 1,3 млрд дол. США. Валютну готівку за членство України в банку на суму 7,9 млн дол. США внесли Нідерланди, що є країною-опікуном нашої держави у цій банківській структурі.

⁶⁸ студентка 1-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник : Кузнєцова Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

Основними цілями співробітництва з МВФ є стабілізація української фінансової системи, проведення структурних реформ та створення підґрунтя для сталого економічного зростання.

Проаналізувавши історію співробітництва України та МВФ, можна виділити такі етапи [1]:

- 1994-1995 роки: Україна співпрацювала з МВФ по програмі системної трансформаційної позики на суму 498,7 млн. СПЗ (763.1 млн.дол.США.), метою якої була підтримка платіжного балансу України.
- 1995-1998 роки: В рамках трьох річних програм Stand by Україна отримала від МВФ кредити на загальну суму 1318,2 млн. СПЗ. (1 935 млн. дол. США.) Головною метою цих кредитів була підтримка курсу національної валюти і фінансування дефіциту платіжного балансу України.

- 1998-2002 роки: Україна співпрацює з Фондом в рамках Програми розширеного фінансування (EFF-Extended Fund Facility) У рамках цієї Програми EFF Україна отримала 1.193,0 млн. СПЗ (1.591,0 млн. дол. США.), які були спрямовані на поповнення валютних резервів НБУ.

- 2002-2008 роки: Наприкінці 2002 року Кабінет Міністрів України прийняв рішення, що подальший формат співробітництва України з МВФ передбачатиме співпрацю на безкредитній основі, в рамках річної програми “попереджувальний Stand by ”. Проте, враховуючи незабезпечення виконання умов програми, проведення перегляду програми і практичне її відновлення стало неможливим.

- 2005-2008 роки: Співробітництво України з МВФ сконцентровано у сфері технічної допомоги.
- 2008–2013 роки: У зв’язку з розгортанням повномасштабної кризи на світових фінансових ринках та їх впливу на економіку України, 3 млрд. СПЗ були в терміновому порядку зараховані до золотовалютних резервів НБУ.

- 2014-2015 роки: Після завершення Революції гідності та приходу до влади в Україні нового Уряду та виконання попередніх умов, МВФ ухвалив надання Україні нової позики Stand by обсягом 16,5 млрд. дол. США (10,976 млрд. СПЗ). Але влітку 2014 року макроекономічні показники, закладені у програму, було значно відкореговано через розгортання в Україні масштабної економічної кризи на фоні російської агресії на сході країни.

На запит українського Уряду, вже 11 березня 2015 року МВФ ухвалив заміну програми Stand by на нову, чотирирічну програму «Механізм Розширеного Фінансування» (Extended Fund Facility) та отримав два транші. Після довгої перерви, 14 вересня 2016 року Радою Директорів МВФ було затверджено другий перегляд спільної з МВФ програми EFF.

Було виділено третій за Програмою транш у розмірі 716,1 млн. СПЗ (1 млрд. дол. США). 3 квітня 2017 року Радою Директорів МВФ було затверджено третій перегляд спільної з МВФ Програми «EFF» та виділено четвертий за Програмою транш у розмірі 734,05 млн. СПЗ (близько 1 млрд. дол. США).

Загалом, в рамках співробітництва з МВФ Україна отримала 21,4 млрд. СПЗ (еквівалент 31,5 млрд. дол. США). Очікувалося отримання траншу наприкінці 2017 року, потім його було відкладено на перший квартал 2018, однак реформи в Україні просуваються повільно, погіршилися стосунки з МВФ та кредитори не поспішають надавати фінансову допомогу. Більш реалістичним, на думку експертів, є отримання кредиту в другому кварталі 2018. Глава представництва Міжнародного валютного фонду (МВФ) в Україні Йоста Лунгман озвучив основні умови, після виконання яких можливе завершення четвертого перегляду програми розширеного фінансування МВФ для України, зокрема це прийняття закону про Антикорупційний суд та приведення цін на газ до ринкового рівня.

Як бачимо, МВФ є важливим партнером для України. Подальша співпраця України з Міжнародним валютним фондом повинна базуватися на проведенні глибоких структурних реформах. Проте уряду країни слід враховувати, що умови отримання кредитів від МВФ сприяють зниженню рівня життя населення та збільшенню державного боргу, що може призвести до загрози дефолту.

Список використаних джерел

1. МВФ. Міністерство фінансів України. <https://www.minfin.gov.ua/news/mizhнародne-spivrobotnictvo/mvf>
2. Articles of Agreement of the International Monetary Fund, Article I — Purposes <http://www.imf.org/external/pubs/ft/aa/index.htm#art1>
3. МВФ озвучив ключові вимоги до України <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/mvf-ozvuchil-klyucheve-trebovaniya-k-ukraine-1110335.html>
4. Б. І. Гуменюк. Міжнародний валютний фонд // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т./Редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. – К.:Знання України, 2004 – Т.2 –812с. ISBN 966-316-045-4

Матеріали до друку підготували:

к.е.н. доцент кафедри міжнародних фінансів Кузнецова Н.В.,

к.е.н. асистент кафедри міжнародних фінансів Підчоса О.В.